

บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

นางสาวสีตลา ชาญวิเศษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาโทศาสตร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROLES OF ONLINE SOCIAL NETWORKING ON ROMANTIC RELATIONSHIP DEVELOPMENT

Miss Seetala Chanvised

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) Program in Communication
Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนา
ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

โดย

นางสาวสีตลา ชาญวิเศษ

สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมลชาติประเสริฐ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทฉบับนี้

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมลชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร. จิรยุทธ์ สินธุพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมลชาติประเสริฐ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. ศศิธร ยูวโกศล)

สิตลา ชาญวิเศษ : บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (ROLES OF ONLINE SOCIAL NETWORKING ON ROMANTIC RELATIONSHIP DEVELOPMENT) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 184 หน้า.

สื่อออนไลน์กลายเป็นช่องทางสื่อสารหนึ่งที่ถูกคนใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก หรือการจีบกัน แต่เนื่องจากสื่อออนไลน์แตกต่างจากการสื่อสารแบบในอดีต หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ดังนั้นจึงเกิดเป็นคำถามขึ้นมาว่า บทบาทสื่อออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคนั้นเป็นอย่างไร และแตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในอดีตอย่างไร จากการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกคู่รักชายหญิงที่มีประสบการณ์การพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อายุ 23-35 ปี จำนวน 15 คู่ พบว่า ประการที่ 1 สื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญใน 3 ขั้นตอนแรกตามทฤษฎีลำดับความสัมพันธ์(Relationship stages) นั่นคือ ขั้นทำความรู้จัก ขั้นศึกษากัน และขั้นกระชับความสัมพันธ์ช่วงต้น ประการที่ 2 คู่รักจะใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวในขั้นกระชับความสัมพันธ์ช่วงปลายและขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ ประการที่ 3 เมื่อตกลงคบหากันแล้ว คู่รักจะกลับมาใช้สื่อออนไลน์อีกครั้งเพื่อประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขาให้คนรอบข้างรับรู้ และประการที่ 4 การพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่ออยู่ 4 ประเด็น คือ 1. ความใกล้ชิด (Proximity) ที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับคนที่ไม่มีทางจะมารู้จักกันได้ 2. การเปิดเผยตัวตนและลักษณะที่ดึงดูดใจ(Self-disclosure and attraction) กล่าวคือ สื่อออนไลน์ซึ่งเอื้อให้เกิดการเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้นทำให้เกิดความประทับใจที่ตัวตนมากกว่ารูปลักษณ์หน้าตา 3. คุณภาพความสัมพันธ์ (Quality of relationship) กล่าวคือ สื่อออนไลน์ที่ช่วยให้ปฏิสัมพันธ์กับคนจำนวนมากได้ง่ายและถูกนั้นส่งผลให้ความเชื่อมั่นในความสัมพันธ์นั้นต่ำลง เมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว และ 4. การสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง(Hyperpersonal communication) กล่าวคือ คุณลักษณะและลูกเล่นของสื่อออนไลน์ส่งผลให้เกิดการเปิดเผยตัวตนและการรับรู้อีกฝ่ายแบบเหนือจริง

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาหลัก

5684698928 : MAJOR COMMUNICATION ARTS

KEYWORDS: ONLINE SOCIAL NETWORK / SOCIAL MEDIA / RELATIONSHIP DEVELOPMENT
/ ROMANTIC RELATIONSHIP / FLIRTING

SEETALA CHANVISED: ROLES OF ONLINE SOCIAL NETWORKING ON ROMANTIC
RELATIONSHIP DEVELOPMENT. ADVISOR: ASST. PROF. DUANG-KAMOL
CHARTPRASERT, Ph.D., 184 pp.

Online Social Networking has become one of the important communication tools used in romantic relationship development. However, this online tool is inherently different from a traditional face-to-face communication. Thus, this research aims to explore Online Social Networking's impact on romantic relationship development, and to compare Online Social Networking with the face-to-face communication. This has been done by interviewing 15 heterosexual couples, aged 23-35 years old. The results are 1) Online Social Networking has affected the first 3 in Relationship Stages: Initiating, Experimenting and early Intensifying stages, 2) Couples used face-to-face communication in later Intensifying and Integrating stages, 3) After getting together, the couple will use Online Social Networking again in order to let other people know about their relationship, and 4) The factors that make Online Social Networking different from face-to-face communication are 1. Proximity: Online Social Networking brings people who never come to know one another together, and lead them to initiate a romantic relationship; 2. Self-disclosure and attraction: in Online Social Networking, individuals are more relax to disclose themselves and allows them to be interested by their attitudinal attractiveness rather than physical attractiveness; 3. Quality of relationship: Online Social Networking does help individuals in contacting with a large number of other people in a low-cost and easy way, given that fact, it has affected a lower rate of reliability in the relationship when compared to face-to-face communication, and 4. Hyperpersonal communication: the saliences and features of Online Social Networking lead to hyperreal self-disclosure and perception of one another.

Field of Study: Communication Arts

Student's Signature

Academic Year: 2014

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ นางแก้วตา ชาญวิเศษ นายบัญชา ชาญวิเศษ มารดาและบิดาของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนข้าพเจ้าทุกๆด้านมาตลอด

ขอขอบคุณ นางสาววราลี ชาญวิเศษ นางสาวสันทนา แก้วมนตรี ที่ให้การสนับสนุนข้าพเจ้าเช่นเดียวกัน

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมลชาติประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ที่ช่วยชี้แนะ ให้กำลังใจข้าพเจ้า และสนับสนุนให้เกิดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้นมา

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. จิรยุทธ์ สันทพันธุ์ และ อาจารย์ ดร. ศศิธร ยูโกศล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยชี้แนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ดร. กฤตินี พงษ์ธนเลิศ ที่คอยเป็นกำลังใจ ห่วงใยกัน และให้คำแนะนำดีๆ แก่ข้าพเจ้ามาตลอด

ขอขอบคุณครูทั้ง 15 คนที่สละเวลามาให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณครอบครัวแสงอุไรที่คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจข้าพเจ้า

ขอบคุณมิตรสหาย รุ่นพี่รุ่นน้องที่คอยช่วยเหลือ เป็นห่วงเป็นใย และเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้ามาตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้น(ปริญญาโท)ทุกคนที่คอยช่วยเหลือกันมาตลอดระยะเวลาที่เรียนด้วยกัน รวมทั้งมิตรภาพที่มีให้แก่กัน

ขอขอบคุณบุคลากร เจ้าหน้าที่ แม่บ้าน รปภ. คณะนิเทศศาสตร์ รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าที่โรงอาหารคณะนิเทศศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าตลอดเวลาที่เรียน และมอบรอยยิ้มเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าตลอดมา

สุดท้าย ขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่อดทนจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญรูปภาพ.....	1
บทที่ 1 บทนำ.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตงานวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (Romantic Relationship).....	9
2. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก(Development of Romantic Relationship).....	12
3. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง (Development of Romantic Relationship through Computer-mediated Communication).....	21
4. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์(Development of Romantic Relationship on Social Network Sites).....	25
5. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและค่านิยมด้านการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติ กของคู่รักไทยที่ผ่านมา (Researchs exploring Thai lovers' behaviors and attitudes towards romantically relational development).....	37

กรอบแนวคิดการวิจัย	40
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	41
รูปแบบการวิจัย	41
การเลือกผู้ให้สัมภาษณ์	41
ประเด็นคำถามสัมภาษณ์	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
การนำเสนอผลการวิจัย	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
ตอนที่ 1 คู่รักที่ไม่รู้จักกัน	46
ตอนที่ 2 คู่รักที่กึ่งรู้จักกัน	70
ตอนที่ 3 คู่รักที่รู้จักกันมาก่อน	91
บทสรุป	138
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	152
สรุปผลและอภิปรายผล	153
ตอนที่ 1 พฤติกรรมการใช้สื่อและการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก	153
ตอนที่ 2 ประเด็นความแตกต่างระหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในสื่อ เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว	170
ข้อเสนอแนะ	176
รายการอ้างอิง	178
ภาคผนวก	181
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	184

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	คู่มือที่ให้สัมภาษณ์.....	45
------------	---------------------------	----

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	แฟนเพจ “คนอะไรเป็นแฟนหมี”	2
ภาพที่ 2	แบบจำลองทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งความรัก	11
ภาพที่ 3	ทฤษฎีลำดับชั้นความสัมพันธ์	13
ภาพที่ 4	ตัวอย่างโปรไฟล์ในเฟซบุ๊ก	28
ภาพที่ 5	ตัวอย่าง เกี่ยวกับ(About)	28
ภาพที่ 6	ตัวอย่าง การโพสต์ การแท็ก(ติดป้ายชื่อ) การถูกใจ และการแชร์ในเฟซบุ๊ก.....	29
ภาพที่ 7	กรอบแนวคิดการวิจัย	40
ภาพที่ 8	กรอบแนวคิดการวิจัย	44
ภาพที่ 9	แผนผังรูปแบบความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่พัฒนาผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์	158
ภาพที่ 10	แผนภาพแสดงการเป็นตัวเชื่อมเครือข่ายสังคมของเพื่อนร่วม(Mutual friend)	161

บทที่ 1

บทนำ

ปรากฏการณ์ของการเติบโตของการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ อย่างเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก(Facebook) นับวันก็ยิ่งกลายเป็นช่องทางการสื่อสารสำคัญของสังคมไทย สังเกตได้จากอัตราการเติบโตของจำนวนผู้ใช้ในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างในปีที่ผ่านมา(พ.ศ. 2554) จำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊กในไทยเติบโตขึ้นกว่าปีก่อนถึง 53% หรือคิดเป็นจำนวนผู้ใช้ทั้งหมด 28 ล้านคน ซึ่งมีจำนวนมากเทียบเท่ากับประชากรของประเทศเยอรมันนี้ทั้งประเทศ¹ การเติบโตของการใช้เทคโนโลยีสื่อสารนี้เองทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจขึ้นว่า การสื่อสารของมนุษย์ผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีรูปแบบการสื่อสารแตกต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิม หรือตัวต่อตัว (face-to-face communication-Ftf communication) หรือไม่

เนื่องจากการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ที่น่าสนใจดังกล่าวมาข้างต้น ที่ผ่านมาก็มีงานวิจัยและบทความของไทยต่างๆมากมายที่ศึกษาและกล่าวถึงประเด็นและมิติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังไม่มียงานวิจัยที่ศึกษาบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมสื่อสารในเชิงความสัมพันธ์แบบโรแมนติคมาก่อน ทั้งที่การสื่อสารเชิงความรักความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่พื้นฐานที่คนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ เพราะความต้องการความรัก หรือมีคู่ครองเป็นความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ (Maslow, 1943)

ดังนั้น หากมีงานวิจัยที่ศึกษาการสื่อสารในเชิงความสัมพันธ์แบบโรแมนติคเกิดขึ้นจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ และด้านนิเทศศาสตร์โดยตรง เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับคนโดยส่วนใหญ่โดยตรง

สำหรับจุดเริ่มต้นที่ผู้วิจัยสนใจประเด็นพฤติกรรมสื่อสารในเชิงความสัมพันธ์แบบโรแมนติคนั้นเกิดจากการสังเกตคนรอบๆตัวของผู้วิจัยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการสื่อสาร

¹ Zocial Rank Inc. (2004). *Thailand Zocial Awards 2014 เผยสถิติบนโลกออนไลน์และพฤติกรรมการใช้ Social Network ของไทย*. สืบค้นวันที่ 24 กรกฎาคม 2558, จาก IT24hrs.com เว็บไซต์: <http://www.it24hrs.com/2014/thai-social-network-2014/>

พูดคุยกับคนรัก หรือเพื่อแสดงออกความรักความรู้สึกต่ออีกฝ่าย เช่น โพสต์รูปภาพคู่กันลงบนหน้าเฟซบุ๊ก แชร์มิวสิควิดีโอที่มีเนื้อหารักโรแมนติกให้กัน หรือการกดแท็ก(Tag) ชื่อคนรักลงบนลิงก์ (Link) หรือโพสต์ (Post) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก หรือลงบนลิงก์รวบรวมร้านอาหารอร่อย นัยยะว่าเป็นการชวนอีกฝ่ายไปกินข้าวหรือไปเดท (Dating) ด้วยกัน

ภาพที่ 1 แพนเพจ “คนอะไรเป็นแฟนหมี”²

และเพื่อขยายภาพให้เห็นปรากฏการณ์นี้ในวงกว้างมากขึ้น ผู้วิจัยขอยกกรณี เพลงไทยร่วมสมัยเพลงหนึ่งที่มีเนื้อหาสะท้อนปรากฏการณ์การสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์แบบโรแมนติกอย่างชัดเจน นั่นคือ เพลง “ออนไลน์ ออนเลิฟ”(Online On Love) ของนักร้องชื่อ แซมป์ ศุภวัฒน์ พีรานนท์ที่ปล่อยตามออกมาคลื่นวิทยุ ในปี 2555 โดยเนื้อหาเพลงกล่าวถึง เรื่องราวของผู้ชายคนหนึ่งที่แอบ

² แพนเพจการ์ตูนที่เล่าเรื่องความรักความสัมพันธ์ของคู่รักวัยรุ่น ซึ่งเป็นเพจที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย ปัจจุบันมีสมาชิกแฟนเพจมากถึง 1.2 ล้านคน (ณ วันที่ 10 มีนาคม 2558) ด้านขวา เป็นหน้าคอมเมนต์(Comment) ของผู้ใช้เฟซบุ๊กที่แท็ก(tag)ชื่อคนรัก นัยยะเพื่อแสดงออกความรัก (ที่มา:

<https://www.facebook.com/514030908708895/photos/pb.514030908708895.->

2207520000.1437712631./653180451460606/?type=3&theater สืบค้นวัน 24 กรกฎาคม 2558

หลงรักผู้หญิงคนหนึ่งผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่นว่า เวลาที่คิดถึงผู้หญิงคนนั้น เขาจะเข้าไปดูรูปโปรไฟล์(รูปประจำตัวบนหน้าเฟซบุ๊ก)ของผู้หญิง หรือคอยกดปุ่มถูกใจ(Like)บนโพสต์เฟซบุ๊กของผู้หญิงคนนั้นแทนการแสดงความรู้สึกชอบตรงๆออกมา เป็นต้น กรณีเพลง “ออนไลน์ ออนเลิฟ” เป็นภาพสะท้อนปรากฏการณ์ของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อความสัมพันธ์แบบโรแมนติคได้เป็นอย่างดีว่า ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นได้กลายมาเป็นวิธีหนึ่งที่ผู้คนตกหลุมรักกัน ใช้เพื่อสื่อสารในการสร้างความสัมพันธ์กัน หรือที่มักเรียกกันสั้นๆว่า “จีบ” กัน (Flirting) ถึงขั้นที่ว่าปรากฏการณ์นี้ถูกนำไปแต่งเป็นเพลง

“แค่เพียงรูปโปรไฟล์ของคุณก็ทำให้ผมเผลอกดเข้าไป
สิ่งเดียวที่คิดในหัวใจปุ่ม Add Friend อยู่ไหน

ก็ทำได้แค่เฝ้ารอก็อยากจะขอให้คุณเห็นสักที
ว่ามีคนที่แสดดี อาจจะต้องเจ็บถ้าหากว่าคุณไม่กดปุ่ม Accept

จะนั่งฟังเพลง จะ Check E-mailใจมันชอบเผลอกด Back ไปที่คุณ
เห็นรูปที่ไร โลกก็หยุดหมุนคุณหยุดหัวใจผมไว้ตรงที่หน้าจอ

Facebook BB Twitter หรือว่า Hi5แอบมองดูทุกครั้งที่คุณ Online
เฝ้าหวังให้คุณมา Comment ที่หน้าโปรไฟล์
ผมเลิกมองคุณไม่ได้ ไม่อาจจะหยุด Onlineถ้าหากไม่เจอหน้าคุณ

แต่คุณคงไม่รู้ตัว มีคนอยาก post ข้อความแทบขาดใจ
แค่เขาคงจะเขิลเกินไป ทำได้เพียงกด like ไปที่รูปคุณ

จะนั่งฟังเพลง จะ Check E-mailใจมันชอบเผลอกด Back ไปที่คุณ
เห็นรูปที่ไร โลกก็หยุดหมุนคุณหยุดหัวใจผมไว้ตรงที่หน้าจอ

Facebook BB Twitter หรือว่า Hi5แอบมองดูทุกครั้งที่คุณ Online
เฝ้าหวังให้คุณมา Comment ที่หน้าโปรไฟล์
ผมเลิกมองคุณไม่ได้ ไม่อาจจะหยุด Onlineถ้าหากไม่เจอหน้าคุณ

ก็รู้ว่ามันช่างบ้าบอ แต่คงไม่ขอมากกว่านี้

มีคุณคนเดียวที่ทำให้ผมไม่อาจห้ามใจได้ สักที

ไม่อาจจะหยุด OnlineFacebook BB Twitter หรือว่า Hi5
 อยากให้คุณได้รู้ว่าผม Onlineเฝ้าหวังให้คุณมา Comment ที่หน้าโปรไฟล์
 ผมเลิกมองคุณไม่ได้ ไม่อาจจะหยุด Online”

(เนื้อเพลง “ออนไลน์ ออนไลน์” ของแชมป์ ศุภวัฒน์)³

นอกจากนี้ ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2014 แผนกวิจัยด้านข้อมูลของบริษัทเจ้าของเครือข่ายสังคมออนไลน์ยักษ์ใหญ่ของโลก อย่างเฟซบุ๊ก(Facebook) ซึ่งมีผู้ใช้ทั่วโลกในขณะนั้นราว 1.2 พันล้านคน ได้เปิดเผยผลการวิเคราะห์จากข้อมูลทางสถิติที่เฟซบุ๊กเก็บจากผู้ใช้ที่ผ่านมา (Diuk Carlos, 2014) พบว่า เฟซบุ๊กสามารถทำนายการตกลงคบหาหัวใจของผู้ใช้เฟซบุ๊กได้ โดยเฟซบุ๊กพบรูปแบบการใช้เฟซบุ๊กที่มีเนื้อหาเชิงโรแมนติคด้วยความถี่ที่มากขึ้นมีความสัมพันธ์กับการตั้งค่าสถานะความสัมพันธ์ “คบหา” (In a Relationship) ของผู้ใช้ กล่าวอย่างง่ายคือ เฟซบุ๊กจับได้ว่าเมื่อผู้ใช้เฟซบุ๊กเริ่มโพสต์หรือแชร์เนื้อหาเชิงโรแมนติคถี่มากขึ้น มักจะพบว่าผู้ใช้งานกำลังมีความรัก จากผลวิเคราะห์นี้ นอกจากจะทำให้เราทราบว่าเฟซบุ๊กนั้นสามารถทำนายการคบหาหัวใจกันของผู้ใช้งานได้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่าเฟซบุ๊กซึ่งเป็นบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ยักษ์ใหญ่ของโลกและเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์อันดับหนึ่งในประเทศไทยนั้นเป็นพื้นที่ที่คุ้รักใช้ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์แบบโรแมนติค จนถึงขั้นที่ว่าการสื่อสารนั้นเด่นชัดจนกระทั่งเฟซบุ๊กสามารถนำสถิติการใช้มาพยากรณ์การคบหาหัวใจได้

จากทั้งสามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ การสังเกตคนรอบตัวของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สื่อสารกับคนรัก กรณีเพลง “ออนไลน์ ออนไลน์” ที่สะท้อนปรากฏการณ์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติค และผลการวิเคราะห์ของแผนกวิจัยด้านข้อมูลของเฟซบุ๊กที่ระบุว่า เฟซบุ๊กสามารถทำนายการคบหาหัวใจของผู้ใช้งานได้ ทั้งหมดล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้กลายมาเป็นวิถีใหม่ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคของผู้คน

³ Siamzone. (2555). เนื้อเพลง ออนไลน์ ออนไลน์ (Online On Love) - แชมป์ ศุภวัฒน์ พีรานนท์.

ค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2558, จาก Siamzone เว็บไซต์: <http://sz4m.com/t8692>

ดังนั้น เมื่อเฟซบุ๊กกลายเป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบโรแมนติก จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เนื้อหา บทสนทนา รูปแบบ ตลอดจนพฤติกรรมในการสร้างความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของคู่รักไทยว่าเป็นเช่นใด และแตกต่างไปจากเดิมอย่างไร

แต่ก่อนที่จะเริ่มวิจัยประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจะทำการทบทวนเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบโรแมนติก การสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก งานวิจัย เกี่ยวกับการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผ่านมา รวมทั้งงานวิจัยในประเทศไทยที่เคยศึกษาประเด็นความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของคู่รักไทย(การ สื่อสารแบบตัวต่อตัว)

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เดี่ยวเชิงลึก (Individually in-depth interview) คู่รักชายหญิง อายุ 23-35 ปี จำนวน 15 คู่ ที่มีประสบการณ์ใน การสร้างความสัมพันธ์แบบโรแมนติกโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น โดย ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว แล้วนำมาวิเคราะห์ผล โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรมมาวิเคราะห์ควบคู่กันไปด้วย จากนั้นจึงนำมาสรุปและอภิปรายผล ดังนี้ 1. บทบาทของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก 2. บทบาทสื่อ เครือข่ายสังคมออนไลน์รรมในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบ ดั้งเดิม หรือแบบตัวต่อตัว

คำถามวิจัย

บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกเป็นอย่างไร และ แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัวอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาว่าบทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก อย่งไร
- เพื่อศึกษาว่าการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่างจาก การสื่อสารแบบตัวต่อตัว อย่งไร

ขอบเขตงานวิจัย

เนื่องจากความสัมพันธ์แบบโรแมนติกหรือฉันทูรัก ประกอบด้วย 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ ระยะพัฒนาความสัมพันธ์ ระยะรักษาความสัมพันธ์ และระยะเสื่อมถอยความสัมพันธ์ ซึ่งในแต่ละระยะนั้นมีรูปแบบการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์นั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงจำกัดขอบเขตการศึกษาไปที่ระยะสร้างความสัมพันธ์(Relational Development) ซึ่งเป็นระยะแรกของความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

ถัดมาคือ กลุ่มเป้าหมายที่งานวิจัยนี้ให้ความสนใจ งานวิจัยนี้จะให้ความสนใจไปที่กลุ่มคนวัยทำงาน เนื่องจากตามบรรทัดฐานสังคม คนวัยทำงาน ในช่วงอายุ 23-40 ปี เป็นวัยที่มองหาคู่ครองและวางแผนเรื่องการแต่งงาน(ภัสริน รามวงศ์, 2553) ประกอบกับบุคลิกภาวะที่เติบโตขึ้น คนวัยทำงานนี้จึงมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการมองหาและเลือกคู่ครองจริงจังมากกว่าวัยรุ่น⁴

นิยามศัพท์

การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก หมายถึง กระบวนการที่คนสองคนปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเป็นไปเพื่อสร้างความสัมพันธ์ขึ้นมา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างปรารถนาที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอีกฝ่าย มีความปรารถนาเชิงอารมณ์ความรู้สึกและเชิงกายภาพ ไปจนถึงความต้องการที่จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง เว็บไซต์ที่มีบริการให้ผู้ใช้(User) สามารถสร้างพื้นที่ข้อมูลส่วนตัว (Profile) แบบเปิดเผย (Public) หรือกึ่งเปิดเผย (Sem-public) ต่อสาธารณะบนเว็บไซต์ พร้อมทั้งสามารถสร้างรายชื่อผู้ใช้รายอื่นที่รู้จักกัน หรือมีเครือข่ายร่วมกัน โดยที่ผู้ใช้สามารถเข้าไปดูและปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ข้อมูลส่วนตัวเหล่านั้นได้ ยกตัวอย่าง เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น

⁴ในงานวิจัย “ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง” โดย สิริธร วรทงศักดิ์ (2545) พบว่าวัยรุ่น(อายุ 18-22 ปี) เลือกคุณสมบัติคู่ครองที่มีหน้าตาดีมากกว่าคนวัยทำงานสองกลุ่ม(อายุ 23-35 ปี) ในขณะที่คนวัยกลางคน(อายุ 30-35 ปี) ปรารถนาคู่ครองที่มีความทะเยอทะยานมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น ซึ่งคุณค่าของคุณสมบัติความทะเยอทะยานนั้นมีความซับซ้อนมากกว่าคุณสมบัติเรื่องรูปร่างหน้าตา ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า คนวัยทำงานจริงจังเรื่องการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น

ประโยชน์ของการวิจัย

เนื่องจากที่ผ่านมา ไม่มีงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาตัวแปรเรื่องการสื่อสารทางเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสร้างสัมพันธ์แบบโรแมนติคโดยตรงมาก่อน งานวิจัยนี้จึงน่าจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ให้สาขานิเทศศาสตร์ ด้านการสื่อสารระดับบุคคล หรือสาขาจิตวิทยา ด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ และสาขาเพศศาสตร์ นอกจากนี้ข้อค้นพบของงานวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการตลาดได้อีกด้วยเช่น นักสื่อสารที่ต้องการเจาะกลุ่มเป้าหมาย คู่รักผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป เป็นประเด็นที่คนส่วนใหญ่มีความใกล้ชิด ทั้งเรื่องการจิบกันและการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารในการสร้างความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในบริบทสังคมไทย ว่ามีลักษณะร่วมหรือต่างจากพฤติกรรมการสื่อสารแบบเดิม หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว(face-to-face communication) อย่างไร ดังนั้นงานวิจัยนี้จะเริ่มต้นด้วยการศึกษานิยามและความหมายของความสัมพันธ์แบบโรแมนติกว่ามีลักษณะอย่างไร และแตกต่างจากความสัมพันธ์อื่นๆอย่างไรก่อน จากนั้นจะเข้าสู่การศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในรูปแบบดั้งเดิม หรือแบบตัวต่อตัว เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์(Relationship stages) และแนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์(Turning point)

ถัดมาจะเป็นการศึกษาทฤษฎีการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง(Computer-mediated communication-CMC) เพื่อทำความเข้าใจคุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์และลักษณะที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิม ควบคู่ไปกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่ใช้สื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง

จากนั้นจะเข้าสู่นิยามและคุณลักษณะของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์(Social Network Sites-SNSs) ว่าเป็นอย่างไร พร้อมอธิบายตัวอย่างของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทรงอิทธิพลในปัจจุบัน อย่างเฟซบุ๊ก(Facebook) พอสังเขป จากนั้นจะเป็นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านทางเฟซบุ๊ก เพื่อดูว่าที่ผ่านมา มีงานวิจัยพบอะไรมาบ้าง

และสุดท้ายจะการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาความสัมพันธ์เชิงโรแมนติกในประเทศไทย ซึ่งที่ผ่านมาเป็นงานวิจัยด้านการสื่อสารแบบดั้งเดิม หรือก่อนที่เครือข่ายสังคมออนไลน์จะเกิดขึ้นหรือได้รับความนิยม ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นข้อมูลว่า การสื่อสารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของไทยในอดีตนั้นเป็นอย่างไร มีประเด็นที่แตกต่างหรือน่าสนใจนอกเหนือจากงานวิจัยในต่างประเทศหรือไม่

1. ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (Romantic Relationship)

หากกล่าววว่า “ความรัก” คืออะไร บางคนอาจจะนึกถึง ความรู้สึกเชิงบวกต่อใครสักคนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามนั้นคำจำกัดความนี้ยังไม่ชัดเจนและเพียงพอที่จะแยกระหว่างความชอบกับความรัก ออกจากกันได้ เช่นว่า ความแตกต่างระหว่างความรู้สึกที่มีต่อนักแสดงที่เราโปรดปรานกับความรู้สึกที่มีต่อพ่อแม่ เป็นต้น อีกทั้งคำจำกัดความนี้ยังไม่สามารถอธิบายต่อไปได้ว่า ความรักเพื่อน ความรักพ่อแม่ หรือแม้แต่ความรักคู่ครอง ที่แม่จะเรียกว่า “ความรัก” เหมือนกัน แต่ทำไมจึงแตกต่างกัน ดังนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้จึงจำเป็นต้องศึกษานิยาม องค์ประกอบ หรือลักษณะที่ชัดเจนของ “ความรักแบบโรแมนติก” ซึ่งเป็นหัวข้อหลักของงานวิจัยว่าเป็นเช่นใด และแตกต่างจากความสัมพันธ์รูปแบบอื่นอย่างไร เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นกรอบนิยามในการทำวิจัยชิ้นนี้

1.1 องค์ประกอบของ “ความรัก” (Components of Love)

ในปี 1970 Zick Rubin ได้คิดค้นเกณฑ์วัด “ความรัก”(Love scale) ขึ้นมา โดยเขาเริ่มต้นจากการศึกษางานเขียนและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรักต่างๆจนสรุปออกมาได้เป็นองค์ประกอบของ “ความชอบ” และ “ความรัก”(Liking vs Loving) โดยที่องค์ประกอบของทั้งสองนั้นถูกนำไปใช้สร้างชุดคำถามเพื่อเป็นเกณฑ์ไว้จำแนกระหว่าง “ความรัก” กับ “ความชอบจากนั้นเขาจึงทำการวิจัยเพื่อวัดความน่าเชื่อถือของเกณฑ์การวัดดังกล่าวด้วยวิธีการแบบสอบถามและการทดลองการสหายตาระหว่างคู่รักและเขาก็ทำได้สำเร็จ(Rubin, 1970 ; Dwyer, 2014; Guerrero, Anderson & Afifi, 2014)

สำหรับองค์ประกอบของ “ความรัก”(Loving) มี 3 ประการ ได้แก่

- 1) ความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งและยึดโยงกัน (Affiliation and Dependent Need)
- 2) พรารถนาที่จะให้ความช่วยเหลือ (Predisposition to help)
- 3) ความตั้งใจที่จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Exclusiveness and Absorption)

ในขณะที่องค์ประกอบของความชอบ(Liking) มี 3 ประการ ได้แก่

- 1) การประเมินเชิงชื่นชอบ (Favorable evaluation)
- 2) การเคารพอีกฝ่าย (Respect for the target person)
- 3) การรับรู้ว่าอีกฝ่ายมีความคล้ายคลึงกันกับตน (Perception that the target is similar to oneself) (Rubin, 1970)

ดังนั้นหากจะสรุปว่าความรักคืออะไร ตามแนวคิดของ Rubin หมายถึง การที่ใครคนใดคนหนึ่งมีความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่ง ต้องการที่จะยึดโยงผูกติดกับอีกคนหนึ่ง รวมทั้งมีความปรารถนาที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนคนคนนั้น ไปจนถึงความต้องการที่จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ในทฤษฎีของ Rubin ยังไม่ได้กล่าวอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประเภทของความสัมพันธ์ต่างๆ กล่าวคือ เกณฑ์ดังกล่าวช่วยแยกแยะความแตกต่างระหว่างความชอบกับความรักได้ก็จริง แต่ยังไม่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือคุณลักษณะสำคัญของประเภทของความสัมพันธ์ เช่น ความรักคู่ครอง ความรักเพื่อนว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ประเด็นเรื่องคุณลักษณะของแต่ละประเภทความสัมพันธ์จึงจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

1.2 ประเภทของความรักและความสัมพันธ์(Types of love and relationship)

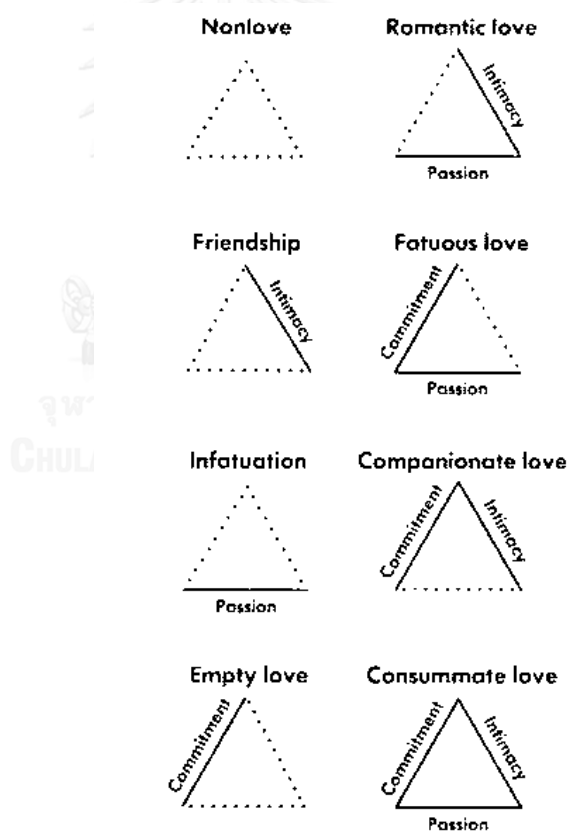
ในปี 1986 Robert Sternberg ได้เสนอ “ทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งความรัก”(Triangle of Love) ขึ้นมา โดยเขาเสนอว่า ธรรมชาติของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความรักนั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ นั่นคือ

1) ความผูกพัน (Intimacy)หมายถึง ความรู้สึกของความใกล้ชิดสนิทสนม การแบ่งปัน การสื่อสาร และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2) ความลุ่มหลง (Passion) ซึ่งจะเกี่ยวกับการปลุกเร้าทางกายภาพ ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะหลอมรวมเป็นหนึ่งอันเดียวกันกับคนรัก

3) ข้อผูกมัด (Commitment) ที่จะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเชิงระยะสั้นที่จะรักใคร่ ไปจนถึงการตัดสินใจในเชิงระยะยาวที่จะประคองความสัมพันธ์กับใคร (Knapp & Vangelisti, 2005; Dwyer, 2014)

Sternberg เสนอออกมาเป็นแบบจำลองรูปสามเหลี่ยม โดยองค์ประกอบทั้งสามจะอยู่ในแต่ละมุมของสามเหลี่ยม (ดูจากภาพประกอบ) แบ่งรูปแบบความสัมพันธ์ออกมาได้ทั้งหมด 7 แบบ (ไม่นับรูปแบบไร้ความรัก (Nonlove) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะเป็นตัวบ่งชี้หรือเป็นคุณลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์นั้นๆ เช่น ความสัมพันธ์แบบมิตร (Friendship) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบความผูกพัน ความสัมพันธ์แบบลุ่มหลง (Infatuation) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบความลุ่มหลง ยกตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ชั่วข้ามคืน (One-night Stand) หรือความสัมพันธ์แบบเขลา (Fatuous Love) ที่ประกอบด้วยข้อผูกมัดและความลุ่มหลง ซึ่งข้อเสียของความสัมพันธ์แบบนี้คือ ขาดความผูกพัน ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น (Knapp & Vangelisti, 2005; Dwyer, 2014)

ภาพที่ 2 แบบจำลองทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งความรัก⁵

⁵ ที่มา: <http://rebloggy.com/post/love-facts-psychology-theory-sternberg-s/9683822817>

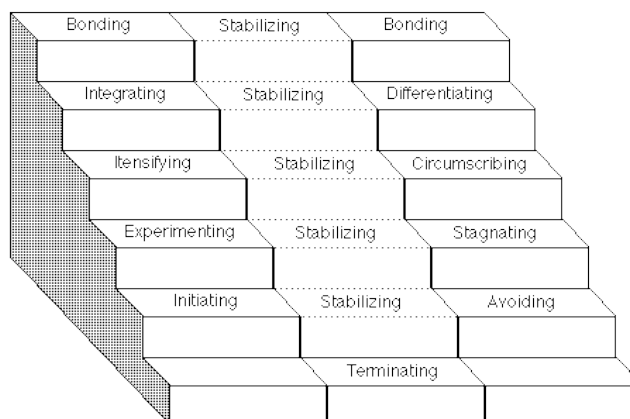
สำหรับความสัมพันธ์รักแบบโรแมนติก ซึ่งเป็นประเด็นของงานวิจัยชิ้นนี้ ประกอบด้วยความผูกพันและความลุ่มหลงซึ่งความลุ่มหลงในที่นี้ยังรวมไปถึงความปรารถนาทางกายภาพและความดึงดูดเชิงอารมณ์ ในขณะที่องค์ประกอบความผูกพัน สำหรับตัว Sternberg แล้วนั้นมองว่าในความสัมพันธ์โรแมนติกค่อนข้างซับซ้อน เพราะแม้จะเป็นความรู้สึกรักก็จริง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นความรู้สึกรักที่เกิดจากการที่คนที่เรารักทำสิ่งดีๆให้และทำให้เรารู้สึกพิเศษ ดังนั้นความสัมพันธ์แบบโรแมนติกตามทัศนะของ Sternberg แล้วยังไม่ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ที่สมบูรณ์ที่สุด จึงมีอีกรูปแบบความสัมพันธ์ นั่นคือ ความสัมพันธ์แบบสมบูรณ์ (Consummate love) ซึ่งประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบ อันได้แก่ ความผูกพัน ความลุ่มหลง และข้อผูกมัด กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ที่มีความผูกพัน สนับสนุน เกื้อกูลกัน และยังมีความรู้สึกปรารถนาทั้งเชิงอารมณ์และกายภาพ ที่สำคัญคือไม่ใช่ความสัมพันธ์ชั่วคราวประเดี๋ยวประด๋าว แต่มีการตกลงผูกมัดที่จะรักษาความสัมพันธ์ต่อไป ดังนั้นความสัมพันธ์แบบสมบูรณ์จึงเปรียบเสมือนเป็นความสัมพันธ์ในอุดมคติที่คู่รักแสวงหา (Knapp & Vangelisti, 2005)

โดยสรุปจากหัวข้อทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น “ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก” สามารถนิยามได้ว่า ความสัมพันธ์ของคนสองคนที่ต่างปรารถนาที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอีกฝ่าย มีความปรารถนาเชิงอารมณ์ความรู้สึกและเชิงกายภาพ ไปจนถึงความต้องการที่จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (Development of Romantic Relationship)

2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ (Relationship Stages)

ทฤษฎีที่เสนอว่าความสัมพันธ์แบบโรแมนติกนั้น มีลำดับขั้นตอนคล้ายขั้นบันได โดยมีทั้งหมด 10 ขั้นตอนสามารถจัดประเภทเป็น 3 ระยะเวลาสำคัญ ได้แก่ ระยะเวลาพัฒนาความสัมพันธ์ ระยะเวลารักษาความสัมพันธ์ และระยะเสื่อมถอยความสัมพันธ์แต่ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงระยะพัฒนาความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหัวข้อการวิจัย ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์

(ด้านซ้าย คือ ลำดับขั้นตอนในระยยะพัฒนาความสัมพันธ์ ตรงกลาง คือ ขั้นตอนในระยยะรักษาความสัมพันธ์

ด้านขวา คือ ลำดับขั้นตอนในระยยะเสื่อมถอยความสัมพันธ์)⁶

2.1.1 ขั้นตอนทำความรู้จัก(Initiating)

จุดเริ่มต้นก่อนที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ คือ การพบเจอกันในช่วงแรก ในขั้นนี้จะเป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบผิวเผินเพื่อให้ต่างฝ่ายซึ่งเป็นคนแปลกหน้ากันนั้นได้รู้จักกันเบื้องต้น เช่น ชื่อ อาชีพ มหาวิทยาลัยหรือคณะที่เรียน เช่น การทักทาย “สวัสดี” “ยินดีที่ได้รู้จักครับ/ค่ะ” เป็นต้น

ในขั้นทำความรู้จักนี้มักเกี่ยวกับเรื่องของบุคลิกรูปร่างหน้าตา (Physical Attraction) ว่าคนคนนั้นน่าดึงดูดใจหรือไม่ รวมทั้งบริบททางสังคม(Social Contexts) เช่น อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ฐานะ การศึกษา เป็นอย่างไร เนื่องจากคนเรานั้นมักมีแนวโน้มที่ปฏิสัมพันธ์กับคนที่มีความคล้ายคลึงกับตัวเอง(สิรินธร วงทงศักดิ์, 2545; Vangelisti , 2012)

⁶ ที่มา: Knapp, L. M., & Vangelisti, L. A. (2005). *Interpersonal Communication and Human Relationships*. MA: Pearson

มีทฤษฎีมากมายที่เห็นตรงกันว่า ข้อมูลที่คนเรารับรู้เกี่ยวกับอีกฝ่าย นั้นมีความสำคัญต่อการเริ่มต้นความสัมพันธ์แบบโรแมนติก(Vangelisti, 2012) เพราะ

1) หากพิจารณาตามทฤษฎีการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Penetration Theory) ข้อมูลช่วยให้เกิดความไว้วางใจ

2) หากพิจารณาตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) ข้อมูลช่วยให้คนประเมินการรับรู้รางวัล (Reward) ที่ตนจะได้รับจากอีกฝ่าย และต้นทุน (Cost) ที่ตนต้องทำให้อีกฝ่าย จากความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ดีขึ้น กล่าวอีกอย่างคือ トラบใดที่คนมองว่าการสานความสัมพันธ์กับอีกฝ่ายนั้นมีรางวัลหรือให้ประโยชน์มากกว่าไม่มี คนคนนั้นก็พยายามสร้างหรือสานความสัมพันธ์นั้น

3) ข้อมูลจะช่วยลดความไม่มั่นใจ (Uncertainty Reduction) ลงได้ เช่น ความไม่มั่นใจที่มีความเข้ากันได้ ความมั่นใจในเรื่องของสถานะความสัมพันธ์ของอีกฝ่าย เป็นต้นดังนั้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในช่วงเริ่มต้นจึงถือเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจว่าอยากจะทำความรู้จักอีกฝ่ายมากขึ้นหรือไม่ ในทางกลับกัน คนส่วนใหญ่ก็มักจะพยายามทำให้ตนดูน่าดึงดูดใจเพื่อสร้างความประทับใจให้อีกฝ่าย (Knapp & Vangelisti, 2005; Vangelisti, 2012; Guerrero et al., 2014)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น แม้คนส่วนใหญ่จะพยายามทำตนให้น่าดึงดูดและพยายามสร้างความประทับใจครั้งแรกกับอีกฝ่าย อย่างไรก็ตาม การวางตัวในขั้นตอนนี้ก็ยังเป็นลักษณะแบบสงวนท่าที เพื่อไม่ให้ฝ่ายรับรู้ชัดเจนว่าตนนั้นสนใจในตัวอีกฝ่าย เพื่อป้องกันการเสียหน้า ในกรณีที่อีกฝ่ายไม่ได้สนใจกลับ

2.1.2 ขั้นตอนที่ศึกษากัน(Experimenting)

ขั้นตอนที่ศึกษากันมีลักษณะคล้ายกันขั้นตอนทำความรู้จัก ต่างตรงที่ว่าในขั้นตอนนี้จะมีความเข้มข้นของการพูดคุยกันมากขึ้น ในขั้นตอนนี้จะ

เกี่ยวกับการหาข้อมูลของอีกฝ่าย (Information Seeking) และการเปิดเผยของตนกับอีกฝ่าย (Self-disclosure) (Knapp & Vangelisti, 2005; Vangelisti, 2012) โดยที่ข้อมูลที่ได้จากการปฏิสัมพันธ์ในขั้นตอนนี้เป็นการหาความคล้ายคลึงและการประเมินความเข้ากันได้ระหว่างตนเองกับอีกฝ่าย นอกจากนี้แล้ว ปริมาณการพูดคุยกันขึ้นและคุณภาพของบทสนทนาที่ค่อยๆ เข้มข้นขึ้นในขั้นตอนนี้เองยังเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความสนิทสนมและวางใจกันมากขึ้น (Knapp & Vangelisti, 2005; Guerrero et al., 2014)

เนื่องจากต่างฝ่ายต่างกำลังเริ่มทำความรู้จักกัน บทสนทนาในขั้นตอนนี้ศึกษากันยังคงเป็นการพูดคุยกันในหัวข้อกว้างๆ ไม่ได้ลงลึก เป็นการสนทนาที่เรียกอีกอย่างว่า “การคุยกันแบบสัพเพเหระ (Small Talk)” ซึ่งหมายถึง บทสนทนาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ หลากหลายในเชิงกว้างแต่ไม่ลงลึกในรายละเอียด (Guerrero et al., 2014)

ทั้งนี้ การคุยกันแบบสัพเพเหระนี้เองเป็นสิ่งที่ช่วยให้ต่างฝ่ายได้มีโอกาสรับรู้ความคล้ายคลึงกัน ได้มีโอกาสประเมินว่าจะ คุ่มค่าหรือไม่ที่จะสานความสัมพันธ์นี้ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกันกับเปรียบเทียบการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากอีกฝ่ายที่จะต้องมากกว่าต้นทุนที่ต้องทำให้อีกฝ่าย ดังที่กล่าวในหัวข้อที่แล้ว หรือแม้แต่ช่วยลดความกังวลว่าอีกฝ่ายเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้กล้าที่จะวางมาด หรือสงวนท่าทีน้อยลง (เพื่อการป้องกันการเสียหน้า) และเปิดใจให้ความสนิทสนมกับอีกฝ่ายได้

โดยสรุปแล้วขั้นตอนนี้ศึกษากันเป็นการสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อกว้างๆ โดยข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันนั้นช่วยให้ต่างฝ่ายต่างได้มีโอกาสเรียนรู้ว่าอีกฝ่ายมีความคล้ายคลึงกับตนหรือไม่ ในขณะที่เดียวกันการพูดคุยกันที่มากขึ้นในขั้นตอนนี้เองก็ช่วยให้ต่างฝ่ายต่างคลายความกังวล ความไม่มั่นใจ และเปิดใจที่จะให้ความสนิทสนมกันมากขึ้น

2.1.3 ขั้นตอนที่กระชับความสัมพันธ์ (Intensifying)

หลังจากที่ทั้งสองคนได้รู้จักกันและกันมากขึ้น มองว่าอีกฝ่ายนั้นเข้ากันได้ดี มีความสนใจคล้ายคลึงกัน ต่อมาก็จะก็จะเข้าสู่ขั้นที่มีความเข้มข้นมากขึ้น กล่าวคือ เป็นขั้นที่ต่างฝ่ายต่างอยากจะพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน การพูดคุยและรับฟังกันในระยะนี้ไม่ใช่แค่เรื่องสัพเพเหระเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น เป็นการสนทนาที่ยาวและลงลึกและอาจมีการเปิดเผยข้อมูลตัวตนด้านลบออกมาบ้างเพราะเริ่มรู้สึกวางใจต่ออีกฝ่าย

นอกจากนี้ ในขั้นตอนกระชับความสัมพันธ์นี้เองก็จะมีบทสนทนาหรือการกระทำที่แสดงออกเชิงความรัก(Affection) ต่ออีกฝ่าย เช่น การเรียกอีกฝ่ายด้วยชื่อเล่นหรือชื่อที่ตั้งขึ้นมาเอง การเปลี่ยนมาใช้คำสรรพนาม “เรา” (We) แทน “ดิฉัน/ผม”(I)ที่แสดงถึงความเป็นกันและกัน หรือการบอกรักกัน การบอกว่าอีกฝ่ายนั้นเป็นคนพิเศษหรือคนสำคัญ เป็นต้น(Knapp & Vangelisti, 2005; Guerrero et al., 2014)

2.1.4 ขั้นตอนหลอมรวมความสัมพันธ์(Integrating)

ขั้นตอนถัดมาเป็นขั้นที่ทั้งสองต่างมีความใกล้ชิดผูกพันกัน และเริ่มแสดงให้เห็นว่าทั้งสอง “คบกัน” หรือ “เป็นคู่รักกัน” หรือหากเป็นในบริบทไทยก็คือ เป็น “แฟนกัน” สิ่งสำคัญในระยะนี้ ก็คือ การที่ทั้งสองพัฒนาเอกลักษณ์เชิงความสัมพันธ์(Relational identity) ขึ้นมา กล่าวอีกอย่างคือ ทั้งสองพัฒนาตัวตนที่เป็นคู่กันในแง่ของบุคลิกภาพหรือประสบการณ์ที่มีร่วมกัน อาทิเช่น การที่คนนอกมองว่าคนสองคนนั้นเป็นคู่กัน หากเจอคนหนึ่งก็มักจะนึกถึงอีกคน นัยยะว่าทั้งสองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันการที่ทั้งคู่มีรสนิยม ทักษะคติ ความคิดเห็นที่หลอมรวมกัน การที่ทั้งคู่มักทำอะไรหรือใช้สิ่งของบางอย่างคู่กัน เช่น ใส่เสื้อคู่ เปิดบัญชีธนาคารร่วมกัน หรือการที่เพื่อนและเครือข่ายสังคมของทั้งสองค่อยๆร่วมกัน เป็นต้น

นอกจากการพัฒนาเอกลักษณ์เชิงความสัมพันธ์แล้ว การเปิดเผยตัวตนของทั้งสองในระยะนี้ยังครอบคลุมเกือบทุกเรื่อง เนื่องจากทั้งคู่มองว่า

ทั้งสองเป็นคู่รักกันแล้ว ไม่จำเป็นต้องปิดบังอะไรกัน แต่อย่างไรก็ดี จากการวิจัยพบว่าคู่รักส่วนใหญ่มักจะมีอย่างหนึ่งเรื่องที่ไม่ได้บอกอีกฝ่าย โดยเรื่องที่ยังไม่กล่าวถึง เช่น พูดถึงความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ในอดีตหรืออดีตคนรัก หรือประสบการณ์เรื่องบนเตียง เป็นต้น(Guerrero et al., 2014)

2.1.5 ขั้นตอนผูกมัดความสัมพันธ์(Bonding)

ขั้นสุดท้ายในระยะของ “การพัฒนาความสัมพันธ์” จะเกี่ยวกับการประกาศความสัมพันธ์ของทั้งสองต่อสาธารณะ ในขั้นตอนนี้มักจะเกี่ยวกับพิธีการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะทางการ เช่น การหมั้น การแต่งงาน หรือในกรณีของคู่รักเพศที่สาม(LGBT) พิธีการในที่นี้อาจหมายถึง งานเลี้ยงเฉลิมฉลองที่ทั้งคู่ได้ประกาศความสัมพันธ์ต่อหน้าครอบครัวและเพื่อนพ้อง(Knapp & Vangelisti, 2005; Guerrero et al., 2014)

ที่กล่าวมาเป็นขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นที่อยู่ในระยะพัฒนาความสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดนี้ไม่ได้มองว่าทุกคู่จะมีพัฒนาความสัมพันธ์เรียงตามทุกขั้นตอนเสมอไป แต่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในลักษณะแบบก้าวกระโดดหรือย้อนกลับไปกลับมาก็ได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น บางคู่พบกันครั้งแรก แล้วต่างรู้สึกถูกใจกันและกัน จากนั้นทั้งคู่จึงตัดสินใจตกลงคบหาใจกันภายในระยะเวลาอันสั้น แม้ทั้งคู่จะเข้าสู่ขั้นตอนกระชับความสัมพันธ์ก็ตาม แต่อย่างไรก็ดีภายหลังจากถัดมาทั้งคู่ก็อาจต้องกลับมาสู่ขั้นตอนศึกษาใจ เพื่อเรียนรู้ข้อมูลของกันและกันอยู่ดี

2.2 แนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ (Turning point)

แนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์(Turning point)เป็นแนวคิดที่เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์แบบโรแมนติคนั้นจะแปรตามเหตุการณ์หรือกิจกรรมสำคัญๆ ของคู่รัก แนวคิดนี้มองว่าเหตุการณ์ที่ตรงจริงในจิตใจของคู่รักนั้นมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของพวกเขา ไม่เหมือนกับแนวคิดแบบขั้นบันไดที่มองว่าพัฒนาการความสัมพันธ์มักเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป

แนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์(Guerrero et al., 2014) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์นั้นสามารถเปลี่ยนได้อย่างฉับไว และการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากเหตุการณ์สำคัญในระหว่างเส้นทางความสัมพันธ์ของคู่รัก แต่ความสัมพันธ์จะดีขึ้นหรือแย่ลงนั้นขึ้นอยู่กับว่าผลลัพธ์ของเหตุการณ์ว่าเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ เช่น เหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกประทับใจ หรือในทางตรงกันข้าม เหตุการณ์ทะเลาะกันรุนแรงที่ทำให้ทั้งสองรู้สึกผิดหวังในตัวอีกฝ่าย เป็นต้น

โดยประเภทของเหตุการณ์หรือกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์สามารถแบ่งออกได้ ดังเช่นต่อไปนี้

2.2.1 จุดเปลี่ยนในลักษณะการสื่อสาร

จากทฤษฎีลำดับขั้นบันได การสื่อสารถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาความสัมพันธ์ ในทำนองเดียวกันก็สำคัญต่อการเสื่อมถอย ความสัมพันธ์ได้เช่นเดียวกัน ในช่วงพัฒนาความสัมพันธ์ ความถี่ในการพูดคุยกันเป็นตัวแปรหนึ่งที่ช่วยให้ต่างฝ่ายต่างรู้สึกใกล้ชิดผูกพันมากขึ้น แต่ในช่วงเสื่อมถอยความสัมพันธ์ การสนทนาพูดคุยระหว่างคู่รักก็มักลดลงซึ่งสะท้อนถึงความหมองมัวกัน ดังนั้นความถี่ในการสื่อสารระหว่างคู่รักจึงเป็นจุดที่ทฤษฎีลำดับขั้นบันไดให้ความสนใจ

แต่สำหรับแนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ คุณภาพของการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน กล่าวคือ ความลึกซึ้ง ความยาวของบทสนทนามีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รัก ยกตัวอย่างเช่น การบอกรักครั้งแรก การเผยความในใจ ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่เป็นจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ เช่น หลังจากที่ต่างฝ่ายต่างได้บอกความในใจอีกฝ่ายรับรู้ ก็ทำให้ทั้งสองรู้สึกใกล้ชิดและรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น เป็นต้น

2.2.1 จุดเปลี่ยนในลักษณะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความรักโรแมนติก

นอกจากบทสนทนาเชิงอารมณ์ความรู้สึกแล้ว กิจกรรมที่พวกเขาทำร่วมกันก็อาจเป็นจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ได้เช่นกันเช่น การชวนไปกินข้าวข้างนอก

หรือเที่ยวเล่นด้วยกันครั้งแรก หรือที่เรียกว่า “การออกเดท”

(Dating) ยกตัวอย่างเช่น ฝ่ายชายชวนฝ่ายหญิงไปกินข้าวเย็นด้วยกันครั้งแรกที่ภัตตาคารหรูแห่งหนึ่ง เมื่อถึงที่โต๊ะฝ่ายชายก็มอบช่อกุหลาบสีแดงที่มาพร้อมกับการ์ดเล็กที่เขียนความรู้สึกที่มีต่อฝ่ายหญิง ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ได้สร้างประทับใจให้ฝ่ายหญิงเป็นอย่างมาก จากเดิมฝ่ายหญิงไม่ได้รู้สึกชอบพอเชิงคู่รักกับฝ่ายชายมาก่อน แต่จากเหตุการณ์นี้ก็เป็นจุดเปลี่ยนให้ฝ่ายหญิงมีความรู้สึกชอบพอเชิงคู่รักกับฝ่ายชาย หรือหากเป็นกรณีที่ต่างฝ่ายต่างรู้สึกชอบพอกันแล้ว เหตุการณ์เชิงความรักสำคัญ เช่น จูบครั้งแรก การมีเพศสัมพันธ์กันครั้งแรก ก็เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้คู่รักมีความรู้สึกลึกซึ้งและเข้มข้นมากขึ้นกว่าเดิม

2.2.2 จุดเปลี่ยนในลักษณะของกิจกรรมหรือโอกาสพิเศษ

นอกเหนือจากการพูดคุยและกิจกรรมที่เป็นการแสดงออกเชิงความรักโรแมนติก บางครั้งกิจกรรมที่ทำให้คนสองคนได้ใช้เวลาร่วมกันหรืออาจจะเป็นโอกาสพิเศษ งานพิธีที่ทั้งสองเข้าร่วมก็สามารถเป็นจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ของคู่รักได้เช่นกัน เช่น การเดินทางไปพักผ่อนด้วยกัน การได้ทำงานร่วมกัน เป็นต้น

2.2.3 จุดเปลี่ยนในลักษณะของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการตกลงผูกมัด

ตามทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ ในขั้นตอนหลอมรวมความสัมพันธ์ (Integrating) เมื่อทั้งสองคนได้เรียนรู้กันและมีความรู้สึกชอบพอกับอีกฝ่าย ถัดมาทั้งสองก็จะเริ่มสร้างเอกลักษณ์ความเป็นคู่กันขึ้นมา หรือแสดงให้เห็นรับรู้ว่าจะทั้งสองกำลังคบหาดูใจกันอยู่ในทำนองเดียวกันกับแนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ การตกลงผูกมัดก็เป็นหนึ่งในจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ เพียงแต่ในแนวคิดนี้จะให้ความสำคัญกับ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการตกลงกัน เช่น การตกลงเป็น “แฟน” กัน การย้ายมาอยู่ด้วยกัน เป็นต้น

2.2.4 จุดเปลี่ยนที่เกี่ยวกับความใกล้ชิดและความห่างทางกายภาพ

สำนวน “รักแท้ แพ้ระยะทาง” เป็นตัวอย่างที่ช่วยอธิบายประเภทของจุดเปลี่ยนนี้ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาความสัมพันธ์บางครั้งเกิดจากปัจจัยเรื่องความใกล้ชิดและความห่างทางกายภาพของคู่รัก เช่น อีกฝ่ายย้ายไปทำงานคนละจังหวัด อีกฝ่ายไปเรียนต่อต่างประเทศ หรือการกลับมาอยู่ใกล้ๆ กัน ก็ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคู่รักด้วยเช่นกัน

2.2.5

จุดเปลี่ยนที่เกี่ยวกับความขัดแย้งและวิกฤต

ความขัดแย้งและวิกฤต เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การป่วย ความสูญเสีย วิกฤตชีวิต ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เป็นจุดเปลี่ยนในการพัฒนาความสัมพันธ์ของคู่รัก คู่รักบางคู่อาจรู้สึกบาดหมางใจกันหลังจากขัดแย้งและทะเลาะกันรุนแรง แต่ในทางกลับกันบางคู่ก็อาจเข้าใจกันและกันมากขึ้น เพราะการทะเลาะกันนั้นเอื้อให้ทั้งสองได้สื่อสารความในใจและช่วยกันปรับความเข้าใจกัน หรือในช่วงที่อีกฝ่ายประสบกับวิกฤตชีวิต เช่น ป่วยเป็นโรคหรือได้รับบาดเจ็บ ต้องสูญเสียคนในครอบครัวไปอย่างกะทันหัน เจอปัญหาจากที่ทำงาน การที่อีกฝ่ายหนึ่งคอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ก็สามารถทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งคู่ดีขึ้น ทางตรงกันข้ามหากอีกฝ่ายไม่ตอบสนองหรือตอบสนองในเชิงลบ ก็เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ความสัมพันธ์แย่งลงได้เช่นกัน

2.2.6 จุดเปลี่ยนที่เกี่ยวกับทัศนคติที่เปลี่ยนไป

บางครั้งจุดเปลี่ยนในการความสัมพันธ์อาจไม่ใช่เรื่องของเหตุการณ์ กิจกรรม หรือบทสนทนาสำคัญ แต่เป็นทัศนคติต่ออีกฝ่ายที่เปลี่ยนไป ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ เช่น เดิมฝ่ายหนึ่งมีความรู้สึกต่ออีกฝ่ายแบบเพื่อนแล้วเปลี่ยนมารู้สึกรักแบบโรแมนติคแทน เป็นต้น

โดยสรุป ตามแนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์ เสนอว่า รูปแบบความสัมพันธ์แบบโรแมนติคนั้นไม่ได้มีลักษณะเป็นขั้นบันได แต่คล้ายกับเส้นกราฟที่มีขึ้นและมีลง โดยมี บท

สนทนา เหตุการณ์ กิจกรรม ปังจ่ายเรื่องความใกล้ชิด หรือแม้แต่ทัศนคติต่ออีกฝ่ายที่เปลี่ยนไป เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้กราฟเส้นทางความรักความสัมพันธ์ขึ้นหรือลง

3. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง (Development of Romantic Relationship through Computer-mediated Communication)

เมื่อการสื่อสารของมนุษย์เข้าสู่ยุคของอินเทอร์เน็ต รูปแบบและพฤติกรรมของการสื่อสารของมนุษย์ก็มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม จึงมีนักวิชาการด้านการสื่อสารเข้ามาศึกษาลักษณะและพฤติกรรมการใช้สื่อผ่านอินเทอร์เน็ต หรือเรียกที่ว่าเป็น **แนวคิดการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง (Computer-mediated communication-CMC)** เนื่องจากในยุคเริ่มต้นของเทคโนโลยีการสื่อสารยังเป็นการสื่อสารผ่านการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่

ในช่วงเริ่มต้นของการงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นนี้ เป็นการกล่าวถึงการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางในแง่ **ความขาดแคลนของการสื่อสาร (Deficit Approaches)** โดยสื่อที่ถูกศึกษาในสมัยนั้นมักเป็นสื่อที่ใช้การสื่อสารผ่านตัวอักษร เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (e-mail) หรือการแชท(Chatroom) ซึ่งเป็นสื่อในยุคแรกๆภายหลังจากการมีอินเทอร์เน็ต

3.1 แนวคิดการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง

Thurlow, Lengel และ Tomic (ปี 2004) อธิบายว่า นักวิชาการมองว่าการสื่อสารแบบใหม่นี้ถูก ลดทอนองค์ประกอบแวดล้อมของการปฏิสัมพันธ์แบบดั้งเดิมออกไป เช่น การปรากฏตัว การสัมผัส ลักษณะท่าทางอากัปกริยา น้ำเสียง จนเหลือเพียงแค่ตัวอักษรหรือสารที่ต้องการจะสื่อความเท่านั้น

ดังนั้น ความขาดแคลนของการสื่อสารในที่นี้จะพิจารณาความขาดแคลน 3 รูปแบบสำคัญ คือ **1. การปรากฏตัวทางสังคม (Social Presence Model)** หรือการติดต่อกันแบบเดี่ยวนั้น(immediacy) ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความรู้สึกสนิทสนมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยพบว่า ยิ่งการสื่อสารมีการปรากฏตัวทางสังคมน้อยเท่าใด การสื่อสารนั้นก็จะเป็นที่เป้าหมายของการสื่อสารมากขึ้น ขณะเดียวกันในแง่ของความสัมพันธก็จะลดน้อยลง เพราะฉะนั้นการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางซึ่งมีความ

ขาดแคลนด้านการปรากฏตัวทางสังคมน้อย จึงถือว่าเป็นการสื่อสารที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ถัดมาคือ **2. การไร้นัยยะ(Cuelessness Model)** ที่มองว่าการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางนั้นเป็นการสื่อสารที่ขาดแคลนนัยยะทางอวัจนภาษาต่างๆ เช่น อากัปกริยาท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง หรือแม้แต่วิวหน้าตา รวมไปถึงขาดจุดบ่งบอกทางสถานะต่างๆ เช่น ฐานะ บทบาทอาชีพ เพศ และอายุ จึงทำให้การสื่อสารดังกล่าวดูไม่เป็นธรรมชาติ(unsponaneous) และเพิ่มเกิดผิดพลาดได้ง่าย(clumsy) ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเข้าใจผิด แต่อีกมุมหนึ่งก็ช่วยลดอคติที่เกิดจากสถานะทางสังคมและรูปร่างหน้าตา

และสุดท้ายคือ **3. ความรุ่มรวยของสื่อ(Media Richness Model)** ซึ่งกล่าวถึงในแง่ขีดความสามารถในการถ่ายทอดนัยยะต่างๆออกไปในการสื่อสาร ความสามารถในการโต้ตอบอีกฝ่ายในทันที ความสามารถในการส่งเสริมให้เกิดการใช้ภาษาพูดคุยกันอย่างเป็นธรรมชาติ และการเน้นไปที่ความเป็นส่วนตัว กล่าวคือ ยิ่งเป้าหมายการสื่อสารมีความซับซ้อนมากขึ้นเท่าใด สื่อที่ถูกใช้ส่งสารนั้นก็จะต้องมีความรุ่มรวยของสื่อมากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การขาดแคลนความรุ่มรวยของสื่อในบางกรณีก็มีประโยชน์เช่นกัน อย่างกรณีที่ต้องการหลีกเลี่ยงการแสดงอาการประหม่า การสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางซึ่งมีความรุ่มรวยของสื่อที่น้อยนั้นก็อาจทำให้ตัวผู้ส่งสารนั้นรู้สึกสบายใจและกล้าที่จะสื่อสารกับอีกฝ่ายได้ดีมากกว่า

ภายหลังจากมีการเสนอแนวคิดความขาดแคลนของการสื่อสาร(Deficit Approaches) ก็ยังมีแนวคิดหนึ่งเสนอขึ้น คือ **แนวคิดการประมวลข้อมูลทางสังคม (Social Information Processing-SIP)** ในการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง โดย Joseph Walther ปี 1992 เพื่อศึกษาว่า การสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางสามารถทำหน้าที่ในการดำเนินความสัมพันธ์ของมนุษย์เฉกเช่นเดียวกันกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัวได้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเลี่ยงการพุ่งเป้าไปที่ข้อจำกัดของตัวสื่อเหมือนที่แนวคิดความขาดแคลนของการสื่อสารศึกษา โดยเปลี่ยนมาสนใจเรื่องการรับรู้(Perception)ของมนุษย์ต่อสารที่ส่งผ่านสื่อที่คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางว่า มันสามารถทำหน้าที่ในการดำเนินความสัมพันธ์ได้หรือไม่ หรือสามารถทำได้มากกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ทั้งนี้ ตามแนวคิดการประมวลข้อมูลทางสังคม รวมทั้งงานวิจัยอื่นๆที่สนับสนุน พบคุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้นก็ยิ่งสนิทมากขึ้น (Walter & Burgoon, 1992 as cited in Thurlow, Lengel & Tomic, 2004) การลดข้อจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องวางตรงกันทำให้คุยกัน ได้มากขึ้นและสนิทกันขึ้น (Walther 1995 as cited in in Hian, Chuan, Trevor, &

Detenber, 2004) การมีปฏิสัมพันธ์กันในอดีตช่วยเพิ่มความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ในการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Walter et al., 2001 as cited in Thurlow, Lengel & Tomic, 2004) การรู้ล่วงหน้าว่าจะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับอีกฝ่ายอีกช่วยเพิ่มข้อผูกมัดด้านความสัมพันธ์ (Walter, 1994 as cited in Thurlow, Lengel & Tomic, 2004) การอ่านข้อความในเวลาใกล้เคียงกันช่วยเพิ่มความสนิทสนมและความประทับใจ (Walter and Tidwell, 1995 as cited in Thurlow, Lengel & Tomic, 2004) การใช้ตัวอักษรภาพ (Emoticon) สามารถทำให้อีกฝ่ายรับรู้ถึงการแสดงออกและเกิดเป็นความสายใยระหว่างกันได้ (Walter & D'Addario as cited in Thurlow, Lengel & Tomic, 2004; Derks, Bos, & Grumbkow, 2007; Luor, Wu, Lu, & Tao, 2010) เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ได้สะท้อนว่าการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางนั้นสามารถทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ได้

นอกจากนี้ ยังพบว่า การสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางยังมีคุณลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัวอีกด้วย หรือที่เรียกว่า **การสื่อสารแบบเป็นกันเองเกินจริง (Hyperpersonal communication)** หมายถึง การสื่อสารที่สื่อที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางสามารถสร้างประสบการณ์ทางสังคมและความผูกพันได้มากกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Walther, 2006) โดยการสื่อสารแบบเป็นกันเองเกินจริงมีลักษณะ ดังนี้ 1) ผู้รับสารมีการรับรู้ตัวตนของอีกฝ่ายแบบเกินจริงจากข้อมูลที่ถูกนำเสนอออกมาแบบเกินจริง ซึ่งเกิดจาก 2) สื่อที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางทำให้เกิดการเลือกนำเสนอตัวตน (Self-presentation) แบบเกินจริงได้อันเกิดข้อดีของสื่อที่แก้ไขข้อความก่อนกดส่งได้ และ 3) เกิดเป็นวงจรของการเปิดเผยข้อมูลแบบเกินจริงและรับรู้ข้อมูลแบบเกินจริง (Walther, 1996 as cited in Hian, Chuan, Trevor, & Detenber, 2004)

3.2 การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่

3.2.1 ประเด็นด้านความใกล้ชิด (Proximity)

การสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่อยู่เหนือเงื่อนไขข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ ในอดีตการจะพบรักหรือมีความสัมพันธ์แบบโรแมนติกได้นั้นมักจะเป็นกับคนที่อยู่ในอาณาบริเวณใกล้กัน แต่เมื่อมีอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้คนทั่วทุกมุมโลกได้ รวมทั้งพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้คนที่อยู่คนละบริเวณเดียวกันได้ (Cooper & Sportolari, 1997; Merkle & Richardson, 2000)

3.2.2 ประเด็นด้านนิรนาม (Anonymity)

เนื่องจากการสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตเป็นการสื่อสารในลักษณะที่มีการปรากฏตัวทางสังคมต่ำ และไร้ภัย กล่าวนี้อาจเป็นการสื่อสารที่ไม่เห็นหน้าค่าตาและไม่รู้จักชื่อเสียงเรียงนามจริง (บางกรณี) จึงทำให้คุณสมบัติด้านรูปร่างหน้าตานั้นมีความสำคัญน้อยลง ในทางกลับกัน ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนระหว่างการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางกลายมาเป็นช่องทางหลักที่ใช้ในการเรียนรู้อีกฝ่าย (Cooper & Sportolari, 1997) แต่อุปสรรคสำคัญ ก็คือ เมื่อไม่มีการเห็นหน้าค่าตาก็ทำให้ข้อมูลที่ช่วยบ่งบอกลักษณะที่ตรงตามความเป็นจริงนั้นน้อยลง อีกทั้งยังเอื้อให้เกิดการปรับแต่งข้อมูลที่เกิดความจริงหรือข้อมูลหลอกได้ด้วยเช่นกัน (Hendrick and Hendrick, 1983 as cited in Cooper & Sportolari, 1997) ในทำนองเดียวกัน จึงทำให้คนให้คุณค่าคนบนโลกอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าคนในโลกความเป็นจริง เพราะพวกเขามีความเกี่ยวข้องระหว่างกันต่ำนั่นเอง (Cornwell & Lundgren, 2001)

3.2.3 ประเด็นการเปิดเผยตัวตน (Self-disclosure)

การสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการเรียนรู้อีกฝ่ายรวดเร็วและสนิทสนมเป็นกันเองได้มากกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เนื่องจากการสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตเป็นแบบนิรนาม จึงทำให้ผู้คนสามารถเปิดเผยความตัวตนออกมาได้มากกว่า ในทำนองเดียวกันจึงทำให้คนรู้จักและรู้สึกสนิทสนมได้เร็วและทำให้เกิดความรู้สึกดีและประทับใจด้วยเช่นกัน ดังนั้น อีกทางหนึ่ง การสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางจึงทำให้เกิดการเริ่มต้นความสัมพันธ์ซึ่งมาจากการประทับใจในตัวตนของอีกฝ่ายก่อน ซึ่งต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่มักเริ่มต้นจากรูปร่างหน้าตาภายนอกก่อน (Montgomery, 1994 as cited in Merkle & Richardson, 2000; Tidwell & Walther, 2002) นอกจากนี้ ยังพบว่า การที่สื่อที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางเป็นการสื่อสารแบบนิรนามจึงทำให้มีการจัดแจงตัวตนหรือการเลือกนำเสนอตัวตน (Self-presentation) ที่อยากให้อีกฝ่ายรับรู้ (Walther, 2007)

3.2.4 ประเด็นทุนและรางวัลจากความสัมพันธ์ (Cost and Reward)

หนึ่งในที่แนวคิดมักถูกกล่าวถึงถึงการประเด็นการพัฒนาความสัมพันธ์ของมนุษย์ คือ แนวคิดเรื่องทุนและรางวัล ในทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) (กล่าวในหัวข้อที่ 2) ซึ่งมองว่าการดำเนินความสัมพันธ์นั้นอิงอยู่บนหลักการที่ว่า ความสัมพันธ์จะดำเนินต่อไปก็ต่อเมื่อคนคนนั้นยังคงได้รับรางวัลที่มากกว่าทุนที่ตนนั้นเสียไป ซึ่งทุนในที่นี้หมายถึง ค่าใช้จ่าย เวลา แรงกายในการสร้างความสัมพันธ์กับอีกฝ่าย ซึ่งหากได้รับความพึงพอใจจากความสัมพันธ์นั้น(รางวัล)

มากกว่า ความสัมพันธ์ก็ยังคงดำเนินต่อไป ในทางกลับกันหากความพึงพอใจนั้นน้อยกว่าทุนที่เสียไป ความสัมพันธ์ก็จะเสื่อมคลายลงในที่สุด (Wysocki & Childers, 2011; Vangelisti, 2012)

ทั้งนี้ เนื่องจากการสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตนั้นทำลายข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์จึงทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงผู้คนจำนวนมากและอยู่ที่ใดก็ได้ อีกทั้งระยะเวลา ความรวดเร็ว และค่าใช้จ่ายในการสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตก็น้อยกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ในแง่หนึ่งการสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตจึงทำให้ทุนในการสร้างความสัมพันธ์ของคนกับคนในอินเทอร์เน็ตนั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัวซึ่งต้องอาศัยความพยายามหรือทุนที่สูงกว่า ดังนั้นหากเขาเหล่านั้นบังเอิญเจอคนที่ให้ความพึงพอใจได้มากกว่า ก็จะเกิดการยุติความสัมพันธ์กับคนก่อนและเกิดการเริ่มความสัมพันธ์กับใครคนใหม่ได้ง่ายกว่าเช่นเดียวกัน หรือกล่าวอีกอย่างคือ แม้สื่อบนโลกอินเทอร์เน็ตจะมีต้นทุนการสื่อสารที่ต่ำและทำให้เข้าถึงกันได้ง่าย แต่ต้นทุนที่ต่ำก็เป็นดาบสองคมที่ทำให้ความสัมพันธ์ยังยืนกว่าความสัมพันธ์แบบดั้งเดิม

โดยสรุปแล้ว แนวคิดการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางนั้นมองว่า สื่อที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง หรือสื่อบนโลกอินเทอร์เน็ตนั้นมีข้อจำกัดด้านองค์ประกอบแวดล้อมของการสื่อสารแบบตัวต่อตัวจึงทำให้การสื่อสารตัวสื่อเหล่านี้มีข้อจำกัดในการสร้างความสัมพันธ์ของผู้คน แต่อย่างไรก็ตามการสื่อสารที่คอมพิวเตอร์ก็มีคุณลักษณะบางอย่างที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาความสัมพันธ์ของมนุษย์ เช่น ทำให้เป็นคนเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้นจึงช่วยย่นระยะเวลาในการศึกษาเรียนรู้และสนิทสนมกัน อีกทั้งยังมีคุณลักษณะเด่นที่ทำให้การพัฒนาความสัมพันธ์ของมนุษย์แตกต่างไปจากเดิม เช่น การเปิดโอกาสได้รู้จักและพัฒนาความสัมพันธ์กับคนไกล เกิดการเริ่มต้นรู้สึกประทับใจจากตัวตนก่อนรูปร่างหน้าตา เป็นต้น

4. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Development of Romantic Relationship on Social Network Sites)

จากหัวข้อที่แล้วที่กล่าวถึงการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ซึ่งเป็นสื่อยุคแรกภายหลังจากมีอินเทอร์เน็ต ยกตัวอย่างเช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล(email) หรือเว็บไซต์ที่มีการสื่อสารผ่านตัวอักษร(text-based website) เช่น แชทรูม(Chatroom) ที่ครั้งหนึ่งได้เข้ามาปฏิวัติ

รูปแบบการสื่อสารโดยลดทอนความจำเป็นที่ต้องพบปะกันหรือมิติเวลาของการสื่อสารที่ต้องเกิดพร้อมกันออกไป⁷

แต่อย่างไรก็ตาม การสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางนั้นยังคงเป็นการใช้ระหว่างปัจเจกบุคคล ภายในกลุ่ม หรือภายในองค์กร หรือกล่าวอีกอย่างว่า เป็นลักษณะแบบปิด เมื่อเทียบกับรูปแบบการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก(Facebook) และไลน์(Line)⁸ ที่เป็นการสื่อสารที่ปรากฏต่อสาธารณะ

ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะเป็นการกล่าวถึงนิยามของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติแตกต่างจากการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในยุคเดิม โดยเฉพาะเป็นการสื่อสารที่ปรากฏต่อสาธารณะ และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมระหว่างกันเป็นโยงใย ถัดจากนั้นก็จะเป็นการอธิบายตัวอย่างสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลมากในปัจจุบัน นั่นก็คือ เฟซบุ๊ก และตามมาด้วยการศึกษางานวิจัยด้านการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคผ่านเฟซบุ๊ก

4.1 เครือข่ายสังคมออนไลน์(Social Network Sites - SNSs)

Boyd และ Ellison (2008) ให้นิยาม *เครือข่ายสังคมออนไลน์* ว่าหมายถึง รูปแบบการสื่อสารที่อนุญาตให้ผู้ใช้ “1) สามารถสร้างประวัติตัวเอง(Profile) แบบเปิดเผยหรือกึ่งเปิดเผย(ต่อสาธารณะ)ได้ 2) เชื่อมโยงรายชื่อผู้ใช้งานอื่นๆที่ใช้เครือข่ายร่วมกันได้ และ 3) ดูและตรวจสอบดูรายการเชื่อมโยงของพวกเขาและของคนอื่นๆในระบบได้” (เดวิด เคิร์ทแพทริก, 2554) ยกตัวอย่างเช่น เฟซบุ๊กที่เปิดให้ผู้ใช้ต้องตั้งโปรไฟล์ขึ้นมา โดยที่ผู้ใช้อีกก็จะมีรายชื่อโปรไฟล์ของผู้อื่นที่มีเครือข่ายรวมกัน และสามารถเข้าไปดูและไปปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ของผู้อื่นได้

4.2 เฟซบุ๊ก(Facebook)

⁷ยกตัวอย่างเช่น กรณีการสื่อสารทางอีเมลที่ผู้ส่งสารกับผู้รับสารนั้นไม่จำเป็นต้องสื่อสารในเวลาเดียวกัน

⁸ ไลน์(Line) คือ โปรแกรมที่มีบริการหลักให้ผู้ใช้สามารถส่งข้อความแบบทันที(Instant messages) รูปภาพ วีดีโอ หรือจะเป็นการคุยกันแบบเสียง หรือแบบวีดีโอเรียลไทม์(Video Line) ระหว่างกัน หรือภายในกลุ่ม นอกจากนี้ไลน์ยังมีบริการที่ให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างโปรไฟล์(ประวัติตัวเอง)ขึ้นมาได้ ขณะเดียวกันผู้ใช้งานก็สามารถเข้าไปดูโปรไฟล์ของผู้ใช้คนอื่น หรือปฏิสัมพันธ์กับโปรไฟล์เหล่านั้นได้ด้วย

เฟซบุ๊กเป็นสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ยักษ์ใหญ่ ที่มีจำนวนผู้ใช้งานจริง(Active user) ทั่วโลกมากถึง 1.35 พันล้านคน⁹ และเฟซบุ๊กเองยังเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีผู้ใช้ประมาณ 28 ล้านคน¹⁰ หรือเกือบ 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรไทยทั่วประเทศ

บริการหลักของเฟซบุ๊ก คือ การให้ผู้ใช้ตั้งโปรไฟล์หรือพื้นที่ของตัวเองขึ้นมาโดยลักษณะการเรียงของเนื้อหาบนโปรไฟล์นั้นจะเรียงตามวันเวลาล่าสุด หรือเรียกอีกอย่างว่า *ไทม์ไลน์*(Timeline) โดยที่ผู้ใช้จะมีรายชื่อโปรไฟล์ของคนอื่นๆที่มีเครือข่ายร่วมกันกับตนเอง โดยมีหัวข้อ *เกี่ยวกับ*(About) ไว้ใส่ข้อมูลประวัติส่วนตัว เช่น เพศ อายุ สัญชาติ ศาสนา ที่อยู่ ประวัติการศึกษา อาชีพ สถานที่ทำงาน รวมทั้งสถานะความสัมพันธ์ ซึ่งไม่ได้มีแค่สถานภาพทางกฎหมาย เช่น โสด แต่งงาน และหม้ายเท่านั้น(Carpenter & Spottswood, 2013; Fox , Osborn & Warber, 2014) แต่ยังสามารถระบุสถานภาพแบบไม่เป็นทางการได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น สถานะความสัมพันธ์แบบ “คบหา”(In a relationship) ที่เฟซบุ๊กอนุญาตให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลสถานภาพความสัมพันธ์กับโปรไฟล์ของคนรักได้(ดูภาพประกอบที่ 3 และ 4)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹ Statista, 2015. *Number of mobile monthly active Facebook users worldwide from 1st quarter 2009 to 1st quarter 2015 (in millions)*. Retrieved July 29, 2015, from <http://www.statista.com/statistics/277958/number-of-mobile-active-facebook-users-worldwide/>

¹⁰ Zocial Rank Inc. (2004). *Thailand Zocial Awards 2014 เผยสถิติบนโลกออนไลน์และพฤติกรรมการใช้ Social Network ของไทย*. สืบค้นวันที่ 24 กรกฎาคม 2558, จาก IT24hrs.com เว็บไซต์: <http://www.it24hrs.com/2014/thai-social-network-2014/>

ภาพที่ 4 ตัวอย่างโปรไฟล์ในเฟซบุ๊ก¹¹

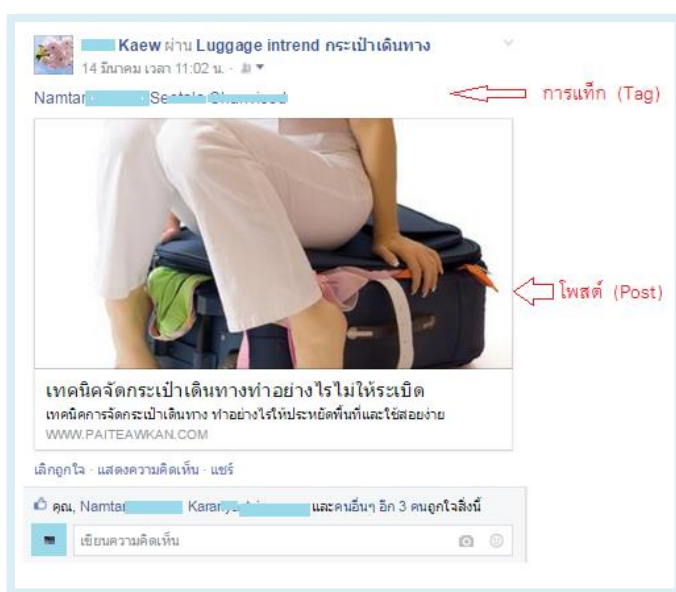

ภาพที่ 5 ตัวอย่าง เกี่ยวกับ(About)

นอกจากนี้ก็ยังมีหมวด ถูกใจ(Likes)(ดูภาพประกอบที่ 3) ว่าผู้ใช้คนนั้นชื่นชอบอะไร เช่น ความสนใจ(Interest), กิจกรรม(Activities), เพลง(Music) เป็นต้น ถัดมาคือ เพื่อน (Friends) ซึ่งหมายถึง รายชื่อผู้ใช้คนอื่นๆที่เชื่อมโยงกับโปรไฟล์ของเรา นอกจากนี้ยังมี เพื่อนร่วม(Mutual friend) หมายถึง คนที่เป็นเพื่อนร่วมกันระหว่างเราและอีกคน

¹¹ ที่มา : <http://www.my-destination.fr/facebook-timeline-formats-des-images/>

การเริ่มต้นมีปฏิสัมพันธ์ เริ่มด้วยการส่งคำขอเป็นเพื่อน (Add friend) และรอให้อีกฝ่ายกดรับเป็นเพื่อน(Accept friend) จากนั้นเมื่อเป็นเพื่อนกัน ก็สามารถเข้ามาดูหน้าเฟซบุ๊กของอีกฝ่าย หรือจะกดถูกใจ(Like) แสดงความคิดเห็น(Comment) หรือแชร์(Share) ข้อมูลบนหน้าเฟซบุ๊กของตัวเองได้ หรือที่เรียกว่า โพสต์(Post) ในทำนองเดียวกันอีกฝ่ายก็สามารถกระทำในลักษณะนี้ได้เช่นกัน

ภาพที่ 6 ตัวอย่าง การโพสต์ การแท็ก(ติดป้ายชื่อ) การถูกใจ และการแชร์ในเฟซบุ๊ก

อย่างไรก็ดี เฟซบุ๊กไม่ได้เพียงแค่ให้ผู้ใช้งานแสดงข้อมูลส่วนตัวสู่สาธารณะหรือถึงสาธารณะ¹² เท่านั้น แต่ผู้ใช้งานยังสามารถบอกเล่าเรื่องราว เหตุการณ์ สิ่งที่คุณคิดนั้นลงบนไทม์ไลน์ได้ หรือที่เรียกว่า สถานะ(Status) ได้ หรือจะลงรูปภาพ(Photo)พร้อมทั้งสามารถแท็ก (Tag หมายถึง ติดป้ายชื่อ) ผู้ใช้อื่นลงบนรูปภาพตนเองได้อีกด้วย

¹² เฟซบุ๊กอนุญาตให้ผู้ใช้งานตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในการเปิดเผยข้อมูล หรือโปรไฟล์ของตัวเองได้ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ใช้งานตั้งค่าความเป็นส่วนตัว เช่น อนุญาตให้คนที่เข้ามาดูข้อมูลจำกัดแค่เพื่อนในเฟซบุ๊ก หรือระบุเพื่อนที่ไม่ต้องการให้ข้อมูลก็สามารถทำได้เช่นกัน ผู้ใช้อื่น หรือเพื่อนคนนั้นก็ไม่สามารถดูความเคลื่อนไหวและข้อมูลที่ถูกจำกัดนั้นไว้ได้(Boyd & Ellison, 2010)

โดยสรุปแล้ว เฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์ที่มีเครือข่ายสมาชิกขนาดใหญ่ที่ให้สมาชิก หรือผู้ใช้สามารถเปิดเผยตนเองต่อแบบสาธารณะได้ และในทางกลับกันผู้ใช้เองก็สามารถเข้าไปดูและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้อื่นๆ เช่น ถูกใจ แสดงความคิดเห็น ได้ด้วยเช่นกัน

4.3 พฤติกรรมสื่อสารเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกบนเฟซบุ๊ก

แม้คนส่วนใหญ่จะให้เหตุผลว่า เฟซบุ๊กนั้นเป็นช่องทางการไว้ติดต่อสัมพันธ์กับผู้คนเป็นหลัก (Mod, 2010) แต่กระนั้นก็ดี ในงานวิจัยที่ผ่านมากลับพบว่า เฟซบุ๊กถูกนำไปใช้เพื่อเหตุผลอื่นมากกว่านั้น เฟซบุ๊กถูกใช้เป็นช่องทางการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก ครอบคลุมตั้งแต่การทำความรู้จัก การศึกษาข้อมูลของคนที่ชอบ การแสดงออกความรักความรู้สึก หรือแม้แต่ใช้เพื่อแสดงสถานะของการเป็น “คู่กัน” ต่อสาธารณะ (Mod, 2010; Carpenter & Spottswood, 2013; Fox, Warber & Makstaller, 2013; Fox, et al., 2014)

ในงานวิจัย “The role of facebook in romantic relationship development: An exploration of Knapp’s relational stage model” โดย Jesse Fox, Katie M. Warber และ Dana C. Makstaller (2013) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกบนเฟซบุ๊กของคู่รักว่ามีลักษณะอย่างไรได้ทำการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาปริญญาตรี และได้พบประเด็นที่น่าสนใจ 3 ประเด็น ดังนี้

1) ลักษณะการสร้างความสัมพันธ์แบบโรแมนติกบนเฟซบุ๊ก

ในงานวิจัย ผู้ตอบส่วนใหญ่บอกว่า พวกเขาไม่ได้ใช้เฟซบุ๊กในการหาคู่ แต่พวกเขานิยมใช้เฟซบุ๊กในการทำความรู้จักกับคนที่พวกเขาแอบชอบ ซึ่งเคยพบเห็นตัวจริงมาก่อน และใช้ในการหาข้อมูลของอีกฝ่าย¹³ รวมทั้งกรณีนี้ที่

¹³ สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่พบว่า ผู้ใช้เฟซบุ๊กส่วนใหญ่มักจะใช้เฟซบุ๊กในการหาข้อมูลของคนที่คุณเขารู้จักในโลกความเป็นจริงมากกว่าคนแปลกหน้าที่พวกเขาไม่รู้จัก (Steinfeld & Lampe, 2006 อ้างถึงใน (ภาสกร จิตร ไคร์ครวญ, 2553)

ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับคนคนนั้นก็มักใช้เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือในการเข้าไปทำความรู้จักและพูดคุยเพื่อสร้างความสัมพันธ์

ผู้ตอบส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่า เฟซบุ๊กเป็นช่องทางการสื่อสารที่พวกเขารู้สึกสบายใจที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนที่พวกเขาแอบชอบ เมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เพราะเฟซบุ๊กช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าถึงข้อมูลของอีกฝ่ายได้ โดยไม่ให้อีกฝ่ายรู้ตัว หรือที่เรียกว่า “การส่องเฟซบุ๊ก” (Creeping)¹⁴ ซึ่งหมายถึงการเข้าไปดูโปรไฟล์ของคนอื่น โดยไม่ทิ้งร่องให้อีกฝ่ายรู้ เช่น ไม่กดถูกใจ ไม่แสดงความคิดเห็น เป็นต้น ดังนั้นหากพิจารณาเปรียบเทียบกับทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ จะเห็นได้ว่าเฟซบุ๊กนั้นถูกใช้ในขั้นตอนของการทำความรู้จัก (Initiating) และการศึกษาข้อมูลกัน (Experimenting) เพียงแต่แตกต่างตรงที่ว่า การสื่อสารแบบตัวต่อตัวนั้นจะเกิดขึ้นแบบสองทาง กล่าวคือ ต่างฝ่ายต่างมาพบปะกัน พูดคุยกัน และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในขณะที่ในเฟซบุ๊กสามารถเรียนรู้อีกฝ่ายได้แบบทางเดียวได้ หรือเป็นการเปิดเผยตัวตนข้างเดียว (One-sided disclosure) และการเรียนรู้อีกฝ่ายแบบทางเดียวนี้เองที่ช่วยให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ เพราะหากพบว่าคนที่แอบชอบนั้นสุดท้ายแล้วปรากฏว่าไม่ถูกใจ หรือมีคนรักแล้ว ตัวผู้ตอบเองก็ไม่ต้องรู้สึกเสียหน้าที่ได้เข้าไปทำความรู้จักกับกับคนคนนั้น

นอกจากนี้ในกรณีที่ส่องเฟซบุ๊กคนที่แอบชอบ แล้วรู้สึกว่ามีอะไรคล้ายคลึงกัน รู้สึกชอบอีกฝ่ายมากกว่าเดิม จนอยากทำความรู้จักและพูดคุยกับคนคนนั้น เฟซบุ๊กเองก็ยังสามารถช่วยให้พวกเขาเข้าไปทำความรู้จักอีกฝ่าย โดยไม่ต้องกลัวเสียหน้าได้ด้วยเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างในอดีต การจะเริ่มเข้าไปทำความรู้จัก หรือเริ่มต้นจีบนั้น หลายคนใช้วิธีเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ของอีกฝ่าย ซึ่งสำหรับตัวผู้ตอบแล้ว การเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์นั้น

¹⁴ หากเป็นกรณีที่เข้าไปดูโปรไฟล์ถี่มาก ติดตามความเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายอย่างละเอียด อาจเรียกอีกอย่างว่า “การสะกดรอย” (Stalking) นอกจากนี้ความแตกต่างอีกอย่างระหว่าง การส่องเฟซบุ๊กกับการสะกดรอยเฟซบุ๊ก นั้นคือการสะกดรอยเฟซบุ๊กมักจะเป็นการเข้าไปดูของใครคนหนึ่ง ในขณะที่การส่องเฟซบุ๊กมีลักษณะกลางๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนคนเดียว แต่อาจหมายถึงการเข้าไปดูโปรไฟล์ของใครก็ได้ (Fox, et al., 2013)

เป็นการแสดงท่าทีว่ามีใจต่ออีกฝ่ายมากเกินไป (“too forward”)(Fox, et al., 2013 p. 778) แต่หากเป็นในเฟซบุ๊ก พวกเขาแค่ส่งขอเป็นเพื่อน (Add friend) กับอีกฝ่าย ซึ่งการขอเป็นเพื่อนนั้นมีลักษณะเป็นกลางมากกว่า เพราะอีกฝ่ายไม่สามารถตีความเจตนาได้ชัดเจนเท่ากับการที่เข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ อีกทั้งข้อความขอเป็นเพื่อนแบบอัตโนมัติของเฟซบุ๊กนั้นยังช่วยให้ผู้ตอบไม่ต้องสื่อสารตรงๆกับคนที่ตนเองชอบ

และหลังจากอีกฝ่ายกดยอมรับคำขอเป็นเพื่อน(Accept Friend Request)แล้ว เฟซบุ๊กยังมีบริการหลากหลายในการเข้าหาเพื่อพูดคุยกับคนที่แอบชอบ เช่น กดถูกใจโพสต์บนไทม์ไลน์ แสดงความคิดเห็นบนรูปภาพ หรือส่งข้อความเฟซบุ๊ก¹⁵ เป็นต้น ทั้งนี้ ด้วยความที่การปฏิสัมพันธ์ผ่านบริการบนเฟซบุ๊กนั้นไม่จำเป็นต้องสื่อสารแบบทันที กล่าวคือ การสื่อสารบนเฟซบุ๊กมีลักษณะทำนองเดียวกันกับการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง(CMC) ที่ผู้ส่งสารกับผู้รับสารไม่จำเป็นต้องสื่อสารพร้อมกัน ซึ่งทำให้ผู้ตอบงานวิจัยรู้สึกไม่เร่งรัด เพราะมีเวลาที่จะได้คิดก่อนที่จะปฏิสัมพันธ์กับคนที่ชอบ(Fox, et al., 2013p. 778) และหากจะสรุปเปรียบเทียบกับ การสื่อสารแบบตัวต่อตัว ในขั้นตอนการศึกษาอีก เฟซบุ๊กนั้นสามารถทำให้ผู้ใช้สามารถคุยกันแบบลับๆเพราะกับคนที่แอบชอบด้วยความรู้สึกสบายใจมากกว่า

2) ลักษณะข้อมูลที่ถูกศึกษาผ่านเฟซบุ๊ก

จากสิ่งที่กล่าวมาในหัวข้อข้างต้น จะสังเกตได้ว่า การใช้เฟซบุ๊กเพื่อศึกษาข้อมูลของอีกฝ่ายนั้นคล้ายคลึงกับการสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่สาม (Asking third party)(Fox, et al., 2013p. 779) ในรูปแบบการสื่อสารแบบแต่ก่อน เช่น สอบถามข้อมูลของคนที่แอบชอบจากคนรู้จักของคนคนนั้น แต่

¹⁵ ข้อความเฟซบุ๊ก(Facebook messenger) เป็นบริการที่ผู้ใช้สามารถสื่อสารภายในระหว่างกันเอง โดยไม่ได้แสดงบนไทม์ไลน์ซึ่งเป็นสาธารณะข้อความเฟซบุ๊กมักใช้ในกรณีที่ต้องการพูดคุยแบบเป็นส่วนตัว

อย่างไรก็ดี การหาข้อมูลของคนที่ชอบผ่านเฟซบุ๊กตามคำบอกเล่าของผู้ตอบ ในงานวิจัยนี้มีรายละเอียดที่แตกต่างกว่านั้น

หากพิจารณาตามทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ ในขั้นตอนการศึกษา กัน คนมักหาข้อมูลของอีกฝ่ายเพื่อหาว่าอีกฝ่ายมีความคลั่งคลึงกับตัวเอง หรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาเฟซบุ๊กหมวดถูกใจ(Likes) เป็นหมวดที่สอดคล้องกับ ขั้นตอนนี้มากที่สุด เพราะเป็นข้อมูลที่แสดงว่าคนคนนั้นมีความสนใจด้าน อะไร ชอบเพลงอะไร ชอบภาพยนตร์เรื่องอะไร เป็นต้น แต่ในงานวิจัย ดังกล่าว ผู้ตอบกลับบอกว่า ไม่ค่อยได้ให้ความสนใจหมวดถูกใจเท่าใดนัก เพราะมองว่าเป็นข้อมูลที่ต้องรู้อยู่แล้วเมื่อต้องทำความรู้จักกับคนคนนั้น

ข้อมูลที่ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้ความสนใจ คือ 1) สถานะความสัมพันธ์ 2) ดูจากรูปภาพ(Photos) โดยเฉพาะรูปภาพที่มาจากเฟซบุ๊กของบุคคลที่สาม อย่างรูปภาพที่ถูกแท็ก 3) ดูรายชื่อเพื่อนที่มีร่วมกัน(Mutual friend)

สำหรับการดูสถานะความสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กของคนที่ชอบเป็นการหา ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับขั้นตอนการศึกษาอีก อันหนึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็น ขั้นตอนที่คนหาข้อมูลของอีกฝ่ายเพื่อลดความไม่มั่นใจ(Uncertainty reduction) โดยเฉพาะสถานะความสัมพันธ์ของอีกฝ่ายว่า มีคนรักแล้ว หรือไม่ ในทางกลับกันกรณีที่เป็นคู่รักคบหาดูใจกันแล้วก็มักจะใช้การตั้ง สถานะความสัมพันธ์ “คบหา”(In a Relationship) เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของคนรักของตน และเพื่อกันคนที่จะมาสนใจคนรักของตนทราบว่าคุณรัก ของตนนั้นมีเจ้าของแล้ว(Mod, 2010; Fox, et al., 2013; Fox, et al., 2014) ดังนั้นสถานะความสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กจึงถูกใช้ในแง่เป็นข้อมูลเพื่อดูว่า คนที่แอบชอบมีคนรักแล้วหรือไม่ และทางกลับกันถูกใช้เพื่อบ่งบอกว่าคนรัก หรือตนเองมีคู่ครองแล้ว

ถัดมาคือ รูปภาพ ผู้ตอบส่วนใหญ่บอกว่ารูปภาพเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ พวกเขาใช้ศึกษาคนที่พวกเขาแอบชอบ และก็มักมีเกณฑ์การในการประเมิน ข้อมูลเหล่านั้นล่วงหน้า ยกตัวอย่างเช่น กรณีเห็นรูปภาพชายหนุ่มที่หมาย ปองจูหญิงสาวไม่ซ้ำหน้า ก็อาจเปลี่ยนใจไม่ชอบผู้ชายคนนั้น เพราะ

สันนิษฐานว่าผู้ชายคนนี้ อาจเป็นคนเจ้าชู้ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ เนื่องจากรูปภาพที่สามารถปรากฏบนโซเชียลมีเดียสามารถเป็นได้ทั้งรูปภาพที่ผู้ใช้คนนั้นเป็นคนนำมาลงเอง และภาพที่เกิดจากการถูกผู้ใช้คนอื่นแท็ก ซึ่งหากเป็นภาพที่ผู้ใช้เองเป็นคนลงเอง ผู้ใช้ก็สามารถจัดแจง(Manipulate) โดยเลือกลงเฉพาะรูปภาพที่ทำให้ภาพลักษณ์ตัวเองดูดีได้ ดังนั้นผู้ตอบส่วนใหญ่จึงมักให้ความสนใจไปที่รูปภาพที่ถูกแท็กมากกว่า เนื่องจากมองว่าภาพที่ถูกแท็กนั้นน่าจะบ่งบอกลักษณะของคนที่แอบชอบได้ตรงกับความเป็นจริงมากกว่ารูปภาพที่คนคนนั้นลงเอง

ในการทำงานเดียวกับประเด็นรูปภาพ ในงานวิจัยก่อนหน้าบทความวิจัยนี้พบว่า คนให้ความสนใจกับลักษณะเพื่อนที่มีร่วมกัน(Mutual friend)เพื่อใช้ในการประเมินคนที่แอบชอบด้วยเช่นกัน(Tong, Van Der Heide, Langwell, & Walther, 2008 อ้างถึงใน Fox, et al., 2013)

อย่างไรก็ดี เพื่อนที่มีร่วมกันนั้นมีประโยชน์ในการศึกษาข้อมูลไม่แตกต่างกับรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิม เพราะว่าคนก็มักจะสอบถามข้อมูลของคนที่แอบชอบจากคนที่รู้จักร่วมกันเหมือนแต่ก่อนอยู่ดี เพียงแต่ในเฟซบุ๊กนั้น การหาว่าใครเป็นเพื่อนร่วมกันทำได้สะดวกกว่า

อย่างไรก็ดี ไม่ใช่แค่ผู้ที่ให้ความสนใจอีกฝ่ายมีโอกาสได้ศึกษาคนที่ชอบแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น เพราะจริงๆ แล้วเมื่อทั้งสองได้เป็นเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านเฟซบุ๊กแล้ว ฝ่ายที่เป็นคนถูกศึกษา (Passively) ก็อาจกำลังศึกษาอีกฝ่ายกลับด้วยเช่นกัน เช่น สังเกตจากกิจกรรมบนโซเชียลมีเดีย หรือดูเพื่อนที่ร่วมกัน เพื่อหาโอกาสสอบถามข้อมูลจากคนรู้จักว่า จากคำบอกเล่าของเพื่อนนั้นสอดคล้องกับที่ตนสังเกตเองหรือไม่

3) การตั้งค่าสถานะความสัมพันธ์ “คบหา”

ประเด็นที่น่าสนใจประเด็นสุดท้าย คือ การตั้งค่าสถานะความสัมพันธ์ “คบหา”(In a Relationship) หรือที่เรียกว่า “การประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก”(Facebook official – FBO) ซึ่งในงานวิจัยดังกล่าว

ผู้ตอบส่วนใหญ่บอกว่าพวกเขาได้ประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก (Mod, 2010; Baxter, 2011 อ้างถึงใน Fox et al., 2014; Fox, et al., 2013) โดยทางหนึ่งการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก กลายเป็นเรื่องปกติที่ใคร่ทำกันเวลาที่ระดับความสัมพันธ์ของคนสองคนได้ เลื่อนขั้นขึ้นมา (Mod, 2010) การประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊กจึงไม่ต่างจากการจัดพิธีหมั้น หรือประกาศแต่งงาน เพื่อบอกให้ครอบครัว และคนรู้จักทราบว่าพวกเขาสองคนนั้นเป็น “คู่กัน”

เพียงแต่ว่าการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก แตกต่าง จากขั้นตอนการหลอมรวมกันในทฤษฎีลำดับขั้นความสำคัญตรงที่ว่า หากเป็นการสื่อสารรูปแบบเดิม การประกาศหรือแสดงความเป็นคู่กันมักเป็นการ แสดงต่อคนอื่นแบบที่ละน้อยและมักไม่ใช่การบอกที่เดียวพร้อมกัน แต่การ ประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊กสามารถแสดงให้คนอื่นรับรู้ได้ แบบที่ละมากและเป็นการแจ้งให้ทราบพร้อมกันทันที (Mod, 2010; Fox, et al., 2013) แต่ทั้งนี้ก่อนที่คู่รักจะประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก นั้น ความสัมพันธ์ของทั้งสองจำเป็นต้องมีความมั่นคง หรือได้มีการพูดคุยกัน เพื่อตกลงร่วมกันมาเสียก่อน เนื่องจากการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการ บนเฟซบุ๊กเป็นเรื่องเชิงสังคมที่เกี่ยวกับตัวตนของพวกเขา ในแง่ที่ว่ามันเป็นการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของพวกเขาในวงกว้าง(Fox, et al., 2013 p. 783) การประกาศบนโลกออนไลน์นี้จึงมีผลกระทบโดยตรงกับความสัมพันธ์ ในชีวิตจริง(Real life) ดังนั้นการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊กจึงกลายมาเป็นประเด็นที่คู่รักจำเป็นต้องพูดคุยกันเอง(Offline) ก่อนที่จะตัดสินใจประกาศหรือไม่ประกาศ

หลายคู่ที่ตัดสินใจเลือกประกาศสถานะอย่างเป็นทางการบนเฟซบุ๊ก เพราะมองว่าการประกาศนั้นเป็นการบ่งบอกการเป็นคนพิเศษ(Exclusively Dating) และโดยทางอ้อมแล้วนั้นเป็นการประกาศความเป็นเจ้าของ หรือเพื่อ กันคนรัก “ออกจากตลาด” (คนโสด – ผู้วิจัยเพิ่มเติม) (Fox, et al., 2013) แต่ก็มีบางคู่ที่ตัดสินใจไม่เลือกประกาศสถานะอย่างเป็นทางการ เพราะ

ต้องการความเป็นส่วนตัว และมองว่าการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการนั้นเป็นเรื่องที่ดู “เด็ก ๆ” หรือเป็นการทำ “เพื่อเรียกร้องความสนใจ” (Mod, 2010)

แต่ไม่ว่าจะมีการเลือกประกาศหรือไม่ประกาศ สิ่งนี้อาจพอสรุปได้จากข้อค้นพบนี้ คือ บริการการตั้งค่าสถานะความสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กนั้นมีผลกระทบต่อขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ของคู่รักในโลกชีวิตจริง (Offline) เพราะการประกาศความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการซึ่งกลายมาเป็นธรรมเนียมที่มักปฏิบัติกัน หรือเป็นปลายทางที่มักเกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์พัฒนามาถึงจุดหนึ่ง และการประกาศสถานะอย่างเป็นทางการนี้ก็ถูกใช้เพื่อเป็นการแสดงความรู้สึกรักต่ออีกฝ่าย ในทำนองเดียวกันกับขั้นตอนกระชับความสัมพันธ์ (Intensify) และ การหลอมรวมความสัมพันธ์(Integrating) เพียงแต่แตกต่างกันตรงที่ว่า จากเดิมการแสดงความรักความพิเศษเกิดขึ้นแบบภายในระหว่างคนสองคน แต่ปัจจุบันการแสดงออกความรักเป็นการแสดงออกระหว่างสองคนและต่อสาธารณะไปพร้อมๆกัน¹⁶

โดยสรุปแล้วการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีลำดับขั้นตอนความสัมพันธ์แล้วนั้น ในแง่ของลำดับขั้นตอน การสื่อสารรูปแบบใหม่ไม่ได้แตกต่างไปจากเดิม เพราะคนก็ยังคงสื่อสารโดยเริ่มจากการทำความรู้จัก ศึกษากัน กระชับความสัมพันธ์ และหลอมรวมความสัมพันธ์กัน¹⁷ เพียงแต่ในรายละเอียดของขั้นตอนนั้นมีความแตกต่างไปจากเดิม เช่น ในเฟซบุ๊กสามารถหาข้อมูลของอีกฝ่ายแบบเดียวได้ เฟซบุ๊กถูกใช้แทนการสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่สาม เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือในการเริ่มต้นทำความรู้จักและพูดคุย และเฟซบุ๊กเองกลายเป็นพื้นที่ที่คนสองคนใช้ประกาศความรักและสถานะความสัมพันธ์ของพวกเขา

¹⁶ในงานวิจัย “Reading romance: the impact Facebook rituals can have on a romantic relationship” โดย Greg Bowe B.A. Mod (ปี 2010) พบว่า คู่รัก โดยเฉพาะผู้หญิงมีความคาดหวังว่าคนรักควรแสดงความรัก ความรู้สึกออกมาบนช่องทางสาธารณะ(Public Displays of affection) อย่างเช่นเฟซบุ๊ก เพราะมองว่าการแสดงความรักความรู้สึกออกมาบนช่องทางสาธารณะเปรียบเสมือนกับเป็นพยานความรัก

¹⁷ไม่ได้กล่าวถึงขั้นตอนผูกมัดสัมพันธ์ (Bonding) เพราะเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับพิธีการ เช่น การหมั้น การแต่งงาน และการจะไปถึงจุดที่แต่งงานกันได้นั้นต้องผ่านการคบหาดูใจมาพอสมควรก่อน ซึ่งการระงับคบหาดูใจนั้นอยู่นอกขอบเขตของงานวิจัยนี้ที่มุ่งเน้นศึกษาระยะของการพัฒนาหรือสร้างความสัมพันธ์กัน

5. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและค่านิยมด้านการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของคู่รักไทยที่ผ่านมา (Researchs exploring Thai lovers' behaviors and attitudes towards romantically relational development)

5.1 การเลือกคู่ครองและค่านิยมรักนวลสงวนตัวในบริบทสังคมไทย

ย้อนไปตั้งแต่ช่วงก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ขนบธรรมเนียมการเลือกคู่ครองในสังคมไทยนั้นเป็นมักจะเรื่องที่ถูกผู้ใหญ่หรือพ่อแม่เป็นคนดูแลจัดการ โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นสูง โดยมักจะไหว้วานให้ “พ่อสื่อแม่ซัก” ช่วยเป็นธุระจัดการหาคนที่จะให้หมั้นหมายกับบุตรให้ แต่ภายหลังจากที่อารยธรรมตะวันตกและวิถีคิดเรื่องสิทธิเข้า การเลือกคู่ครองก็กลายเป็นเรื่องเสรี เพียงแต่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ก็ยังมีบทบาทบ้าง ในแง่ของการชี้แนะคู่ครองให้บุตร รวมทั้งธรรมเนียมการสู่ขอที่ต้องเกี่ยวพันกับผู้ใหญ่หรือครอบครัวของทั้งสองฝ่ายโดยตรง

สำหรับค่านิยม “รักนวลสงวนตัว” หรือชุดความคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติและการวางตัวเป็น “ผู้หญิงที่ดี” ซึ่งมีมานานตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบันค่านิยมนี้ยังคงตกทอดต่อมา แต่เป็นในแง่ของการจำกัดอิสรภาพในการเลือกคู่ครองของผู้หญิง ที่ยังมองว่าการเลือกคู่ครองนั้นเป็นคุณสมบัติของฝ่ายชายอยู่ (ภัสริน รามวงศ์, 2553)

อย่างไรก็ดี สัดส่วนของผู้ที่ยึดถือค่านิยม “รักนวลสงวนตัว” ปัจจุบันก็ได้ลดน้อยลง ในงานวิจัย “การสื่อสารเพื่อการเริ่มต้นความสัมพันธ์ฉันคู่รักของวัยรุ่นไทย” โดย เยาวภา อินทระชัย (2549) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นไทยที่มีพฤติกรรมค่อนข้างเสรีไม่ยึดติดกับค่านิยม (ที่ว่าผู้หญิงไม่ควรเป็นฝ่ายเริ่มต้นความสัมพันธ์ก่อน) กับ กลุ่มที่ยังคงมีพฤติกรรมยึดติดกับค่านิยมเดิมนั้น มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

แต่เมื่อเทียบระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ผู้หญิงก็ยังมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามค่านิยมรักนวลสงวนตัวมากกว่าผู้ชาย (ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรษฐี, 2546) กล่าวคือ แม้จะมีผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงที่เคยเป็นฝ่ายเริ่มต้นความสัมพันธ์ หรือจีบผู้ชายก่อน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับวิธีการในการเข้าหาที่จะต้องดูไม่แสดงออกจนเกินไป

โดยสรุปแล้ว ปัจจุบันหนุ่มสาวมีอิสระในการเลือกคู่ครอง พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ก็ยังมิบทบาทอยู่บ้างในการช่วยเลือกคู่ครอง ส่วนเรื่องค่านิยมรักนวลสงวนตัวในปัจจุบันเปลี่ยนไปจาก

แต่ก่อนค่อนข้างมาก การเริ่มต้นความสัมพันธ์ก่อนของฝ่ายหญิงไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด เพียงแต่ฝ่ายหญิงอาจต้องระวังในการเข้าหาที่ต้องไม่ดูแสดงออกจนเกินไปเท่านั้นเอง

5.2 รูปแบบการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของคู่รักไทย

งานวิจัย “การสื่อสารเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ฉันคู่รักของวัยรุ่นไทย” โดย เยาวภา อินทระชัย (2549) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการเริ่มต้นความสัมพันธ์แบบโรแมนติกของกลุ่มวัยรุ่นไทยเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว ซึ่งรูปแบบการสื่อสารที่งานวิจัยนี้ค้นพบนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ (Relationship Stages) ดังนี้

ประการแรก ลักษณะของคนที่จะจีบหรือยอมให้จีบนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณครึ่งหนึ่งบอกว่า พิจารณาจากอุปนิสัยว่าน่ารักน่าคบ รวมทั้งพิจารณาหลายๆด้านประกอบด้วย เช่น หน้าตา รูปร่าง นิสัย ฐานะ การศึกษา และที่สำคัญที่สุดคือ มีลักษณะนิสัยเข้ากันได้ พุดคุยกันรู้เรื่อง (เยาวภา อินทระชัย, 2549) ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับขั้นตอนการทำความรู้จัก และการศึกษากัน ที่ว่าคนมักจะทำหาข้อมูลเพื่อว่าอีกฝ่ายมีความเข้ากันได้หรือไม่

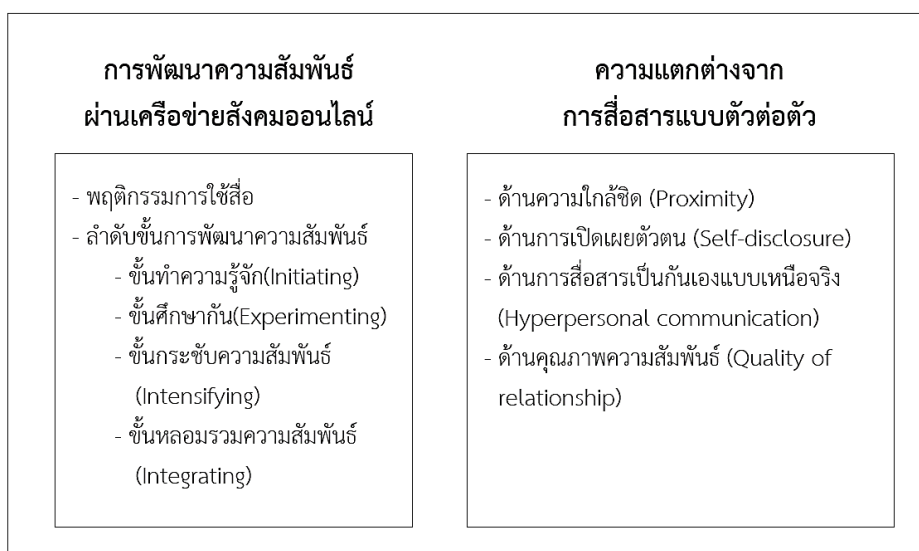
ประการถัดมา เมื่อพวกเขาพบคนที่น่าสนใจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บอกว่า จะยังไม่เข้าไปหาคนคนนั้น แต่จะสังเกตดูท่าทางก่อนว่าคนคนนี้น่าจะสนใจตนหรือไม่ รวมทั้งหาข้อมูลของคนคนนั้น โดยร้อยละ 38.5 บอกว่าหาข้อมูลจากการสอบถามบุคคลที่สาม เช่น เพื่อนญาติ เป็นต้น มีเพียง 1 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบว่า เข้าไปสอบถามคนที่สนใจโดยตรง แต่อย่างไรก็ดี คนที่ตอบว่าเข้าไปสอบถามคนที่สนใจโดยตรงมีแนวโน้มจะไม่เชื่อคำตอบที่ได้จากคนที่ตนแอบชอบ แต่จะเชื่อคำตอบก็ต่อเมื่อคำตอบนั้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่มีอยู่ในใจมาก่อนหน้า ที่ได้มาจากการสังเกต หรือรับฟังจากบุคคลอื่น ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับกรณีการหาข้อมูลบนเฟซบุ๊กที่คนส่วนใหญ่มักให้นำหนักข้อมูลที่ได้รับจากคนที่แอบชอบ โดยตรงน้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสอบถามจากผู้อื่น

ประการสุดท้าย ผู้ตอบส่วนใหญ่บอกว่า จะพยายามเปิดเผยความเป็นตนเองให้มาก เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างรู้จักกันดีขึ้นมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับลำดับขั้นตอนการศึกษากันด้วยเช่นกัน ที่เสนอว่า ทั้งสองฝ่ายจะเปิดเผยตัวตน (Self-disclosure) กับอีกฝ่าย เพื่อที่ต่างฝ่ายจะได้เรียนรู้ว่าทั้งสองเข้ากันได้หรือไม่ นอกจากนี้ยังพบว่า เพศชายเปิดเผยตัวตนมากกว่าเพศหญิง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเด็นศึกษาของงานวิจัย “การสื่อสารเพื่อการเริ่มต้นความสัมพันธ์ ฉันทูกรักของวัยรุ่นไทย” ดังกล่าวจำกัดอยู่ถึงแค่เพียงช่วงเริ่มต้นความสัมพันธ์แบบโรแมนติกเท่านั้น ดังนั้นข้อมูลจากงานวิจัยนี้จึงไม่ครอบคลุมไปสู่ขั้นตอนการกระชับความสัมพันธ์(Intensify) และการหลอมรวมความสัมพันธ์(Integrating) ในงานวิจัยนี้เพียงแต่กล่าวว่า ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องแยกกับคนที่ตนแอบชอบหรือกำลังสนใจ มักจะขอเบอร์โทรศัพท์เพื่อสานสัมพันธ์ต่อ แต่ไม่ได้ศึกษาไปถึงการสื่อสารภายหลังจากนั้น แต่อย่างน้อยที่สุด ข้อมูลจากงานวิจัยดังกล่าวก็ช่วยยืนยันว่า รูปแบบการสื่อสารของคูรักรักวัยรุ่นไทยนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องกับรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิม อย่าง ทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ จึงเป็นที่น่าสนใจต่อไปว่า หากงานวิจัยชิ้นนี้จะทำการศึกษารูปแบบการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ข้อค้นพบจะมีความสอดคล้องและแตกต่างจากในอดีตอย่างไรบ้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎี ผู้วิจัยนำทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์(Relational stages)ในระยะเวลาพัฒนาความสัมพันธ์ นั่นคือ 4 ขั้นแรก¹⁸ ควบคู่กับการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อแต่ละประเภทของคู่รักที่จะมาให้อรรถาธิบายเพื่อเป็นกรอบการวิจัยในการตอบคำถามวิจัยที่ 1 คือ บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกเป็นอย่างไร

ถัดมา ผู้วิจัยนำแนวคิดและประเด็นความแตกต่างสำคัญระหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารแบบตัวต่อตัวกับการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ซึ่งเป็นสื่ออินเทอร์เน็ตในยุคก่อนหน้ามาเป็นกรอบในการวิจัยเพื่อตอบคำถามหัวข้อวิจัย ที่ 2 คือ ความแตกต่างระหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

¹⁸ ระยะเวลาพัฒนาความสัมพันธ์ตามทฤษฎี จะมี 5 ขั้น แต่ผู้วิจัยไม่ได้นำขั้นผูกมัดความสัมพันธ์ หรือขั้นที่ 5 มาเป็นกรอบการวิจัย เนื่องจากขั้นดังกล่าวอยู่นอกเหนือจากระยะพัฒนาความสัมพันธ์ซึ่งเป็นหัวข้อวิจัยของงานชิ้นนี้ กล่าวคือ ขั้นผูกมัดความสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องพิธีการ เช่น การแต่งงาน การหมั้นหมย ซึ่งคู่รักที่จะดำเนินมาถึงขั้นนี้ได้ นั้นมักจะอยู่ในระยะรักษาความสัมพันธ์มากกว่าขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำมาใช้เป็นกรอบการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากเนื้อหาที่งานวิจัยนี้ต้องการจะศึกษานั้น มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงลึก

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยวางแผนที่จะใช้วิธีการสนทนาเชิงลึก(In-depth interview) กับคู่รักชายหญิงอายุ 23-35 ปี ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 15 คู่ หรือ 30 คน

การเลือกผู้ให้สัมภาษณ์

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัย “บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก” ได้แก่

1. ชายหญิง อายุ 23-35 ปี
2. เคยมีประสบการณ์การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์โรแมนติกทางเครือข่ายออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก มาก่อน
3. อยู่ระหว่างคบหาดูใจกับคนรัก

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์โดยใช้คำถามในลักษณะเป็นโครงสร้างคำถาม และเป็นแบบปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อปล่อยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้บอกเล่าและแสดงความคิดเห็นต่างๆอย่างเต็มที่ โดยโครงสร้างคำถาม มีดังนี้

- อยากให้ลองเล่าว่าแต่ละคนใช้ Social Network อะไรบ้าง ในช่วงเริ่มจีบกันกับแฟน

- ตอนที่จีบกัน ใครเป็นคนเข้าหาใครก่อน และอีกฝ่ายไปได้ข้อมูลของเรา(ผู้สนทนา)มาจากไหน หรือหากเป็นเราที่เป็นคนไปจีบเขาก่อน เราหาข้อมูลอีกฝ่ายจากไหน
- ข้อมูลอะไรบ้างของอีกฝ่ายที่สนใจ และทำไมถึงสนใจข้อมูลเหล่านั้นในทางกลับกันก่อนจะจีบใคร เคยจัดแจงโปรไฟล์ตัวเองใหม่บ้างไหม เช่น ลบรูปคู่แฟนเก่า ตั้ง Hide เพื่อซ่อนรูปที่ถูกแท็ก หรือพยายามโพสต์สิ่งก่อกวนมีสาระลงบนทวิตไลน์
- ระหว่างที่จีบๆกัน หรือเริ่มๆคบกัน มีปัจจัยภายนอกอื่นๆที่ทำให้สื่อสารกันบน Social Network ติดขัดหรือเป็นอุปสรรคบ้างหรือไม่ เช่น เกรงใจแฟนเก่า กลัวที่บ้านหรือพ่อแม่จะรู้ว่ากำลังคุยกับใครอยู่ หรือกลัวเพื่อนรู้บ้างหรือไม่ และถ้ามี แก้ปัญหาอย่างไร
- ช่วงที่จีบกัน คุยหรือทำกิจกรรมอะไรกัน หรือเข้าไปทำอะไรบ้างบน Social Network ของอีกฝ่าย
- เริ่มรู้ได้อย่างไรว่าอีกฝ่ายน่าจะสนใจให้ตัวเอง และตอนที่รู้แล้วว่าต่างคนต่างชอบกันนั้น เกิดอะไรขึ้น เช่น บอกรักกัน แล้วบอกกันทางไหน บอกอย่างไร
- พอหลังจากต่างคนต่างรู้ว่าชอบกัน มีการขอเป็นแฟนกันหรือไม่ หรือมีการขอเป็นแฟนกันในเฟซบุ๊ก(In a Relationship) ด้วยหรือไม่
- หลังจากคบกันแล้ว ใช้ Social Network เดิม เช่น เฟซบุ๊ก คุยกับแฟนหรือไม่ หรือใช้อย่างอื่นเพิ่มด้วย และพูดคุยกันบ่อยหรือน้อยลงกว่าเดิม เนื้อหาหวานขึ้นมากหรือไม่

- ภาพรวมแล้วคิดว่า Social Network การจับกันง่ายขึ้นหรือไม่ และมีประโยชน์หรืออุปสรรคต่อนคบกันหรือไม่
- สมมติว่า ถ้าไม่มีสื่อ(เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์) จะจับกันอย่างไร และคิดว่าจะมีประโยชน์หรืออุปสรรคมากกว่า (เพื่อให้ผู้รักได้ทบทวนอีกครั้งว่าสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาอย่างไรบ้าง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บจากวิธีการสัมภาษณ์เดี่ยวเชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนา การสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งอาจเข้าไปสังเกตหน้าสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่อนุญาต โดยการเก็บข้อมูลจะเริ่มเก็บภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสารในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคบนสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์
2. บทบาทสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติค
3. บทบาทสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์รวมในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิม หรือแบบตัวต่อตัว

การนำเสนอผลการวิจัย

1. บทบาทของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติค
2. บทบาทสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์รวมในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติคที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิม หรือแบบตัวต่อตัว

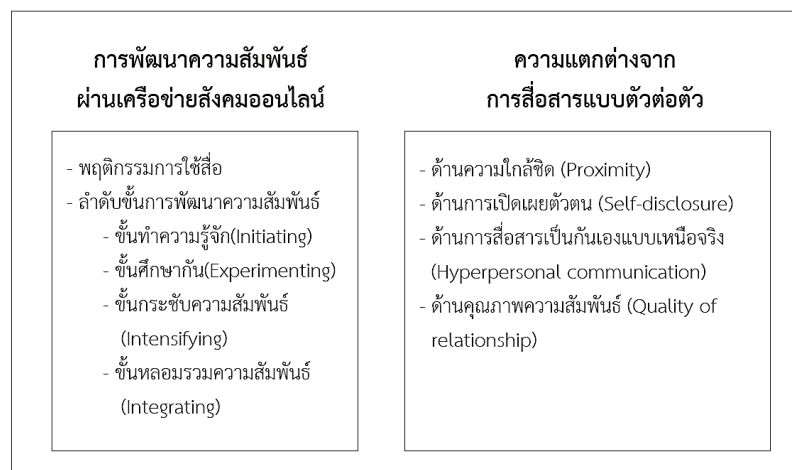
บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์คู่รักชายหญิงที่พัฒนาความสัมพันธ์ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 15 คู่ อายุระหว่าง 23 -35 ปี นับตั้งแต่วันที่ 2 – 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คู่รักที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่เฟซบุ๊ก(Facebook) ไลน์(Line) ทวิตเตอร์(Twitter) แทงโก้ (Tango) และบีทอล์ก(Beetalk)

โดยผู้วิจัยหาคู่รักที่มาให้สัมภาษณ์ 1) จากการขอสัมภาษณ์คนรู้จักของผู้วิจัยเอง จำนวน 5 คู่ 2) จากการแนะนำของคนที่แนะนำมาอีกที จำนวน 7 คู่ และ 3) จากการโพสต์(post)ลงบนเฟซบุ๊ก ของผู้วิจัย ซึ่งมีคนช่วยแชร์(share) โพสต์ดังกล่าวต่ออีก 22 ครั้ง จนทำให้มีคนไม่รู้จักติดต่อเข้ามา เพื่อให้สัมภาษณ์ด้วยเช่นกัน อีกจำนวน 3 คู่ ดังนั้นคู่รักที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จึงมีทั้งคู่รักที่ผู้วิจัยรู้จัก รู้จัก แบบต่างๆ และไม่รู้จักรเลย

ถัดจากนี้จะเป็นผลการวิจัยที่เรียบเรียงไปตามทิศทางของกรอบการวิจัย 2 กรอบสำคัญ คือ 1. การพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และ 2. ความแตกต่างของการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารแบบตัวต่อ โดยทั้งหมดจะผลวิจัยที่จะตอบ คำถามวิจัย 2 ข้อ คือ 1. บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติ กเป็นอย่างไร และ 2. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างจากการ สื่อสารแบบตัวต่อตัวอย่างไร

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์คู่รักทั้ง 15 คู่ นั้น ผู้วิจัยพบว่า ที่มาที่ไปในการเริ่มต้นรู้จักกันนั้นมีความสัมพันธ์กับประเภทของสื่อและลำดับขั้นการพัฒนาของความสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออนุญาตเรียบเรียงผลการวิจัยโดยเรียงตามกลุ่ม 3 กลุ่ม (ซึ่งแบ่งตามลักษณะจุดเริ่มต้นดำเนินความสัมพันธ์) ได้แก่ 1. คู่รักที่ไม่รู้จักกันมาก่อน 2. คู่รักที่กึ่งรู้จักกัน 3. คู่รักที่รู้จักกันดังนี้

ตารางที่ 1 คู่รักที่ให้สัมภาษณ์

1. คู่รักที่ไม่เคยรู้จักกันทั้งหมด 3 คู่ ประกอบด้วย

คู่ที่	ชื่อ (อายุ)	ระยะเวลาที่คบ	สื่อออนไลน์ที่ใช้
1	พีทกับปี (29 ปี/30 ปี)	5 ปี (แต่งงานแล้ว)	ทวิตเตอร์, เฟซบุ๊ก, ไลน์
2	โจกับแป้ง (26 ปี/28 ปี)	1.5 ปี	ทวิตเตอร์, เฟซบุ๊ก, ไลน์
3	น้ำกับดิว (28 ปี/25 ปี)	1 เดือน	บีทอล์ก, ไลน์, เฟซบุ๊ก

2. คู่รักกึ่งรู้จักกัน ทั้งหมด 3 คู่ ประกอบด้วย

คู่ที่	ชื่อ (อายุ)	ระยะเวลาที่คบ	สื่อออนไลน์ที่ใช้
4	มินกับฮิม (27 ปี เท่ากัน)	9 เดือน	ไลน์, เฟซบุ๊ก
5	รัตน์กับบุศมิ (27 ปี/30 ปี)	1.9 ปี	เฟซบุ๊ก
6	เมย์กับบอม (27 ปี/30 ปี)	3 ปี	ไลน์, แทงโก้, เฟซบุ๊ก

3. คู่รักที่รู้จักกัน ทั้งหมด 9 คู่ ประกอบด้วย

คู่ที่	ชื่อ(อายุ)	ระยะเวลาที่คบ	สื่อออนไลน์ที่ใช้
7	บอลกับปลา (30 ปี / 27 ปี)	3 ปี (หมั้นแล้ว)	ไลน์
8	ต้นกับบอม (29 ปี เท่ากัน)	1.5 ปี	เฟซบุ๊ก
9	दनัยกับกีฟ (34 ปี / 28 ปี)	2 ปี (แต่งงานแล้ว)	ไลน์
10	ชันกับจำ (23 ปี / 26 ปี)	3 ปี	เฟซบุ๊ก
11	ไปป์กับพลอย (30 ปี /28 ปี)	2.5 ปี	ไลน์, เฟซบุ๊ก
12	นัทกับแอม (31 ปี / 26 ปี)	4 เดือน	ไลน์, เฟซบุ๊ก
13	เก่งกับกวาง (30 ปี / 33 ปี)	4 ปี	เฟซบุ๊ก
14	นิดกับก้อง (26 ปี เท่ากัน)	2 ปี	ไลน์, เฟซบุ๊ก
15	บัวกับมิ่ง (32 ปี / 35 ปี)	2 ปี	ไลน์, เฟซบุ๊ก

ตอนที่ 1 คู่รักที่ไม่รู้จักกัน

1. พัทกับปี (อายุ 29 ปี และ 30 ปี)¹⁹

พัทกับปีรู้จักกันครั้งแรกทางทวิตเตอร์เมื่อ 5 ปีก่อน ในสมัยนั้นกลุ่มผู้เล่นทวิตเตอร์ยังเป็นวงสังคมไม่ใหญ่มาก ดังนั้นไม่ว่าใครที่เล่นทวิตเตอร์ ถ้าไม่รู้จักกันทางตรง ก็จะมีคนรู้จักร่วมกัน เพียงแต่คนรู้จักนั้นส่วนใหญ่จะเป็นคนทางทวิตเตอร์

ปีเริ่มเล่นทวิตเตอร์ครั้งแรกเพราะเธอต้องการติดตามข่าวสารเรื่องคอนเสิร์ตนักร้องญี่ปุ่นผ่านทางทวิตเตอร์ ต่อมาเธอใช้ทวิตเตอร์เป็นสื่อในการติดต่อพูดคุยกับคนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกับเธอ เช่น นักร้องญี่ปุ่น การ์ตูน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากปีทำงานอยู่ที่บ้าน เธอจึงไม่ค่อยมีโอกาสได้พบปะผู้คน หรือได้ปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกมากนัก โลกอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะทวิตเตอร์จึงเป็นสังคมหลักที่เธอมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นปีจึงเป็นคนที่ค่อนข้างเคยชินกับการทำความรู้จักกับคนทางอินเทอร์เน็ตอยู่แล้ว หรือแม้แต่การคบหาดูใจก็ด้วยเช่นกัน

พัทเริ่มเล่นทวิตเตอร์ภายหลังจากปีประมาณ 1 ปี โดยสาเหตุที่ตัดสินใจลองเล่นนั้น เพราะเห็นพี่ชายเล่นแล้วดูสนุกดี เลยอยากลองเล่นตามพี่ชายซึ่งขณะนั้นเป็นเพื่อนทางทวิตเตอร์ของปี พี่ชายแนะนำพัทว่า ถ้ามีคนกดติดตาม(Follow) ทวิตเตอร์หลายคนถึงจะสนุก เพราะยังมีคนกดติดตามมาก ก็จะมีคนมาปฏิสัมพันธ์กับเรามากขึ้นตาม แต่ช่วงเริ่มเล่นนั้นมักจะไม่ค่อยมีคนกดติดตามในทันที ดังนั้นพี่ชายจึงแนะนำให้พัทเลือกกดติดตามและปฏิสัมพันธ์กับคนที่อยู่ในรายชื่อเพื่อนในทวิตเตอร์ของพี่ชาย

พัทจึงเริ่มต้นด้วยการเข้าไปดูข้อมูลโปรไฟล์ในทวิตเตอร์ของแต่ละคน รวมทั้งทวิต(Tweet) เพื่อดูว่าแต่ละคนนั้นมีใครบ้างที่ทวิตเนื้อหาที่เป็นความสนใจคล้ายๆกับตัวเขา ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือปี จากนั้นเขาก็กดติดตามปีและมักแสดงความคิดเห็นในทวิตของปีเป็นประจำ จนกระทั่งผ่านมาประมาณ 6 เดือน ทั้งสองได้มีโอกาสมาเจอกันในงานเลี้ยงพบปะของกลุ่มคนเล่นทวิตเตอร์ ซึ่งทั้งสองได้มีโอกาสพูดคุยเล็กน้อยและต่างได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลติดต่อ รวมทั้งเบอร์โทรศัพท์ให้ทุกคนที่ไปในงาน

¹⁹ พัท และ ปี นามสมมติ), สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2558

จากนั้นไม่นาน ปีก็จับได้ว่าแฟนที่เธอกำลังคบอยู่ด้วยตอนนั้นแอบไปมีคนอื่น และเธอก็ได้ทวีตบอกเล่าเหตุการณ์นี้บนทวิตเตอร์ พิทซึ่งตามอ่านทวิตเตอร์ของปีเป็นประจำก็ได้รับรู้ข่าวนี้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยความอยากเอาชนะแฟนเก่าและรู้สึกเปลี่ยนหัวใจ ปีจึงเริ่มมองหาใครสักคนเพื่อมาเป็นคนที่อยู่เคียงข้างเธอแทนแฟนเก่า ปีจึงเปิดรายชื่อผู้ชายในทวิตเตอร์ของเธอเพื่อดูว่าพอจะมีใครบ้างที่เธอน่าจะลองตกลงเพื่อขอให้เขาคนนั้นคบหาดูใจกับเธอได้ เมื่อเปิดดูรายชื่อทั้งหมดปีเจอแต่ผู้ชายที่เป็นเพื่อนของเธอ แต่เธอไม่ต้องการคบหาดูใจกับเพื่อน จะมีก็แต่คนเดียวที่เธอรู้สึกว่า เป็นแค่ “คนรู้จัก” ที่ไม่ใช่เพื่อนก็คือ พิท วันนั้นปีจึงพิมพ์ข้อความต่อจากที่พิทมาแสดงความคิดเห็นในทวิตของเธอว่า “เรามากักกันไหม” ซึ่งพิทเองตอนนั้นยังโสดและมองหาใครสักคนอยู่เช่นกัน จึงพิมพ์ตอบกลับไปว่า “ขอไม่กักได้ไหม แต่เป็นแฟนเลย” ปีเมื่อเห็นเช่นนี้เธอก็เลยกดโทรศัพท์หาพิทเพื่อยืนยันว่าเธอเอาจริง ไม่ได้พูดเล่น และเธอก็เล่าข้อดีและข้อเสียของเธอให้เขาฟังเพื่อให้เขาได้มีข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะคบหากันจริงๆหรือไม่ ซึ่งพิทก็ไม่ได้เปลี่ยนใจอย่างใด

จากนั้นวันรุ่งขึ้นทั้งสองจึงนัดมาเจอกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง โดยปีได้ชวนรุ่นน้องอีกคนหนึ่งมาเป็นเพื่อนแกล้ง ตอนแรกทั้งสองต่างยังรู้สึกเกร็งๆ แต่เมื่อพูดคุยไปได้สักพัก ทั้งสองก็เริ่มพูดคุยกันมากขึ้น จากนั้นถัดมา ทั้งสองก็นัดเจอกันเรื่อยๆ โดยมากันเพียงสองคน และระหว่างที่ไม่ได้เจอกันพิทก็จะติดต่อปีด้วยการส่งข้อความสั้น(SMS) พิมพ์ทวิตเตอร์หาปีบ้าง หรือคุยโทรศัพท์เพื่อไถ่ถามพูดคุยสารทุกข์สุกดิบ เนื่องจากช่วงแรกๆนั้นปียังอยู่ในภาวะเศร้าโศกจากเหตุการณ์ที่เลิกกับแฟนเก่า จนกระทั่งปีเริ่มหายจากภาวะเศร้าโศก ความรู้สึกของเธอกับพิทก็เริ่มเปลี่ยนจากคนรู้จักที่สัมผัสกันมาเป็นแฟนกลายเป็นคนรักจริงๆ โดยทั้งสองยังคงใช้สื่อติดต่อกันในลักษณะเดิมคือ ใช้ข้อความสั้น ทวิตเตอร์ โทรศัพท์ และการเจอกัน ปัจจุบันทั้งคู่ได้แต่งงานกันแล้ว

1.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

1.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

แม้ทวิตเตอร์จะเป็นสื่อที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนกับคนไม่รู้จักมากกว่าคนรู้จัก ซึ่งก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจในตัวอีกฝ่ายได้ง่าย เพราะต่างไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ซ้ำยังเป็นการสื่อสารที่ไม่มีการเห็นหน้าค่าตาที่พอจะช่วยบ่งบอกได้ว่าเป็นตัวตนจริงหรือบุคลิกลักษณะที่แท้จริงเป็นอย่างไร แต่ด้วยความที่พิทกับปีเริ่มเล่นทวิตเตอร์ตั้งแต่สมัยที่คณยังเล่นกันน้อย(เมื่อปี พ.ศ. 2551 หรือ 7 ปีที่แล้ว) จึงทำให้ความไม่ไว้วางใจในตัวอีกฝ่ายนั้นน้อยกว่าในปัจจุบันที่คนเล่นทวิตเตอร์มีจำนวนมากกว่าหลายเท่าตัว

สมัยนั้นทวิตเตอร์ยังเป็นแค่สังคมเล็กๆที่มีจำนวนคนเล่นไม่มาก เลยทำให้คนที่เล่นต่างรู้จักกันเกือบหมดทั้งจากทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งมีหลายคนที่เป็นคนในอินเทอร์เน็ตที่เคยรู้จักกันมาก่อนจากเว็บไซต์อื่นๆ เช่น เว็บบอร์ดประมูล(Pramool.com) เว็บบอร์ดซังกะบ้วย(Sangabuay.com) และย้ายมาเล่นทวิตเตอร์ตามๆกัน ดังนั้น กรณีของพีทกับบีจึงไม่ถึงกับเป็นคนไม่รู้จักกันเสียทีเดียว เพราะทั้งสองสามารถใช้เพื่อนในทวิตเตอร์ที่ต่างรู้จักกันและเคยเจอกันในชีวิตจริงมาบ้างแล้วตามงานเลี้ยงของกลุ่มคนเล่นทวิตเตอร์มาช่วยอ้างอิงและยืนยันตัวตนของกันได้ อย่างพีทก็มีพี่ชายที่เป็นคนช่วยยืนยัน

แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่พี่ชายของพีทเตือนบีว่า “อย่าไปยุ่งกับมัน มันเป็นคนน่ารำคาญ” กล่าวคือ พีทเป็นชอบแสดงความคิดเห็นกับคนอื่นแบบขวางโลก หรือกวนประสาท และยังเป็นคนชอบทำตัวแบบ “ซีหฺลี” แบบหยอดๆกับผู้หญิง เมื่อได้ทราบดังนั้น บีเลยค่อนข้างระมัดระวังตัวในการคุยกับพีท แต่ก็ยอมคุยด้วยเพราะเห็นว่าเขาเป็นน้องชายพีทที่รู้จักทางทวิตเตอร์ และเมื่อได้ตอบกันสักกระยะจนเธอมั่นใจว่าเขาไม่ได้มีพฤติกรรมคุกคามหรือกวนใจเธอ เธอจึงเริ่มกดติดตามพีทกลับ

ส่วนทางด้านพีทซึ่งไม่ได้มีข้อมูลเรื่องบีจากพี่ชาย รู้แค่ว่าทั้งสองมีการคุยโต้ตอบกันในทวิตเตอร์ หรือกล่าวอีกอย่างว่า สำหรับพีท บีไม่ใช่คนรู้จัก เขาไม่มีแรงจูงใจใดที่จะทำให้เขาอยากรู้จักบี แต่สิ่งที่ทำให้เขาอยากรู้จัก คือ การดูว่าเธอเป็นคนแนวเดียว หรือคล้ายคลึงกับเขาหรือไม่ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้รู้ได้ ก็คือ ข้อมูลเบื้องต้น เช่น รูปภาพและประวัติสั้นๆ(Bio)ในทวิตเตอร์ เป็นต้น และเนื้อหาทวิตเพราะฉะนั้น ข้อมูลเบื้องต้นและทวิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยตัดสินใจว่า เธอเป็นคนที่เขาสมควรจะกดติดตาม(follow)หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันหรือไม่ เพราะถ้าหากดูแล้วคิดว่าไม่ใช่คนที่มีความสนใจหรือความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน แม้ทวิตเตอร์จะทำให้พวกเขาเจอกันก็จริง แต่ก็ไม่สามารถทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารหรือสานสัมพันธ์หลังจากนั้นได้(พีท “ดูว่าเขาคูยเรื่องอะไร ถ้าสนใจเราก็แอด ไม่สนก็ไม่แอด”) กล่าวคือ ทวิตเตอร์ทำให้พวกเขามาเจอกัน แต่ไม่ได้ทำให้ทั้งสองทำความรู้จักกันต่อ การทำความรู้จักกันได้ต่อจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเนื้อหาทวิตและข้อมูลเบื้องต้นที่บ่งบอกความถึงคล้ายคลึงกัน

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ในขั้นนี้พบว่า 1. ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเจอกันของคนสองคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน 2. บุคคลที่สามหรือกลุ่มคนที่มีร่วมกันมีผลต่อการลดความไม่ไว้วางใจในแง่ของตัวตนที่จริงได้ในระดับหนึ่ง 3. เนื้อหาและข้อมูลเบื้องต้นในทวิตเตอร์มีบทบาทในการตัดสินใจว่าจะเกิด

การทำความรู้จักคนนั้นต่อหรือไม่ เพราะเนื้อหาและข้อมูลเบื้องต้นเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ลดความไม่
ไว้วางใจในแง่ของความคล้ายคลึงกัน

1.1.2 ชั้นศึกษากัน

หลังจากที่พิททกดติดตามปีแล้วทำให้เขาค่อยๆซึมซับข้อมูลตัวตนของปีมากขึ้น เช่น แง่มุม
ต่างๆของชีวิตเธอ ความชอบหรือความสนใจด้านอื่นๆ ซึ่งการรับรู้ข้อมูลเป็นระยะนานพอสมควรทำให้
พิทเกิดความรู้สึกไว้วางใจและคุ้นเคยกับปี

ส่วนทางด้านปี แม้จะได้ยินคำเตือนของพี่ชายพิท แต่เธอก็ยอมคุยกับเขา เพราะเธออยากเป็น
คนตัดสินใจเองมากกว่าว่าเขาเป็นอย่างที่พี่ชายบอกหรือไม่ เมื่อคุยกันแล้ว เธอก็ไม่พบปัญหาอะไรที่ถึง
ขั้นรับไม่ได้ จะติดก็ตรงที่ว่าเธอไม่ชอบการคุยแบบ “ซีลี” ของเขา ที่มีทวิตเธอยุ่เรื่องส่วนตัว
เล็กๆน้อยๆในชีวิตประจำวัน เช่น “กินข้าวหรือยัง” ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอไม่ค่อยชอบใจเท่าใดนักตอนนั้น
เนื่องจากเธอตั้งใจจะใช้ทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ไว้คุยเรื่องความสนใจมากกว่า แต่เมื่อโต้ตอบกันได้ประมาณ
3-4 เดือน เธอก็ค่อยๆรับรู้ว่าเป็นคนที่สนใจอะไรคล้ายกันและไม่ได้มีที่ทำคุกคามหรือก่อกวนเธอ
เธอก็จึงกดติดตามทวิตเตอร์เขากลับ เช่นเดียวกันกับพิท เมื่อเขาอ่านสิ่งที่ปีทวิตและโต้ตอบเขาสักกระยะ
หนึ่ง และเห็นว่าเธอเป็นคนชอบอะไรคล้ายๆกับเขาก็ยิ่งทำให้เขาติดตามอ่านและโต้ตอบปีมากขึ้น

และเมื่อทั้งสองมาเจอกันที่งานเลี้ยงของกลุ่มคนเล่นทวิตเตอร์ แม้จะเป็นการพูดคุยกันเพียง
สั้นๆ แต่ก็ทำให้ทั้งสองรู้สึกว่าเป็นคนรู้จักกันจริงๆ และทำให้หลังจากนั้นทั้งสองจึงเริ่มคุยทวิตเตอร์ได้
อย่างสนิทสนมมากขึ้น เช่น มีการแชนเล่นมากขึ้น ถามหรือชวนคุยเรื่องเล็กๆหรือเป็นเรื่องส่วนตัวได้
มากขึ้น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การรับรู้ข้อมูลทวิตเตอร์เป็นระยะพอสมควรจะช่วยลดความไม่
ไว้วางใจว่าอีกฝ่ายจริงๆเป็นคนอย่างไรและเพิ่มโอกาสในการรู้ถึงความคล้ายคลึงกันได้ และหากเสริม
ด้วยการเจอกันเพียงสักครั้งก็จะยิ่งทำให้เกิดความคุ้นเคยกันมากขึ้น

แต่แม้จะเริ่มไว้วางใจกันมากขึ้นและเห็นความคล้ายคลึงกัน แต่หากไม่มีปัจจัยภายนอกเรื่อง
การหาแฟนใหม่ ก็มีแนวโน้มว่าทั้งสองจะเป็นเพียงแค่ “คนรู้จัก” ในทวิตเตอร์เท่านั้น เพราะถัดจาก
การเจอกันทั้งสองก็ไม่มีความคิดเห็นแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นเพราะตอนนั้นปีมีแฟนอยู่แล้วก็จริง แต่
เธอก็ยอมรับว่า สาเหตุที่เธอเลือกพิทไม่ใช่เพราะเธอรู้สึกประทับใจเขา แต่เป็นเพราะพิทเป็นคน
เดียวที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น กล่าวคือ เขาเป็นคนเดียวที่เป็นคนรู้จักในทวิตเตอร์ ที่ไม่ใช่

เพื่อน(เพราะพีทวางตัวแบบหยอดๆที่เล่นที่จริงกับปี) เพราะอย่างไรปีก็จะ “ไม่เอาเพื่อนมาเป็นแฟน” แต่การรับรู้ตัวตนกันมาสักระยะหนึ่งและการเจอกันมาแล้วครั้งหนึ่งก็เป็นอีกเหตุผลสำคัญที่เธอเลือกพีท(โดยไม่ต้องตะขิดตะขวงใจว่าเขาเป็นคนในอินเทอร์เน็ต) ในทางกลับกันพีทก็คิดอย่างนี้เช่นกัน เขาจึงตัดสินใจลองคบกับเธอ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. ข้อมูลตัวตนทางทวิตมีผลทำให้เกิดการลดความไม่ไว้วางใจกันในแง่ของความคล้ายคลึงกันและลดความไม่ไว้วางใจด้านความไว้นื้อเชื่อใจ(ความปลอดภัย) 2. แต่ข้อมูลตัวตนดังกล่าวไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ หรือกล่าวอีกอย่างคือ ไม่นำไปสู่การคบหาใจ 3. หากจะต้องมีจุดเปลี่ยนที่ทำให้เกิดการมากระชับความสัมพันธ์

1.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

หลังจากที่ปีกับพีทตกลงคบหาใจกันทางทวิตเตอร์ท่ามกลางเพื่อนๆในทวิตเตอร์ที่รู้เห็นกับการตกลงนี้ด้วยนั้น สิ่งที่ปีต่อทำจากนั้น คือการโทรศัพท์ไปหาพีทเพื่อยืนยันว่าการตกลงกันนี้คือเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องล้อเล่น และเธอยังขอร้องพีทอีกในวันถัดมาเพื่อยืนยันว่าเป็นความจริงและทำให้ข้อตกลงของทั้งสองศักดิ์สิทธิ์ หรือสมจริงมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งไม่มีการปรากฏตัวทางสังคม(Social presence) และไร้นัยยะการสื่อสาร(Cuelessness) และความรุ่มรวยของสื่อต่ำ(Media richness) นั้นมีข้อจำกัดในการสื่อสารเรื่องราวที่จริงจังเมื่อเทียบกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือการคุยโทรศัพท์ซึ่งมีน้ำเสียง(ปี: “มันเหมือนแค่คบกันผ่านตัวอักษรอะ มันเหมือนเราไม่ได้เป็นแฟนกันจริงๆ”)

เมื่อทั้งสองได้มาเจอกันอีกครั้งในฐานะแฟน พวกเขาก็ใช้การเจอกันเป็นสื่อกระชับความสัมพันธ์จนในที่สุดพวกเขาก็เกิดความรู้สึกผูกพันจริงๆ ในขณะที่ทวิตเตอร์กลับถูกลดบทบาทลงเป็นแค่ช่องทางในการติดต่อไถ่ถามสารทุกข์สุกดิบหรือคุยเล่นระหว่างที่ทั้งสองอยู่ห่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัวนั้นทำให้ทั้งสองเรียนรู้ตัวตนและสร้างประสบการณ์ความผูกพันได้มากกว่านั่นเอง (ปี: “มันต้องได้แสดงนิสัย สันดานกัน” / “คนเป็นแฟนกัน ต้องมาเจอกัน ต้องมาเห็นหน้ากัน” / “ถ้าไม่เคยเจอตัวจริง เกิดมาเจอ อาจ เฮ้ย ไม่เห็นหล่อเลย นิสัยก็เข้ากันไม่ได้”)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทราบอีกว่า นอกจากการเจอกันแล้ว ทั้งสองยังย้ายมาใช้สื่อที่มีความรุ่มรวยด้านสื่อและมีนัยยะการสื่อสาร และเป็นส่วนตัวมากกว่าทวิตเตอร์ นั่นคือ ข้อความสั้น(SMS) และโทรศัพท์ ทั้งนี้เหตุที่ไม่ได้ใช้สื่ออื่น เช่น ไลน์ หรือเฟซบุ๊กนั้น เนื่องจากตอนนั้นยังไม่มีสมาร์ทโฟน

(Smartphone) และยังไม่มีการแอปพลิเคชันไลน์ ส่วนเฟซบุ๊กก็ยังไม่ได้รับความนิยมในขณะนั้น(เมื่อ 7 ปีก่อน) โดยทั้งสองย้ายมาใช้สื่อดังกล่าวเพื่อแสดงความรักและพูดคุยเรื่องในเชิงลึก เช่น อารมณ์ความรู้สึก หรือเรื่องที่เป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างพวกเขาสองคน

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ สื่อที่มีความใกล้ชิดและเป็นส่วนตัว เช่น ข้อความสั้น โทคส์พท์ จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยกระชับความสัมพันธ์ เพราะเป็นสื่อที่มีนัยยะการสื่อสารและความรุ่มรวยด้านสื่อมากกว่าทวิตเตอร์ซึ่งมีความเป็นสาธารณะที่คนอื่นสามารถรับรู้ได้ด้วย 2. มีการใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อหลักในการกระชับความสัมพันธ์

1.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

เนื่องจากกรณีของพีทกับปีนั้นแตกต่างจากคู่รักอื่นๆที่ต้องเริ่มจากศึกษาและกระชับความสัมพันธ์ เช่น ไปไหนมาไหนด้วยกันสักระยะหนึ่งก่อนแล้วถึงค่อยมาตกลงคบกัน แต่ทั้งสองตกลงคบกันก่อนถึงค่อยมากะชับความสัมพันธ์ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กรณีของพีทกับปีเกิดการสลับขั้นตอนขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในแง่ของความรู้สึกชอบกันนั้นเป็นไปตามขั้นลำดับความสัมพันธ์ กล่าวคือ การตกลงเป็นแฟนกันในทวิตเตอร์เป็นเพียงจุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั้งสองต้องมาเจอกันและได้กระชับความสัมพันธ์กันเท่านั้น ไม่ใช่การตกลงในชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ซึ่งเกิดจากความรู้สึกที่ทั้งสองผูกพันและชอบพอกันจริง

นอกจากนี้ ยังพบว่าหลังจากที่ทั้งสองได้ตัดสินใจคบกันในครั้งแรก ทั้งสองก็มีการแสดงความรักผ่านทางทวิตเตอร์บ้างซึ่งเป็นสังคมของพวกเขา เช่น พีทเข้าไปแสดงความคิดเห็นด้วยภาษาหวานๆแบบคนรักในทวิตของปีบ่อยๆและทำให้คนอื่นนั้นพลอยค่อยๆเข้าใจไปเองว่าทั้งสองนั้นคงจะคบกันจริงๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนอื่นก็คงนึกว่าทั้งสองคุยกันเล่น เหมือนที่ปีกังวลว่าพีทจะคิดแบบนี้เช่นกันจึงต้องโทคส์พท์และใช้การเจอกันเป็นเครื่องยืนยัน ซึ่งสะท้อนว่าสำหรับคนนอกเอง การสื่อสารผ่านตัวอักษรที่ไร้นัยยะการสื่อสารและความรุ่มรวยก็เป็นอุปสรรคในการตีความเจตนาสารด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามความต่อเนื่องของการสื่อสารผ่านการทวิตจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตีความเจตนาได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. กรณีของพีทกับปี พบว่ามีการสลับขั้นตอนความสัมพันธ์ คือตกลงขอเป็นกันก่อนถึงค่อยมากะชับความสัมพันธ์กันทีหลัง 2. แต่ในแง่ของความรู้สึกชอบทั้งสองมีการพัฒนา

ตามขั้นคือกระชับความสัมพันธ์ก่อนและถึงหลอมรวมความสัมพันธ์ 3. มีการใช้ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ใช้ในการประกาศความสัมพันธ์อย่างค่อยเป็นค่อยไป

1.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

1.2.1 ด้านความใกล้ชิด

ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ทำให้พิทกับบีซึ่งมีวิถีชีวิตและที่อยู่อาศัยคนละละแวกสามารถมีโอกาสรู้จักกันและพัฒนาความสัมพันธ์ไปเป็นคนรักได้

1.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

ทวิตเตอร์ตามคำบอกเล่าของพิทกับบีเป็นสื่อที่ไว้ “บน” กล่าวคือ ใช้ในการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ บอกเล่าอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า นั่นเป็นเพราะทวิตเตอร์เป็นสื่อที่เป็นนิรนาม จึงทำให้พวกเขาเปิดเผยตัวตนเชิงลึกค่อนข้างง่าย เช่น แสดงอารมณ์ความรู้สึก บอกเล่าเรื่องราวส่วนตัว ความชื่นชอบ ความคิดเห็น ซึ่งการเปิดเผยตัวตนแบบนี้ต่อสาธารณะในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวนั้นทำได้ยาก เพราะคงเป็นเรื่องที่ดูออกจะประหลาดหากจะไปป่าวประกาศชีวิตส่วนตัวต่อผู้คนที่เดินไปมา แต่การเปิดเผยตัวตนที่มากขึ้นก็ไม่ได้ทำให้ทั้งสองตกหลุมรักหรือเกิดความรู้สึกประทับใจกัน หากแต่ข้อมูลมีผลเพียงทำให้ทั้งสองตัดสินใจทำความรู้จักกัน และเกิดความไว้วางใจเท่านั้น

ความรู้สึกประทับใจนั้นเกิดจากการที่ทั้งสองใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวและพบว่าทั้งสองมีความเข้าใจกันได้ อย่งไรก็ดี ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความไว้วางใจจากการรับรู้ตัวตนที่เปิดเผยออกมาทางทวิตเตอร์นั้นมีผลทำให้ตอนที่พวกเขาตัดสินใจลงคบกันทำได้ง่ายมากขึ้น

ดังนั้นโดยสรุป คือ 1. ทวิตเตอร์ทำให้เกิดความกล้าในการเปิดเผยข้อมูลตัวตนมากและง่ายขึ้น 2. แต่การเปิดเผยตัวตนผ่านสื่อไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการรู้สึกประทับใจ หากทำได้แค่เพียงช่วยลดความไม่ไว้วางใจซึ่งทำให้ตอนตัดสินใจว่าจะกระชับความสัมพันธ์นั้นทำได้ง่ายขึ้น 3. ความรู้สึกประทับใจเกิดจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

1.2.3 ด้านการสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง

จากคำบอกเล่าของพิท เขาเล่าว่า เหตุผลที่เขาชอบคุยกับคนในทวิตเตอร์ด้วยท่าทีแบบ “ซีลลี่” โดยการชวนเรื่องส่วนตัวและใช้ภาษาเกี้ยวพาราสี เช่นว่า “กินข้าวหรือยัง” “ฝันดีนะ” หรือชวนคุยแบบกวนประสาทกับคนในทวิตเตอร์ เป็นเพราะลึกๆเขาอยากได้รับการยอมรับหรือมีตัวตนในทวิต

เตอร์ แม้ว่าจะจะเป็นวิธีการเชิงลบและอาจมีผลต่อการรับรู้ของคนอื่นต่อเขาในด้านลบก็ตาม ขณะที่ความเป็นจริงแล้ว เขาเป็นคนค่อนข้างขี้อาย แต่ในทวิตเตอร์กลับมีความกล้าที่ท่าแบบนั้น หรือกล่าวอีกอย่างคือ พืทสามารถนำเสนอตัวตน(Self-presentation) ในแบบที่เขาต้องการให้คนอื่นรับรู้เขาได้ โดยที่ความเป็นจริงเขาไม่ใช่คนแบบนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปีเป็นเพื่อนกับพี่ชายของพืทผ่านทางทวิตเตอร์ เธอเลยได้มีโอกาสฟังคำเตือนจากพี่ชายว่า “อย่ายุ่งกับมันนะ มันน่ารำคาญ” ซึ่งความน่ารำคาญที่ว่านั้นก็คือพฤติกรรมแบบขี้อายและกวนประสาท ดังนั้น เธอจึงค่อนข้างระมัดระวังตัวในการโต้ตอบกับพืทในระยะแรก กอปรกับตอนที่รู้จักกัน เธอเองก็มีแฟนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นแล้ว ตัวตนขี้อายหรือกวนประสาทจึงไม่ได้มีผลต่อการรับรู้ที่เกินจริงของปี แต่สิ่งที่เธอทำให้เธอรู้สึกไว้วางใจและเปิดใจที่จะปฏิสัมพันธ์กับเขาก็คือ แสดงท่าทีที่ไม่คุกคามและเป็นมิตรกับเธอ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็ธรรมชาติจริงๆของพืทมากกว่า ซึ่งปีเองก็จะเล่าด้วยความภูมิใจว่า หลังจากทีพวกเขาคบกันได้ประมาณ 1 ปี นั้น ตัวตนที่แท้จริง เช่น ความเอาใจใส่ การเป็นคนอหฺยาศยดี และการเข้าใจและยอมรับนิสัยที่ไม่ดีของเธอได้นั้น คือสิ่งที่ทำให้เธอตกหลุมรักเขา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว คือ การอ่านทวิตของกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่การแลกเปลี่ยนข้อมูลตัวตนจะเกิดจากสองทาง ในทำนองเดียวกัน เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว ก็ทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลแบบทางเดียว ซึ่งถือว่าเข้านิยามของการสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า ตอนที่ทั้งสองจะตกลงคบกันผ่านทางทวิตเตอร์นั้น มีบุคคลอื่นๆ ในทวิตเตอร์รู้เห็นกับบทสนทนาของทั้งคู่ด้วย กล่าวคือ มีบุคคลอื่นเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในความสัมพันธ์ของพวกเขาแบบเรียลไทม์(Real time) หรือ ณ ขณะเวลานั้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่การเข้ามาเกี่ยวข้องของบุคคลอื่นมักจะเกิดคนละช่วงเวลากับตอนที่พวกเขาตัดสินใจ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. กรณีของพืทกับปีไม่พบการสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบเหนือจริงจากการนำเสนอตัวตน(Self-presentation) ซึ่งต้องมีการรับรู้และเปิดเผยตัวตนแบบเกินจริงส่งเสริมกันและกัน(reciprocity) เพราะแป่งล่วงหน้าก่อนจากคำเตือนของพี่ชายพืท แต่ 2. พบการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว และ 3. พบว่าบุคคลที่สามเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจด้านความสัมพันธ์แบบเรียลไทม์

1.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

สำหรับเรื่องคุณภาพความสัมพันธ์ พิทกับปีไม่ได้เล่าว่า พวกเขามีความรู้สึกไม่ไว้วางใจกัน ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า เป็นเพราะทั้งสองใช้เวลาด้วยกันค่อนข้างมาก กล่าวคือ พวกเขาใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อในการกระชับและหลอมรวมความสัมพันธ์ ซึ่งหากอธิบายในแนวคิดทุนและรางวัลในความสัมพันธ์ พวกเขาใช้สื่อที่มีทุนด้านเวลาและแรงในการมาเจอกันค่อนข้างมาก จึงทำให้การรับรู้ความสัมพันธ์ของทั้งสองค่อนข้างมั่นคง แม้ว่าเริ่มต้นพิทจะดูเป็นคนขี้หลีก็ตาม แต่เพราะปีรู้มาตลอดว่านั่นไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของเขา ซึ่งเป็นคนขี้อายและค่อนข้างอ่อนโยน ไม่ได้ดูเชิงรุกเหมือนที่เขาพยายามนำเสนอตัวตนออกมา

2. โจ้กับแป้ง (อายุ 26 ปี และ 28 ปี)²⁰

โจ้กับแป้งรู้จักกันครั้งแรกผ่านทางทวิตเตอร์เมื่อประมาณ 4 ปีก่อน โดยแป้งเป็นคนกดติดตาม (follow) ทวิตเตอร์ของโจ้ก่อน เนื่องจากโจ้นับว่าเป็นคนหนึ่งที่มีชื่อเสียงในวงสังคมคนเล่นทวิตเตอร์ เพราะตอนนั้นเขามีคนกดติดตามทวิตเตอร์มากถึงสองหมื่นคน กอปรกับโจ้เป็นคนทวิต (Tweet) ค่อนข้างสนุก มีมุขตลกจิกกัด และเล่าเรื่องชีวิตตัวเองได้สนุกตลกขบขัน แป้งรู้สึกที่โจ้ดูเป็นคนที่น่าสนใจเลยกดติดตามและแสดงความคิดเห็นบนทวิตของโจ้เป็นประจำ

แป้งตามอ่านทวิตเตอร์ของโจ้ต่อเนื่องเป็นประจำทุกวันเป็นเวลาประมาณ 2 ปี โจ้ซึ่งเห็นแป้งเข้ามาแสดงความคิดเห็นทวิตเตอร์ของเขาเป็นประจำและยังมีเพื่อนในทวิตเตอร์ร่วมกันหลายคน เขาก็ตัดสินใจกดติดตามทวิตเตอร์แป้งกลับ จากนั้นทั้งสองก็เห็นความเคลื่อนไหวทางทวิตเตอร์ของทั้งสองฝ่าย(จากการกดติดตามทวิตเตอร์) เป็นประจำและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นตอบกลับไปมา จนทั้งสองเริ่มสนิทสนมกันและลองนัดกันไปเจอในงานคอนเสิร์ตแห่งหนึ่ง ซึ่งการนัดครั้งนี้ทำให้ทั้งสองได้แลกเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์กันเพื่อจะได้ติดต่อตกลงเรื่องที่นั่งพบภายในงาน

อย่างไรก็ดี ในวันงานคอนเสิร์ตทั้งสองไม่ได้ตกลงมาเจอกันตามที่คุยไว้ก่อนหน้านั้น แต่ด้วยความบังเอิญระหว่างทั้งสองเดินเล่นอยู่ภายในงาน ทั้งสองก็บังเอิญพบกันจึงได้ทักทายพูดคุยกันเล็กน้อยและต่างก็แยกย้ายกัน แม้การเจอกันจะเกิดขึ้นแบบปุบปับและเป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ แต่กลับทำให้ทั้งสองรู้สึกต่างฝ่ายต่างเป็นคนรู้จักกันในชีวิตจริง หรือ “สมจริง” หลังจากวันนั้น ทั้งสองจึงคุยกันในทวิตเตอร์อย่างสนิทสนมมากขึ้นกว่าเดิม

จนผ่านมาประมาณ 1 ปี ทั้งสองก็มีโอกาสพบกันโดยบังเอิญอีกครั้ง ซึ่งเกิดจากว่าแป้งเห็นโจ้กดเช็คอิน (Check-in)²¹อยู่ที่ร้านอาหารซึ่งเธอกำลังยืนอยู่ด้านหน้าพอดี เธอจึงทักเขาในทวิตเตอร์ว่า เธอยืนอยู่หน้าร้านที่เขา กำลังกินข้าวอยู่ เมื่อโจ้เห็นข้อความเข้าจึงชวนเธอมากินข้าวด้วยกันกับเพื่อนของเขาอีกคน เมื่อกินข้าวเสร็จ ทั้งสองและเพื่อนโจ้ก็เดินไปดูคอนเสิร์ตที่ต่างบังเอิญตั้งใจมาดูเหมือนกัน วันนั้นทั้งสองเริ่มรู้สึกชอบกัน หลังจากวันนั้นโจ้ก็โทรศัพท์หาแป้งเพื่อชวนไปดูภาพยนตร์ด้วยกัน แป้งซึ่งเริ่มจับอาการได้ว่าโจ้ น่าจะกำลังจีบเธอและเธอเองก็กำลังรู้สึกดีกับเขา เธอจึงเข้าไป

²⁰ โจ้ และ แป้ง (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2558

²¹ กดแสดงตำแหน่งที่กำลังอยู่

สำรวจข้อมูลของโจในเฟซบุ๊กของเขอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ที่เธอกับเขาเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันมานาน(หลังจากเจอกันครั้งแรก) แต่ไม่ได้เข้าไปดูเฟซบุ๊กอย่างละเอียด เพราะยังไม่ได้ชอบ

นอกจากแ蚌จะสำรวจเฟซบุ๊กเพื่อดูว่าโจเป็นคนอย่างไรแล้ว เธอยังส่งหน้าเฟซบุ๊กของโจให้เพื่อนๆของเธอช่วยดูเพื่อขอความคิดเห็นจากเพื่อนๆ ซึ่งช่วงแรกๆนั้นเพื่อนของเธอหลายคนแสดงความกังวลว่า โจเป็นคนในอินเทอร์เน็ตซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อนและไม่มีใครช่วยยืนยันที่ไปที่มาของโจได้ จึงอาจไม่ปลอดภัยต่อแ蚌 อย่างไรก็ตาม แ蚌ซึ่งตามอ่านทวีตเตอร์โจมานาน กอปรกับเคยโจตัวจริงมาบ้างแล้ว กลับรู้สึกว่โจไม่ใช่คนที่น่ากังวลอย่างที่เพื่อนเธอคิด และเธอก็ค่อนข้างมั่นใจว่ตัวตนของโจในทวีตเตอร์คือตัวตนจริงๆของเขา ดังนั้นแ蚌จึงเลือกเดินทางสานสัมพันธ์กับโจต่อด้วยการยอมไปไหนมาไหนกับเขา เช่น ไปดูภาพยนตร์ด้วยกันทุกสัปดาห์ ซึ่งระหว่างนั้นโจกับแ蚌ก็เริ่มย้ายมาคุยกันทางไลน์มากขึ้นเนื่องจากไลน์เป็นส่วนตัวกว่าทวีตเตอร์ที่บสนทนาจะปรากฏต่อสาธารณะ

หลังจากทั้งสองไปไหนมาไหนด้วยกันประมาณ 5 เดือน โจก็ตัดสินใจขอแ蚌คบเป็นแฟน แ蚌ซึ่งก็รู้สึกดีกับโจเช่นกันก็ได้ตอบตกลง ทั้งสองจึงเป็นแฟนกันนับตั้งแต่ตอนนั้น โดยหลังจากคบกันแ蚌กับโจได้ลงรูปคู่ในเฟซบุ๊กบ้าง รวมทั้งกตตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา(in a relationship) เพื่อเป็นการบอกให้คนรอบข้างรู้ว่ทั้งสองคบกันและเป็นการทำให้แ蚌สบายใจว่โจจริงใจที่จะเปิดเผยให้คนอื่นรู้ว่เขานั้นเป็นแฟนกับเธอ

2.1 พฤติกรรมการใช้สื่อและการพัฒนาความสัมพันธ์

2.1.1 ขึ้นทำความรู้จัก

ทวีตเตอร์เป็นสื่อออนไลน์ที่มีความเป็นสาธารณะ กล่าวคือ เป็นสื่อที่มักใช้ปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ทวิตเตอร์จึงทำให้แ蚌กับโจซึ่งเดิมเป็นคนแปลกหน้าและอยู่คนละพื้นที่กันนั้นได้มาเจอกัน แม้การมาเจอกันนั้นจะทำได้ง่าย แต่การลดความไม่ไว้วางใจในฐานะเป็นคนแปลกหน้ากันนั้นกลับทำได้ยาก เนื่องจากทั้งสองไม่มีใครที่จะช่วยอ้างอิงเพื่อยืนยันตัวตนจริงให้กันและกันได้ โดยเฉพาะแ蚌จะเป็นฝ่ายที่ให้ความกังวลมากกว่า เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่จะต้องคำนึงเรื่องความปลอดภัยมากกว่า

อย่างไรก็ตาม พวกเขายังไม่จำเป็นต้องกังวลเรื่องความปลอดภัยมากนัก เนื่องจากอย่างไรก็ได้เจอกันอยู่แล้ว ดังนั้นในช่วงเริ่มต้นข้อมูลของแต่ละฝ่าย เช่น เนื้อหาและลักษณะของทวีต(Tweet) รูปประจำตัว ประวัติ(Bio)สั้นๆ จำนวนคนกดติดตาม และเพื่อนร่วมในทวีตเตอร์ เป็นปัจจัยในการทำ

ให้อีกฝ่ายรู้สึกอยากจะทำความรู้จัก เช่น กดติดตามกตริทวิต(Retweet)²² (แป้: “ถ้าคนไหนมีคนตามเยอะ เขาน่าจะมีอะไรที่น่าสนใจ”) หรือทางด้านใจ ตอนเขาจะกดติดตามแป้กลับ เขาก็ดูว่าแป้เป็นคนที่ได้ตอบกับเขามาสักพักและมีเพื่อนในทวิตเตอร์หลายคนร่วมกัน จึงกดติดตามกลับหลังจากที่แป้กดติดตามเขามาก่อนประมาณ 2 ปี

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. ทวิตเตอร์ทำให้คนสองคนที่เป็นคนแปลกหน้ากันได้มาทำความรู้จัก 2. ในขั้นนี้ไม่พบว่ามีควมไว้วางใจเรื่องความไว้นือเชื่อใจ เนื่องจากมีการรับรู้ว่าจะไม่ต้องมาเจอกัน ดังนั้นจึงพบว่ามีประเมนข้อมูลเพื่อลดความไม่ไว้วางใจด้านความคล้ายคลึงมากกว่า 3. เนื้อหาและลักษณะของทวิต ข้อมูลเบื้องต้น โดยเฉพาะจำนวนคนกดติดตามและเพื่อนร่วมในทวิตเตอร์ เป็นปัจจัยในการตัดสินใจว่าจะทำความรู้จักอีกฝ่ายต่อหรือไม่ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยบ่งบอกความคล้ายคลึงกัน

2.1.2 ชั้นศึกษากัน

หลังจากที่แป้กดติดตามทวิตเตอร์ของโจ เนื้อหาและบริบทแวดล้อมในทวิตเตอร์ของโจกลายมาเป็นข้อมูลที่ช่วยลดความไม่วางใจลงในแง่การระบุตัวตนที่แท้จริง กล่าวคือ ข้อมูลที่โจทวิตออกมาเรื่อยๆนั้นมีความสอดคล้องและตรงกัน รวมทั้งรูปภาพที่เขามักนำมาลงในทวิตเตอร์อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ก็ช่วยบ่งบอกช่วยว่าน่าจะเป็นตัวจริงและไม่ได้สวมรอยนำรูปคนอื่นมาลง เพราะไม่น่าจะขโมยรูปมาลงได้บ่อยๆ หรือแม้แต่การเห็นคนอื่นๆเข้ามาแสดงความคิดเห็นอย่างสนิทสนม(คล้ายเป็นคนรู้จักกันนั้น)ในทวิตเตอร์ของโจ เหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้แป้เกิดความไว้วางใจว่าโจในทวิตเตอร์คือตัวตนจริง แต่อย่างไรนั้น การรับรู้ข้อมูลดังกล่าวต้องใช้เวลาานเกือบ 3 ปี จนทำให้แป้รู้สึกไว้วางใจ (แป้: “แป้อ่านมานาน 3-4 ปี จนรู้ว่าเขาไม่หลอก ก็เลยไม่กลัว รู้ว่ามีตัวตนจริง ไม่ได้ใช้รูปปลอม ไม่ได้หลอกกว่าเป็นใคร ก็เลยไม่กลัว”) และอยากลองพบโจเป็นครั้งแรกที่งานคอนเสิร์ต แต่ตอนนั้นพวกเขาเจอกันและได้ทักทายกันแค่สั้นๆ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ 1. ความที่ทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันจึงทำให้เกิดการติดตามอ่านหรือรับรู้ข้อมูลตัวตนต่อเนื่อง และผลพลอยได้คือเกิดการลดความไม่วางใจในแง่ความไว้นือเชื่อใจเอง เพราะก่อนหน้านั้นทั้งสองไม่ได้ตั้งใจจะมาเจอกัน 2. ความคล้ายคลึงกันและการรับรู้ข้อมูลตัวตนอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยทำให้เกิดการอยากเจอกันในชีวิตจริง หรือกล่าวอีกอย่างคือ อยากมาเป็นคนรู้จักกันในชีวิตจริง

²²นำข้อความทวิตของคนอื่นมาเผยแพร่ซ้ำในหน้าทวิตเตอร์ของตนเอง

2.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

การได้เจอกันครั้งแรกแม้เพียงสั้นๆทำให้ทั้งสองเป็นคนรู้จักกันจริงๆ และทำให้ต่อจากนั้นพวกเขาสนิทสนมกันมากขึ้น (โจ: “คือเจอกันครั้งหนึ่ง ก็คุยกันบ่อยมากขึ้น” / แป้ง: “แต่พอเคยเห็นหน้าค่าตา มันจะรู้สึกว่ามันไม่ใช่คนทวิตเตอร์ แต่เป็นคนที่เคยเห็นกันจริงๆ ก็เลยคุยกันได้บ่อยโดยไม่รู้สึกอะไร”) เมื่อทั้งสองสนิทสนมกันแล้ว การพบเจอกันครั้งที่สองซึ่งถัดจากครั้งแรกมาประมาณ 1 ปีจึงไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวหรือน่ากังวลอีกต่อไป เพราะเธอกับเขาเป็นคนที่รู้จักและสนิทสนมกันแล้ว แม้จะสนิทสนมกันทางทวิตเตอร์ก็ตาม

แต่ความสัมพันธ์ในทวิตเตอร์ไม่ได้ทำให้ทั้งสองรู้สึกชอบกันในฐานะคนรัก เพราะจุดเปลี่ยนจริงๆ คือ การเจอกันครั้งที่สอง ในการเจอกันครั้งนี้ พวกเขาได้เกิดประสบการณ์สร้างผูกพันและเห็นถึงความเข้ากันได้แบบที่ทวิตเตอร์ไม่สามารถมอบให้ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าจุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั้งสองเกิดความรู้สึกชอบกันนั้นไม่ใช่ทวิตเตอร์ แต่เป็นการเจอกันนั่นเอง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า เมื่อทั้งสองเข้าสู่การกระชับความสัมพันธ์ช่วงปลาย คือ ช่วงที่ทั้งสองเริ่มจะมีใจให้กัน ทั้งสองเริ่มมีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดและเป็นส่วนตัว เช่น ไลน์ เพราะทั้งสองต้องการคุยกันเพื่อสร้างความประทับใจหรือแสดงออกความรัก เช่น ส่งสติ๊กเกอร์ไลน์ การส่งรูปตลกๆไปให้ทางไลน์ เป็นต้น รวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกของกันและกันมากขึ้น โดยไม่ต้องการมีคนอื่นเข้ามารับรู้ด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้โทรศัพท์หากัน เพราะโทรศัพท์เป็นสื่อที่มีน้ำเสียงจึงให้ความรู้สึกใกล้ชิดมากกว่า และที่สำคัญทั้งสองคนเริ่มไปไหนมาไหนด้วยกันมากขึ้น เพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้มากขึ้นด้วย

ส่วนทางด้านแป้งนั้น เมื่อเธอเริ่มรู้สึกดีกับโจ เธอยังใช้เฟซบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลในการหาข้อมูลของโจเพิ่มเติม เพราะเธออยากรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโจให้มากขึ้นและอยากเห็นหน้าแฟนเก่าของโจ อีกทั้งใช้เฟซบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลให้เพื่อนช่วยกันมาดู หรือกล่าวอีกอย่างคือ เป็นข้อมูลในการขอคำปรึกษาเรื่องโจจากเพื่อน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ 1. การศึกษากันแม้จะเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเจอกันครั้งแรก แต่ไม่มีผลต่อการรู้สึกชอบกัน 2. การเจอกันสั้นๆครั้งแรกมีผลทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนในชีวิตจริง(ที่ติดต่อกันทางทวิตเตอร์) 3. การเจอกันครั้งที่สองซึ่งทั้งสองได้ใช้เวลาด้วยกัน คือจุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั้งสองรู้สึกชอบกัน หรือกล่าวอีกอย่างการสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำให้เกิดความรู้สึกชอบ 4. พบว่าหลังจากรู้สึกชอบ มีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดมากขึ้น เช่น ไลน์ โทรศัพท์ เพื่อใช้ในการ

แสดงออกความรักและเรียนรู้กันให้มากขึ้นและเพื่อต้องการความเป็นส่วนตัว 5. พบว่ามีการเข้าไปหาข้อมูลของอีกฝ่ายในเฟซบุ๊กเพื่อทำความรู้จักอีกฝ่ายหนึ่งให้มากขึ้น รวมทั้งเพื่อยืนยันตัวตนที่แท้จริง และดูความเข้ากันได้อีกครั้งก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะคบหาหรือไม่

2.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

สื่อที่มีความสำคัญมากที่สุดในขั้นนี้ของแบงก์กับโจ คือ การไปไหนมาไหนด้วยกัน เนื่องจากเป็นการใช้เวลาด้วยกันจึงทำให้ทั้งสองเกิดความผูกพันและใกล้ชิดมากกว่าสื่อใดๆ จนนำไปสู่การตกลงคบหาในที่สุด ในช่วงที่ทั้งสองใกล้จะตกลงคบกันและคบกันแล้ว ขณะที่ทวิตเตอร์ถูกใช้น้อยลง ส่วนไลน์และโทรศัพท์ก็กลายเป็นช่องทางการติดต่อในระหว่างที่ทั้งสองไม่ได้เจอกันแทน แต่ไม่ได้มีบทบาทหลักเหมือนในขั้นกระชับความสัมพันธ์มากนัก เพราะทั้งสองใช้การเจอกันเป็นสื่อในการแสดงออกความรักมากกว่า อย่างไรก็ตาม เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์จะกลับมาบทบาทอีกครั้งในขั้นนี้ เพื่อใช้ประกาศความเป็นคู่ให้คนรอบข้างรับรู้ เช่น การลงรูปคู่กัน หรือการตั้งสถานะความสัมพันธ์(in a relationship) ลงรูปในทวิตและโต้ตอบกันด้วยภาษาที่สนิทสนมและมีนัยยะว่าเป็นแฟนกัน

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อหลักในชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ เพราะเป็นสื่อที่สร้างประสบการณ์ผูกพันได้ดีที่สุด 2. พบว่ามีการใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์น้อยลง โดยเฉพาะสื่อที่สาธารณะ อย่างทวิตเตอร์ถูกใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายเล็กน้อยเท่านั้น เพราะส่วนใหญ่ทั้งสองจะใช้ไลน์ในการประกาศความสัมพันธ์มากกว่า 3. พบว่ามีการใช้เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ในการประกาศความสัมพันธ์ของทั้งสอง

2.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

2.2.1 ด้านความใกล้ชิด

ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ทำให้โจกับแบงก์ซึ่งอาศัยอยู่คนละละแวกและไม่มีสังคมนอกบ้านมาเจอกันได้มาสานสัมพันธ์กัน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เกิดขึ้นในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

2.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

โจกับแบงก์พิจารณาว่าทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ที่พวกเขาอยากไว้ “บ่น” เหมือนกับคู่พิทกับบี ทั้งนี้เนื่องจากทวิตเตอร์มีความเป็นส่วนตัว จึงทำให้ทั้งสองมีความกล้าในการให้ข้อมูลด้านตัวตนที่เป็นเรื่องส่วนตัว บุคลิกนิสัยใจคอของตัวเองออกมา และข้อมูลตัวตน โดยเฉพาะเนื้อหาในทวิตมีผลทำให้แบงก์

รู้สึกสนใจและอยากทำความรู้จักกันใจ แต่ไม่ใช่ความรู้สึกชอบหรือดึงดูดใจในแง่ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก ในขณะที่ความประทับใจเกิดขึ้นจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การรับรู้ข้อมูลตัวตนทางทวิตเตอร์ไม่ได้ผลโดยตรงทำให้เกิดการประทับใจในเชิงความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

2.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

จากการบอกเล่าของโจ เขาเล่าว่าจริงๆเขาเป็นคนทีกล้าแสดงออกและเป็นคนตลกขบขันอยู่แล้ว ตัวตนในทวิตเตอร์จึงไม่แตกต่างจากตัวตนที่แท้จริงของเขามาก ดังนั้นจากการสัมภาษณ์จึงไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่า เขามีการเลือกนำเสนอตัวตน(Self-presentation)

แต่สิ่งที่สะท้อนการรับรู้แบบเกินจริงของแป้งต่อตัวตนของโจ ก็คือ จำนวนคนกดติดตาม(follow) ซึ่งมีผลทำให้เธอประเมินว่าเขาน่าจะเป็นคนที่น่าสนใจ และเป็นคน “เจ๋ง” คนหนึ่ง มีเช่นนั้นคงไม่มีคนกดติดตามมากถึง 3 หมื่นคน ดังนั้น ทัศนคติของโจกับแป้งจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า ทวิตเตอร์ทำให้เกิดการสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบเกินจริง โดยเกิดจากข้อมูลจำนวนคนกดติดตาม

ถัดมา ยังพบข้อสังเกตว่า การอ่านหรือดูทวิตก็นับว่าเป็นการเปิดเผยตัวตนที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เพราะการรับรู้ข้อมูลและเปิดเผยตัวตนแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) กล่าวคือ เปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับบุคนรับสารไปที่คนใดคนหนึ่ง และคนรับสารเองก็สามารถรับรู้ข้อมูลตัวตนอีกฝ่ายโดยไม่ต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยก็ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าแป้งมีการรับรู้ข้อมูลแบบเกินจริง คือ การนำข้อมูลที่เปิดเผยทางทวิตเตอร์นั้นมาตีความและคาดเดาว่าเขาเป็นอย่างไร คล้ายคลึงกับเธอหรือไม่โดยที่อีกฝ่ายไม่ได้ตั้งใจจะเปิดเผยกับเธอโดยตรง

นอกจากนี้ยังพบว่า การประกาศความสัมพันธ์ทางเฟซบุ๊ก เช่น การลงรูปคู่ การตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา ยังถือว่าการแสดงออกเพื่อสร้างการรับรู้ที่ดีต่อคุณภาพความสัมพันธ์อีกด้วย กล่าวคือ การเปิดเผยว่าทั้งสองคบกันทางเฟซบุ๊กเป็นการประกาศว่าตนมีเจ้าของแล้วซึ่งเท่ากับเป็นการผูกมัดตัวเอง(Commitment) ในทางกลับกัน ก็ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกสบายใจมากขึ้น ซึ่งวิธีการนี้เป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า 1. ทัศนคติของโจกับแป้ง ไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่ามีการเลือกนำเสนอตัวตน(Self-presentation) 2. แต่มีการพบว่า ข้อมูลจำนวนคนกดติดตามซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความเฉพาะตัวเป็นของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีผลต่อการรับรู้ที่เกินจริงของแป้ง และ 3. การเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียวจากการตามอ่านทวิตเตอร์ทำให้เกิดการรับรู้แบบทางเดียว กล่าวคือ เกิดการตีความว่าอีก

ฝ่ายเป็นคนที่น่าสนใจจากการตามอ่านทวิตของอีกฝ่ายโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมด้วย 4. พบว่าการประกาศความสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กเป็นการแสดงออกที่มีผลต่อความมั่นใจในความสัมพันธ์

2.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากคู่ใจกับแ่งมีการรับรู้ตัวตนเชิงลึกมาเป็นเวลานาน จึงทำให้ทั้งสองไว้วางใจกัน อย่างไรก็ตาม แม้พวกเขาจะไม่ติดเรื่องดังกล่าว แต่พวกเขาก็เจออุปสรรคจากการเป็นคนที่รู้จักกันจากโลกออนไลน์ กล่าวคือ พวกเขาเจออุปสรรคจากอคติของคนรอบข้างที่เชื่อว่า คนในโลกออนไลน์มีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าคนในชีวิตจริงและการคบคนในโลกออนไลน์นั้นไม่ยั่งยืน เพราะเป็นคนที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกัน หรือกล่าวในแง่วิชาการ เป็นคนที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่นว่า เป็นคนรู้จักกันมาก่อนจึงมีความเกรงอกเกรงใจกัน ดังนั้น โจทย์กับแ่งจึงต้องพยายามเลี่ยงบอกเล่าที่มาที่ไปที่พวกเขาเจอกัน โดยเฉพาะกับพ่อแม่ เพราะไม่อยากให้พ่อแม่รู้สึกเป็นห่วงหรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออีกฝ่าย หรือการที่แ่งต้องพยายามยับยั้งในความรู้สึกของตัวเองที่มีต่อใจท่ามกลางเสียงคัดค้านของเพื่อนๆ ที่รู้สึกเป็นกังวลเมื่อเธอกำลังจะคบกับโจซึ่งเป็นคนจากโลกออนไลน์ ซึ่งสะท้อนว่า อคติที่มีต่อความสัมพันธ์บนโลกออนไลน์เป็นอุปสรรคต่อการรักษาความสัมพันธ์ในแง่ที่ทั้งสองจะต้องพึ่งพาอาศัยหรือความกดดันดังกล่าว

สำหรับเรื่องความไม่ไว้วางใจกันว่ากลัวจะมีคนอื่น แ่งกับโจไม่ได้แสดงความกังวลในเรื่องนี้เนื่องจากโจเปิดเผยเรื่องเขาคบกับเธอบนสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเขาอย่างชัดเจนและเปิดเผย ทั้งการตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา การลงรูปคู่เป็นประจำในเฟซบุ๊กและในทวิตเตอร์ แ่งจึงรู้สึกสบายใจและกังวลเรื่องที่โจจะไปมีคนอื่นน้อย เพราะโจได้ประกาศชัดเจนว่าเขาเป็นเจ้าของแล้วนั่นเอง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า 1. การคบหาดูใจกับคนที่รู้จักผ่านทางสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้คู่รักต้องเผชิญกับความกดดันที่เกิดจากอคติที่มองความสัมพันธ์จากสื่อดังกล่าวไม่ยั่งยืนและไม่ปลอดภัย 2. เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก แม้จะเป็นสื่อที่มีความเสี่ยงในการเจอคนใหม่ได้ง่าย แต่ในทางกลับกันมันก็มีลูกเล่นที่ช่วยในการสร้างการรับรู้ที่ดีต่อคุณภาพความสัมพันธ์ เช่น การประกาศความสัมพันธ์อย่างเปิดเผยบนเฟซบุ๊กมีผลต่อการรู้สึกมั่นคงในความสัมพันธ์

3. น้ำกับดิว (อายุ 28 ปี และ 25 ปี)²³

น้ำกับดิวรู้จักกันครั้งแรกเมื่อประมาณ 1 ปีก่อนผ่านทางบีทอล์ก(Beetalk)²⁴ ทั้งสองต่างตัดสินใจมาเล่นบีทอล์กเพราะต้องการหาเพื่อนใหม่ และหากเจอใครที่น่าสนใจหรือพอจะเข้ากันได้ก็อาจพัฒนาเป็นคนรัก สืบเนื่องจากน้ำเคยเล่าว่าเธอเคยศึกษาผู้ชายคนหนึ่งในบีทอล์ก แต่วันที่เธอนัดเจอกับผู้ชายคนนั้นครั้งแรก เธอจับได้ว่าเขาแต่งงานแล้ว เธอจึงไม่ติดต่อเขาอีกเลย ส่วนดิวนั้นแม้จะบอกว่าเขาเล่นบีทอล์กเพราะต้องการรู้จักคนใหม่ๆ แต่จากคำบอกเล่าของน้ำ เธอเล่าว่าเพื่อนในบีทอล์กส่วนใหญ่ที่ดิวคุยด้วยนั้นเป็นผู้หญิง

บีทอล์กแม้จะเป็นสื่อประเภทส่งข้อความระหว่างกัน หรือแชท(Chat) แต่ด้วยความที่บีทอล์กมีโปรแกรมหาเพื่อนใหม่ในละแวกที่อยู่ใกล้ๆกับเจ้าตัว บีทอล์กจึงเป็นสื่อที่มักใช้ในการสื่อสารกับคนแปลกหน้ามากกว่าคนรู้จัก และในทางปฏิบัติบีทอล์กยังถูกใช้ในการหาคู่รักหรือหาคู่นอนตามคำบอกเล่าของน้ำกับดิว ทั้งนี้ น้ำกับดิวยังเสริมว่า คนเล่นบีทอล์กที่มีเจตนาเพื่อหาคู่รักและคู่นอนสามารถสังเกตได้ง่ายและชัดเจนมาก โดยดูจากสเตตัส(ข้อความ)ในบีทอล์กซึ่งจะระบุชัดเจนว่า “หาแฟน” “หาคนรู้จัก” หรือวิธีการเข้ามาทำความรู้จัก ภายหลังจากได้รับเป็นเพื่อนในบีทอล์ก และได้ผลัดกันถามชื่ออายุกันแล้ว ผู้ชายที่มีเจตนาจะหาคู่นอนมักจะถามที่อยู่ของอีกฝ่ายทันที หรือพิมพ์ข้อความที่สื่อเจตนาที่อยากไปร่วมหลับนอนด้วย เช่น “ขอไปหาได้ไหม” เป็นต้น สำหรับน้ำแล้ว นับตั้งแต่เธอเริ่มเล่นบีทอล์ก เธอพบผู้ชายลักษณะนี้ค่อนข้างบ่อยจนรู้สึกเบื่อหน่าย เพราะเธอเล่นบีทอล์กเพื่อมองหาใครสักคนมาเป็นเพื่อนคุย ไม่ใช่คนที่มีความสัมพันธ์แบบประเดี๋ยวประด๋าว ดังนั้นระยะหลังๆก่อนที่เธอจะเลิกเล่นบีทอล์ก น้ำจึงค่อนข้างระมัดระวังในการเลือกคนที่จะรับเป็นเพื่อนเพื่อพูดคุยด้วย

²³ น้ำ และ ดิว (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2558)

²⁴ บีทอล์ก(Beetalk) คือ แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนที่ไว้ใช้ในการติดต่อโดยเน้นไปที่ข้อความ แม้บีทอล์กจะมีลักษณะคล้ายกับแอปพลิเคชันไลน์(Line) แต่สิ่งที่แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ของบีทอล์ก คือ โปรแกรมที่ผู้ใช้(user)สามารถหาเพื่อนใหม่ในละแวกใกล้เคียงกับตัวผู้ใช้ได้ ซึ่งเรียกว่า “เขย่า”(shake) หรือ “ดูรอบๆ”(Look Around) ดังนั้น วัตถุประสงค์ของผู้ใช้บีทอล์กจึงมักใช้ในการสนทนากับเพื่อนใหม่ หรือคนแปลกหน้ามากกว่าไว้ใช้ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนหรือคนรู้จักอย่างไลน์(Line) เมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2557 บีทอล์กได้รับการระบุว่า มีจำนวนผู้ใช้ในประเทศไทยประมาณ 4.5 ล้านคน (อ้างอิงจาก Blognone.com, *BeeTalk มีผู้ใช้ในไทย 4.5 ล้านคนแล้ว ตั้งเป้าดันยอดผู้ใช้ 10 ล้านคนภายในปีนี้*. สืบค้นวันที่ 5 กรกฎาคม 2558 จาก

<https://www.blognone.com/node/57043>

จนกระทั่งวันหนึ่ง ดิวก็กดส่งคำขอเป็นเพื่อนน้ำ เพราะเขาบังเอิญเห็นชื่อน้ำในบิทอล์กเข้าตอนที่เขาใช้โปรแกรมหาเพื่อนในละแวกเดียวกัน ดิวเล่าว่า น้ำตั้งสเตตัสเป็นคำคม ไม่ใช่ข้อความเพื่อฝืนโยยหาความรักเหมือนผู้หญิงคนอื่น ๆ เขาจึงมองว่าเธอเป็นคนที่น่าสนใจ จึงกดส่งเป็นเพื่อน ส่วนด้านน้ำนั้น ก่อนที่เธอจะรับดิวเป็นเพื่อน(รับแอด) เธอสังเกตว่าดิวใช้รูปภาพตัวจริงซึ่งช่วยให้เธอสบายใจเพราะเห็นว่า เขาน่าจะมีตัวตนจริง เธอจึงกดรับเป็นเพื่อน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ทำให้เธอคุยกับดิวได้ต่อ คือ บทสนทนาครั้งแรกที่ดิวไม่ได้แสดงเจตนาเชิงลามกแต่อย่างใด อีกทั้งเมื่อดิวรู้ว่าน้ำอายุมากกว่าเขา เขาก็เรียกเธอว่า “พี” ซึ่งทำให้น้ำรู้สึกสบายใจว่าดิวเป็นคนที่เธอสามารถคุยได้จริงๆ เพราะการเรียก “พี” เป็นการแสดงว่าเขาคิดกับเธอแบบพี่น้อง

ถัดจากนั้นทั้งสองก็มีโอกาสได้คุยกันในบิทอล์กบ้างนานๆ ครั้ง ซึ่งดิวก็ยังคงคุยกับน้ำด้วยที่ทำแบบเพื่อนหรือพี่น้องเหมือน เรื่องที่ทั้งสองแลกเปลี่ยนกันส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสารทุกข์สุกดิบของแต่ละคน แต่จะเป็นน้ำเสียมากกว่าที่เป็นฝ่ายเล่า ทั้งนี้ น้ำเล่าว่าสาเหตุที่เธอเลือกเล่าเรื่องชีวิตตัวเองให้คนในบิทอล์กซึ่งเป็นคนแปลกหน้านั้น เป็นเพราะคนแปลกหน้านั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับเธอ แม้เธอจะเอ่ยชื่อหรือกล่าวพาดพิงใคร คนแปลกหน้าก็ไม่รู้จักคนที่เธอกล่าวถึงหรือไม่สามารถสร้างความเดือดร้อนให้เธอได้ เธอจึงรู้สึกสบายใจที่จะเล่าให้เพื่อนในออนไลน์ที่ไม่รู้จักกันนั้นมากกว่าคนรู้จักในชีวิตจริง ดิวเองก็เป็นผู้รับฟังปัญหาที่ดี กล่าวคือ เขาสนใจสิ่งที่น้ำเล่า และปะติดปะต่อเรื่องที่เคยคุยกันในอดีตได้ตลอด น้ำจึงรู้สึกว่าดิวเป็นคนหนึ่งที่เธออยากเล่าปัญหาด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ขณะที่คุยกันทั้งสองก็ไม่ได้แสดงวิแวหรือท่าทีที่อยากจะพบกันจริงๆ

จนกระทั่งน้ำหมดความอดทนกับคนในบิทอล์กที่มีเจตนาแต่หาคุณอน เธอจึงตัดสินใจเลิกเล่นบิทอล์ก แต่ก่อนที่เธอจะเลิกเล่น เธอก็ได้แจ้งข่าวนี้ให้ดิวทราบ ดิวเองรู้สึกเสียใจความสัมพันธ์ที่มีมาแม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้รู้จักกันจริงๆก็ตาม ดิวเลยขอไอดีไลน์ของน้ำเพื่อที่จะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อีกต่อไป น้ำเองมองว่าเธอก็คุยกับดิวมาสักระยะและเขาเองก็ไม่ได้มีที่ท่าคุกคามเธอแต่อย่างใด เธอจึงให้เขากดเป็นเพื่อนเธอในไลน์ หลังจากนั้นทั้งสองก็ย้ายมาคุยกันต่อในไลน์หลังจากที่รู้จักกันในบิทอล์กมาประมาณ 8 เดือน

แต่ช่วงแรกนั้น ทั้งสองยังไม่ได้คุยกันในไลน์มากเท่าใดนัก จนผ่านมาประมาณ 1 เดือนซึ่งตรงกับช่วงที่น้ำกำลังเริ่มงานที่บริษัทพอดี้และมีปัญหาที่บริษัทใหม่ค่อนข้างมาก เธอจึงได้มีโอกาสคุยไลน์กับดิวบ่อยมากขึ้นเพื่อระบายความเครียดและบอกเล่าสิ่งที่เธอกำลังพบเจออยู่ จากนั้นความสัมพันธ์ของทั้งสองก็พัฒนามากขึ้นตามปริมาณและความถี่ที่คุยกัน จากนั้นทั้งสองก็กดเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก

และมีการผลัดเข้าไปดูรูปภาพของแต่ละฝ่าย มีการกดถูกใจรูปเก่าที่ตลกๆของอีกฝ่ายเพื่อแกล้งหยอกเล่น จากนั้นทั้งสองก็นัดมาเจอกันเรื่อยๆ จนกระทั่งในที่สุดทั้งสองก็ได้พัฒนาความสัมพันธ์จนกลายมาเป็นแฟน

3.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

3.1.1 ชั้นทำความเข้าใจ

เนื่องจากบิทอล์กเป็นสื่อสาธารณะที่นิยมใช้ด้วยเจตนาเชิงชู้สาวมากกว่าทวิตเตอร์ซึ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนข่าวสารและปฏิสัมพันธ์กันทั่วไป ดังนั้น การทำความเข้าใจกันทางบิทอล์กจึงรวมนัยยะความคาดหวังในการสานสัมพันธ์เชิงชู้สาวค่อนข้างชัดเจน ในทำนองเดียวกัน การเข้าไปกดส่งคำขอเป็นเพื่อนในบิทอล์กจึงนับว่าเป็นการแสดงนัยยะแสดงความสนใจในระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากน้ำตั้งใจจะใช้บิทอล์กในการหาเพื่อนคุยมากกว่าหาแฟน ดังนั้นเธอจึงค่อนข้างระมัดระวังในการเลือกรับคุยกับคน เพื่อไม่ให้เจอกับคนที่เข้ามาโดยเจตนาเชิงชู้สาว โดยเฉพาะการหาคุนอน ผู้วิจัยจึงพบว่า น้ำได้สร้างเกณฑ์ในการพิจารณารับคนคุยคนในบิทอล์กขึ้นมา หรือกล่าวอีกอย่างคือ เธอมีการปรับตัวในการประเมินเพื่อลดความไม่ไว้วางใจอีกฝ่าย โดยเธอดูจากรูปประจำตัวที่ต้องเป็นรูปจริง สเตตัสประจำบิทอล์กที่ต้องไม่สื่อเจตนาหาคุนอน หากผ่านเกณฑ์นี้เธอก็จะกดรับเป็นเพื่อน และตัดสินใจอีกครั้งจากการคุยกัน

ในบิทอล์ก ตามคำบอกเล่าของน้ำกับดิว มีแบบแผนการแนะนำตัวที่รู้จักกันในหมู่คนเล่น คือ เริ่มต้นด้วยการถามชื่อ อายุ ที่ทำงานหรือที่เรียน จากนั้นก็จะเข้าสู่การคุยเรื่องทั่วไป หรือคุยเพื่อแสดงเจตนาว่าอยากจะสานสัมพันธ์เชิงชู้สาว โดยเฉพาะกรณีของคนที่ต้องการหาคุนอน ดังนั้นน้ำจึงใช้การคุยหลังจากแนะนำชื่อและที่ทำงานเป็นเกณฑ์ในการประเมินว่าเธอจะคุยต่อหรือไม่ ซึ่งเมื่อคุยกับดิว เขาชวนพูดคุยเรื่องทั่วไปและไม่ได้แสดงท่าทีลามก หรือหวังความสัมพันธ์แบบชู้สาว จึงทำให้น้ำตัดสินใจทำความเข้าใจและคุยกับเขาต่อ ในขณะที่ดิวใช้การดูรูปประจำตัวและสเตตัสประจำบิทอล์กเป็นตัวตัดสินใจว่าจะเข้าไปทำความเข้าใจหรือไม่ ซึ่งดิวเล่าว่า สเตตัสของน้ำเป็นคำคมหรือข้อความที่มีมุมมองจึงทำให้เขารู้สึกว่าเธอน่าสนใจและแตกต่างจากผู้หญิงคนอื่นที่มักต้องสเตตัสแต่เรื่อง “ไร้สาระ” เช่น หาแฟน พรรณนาเรื่องความรัก และเมื่อเขาคุยกับน้ำ เขาก็รู้สึกว่าน้ำเป็นผู้หญิงที่เป็นตัวของตัวเอง นั่นอาจเป็นเพราะน้ำตั้งใจจะหาเพื่อนคุย ไม่ใช่หาแฟน ดังนั้นเธอจึงไม่ได้พยายามวางตัวให้ดูดีหรือให้ดูน่าประทับใจ เลยทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าน้ำเป็นคนน่าสนใจและอยากคุยต่อ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. ปีทอล์กเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเจอกันของคนที่ไม่รู้จักกัน 2. ปีทอล์กมักนิยมใช้ในเชิงผู้ชาย 3. รูปภาพประจำตัว สเตตัสประจำปีทอล์ก เป็นปัจจัยในการตัดสินใจว่าจะทำความรู้จักครั้งแรกหรือไม่ 4. การแนะนำตัวหรือพูดคุยครั้งแรกเป็นปัจจัยในการตัดสินใจว่าจะทำความรู้จักต่อหรือไม่

3.1.2 ชั้นศึกษากัน

เนื่องจากทั้งสองเริ่มต้นโดยไม่ได้ตั้งใจจะสานสัมพันธ์เชิงผู้ชาย น้ำและดิวจึงคุยกันทางปีทอล์กแบบเป็นธรรมชาติ คือ บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ โดยไม่ต้องพยายามทำตัวให้ดูดีเพื่อสร้างความประทับใจ นอกจากนี้ น้ำยังเล่าว่า สาเหตุที่เธอเล่าเรื่องต่างๆ ทั้งเรื่องปัญหาที่ทำงาน เรื่องชีวิตส่วนตัว เป็นเพราะเธอเห็นว่าดิวเป็นคนในโลกอินเทอร์เน็ตที่อย่างไรก็ไม่รู้จักหรือสามารถสร้างผลกระทบต่อเธอได้ เธอจึงรู้สึกสบายใจที่จะเล่าเรื่องต่างๆกับเขา ส่วนทางด้านดิวจะเป็นฝ่ายรับฟัง(หมายถึง อ่านข้อความ)มากกว่า และอาจมีเล่าเรื่องตัวเขาบ้าง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การเป็นนิรนามทำให้น้ำเปิดเผยตัวตนเชิงลึกได้ง่ายและมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ทั้งสองจะรู้จักตัวตนของกันและกัน แต่ทั้งสองก็เป็นแค่คนรู้จักกันในโลกอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ส่วนด้านความไม่ไว้วางใจในแง่ตัวตนที่แท้จริงนั้น ผู้วิจัยไม่พบว่ามีปัญหามากมายในส่วนนี้ อาจเป็นเพราะ 1) ทั้งสองเป็นคนที่รับความเสี่ยงในแง่ของการทำความรู้จักคนแปลกหน้าอยู่แล้ว มิเช่นนั้นทั้งสองคงไม่ตัดสินใจเล่นปีทอล์ก และ 2) ทั้งสองไม่มีการรับรู้ว่าจะเจอกัน ดังนั้นทั้งสองจึงไม่จำเป็นต้องกังวลว่าตัวตนของอีกฝ่ายคือตัวจริงหรือไม่ เพราะอย่างไรทั้งสองก็ไม่ต้องเจอกันอยู่แล้ว

ดังนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้ กรณีของน้ำกับดิว 1. ในขั้นนี้ไม่พบว่ามีปัญหาด้านความไม่ไว้วางใจ เพราะทั้งสองมีความเป็นนิรนามและไม่มีการรับรู้ว่าจะต้องมาเจอกัน 2. การเป็นนิรนามมีผลทำให้เกิดการเปิดเผยตัวตนเชิงลึกได้ง่ายและมากขึ้น 3. แต่ข้อมูลตัวตนไม่มีผลทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ หรือรู้สึกชอบกัน

3.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

ดังที่ได้กล่าวในชั้นศึกษากันว่า แม้ทั้งสองจะรู้จักตัวตนกันเป็นอย่างดี แต่นั่นก็ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ หรือกล่าวอย่างง่ายคือ ไม่ได้ทำให้ทั้งสองมาชอบกัน แต่สิ่งที่เป็นจุดเปลี่ยนทำให้ทั้งสองเกิดการกระชับความสัมพันธ์นั้นเริ่มต้นมาจากเหตุการณ์ที่ทำให้ทั้งสองต้องย้ายมาใช้สื่อที่ใกล้ชิดหรือไว้ใจกับคนรู้จักกัน

หลังจากที่น้ำเบื่อหน่ายกับการเล่นบิทอล์กที่มักจะเจอแต่คนที่เข้ามาเพราะหวังหาเพื่อน เธอจึงตัดสินใจเลิกเล่นบิทอล์ก แต่ด้วยความที่เธอคุยกับติวมานาน คือ คุยกันแบบนานๆครั้งมาประมาณ 8-9 เดือน ซึ่งนับว่าเป็นคนรู้จักกันในระดับหนึ่ง เธอจึงบอกเรื่องที่จะเลิกเล่นบิทอล์กกับเขา ซึ่งทางด้านติวก็รู้สึกเสียใจความสัมพันธ์เพราะว่าคุยกันมานาน เขาจึงขอไอดีไลน์(ID Line) ซึ่งติวก็ยอมให้ เพราะเธอเองก็คิดแบบติวเหมือนกันว่า เคยคุยหรือรู้จักกันทางบิทอล์กมานานและพอรู้จักตัวตนจนรู้สึกไว้วางใจในระดับหนึ่งบ้างแล้ว อีกทั้งไลน์เองก็เป็นสื่อที่ไม่ประชิดตัว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ทั้งสองจะเริ่มต้นด้วยการไม่ได้ตั้งใจว่าจะมาเจอกัน แต่เมื่อถึงสถานการณ์ที่ต้องขยับความสัมพันธ์มาเป็นคนรู้จัก (ที่ใช้สื่อที่ไว้คุยกับคนรู้จักเพื่อคุยกัน) ข้อมูลตัวตนที่รับรู้มาระยะหนึ่งนั้นก็กลับมาเป็นปัจจัยที่ช่วยลดความไม่ไว้วางใจลง (ติว: “ไลน์มันเหมือนคนที่ไวใจกันในระดับหนึ่งแล้ว เห็นคนในไลน์จะนึกว่านี่คือเพื่อน แต่คนในบิทอล์กนั้นเหมือนคนอื่น”)

แต่การย้ายมาคุยในไลน์ก็ยังไม่ใช่ว่าแปรที่ทำให้เกิดการชอบกันสักทีเดียว สิ่งที่ทำให้ทั้งสองได้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ ก็คือ การที่น้ำเจอปัญหาจากการย้ายงานและทำให้มีเรื่องเครียดและกังวลค่อนข้างมากจนอยากหาใครสักคนไว้คอยระบาย เธอจึงเลือกมาเล่ากับติวทางไลน์(เพราะติวเป็นคนนิรนาม) การหาคนมาระบายความเครียดเป็นเหตุให้ทั้งสองคุยไลน์ต่อเนื่องและคุยในปริมาณที่มากเลยทำให้ทั้งสองสนิทสนมกันมากขึ้นและเริ่มอยากเจอกัน

และการเจอกันครั้งแรกก็ทำให้ทั้งสองรู้สึกชอบกันจริงๆ หรือกล่าวอีกอย่างคือ ความรู้สึกพัฒนามากขึ้นจากที่เคยรู้สึกดีๆในช่วงคุยไลน์(เพราะเข้าอกเข้าใจกัน) หลังจากเจอกัน ทั้งสองก็เริ่มเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก และมีการเข้าไปสำรวจข้อมูลเพราะอยากรู้จักตัวตนอีกฝ่ายมากขึ้น ถัดมาจึงเริ่มใช้เฟซบุ๊กเพื่อแสดงความรัก เช่น การกดถูกใจรูปตลกๆของน้ำในอดีตเพื่อส่งสัญญาณหยอกล้อ โดยควบคู่ไปกับการเจอกันซึ่งเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการกระชับความสัมพันธ์ ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์ และเฟซบุ๊ก จึงเป็นเพียงช่องทางติดต่อระหว่างที่พวกเขาไม่เจอกัน

โดยสรุป 1. การย้ายมาคุยไลน์เป็นการขยับความสัมพันธ์จากคนรู้จักในอินเทอร์เน็ตมาเป็นระดับคนรู้จักซึ่งมีความไว้วางใจมากกว่า 2. แต่ลำพังการคุยกันทางไลน์ไม่นำไปสู่การกระชับความสัมพันธ์ หากไม่มีปัจจัยภายนอกที่เป็นเหตุให้เกิดการสื่อสารที่มากขึ้นและต่อเนื่อง 3. อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ความต่อเนื่องของการคุยและปริมาณในการคุยกันทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะใกล้ชิด เช่น ไลน์ นั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้ทั้งสองเกิดความสนิทสนมและนำไปสู่ความรู้สึกดี 4. แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความรู้สึกชอบคือ การสื่อสารแบบตัวต่อตัว

3.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งคู่ใช้การเจอกันเป็นสื่อหลักในการกระชับความสัมพันธ์จนกระทั่งทั้งสองตกลงคบหาดูใจกัน ทั้งสองก็ใช้เฟซบุ๊กเป็นพื้นที่ในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา ด้วยการถ่ายรูปคู่ลงเฟซบุ๊กของทั้งสอง นอกจากนี้รูปคู่ยังเป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์ใจว่าคบหาอีกฝ่ายเพียงคนเดียวเท่านั้น อีกด้วย (น้ำ: “บอกเป็นนัยๆให้คนรู้ว่าคบกัน” / “ปกติเราเป็นคนลงรูปและแท็กเขา แต่มีครั้งหนึ่งให้ทางการหน่อย ก็ให้เขาเป็นคนลงรูป”)

3.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

3.2.1 ด้านความใกล้ชิด

ปีทอล์กทำให้น้ำกับดิวซึ่งแม้จะอยู่ละแวกใกล้เคียงกัน แต่ก็มีวิถีชีวิตและโอกาสที่จะพบเจอกันได้น้อยมาก ได้มาเจอกัน อย่างไรก็ตามการมีละแวกใกล้เคียงกันไม่ได้มีผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจในการรับเป็นเพื่อน แต่จะมีผลทางอ้อมในชั้นกระชับความสัมพันธ์ที่ทำให้ทั้งสองพบเจอกันง่ายขึ้น เพราะอาศัยอยู่ในละแวกไม่ไกลกันมาก (ทั้งสอง: “ถ้าไม่มีแอปฯนี้ เราคงไม่ได้เจอกัน” / ดิว: “เราสองคนไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกันเลย แต่มี social network เป็นสิ่งที่ทำให้เราเกี่ยวข้องกัน”)

3.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

จากการวิเคราะห์ในชั้นศึกษา การเป็นนิรนามในปีทอล์กนั้นมีผลทำให้ทั้งสองกล้าเปิดเผยเรื่องส่วนตัวและข้อมูลตัวตนเชิงลึกมากขึ้นจริง แต่ไม่มีผลต่อการรู้สึกประทับใจ แต่ช่วยลดความไม่ไว้วางใจกันในฐานะคนแปลกหน้าและทำให้ทั้งสองทำความรู้จักกันมากขึ้นเท่านั้น แต่เมื่อเข้าสู่การใช้ไลน์และมีโอกาสได้แสดงความเข้าอกเข้าใจกัน รวมทั้งคุยกันอย่างต่อเนื่องและปริมาณที่มากถึงค่อยทำให้เกิดความรู้สึกดีเล็กน้อย จึงอาจสรุปได้ว่า การเปิดเผยตัวตนทางไลน์มีผลต่อความดึงดูดใจเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ไม่มากเท่ากับการเจอกันที่ทำให้ทั้งสองรู้สึกชอบกันจริง แต่การรู้สึกประทับใจทั้งไม่ว่าจะเป็นการคุยไลน์หรือเจอกัน ทั้งสองก็ยอมรับว่าชื่นชอบกันที่ตัวตน ไม่เรื่องหน้าตา (น้ำ: “เราไม่ได้ตกหลุมรักกันที่หน้าตา ถ้าเจอหน้ากัน เราก็คงไม่ได้ชอบกันแน่ๆ เพราะคงไม่ได้เข้าทักไปจีบกัน”)

3.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

ดังที่ได้กล่าวในชั้นทำความรู้จักว่า น้ำกับดิวใช้รูปภาพประจำตัวและสเตตัสประจำปีทอล์กเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าเขา/เธอเป็นคนที่ควรจะคบเป็นเพื่อนในปีทอล์กหรือไม่ และจากคำบอกเล่าจากดิวว่า น้ำตั้งสเตตัสเป็นคำคมหรือข้อความที่มีมุมมองชีวิตมีผลทำให้เขาเข้าใจว่าเธอเป็นคนที่

น่าสนใจ เพราะคุณเป็นคนมีความคิดดี ซึ่งนี่เป็นสิ่งที่สะท้อนได้อย่างชัดเจนอย่างหนึ่งว่า ในปีทอล์กก็มี การสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง กล่าวคือ มีการเปิดเผยตัวตนและรับรู้ตัวตนที่เกินจริง เช่น กรณี ของดิวิ จากการสังเกตแค่ข้อความเสดตัสสั้นก็ทำให้เขาเข้าใจไปเองทันทีว่าเธอน่าจะเป็นคนมีความคิด ดี โดยที่เขาไม่เคยได้คุยหรือรู้จักเธอมาก่อน

นอกจากนี้ ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ที่ทั้งสองใช้เฟซบุ๊กเพื่อหาข้อมูลอีกฝ่ายด้วยนั้นก็นับว่า เป็นการเปิดเผยตัวตนแบบทางเดียวที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว อีกทั้งการใช้การกดถูกใจรูป ในเฟซบุ๊กก็ยังเป็นการส่งนัยยะหรือสื่อสารในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำไม่ได้

สุดท้าย ยังพบว่า มีการใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ให้คนรอบข้างรู้แบบทันทีพร้อม กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่มักเกิดแบบค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้การประกาศ ความสัมพันธ์ยังถูกใช้เป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์ใจอีกด้วย หรือกล่าวอีกอย่างคือ มีผลต่อการ รับรู้แบบเหนือจริง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. มีการใช้ข้อมูลหรือเนื้อหาที่ปรากฏในเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นใน การตีความและสร้างการรับรู้ตัวตนของอีกฝ่ายแบบเกินจริง หรือไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว 2. มี การเปิดเผยและรับรู้ตัวตนแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) 3. มีการใช้คุณลักษณะของเฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ 4. การประกาศความสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊กเป็นการแสดงออก ความบริสุทธิ์ใจ

3.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากทั้งสองเริ่มต้นจากสื่อที่นิยมใช้ในการสร้างความสัมพันธ์แบบชู้สาวและทำให้เกิดการ เจอคนใหม่ๆได้ง่ายขึ้นมากเหมือนที่พวกเขาเจอกัน ดังนั้น แม้น้ำจะเล่าว่าเธอค่อนข้างเชื่อใจในตัวดิวิ แต่เธอก็เล่าว่า เธออยากให้ดิวิเลิกปีทอล์ก ซึ่งเป็นการสะท้อนว่าการที่พวกเขาใช้สื่อที่มีทุนด้านเวลา แแรง และค่าใช้จ่ายที่ต่ำในการทำความรู้สึกกับคนอื่นๆ โดยเฉพาะยังเป็นสื่อที่มักใช้ในเชิงชู้สาวโดยตรง มีผลต่อความเชื่อมั่นและความไว้วางใจหรือความมั่นคงของความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก แต่ผู้วิจัยไม่ได้ รับการบอกเล่าจากน้ำกับดิวิว่า ระยะเวลาที่พวกเขาใช้ในการสร้างความสนิทสนมหรือประมาณหนึ่ง เดือนกว่าๆนั้นมีผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์ของพวกเขา

นอกจากนี้ยังพบว่าน้ำก็เจออุปสรรคที่เกิดจากอคติของสังคมที่มีต่อความสัมพันธ์กับคนใน อินเทอร์เน็ต กล่าวคือเธอก็เผชิญกับความกดดันจากเพื่อนๆที่รู้สึกคัดค้านและกังวลที่เธอคบหากับคน ในปีทอล์ก เนื่องจากเพื่อนๆของเธอมองว่า ปีทอล์กเป็นสื่อที่มักไว้ใช้หาแฟนหรือคู่นอน หรือ

ความสัมพันธ์แบบฉาบฉวย(น้ำ: “เหมือนอารมณ์เจอผู้ชายในฝัน”) ดังนั้น เพื่อนของเธอจึงไม่ให้การสนับสนุนความสัมพันธ์ของพวกเขา รวมทั้งอาจมีทัศนคติที่เชิงลบกับตัว

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. บีทอล์กเป็นสื่อที่มักใช้ในการสร้างสัมพันธ์เชิงชู้สาวและสามารถเข้าหาคนอื่นได้ง่ายมีผลทำให้เกิดการรับรู้คุณภาพความสัมพันธ์ที่ต่ำ 2. การที่บีทอล์กเป็นทั้งสื่อที่ทำให้เกิดการรู้จักกันคนแปลกหน้า อีกทั้งมักถูกใช้ในการสร้างความสัมพันธ์แบบฉาบฉวยจึงทำให้เกิดเป็นอคติของสังคมและกลายเป็นอุปสรรคหรือแรงกดดันจากคนรอบข้างที่มีต่อคู่รัก

ตอนที่ 2 คู่รักที่กึ่งรู้จักกัน

4. มินกับอิม (อายุ 27 ปี เท่ากัน)²⁵

มินกับอิมรู้จักกันเพราะมีเพื่อนคนเดียวกัน จุดเริ่มต้นเกิดจากว่ามินไปส่งแนนที่จะเดินทางไปทำงานที่ต่างประเทศที่สนามบิน แนนได้นำรูปที่เธอถ่ายรวมกับเพื่อนๆซึ่งมีมินอยู่ด้วยนั้นส่งเข้าไปในกรุ๊ปไลน์(Group Line)เพื่อนที่มหาวิทยาลัยเดียวกันกับเธอซึ่งมีอิมอยู่ด้วย อิมจึงได้เห็นรูปมินเป็นครั้งแรกและรู้สึกสนใจ จึงขอไอดีไลน์มินจากเพื่อนอีกคน(ตอนนั้นแนนยังไม่เห็นข้อความของอิม)

อิมซึ่งเป็นคนออกแนวเจ้าชู้และมีประสบการณ์ในการจีบผู้หญิงมากมายจึงไม่รอช้า เมื่อได้ไอดีไลน์มินมาก็รีบติดต่อเธอในทันที โดยเขาริบนแนะนำตัวให้มินรู้จักและบอกว่าเขาเป็นเพื่อนของแนน ขณะนั้นมินเองยังโสดและไม่ได้ปิดกั้นอะไร เลยยอมคุยไลน์กับอิม

เริ่มแรกอิมชวนมินคุยด้วยการถามประวัติ หน้าที่การงาน ชีวิตประจำวันของเธอในลักษณะแนวละลาบละลั้งปนตลกๆกวนประสาท แต่มินซึ่งเป็นคนเฮฮาอยู่แล้วไม่ได้รู้สึกรังเกียจอะไร แม้เธอจะมองว่าอิมออกจะเป็นคนแปลกๆก็ตาม อิมพยายามชวนมินคุยแบบนี้ประมาณหนึ่งสัปดาห์ โดยเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์เพื่อคุยกับเธอบ้างในบางครั้งซึ่งมินยอมคุยกับเขา

จนวันหนึ่งอิมก็เปลี่ยนวิธีการเข้าหาเธอ โดยการยื่นข้อเสนอกับมินตามตรงว่า เขาจริงจังกับความสัมพันธ์นี้กับเธอ แต่ไม่ต้องการเสียเวลาในการทำความรู้สึกกันกันไปนานๆแล้วมารู้ทีหลังว่าต่างเข้ากันไม่ได้กันหรือไม่ใช่คนที่ต้องการ ดังนั้นเขาจึงเสนอให้เธอและเขาเปลี่ยนจากการคุยสารทุกข์สุกดิบเหมือนคนกำลังเริ่มต้นจีบทั่วไปนั้นมาเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึก เช่น ความฝัน ภาพครอบครัวในอนาคต เงื่อนไขชีวิต ความชอบและไม่ชอบ ทศนคติเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ทราบกันไปเลยว่าต่างฝ่ายต่างใช่คนที่ตนมองหาหรือไม่ มินเองเมื่อฟังข้อเสนอก็เห็นดีเห็นงามด้วยกับความคิดนี้ เธอจึงยอมคุยไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องเชิงลึกก็อิม

ปรากฏว่าเมื่อทั้งสองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกกันนั้น ทั้งสองพบว่าต่างฝ่ายต่างมีความฝันที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีความฝันอยากแต่งงานมีลูกเหมือนกัน หรือเงื่อนไขเวลาทำงานที่ต่างกัน ทั้งสองคุย

²⁵ มิน และ อิม (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2558

กันแล้วน่าจะจะสามารถปรับเข้าหากันได้ รวมทั้งทัศนคติในเรื่องๆต่างก็เข้ากันได้ดีเช่นเดียวกัน แต่ นอกเหนือจากเรื่องที่ตั้งสองคุยกั้น ความขี้เล่นของอิมก็เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ทำให้มินซึ่งเป็นคนขี้เล่น เหมือนกันรู้สึกสนุกที่ได้คุยกับเขา ผิดกับรุ่นพี่ผู้ชายอีกคนที่เข้ามาจีบเธอช่วงเดียวกันซึ่งแม้จะมีภูมิหลังทางการศึกษาที่ดี ฐานะดี บุคลิกหน้าตาดี แต่เป็นคนที่มักชวนเธอคุยแต่เรื่องตัวเองซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มิน รู้สึกเบื่อหน่าย และเมื่อมีอิมเข้ามาเปรียบเทียบจึงทำให้มินรู้สึกสนุกและสนใจในตัวอิมมากกว่า

เมื่อมินเริ่มรู้สึกดีกับอิมบ้างแล้ว เธอซึ่งทราบมาก่อนหน้านี้จากแนนว่าอิมเป็นคนเจ้าชู้ ก็เริ่มเข้าไป “ส่องเฟซบุ๊ก” อิมโดยไม่ให้เขารู้ตัว เพื่อดูว่าอิมมีใครที่กำลังคุย(จีบ)อยู่ด้วยหรือไม่ เนื่องจากเธอกลัวว่าเธอจะถูกอิมหลอกและกลัวจะซ้ารอยประสบการณ์ความรักในอดีตที่เธอจับได้ว่าแฟนแอบนอกใจจากการเห็นรูปถ่ายคู่กับผู้หญิงอื่นบนเฟซบุ๊ก แต่เมื่อส่องเฟซบุ๊กของอิมก็ไม่พบอะไรที่น่าสงสัย ส่วนทางด้านอิม เมื่อเขาารู้สึกว่ามีอะไรหลายๆอย่างที่ตรงกับสิ่งที่เขาต้องการ เขาก็อยากพัฒนาความสัมพันธ์ต่อด้วยการชวนเธอไปกินข้าว หรือมาเจอกันครั้งแรก

วันที่ทั้งสองเจอกันครั้งแรก มินรู้สึกตกใจและรับไม่ได้กับการแต่งตัวของอิม เพราะอิมนอกจากจะไม่ใช่คนชอบแต่งเนื้อแต่งตัวแล้ว ในสายตามิน เขายังออกคูแวน “ซกมก” ผิดกับภาพลักษณ์อาชีพนักบินที่อิมทำ แต่เธอก็ไม่ไว้วางใจหรือแสดงอาการไม่ชอบใจแต่อย่างใด วันนั้นทั้งสองรู้สึกเกร็งๆ ตอนเจอกันครั้งแรก แต่สักพักเมื่อทั้งสองเริ่มคุยกันบ้างแล้ว ทั้งสองก็หายเกร็งและพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน จากนั้นทั้งสองก็พูดคุยเรื่องการเจอกันครั้งแรกเพื่อเปิดใจว่า มีอะไรบ้างที่ไม่ชอบของกันและกัน มินเลยเล่าว่าเธอไม่ชอบการแต่งตัวของอิม เพราะเธอเป็นคนชอบผู้ชายแต่งตัว ส่วนอิม เขาก็เปิดใจพูดกับมินตรงๆว่า มินแต่งตัวไม่มีตูดและออกแนว “โป๊” ไปซึ่งเขาไม่ชอบ ดังนั้นวันนั้นทั้งสองเลยตกลงกันว่า จะปรับปรุงด้านการแต่งตัว

ถัดจากนั้นสองวัน ทั้งสองก็บังเอิญเจอกันอีกครั้ง แต่ครั้งนี้อิมแต่งตัวตัวอย่างที่รับปากกับมินไว้ ส่วนมินซึ่งไม่ได้วางแผนว่าจะเจออิมก่อนหน้านั้นเลยไม่ได้แต่งตัวตามที่อิมขอไว้ เมื่อเจอกัน อิมรู้สึกโกรธและผิดหวังว่ามินเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบในสิ่งที่ตกลงกันไว้ เขาจึงตัดพ้อว่าจะเลิกคุยกับเธอ มินเองในทีแรกที่ได้ยินคำตัดพ้อ เธอยังรู้สึกเฉยๆ แต่เมื่อผ่านไปสักสองถึงสามชั่วโมง เธอเองก็เริ่มรู้สึกไม่สบายใจและกลัวที่จะเสียอิมไป เธอจึงโทรศัพท์ไปขอโทษและสัญญาว่าจะปรับปรุงตัว การตัดพ้อที่ทำให้เกิดการห่างระยะสั้นๆนั้นทำให้อิมและมินรู้สึกผูกพันกันมากขึ้น เพราะได้ทบทวนตัวเองว่ารู้สึกอย่างไรกับอีกฝ่าย จากนั้นเมื่อทั้งสองได้ไปไหนด้วยกันอีกสองสามครั้ง ทั้งสองก็ตกลงคบกันเป็นแฟน และเมื่อตกลงคบกันแฟน ทั้งสองจึงได้เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก โดยมินก็เข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กของอิมอย่าง

ละเอียดอีกครั้ง พร้อมกับให้อิมแสดงความบริสุทธิ์ว่าคบกับเธอเพียงคนเดียวด้วยการให้เขาลงรูปภาพที่ถ่ายคู่กันในเฟซบุ๊กของเธอ

4.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

4.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

กรณีของมินกับอิมเริ่มต้นมาจากอิมเห็นรูปมินในรูปภาพของแนนที่ส่งเข้ากรุ๊ปไลน์ ทำให้เขารู้สึกสนใจและอยากจีบมิน และใช้การมีแนนเป็นเพื่อนในการเข้าหามินโดยที่ไม่ทำให้เธอรู้สึกว่าเขาเป็นคนแปลกหน้า เป็นการบ่งบอกว่าการมีคนที่รู้จักร่วมกันนั้นเป็นการช่วยลดความไว้วางใจในแง่ความไว้วางใจไปได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้เวลานานในการรับรู้ตัวตนเหมือนกรณีที่ไม่รู้จักกัน

แต่อย่างไรก็ตาม การที่ทั้งสองไม่ใช่คนรู้จักกันสักทีเดียวซึ่งแปลว่าไม่มีเหตุที่ต้องมาติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์กัน จึงทำให้ตอนที่อิมเข้าไปคุยกับมินทางไลน์เป็นการแสดงนัยยะว่ามีเจตนาเข้ามาจีบ ดังนั้น แม้ไลน์จะเป็นสื่อที่ไว้ใช้กับคนรู้จัก แต่หากอยู่ในบริบทที่ไม่มีเจตนาจำเป็นต้องทำความรู้จักกัน หรือไม่มีเหตุปัจจัยที่ทำให้ต้องมาคุยกัน การเข้าไปกอดเป็นเพื่อนในไลน์และการชวนคุยกันในไลน์ก็มีนัยยะที่ชัดเจนว่าเข้ามาจีบไม่แตกต่างจากการเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ เพียงแต่โทรศัพท์นั้นเป็นสื่อที่ประชิดตัวและรบกวนอีกฝ่ายค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ทั้งสองไม่ใช่คนรู้จักกัน เพราะอีกฝ่ายต้องสละเวลาคุยโทรศัพท์ด้วยและต้องสื่อสารแบบในทันที ซึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายอึดอัดและรู้สึกในแง่ลบได้มากกว่าไลน์ที่ไม่ประชิดตัวและสามารถทิ้งข้อความหรือเลือกอ่านเมื่อใดก็ได้ (อิม: “มันเป็นลำดับขั้นอะ สมมติถ้าขอเบอร์เลย อีกฝ่ายจะรู้สึกได้ว่ามันละล้าบลลวงมากเกินไป เพราะฉะนั้น การแอดไลน์(add LINE)มันโอเคกว่า”)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. การมีคนรู้จักซึ่งเป็นคนรู้จักที่สนิทกันแบบไม่เป็นทางการ อย่างเพื่อน นั้นมีผลต่อการลดความไม่ไว้วางใจในตัวตนหรือความปลอดภัยและยอมให้เกิดการทำมาทำความรู้จักต่อ 2. การเข้าไปคุยไลน์ แม้จะเป็นสื่อที่ใช้ติดต่อกับคนรู้จักทั่วไป หรือดูกลางๆไม่ได้สื่อว่าคุยเพื่อจะจีบ แต่หากอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มีเหตุปัจจัยจะต้องติดต่อกัน การคุยไลน์ก็ถือว่าเป็นการแสดงนัยยะที่ทำให้อีกฝ่ายรู้ว่าจีบได้

4.1.2 ขั้นศึกษากัน

ด้วยความที่อิมเป็นผู้ชายที่มีประสบการณ์จีบผู้หญิงค่อนข้างมาก เขาจึงไม่รีรอหรือเขินอายในการชวนมินคุยเรื่องต่างๆ อิมเริ่มต้นจากการถามมินเรื่องเบื้องต้นก่อน เช่น อาชีพ ที่ทำงาน ซึ่งทำให้ทั้ง

สองได้รับรู้ว่าทั้งสองทำอาชีพอะไรและเกิดการค่อยๆคาดเดาจากข้อมูลว่าอีกฝ่ายจากการใช้ภาพเหมารวม เช่นว่าคนอาชีพนี้น่าจะเป็นบุคลิกอย่างไร แม้ว่าทั้งสองจะเห็นรูปประจำตัวของอีกฝ่ายหรือเห็นรูปกันมาบ้างแล้ว แต่ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าจะเป็นคนบุคลิกอย่างไร

จากนั้นอิมก็ชวนคุยด้วยการถามเรื่องชีวิตประจำวันและขอให้มินถ่ายรูป ณ ขณะนั้นมาให้เขา ดูบ้าง โดยเริ่มจากการที่อิมถ่ายรูปตัวเองก่อนและส่งไป จะเห็นได้ว่าอิมมีลีลาการจับมินที่ค่อนข้างเฮฮา และปนตลก แม้แต่สำนวนการคุยหรือการถามมินแบบตรงๆอย่าง “ละลาบละลั้ง” ก็ทำให้มินแปลกใจไม่ใช่น้อย แต่ก็สัมผัสวิถีการคุยได้ว่าเขาเป็นคนตลก ซึ่งทำให้เธอซึ่งเป็นคนตลกอยู่แล้วยิ่งรู้สึกสนุกและไม่ถือสาเขา ทั้งนี้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาสู่การตั้งข้อสังเกตว่า แม้อินจะเป็นการสื่อสารที่ไม่มีการเห็นหน้า ไม่น่าเสียดาย ท้าทายกับปฏิกิริยา แต่สำนวนการพิมพ์และลีลาการชวนคุยที่เป็นตัวของตัว และดูเฮฮาก็มีผลทำให้เกิดการรับรู้เชิงบวกและนำไปสู่การคุยกันต่อไปได้

ดังนั้น อาจสรุปได้ดังนี้ 1. ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันมีผลทำให้เกิดการรับรู้แบบเกินจริงหรือตีความว่าอีกฝ่ายน่าจะเป็นคนอย่างไร 2. แม้อินจะเป็นสื่อที่ “แห้งแล้ง” หรือไร้นัยยะการสื่อสารและความรุ่มรวยด้านสื่อ แต่ลีลาการชวนคุยและสำนวนการคุยสนุกสนานมีผลทำให้เกิดการรับรู้เชิงบวกและนำไปสู่การกระชับความสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้น

4.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองคุยกันไลน์ต่อเนื่องกันมาประมาณ 1 สัปดาห์ อิมก็สร้างสถานการณ์ที่ทำให้ทั้งสองต้องมาแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึก ด้วยการยื่นข้อเสนอกับมินว่าทั้งสองควรเปิดใจแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกกันไปเลย เช่น ความฝัน ภาพในอนาคต จะได้มาเสียเวลาในการทำความรู้จักกันสักพักหนึ่งแล้วมารู้ทีหลังว่าเข้ากันไม่ได้ (อิม: “คือตอนนั้นก็คิดว่าลองศึกษาไปเลยว่า ชอบหรือไม่ชอบ ถ้าไม่ชอบก็แยกย้าย”) ดังนั้นจึงทำให้ทั้งสองมีโอกาสดูแลแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกกัน และทั้งสองก็พบว่าทั้งสองมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน ดังนั้นจึงทำให้ทั้งสองมั่นใจและเริ่มเกิดความรู้สึกประทับใจอีกฝ่าย

ระหว่างนี้เองก็พบว่า มินใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการหาข้อมูลของอิมเพื่อตรวจสอบว่าอิมไม่ได้จีบหรือกำลังคบใครซ้อน โดยเธอเล่าว่าเธอเข้าไปดูเฟซบุ๊กเขาอย่างละเอียด แต่ก็ไม่พบอะไร เพราะอิมไม่ได้เคลื่อนไหวหรือไม่ค่อยได้เล่นเฟซบุ๊ก ทั้งนี้ สามารถพิจารณาได้ว่าหลังจากเธอรู้สึกประทับใจอิมแล้ว เธอใช้เฟซบุ๊กในการหาข้อมูลเพื่อลดความไม่ไว้วางใจในแง่ความไว้น้ำใจก่อนที่เธอจะตัดสินใจว่าสานสัมพันธ์ที่นำไปสู่การคบกันหรือไม่

หลังจากทั้งสองคุยกันเรื่องเชิงลึกแล้ว ทั้งสองยอมรับว่าหลังจากนั้นพวกเขาสนิทสนมกันมากขึ้น และมีการใช้โทรศัพท์คุยกันบ้าง โดยอิมเล่าว่าเพราะโทรศัพท์มีน้ำเสียงจึงรู้สึกวโล่ชิดมากกว่า (อิม: “ไล่มันจะแທံးๆ แต่พอได้ยินเสียง มันจะมีเสียงแบบอารมณ์กวนตีนบ้าง แกล้งๆกันบ้าง มันก็เลยสนิทกันมากขึ้น รู้สึกสนิทกัน”) จากนั้นทั้งสองก็มาดมาเจอกัน แต่สิ่งที่ทั้งสองรู้สึกตกใจ ก็คือ การแต่งตัวของอีกฝ่ายนั้นผิดจากที่ทั้งสองคิดหรือคาดไว้ แต่โชคที่ที่ทั้งสองตรงไปตรงมาและใช้การคุยกันเพื่อหาข้อสรุปและปรับปรุงการแต่งตัวของตน อย่างไรก็ตาม การเจอกันคือการสื่อสารทำให้ทั้งสองเกิดความรู้สึกเข้ากันและรู้สึกชอบกันจริงๆ

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. ความคล้ายคลึงกันจะนำไปสู่การประทับใจและความรู้สึกสนิทสนม 2. เมื่อสนิทสนมกันแล้วจะนำไปสู่การเจอกัน 3. การเจอกันหรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นการสื่อสารที่ทำให้เกิดความรู้สึกชอบพอกันและนำไปสู่การตัดสินใจคบหาต่อกัน 4. ในขั้นนี้พบว่า มีการเข้าไปหาข้อมูลอีกฝ่ายในเฟซบุ๊กเพื่อเป็นข้อมูลในการลดความไม่ไว้วางใจ 5. ทั้งสองใช้เวลาศึกษาและกระชับความสัมพันธ์ในระยะเวลายันสั้น

4.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองตกลงคบหาต่อกันแล้ว ทั้งสองก็ใช้การเจอกันเป็นการสื่อในเรียนรู้กันและสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม อย่างไรก็ตาม มีการพบว่า มีนได้บังคับให้อิมนำรูปที่พวกเขาถ่ายคู่กันโพสต์ลงบนเฟซบุ๊กของเขาเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจว่าคบหาเธอเพียงคนเดียว และเพื่อกันให้ผู้หญิงคนอื่นที่จะเข้ามาสนใจเขา หรือกล่าวอีกอย่าง เป็นการสร้างข้อผูกมัด(Commitment) แต่มีนกับอิมไม่ได้ตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา เนื่องจากเธอมีทัศนคติว่ามันดู “ตลก” และดู “เด็กๆ” ที่จะไปบอกคนอื่นตรงๆแบบนั้น เธอจึงใช้การลงรูปคู่กันบ่อยๆบนเฟซบุ๊กเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากทั้งสองตัดสินใจคบกันภายในเวลาประมาณหนึ่งเดือนกว่าหลังจากคุยกันครั้งแรก ทั้งสองจึงค่อยได้มาเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก และมีนก็ใช้เฟซบุ๊กอีกครั้งในการหาข้อมูลของอิมที่ก่อนหน้านี้เธอไม่เห็นมาก่อน (เนื่องจากไม่ได้เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก) เพื่อดูว่ามีผู้หญิงคนไหนน่าสงสัยหรือไม่ แต่ก็ไม่พบอะไร

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า 1. การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อหลักที่ใช้ในขั้นนี้ 2. เฟซบุ๊กกลับมามีบทบาทในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา 3. การประกาศความสัมพันธ์บนเฟซบุ๊กไม่ใช่แค่การบอกข่าวคนอื่นเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างข้อผูกมัดหรือแสดงความเป็นเจ้าของ 4. มีการใช้เฟซบุ๊กเพื่อลดความไม่ไว้วางใจอีกครั้ง

4.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

4.2.1 ด้านความใกล้ชิด

ในกรณีของมีนกับฮิม สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือไลน์ในกรณีนี้ไม่ใช่เหตุที่ทำให้ทั้งสองรู้จักกันโดยตรง แต่เป็นเพราะพวกเขามีเพื่อนสนิทเป็น “ตัวเชื่อม” ทำให้เกิดการเจอกัน ซึ่งกรณีนี้มีความคล้ายคลึงกับการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่คนรู้จักห่างๆหรือมีเพื่อนร่วมกันนั้นเป็นตัวเชื่อมทำให้เกิดการรู้จักและนำไปสู่การคบหา เพียงแต่กรณีนี้เกิดขึ้นบนสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า กรณีของมีนกับฮิม สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ทำให้เกิดการเจอกัน แต่เป็นเพียงช่องทางเริ่มต้นที่ใช้ในการทำความรู้จักกันเท่านั้น

4.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความเป็นนิรนาม

กรณีของมีนกับฮิมนั้นชัดเจนมากกว่า ทั้งสองใช้การเปิดเผยข้อมูลตัวตนล้วนๆในการทำความรู้จัก ศึกษา และกระชับความสัมพันธ์ หรือกล่าวคือจนเกิดความรู้สึกดี แม้กระทั่งตอนที่ทั้งสองนัดมาเจอกันแล้วพบว่า อีกฝ่ายมีการแต่งตัวที่น่าผิดหวัง แต่เพราะการรู้จักตัวตนของกันและกันผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการคุยโทรศัพท์บ้างก็ทำให้ทั้งสองเกิดความประทับใจและหลงรักที่ติดตนมากกว่าหน้าตา (มีน: “อยู่ดีก็รู้สึกตัวว่าชอบ แบบตกใจตัวเองเหมือนกันว่า มองข้ามการแต่งตัวไปได้ไงเนี่ย (หัวเราะ)”) ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า กรณีของมีนกับฮิมเป็นตัวอย่างคู่รักที่การคุยกันผ่านตัวอักษรก่อน โดยไม่เคยเจอกันสามารถทำให้เกิดความดึงดูดใจและเป็นการดึงดูดใจที่ตัวตน ไม่ใช่รูปลักษณ์ภายนอก

4.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

ตั้งแต่ทั้งสองเริ่มต้นคุยกัน ทั้งสองก็มีการคิดไปเองว่าอีกฝ่ายน่าจะเป็นคนอย่างไรจากข้อมูลเบื้องต้น เรื่องอาชีพ ที่พวกเขาคุยกัน ซึ่งภายหลังเมื่อพวกเขาเจอกันก็พบว่า การแต่งตัว โดยเฉพาะของฮิมนั้นไม่สอดคล้องกับภาพลักษณ์อาชีพของเขาที่มันคิดไว้ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีนมีการใช้เฟซบุ๊กในการหาข้อมูลแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) นอกเหนือจากที่เธอได้ข้อมูลแบบสองทางจากการคุยกับฮิมทางไลน์ และเมื่อทั้งสองคบกันแล้ว ทั้งสองก็ใช้การลงรูปคู่กันในเฟซบุ๊กเป็นการสร้างความรู้สึกสบายใจหรือมั่นคงในความสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งทั้งสามเหตุการณ์ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

4.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า ทั้งมีนและอิมต่างเป็นคนขี้หึงทั้งคู่ สาเหตุที่มีนขี้หึงนั้น เป็นเพราะในอดีตเธอเคยจับได้ว่าแฟนเก่าแอบไปมีคนอื่นเพราะเธอบังเอิญไปเจอข้อมูลในเฟซบุ๊ก ประสบการณ์อันเลวร้ายจึงทำให้เธอกลายมาเป็นคนหวาดระแวงเรื่องนี้ อีกทั้งจากคำบอกเล่าของแนนว่าอิมเป็นคนเจ้าชู้และพฤติกรรม “กะล่อน” หรือมีลีลาการจีบที่เก่งของอิมนั้นก็ยิ่งทำให้เธอรู้สึกหวาดระแวงหรือรู้สึกหึงหวงมากขึ้น ส่วนอิม เขาไม่สามารถตอบได้ว่าทำไมเขาถึงรู้สึกหึงหวง แต่เขาจะเป็นคนที่มักตามแฟนไปทำงานด้วยเวลาที่มันไปทำงานนอกสถานที่เพื่อคอยดูว่าไม่มีผู้ชายคนไหนมายุ่งกับเธอและคอยถามคำถามอ้อมๆเวลาที่มันเล่าเรื่องผู้ชายคนอื่นที่เธอไปพบเจอมา แต่ไม่พบว่าอิมมีการใช้เฟซบุ๊กในการตรวจสอบว่ามีนคุยกับใคร หรือใครมาเข้ามาจีบเธอ นอกจากนั้นทางด้านมีน เธอยังเล่าว่า บางครั้งเธอแอบดูไลน์ของอิมเพื่อดูว่าเขาแอบคุยกับผู้หญิงคนอื่นหรือไม่

ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่า ไลน์ซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้ติดต่อหรือเข้าถึงใครได้ง่ายขึ้น หรือเป็นสื่อที่มีทุนที่ต่ำส่งผลให้เกิดความหวาดระแวงหรือหึงหวงมากขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนี้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมและข้อมูลก่อนหน้าเกี่ยวกับนิสัยเจ้าชู้มีผลอย่างมากต่อการรับรู้คุณภาพความสัมพันธ์

5. รัตน์กับวุฒิ(อายุ 27 ปี และ 30 ปี)²⁶

รัตน์กับวุฒิรู้จักกันโดยบังเอิญทางเฟซบุ๊กจากการที่ทั้งสองมีอานนท์เป็นเพื่อนร่วม(mutual friend) ในเฟซบุ๊กวันหนึ่งรัตน์นำรูปภาพโตจิ้น หรือการ์ตูนทำมือที่เธอชื่นชอบโพสต์ลงบนเฟซบุ๊กของเธอ และอานนท์ซึ่งเป็นหัวหน้าของเธอได้เข้าไปแสดงความคิดเห็นในรูปภาพดังกล่าว วุฒิจึงพลอยได้เห็นรูปภาพนั้นตามไปด้วยเพราะกิจกรรมบนเฟซบุ๊กของอานนท์ไปปรากฏอยู่ในหน้านิวส์ฟีดส์(News feed-หน้าจอที่รายงานข่าวสารการเคลื่อนไหวของเพื่อนในเฟซบุ๊ก) ของวุฒิ วุฒิเองซึ่งชื่นชอบโตจิ้นเช่นเดียวกันจึงเข้าไปแสดงความคิดเห็นในรูปภาพของรัตน์(ที่ตั้งค่าเป็นสาธารณะ)

วุฒิเมื่อเห็นว่ารัตน์เป็นคนชื่นชอบการ์ตูนคล้ายกัน เขาจึงกดส่งข้อความเป็นเพื่อนรัตน์ในเฟซบุ๊ก แต่รัตน์ซึ่งเดิมเป็นคนไม่รับใครเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กง่ายๆ ยังไม่กล้ารับเป็นเพื่อนในทันที(ตอนนั้นเธอจำไม่ได้ว่าวุฒิคือคนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นในรูปภาพของเธอ) เธอสำรวจเฟซบุ๊กของวุฒิก่อนเพื่อดูว่าวุฒิน่าไว้วางใจพอที่จะรับเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กได้หรือไม่ โดยเธอดูจากรูปภาพ เกี่ยวกับ(About) หน้าไทม์ไลน์(Timeline) เพื่อดูว่ามีร่องรอยหรือข้อมูลอะไรที่บ่งบอกว่าเขามีงานทำเป็นหลักแหล่ง แต่สิ่งที่ทำให้เธอตัดสินใจรับเป็นเพื่อน ก็คือ เขาเป็นเพื่อนกับอานนท์ซึ่งเป็นหัวหน้าของเธอ เธอจึงค่อนข้างวางใจวุฒิที่จะรับเป็นเพื่อน เพราะคิดว่าการมีหัวหน้าของเธอเป็นเพื่อนก็น่าจะบ่งบอกได้ว่าเขาเป็นคนที่น่าเชื่อถือ กอปรกับวุฒิเองมีเพื่อนร่วมในเฟซบุ๊กกับเธอหลายคนและส่วนใหญ่เป็นคนในวงการคนรักการ์ตูน เธอจึงเดาว่าเขาน่าจะเป็นคนที่ชอบการ์ตูนหรือเกี่ยวข้องกับวงการการ์ตูนเหมือนกับเธอ

หลังจากเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันแล้ว วุฒิก็ก๊ทักและชวนเธอคุยในเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์(Facebook Messenger) หรือ “อินบ็อก”(Inbox)(ต่อจากนี้ผู้วิจัยขอเรียกสั้นๆว่า “อินบ็อก”)ซึ่งเป็นโปรแกรมคุยกับแบบส่วนตัว หรือลักษณะแชท(Chat) เขาเริ่มจากการชวนเธอคุยเรื่องการ์ตูน และชวนคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป ซึ่งรัตน์เองรู้สึกว่าคุณวุฒิมีความชอบคล้ายคลึงกัน เธอจึงไม่รังเกียจที่จะสนทนากับเขา อีกทั้งยังเป็นฝ่ายที่ผลัดกันถามและชวนวุฒิคุยด้วย ทั้งสองเล่าให้ฟังว่า วันแรกที่ทั้งสองคุยกันในอินบ็อก ทั้งสองคุยแลกเปลี่ยนกันเพลินนานถึงเกือบ 5 ชั่วโมง จากนั้นทั้งสองก็ยังคงคุยกันเช่นนี้ไปเรื่อยๆทุกวัน

²⁶ รัตน์ และ วุฒิ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2558

จนผ่านมาประมาณหนึ่งสัปดาห์ วุฒิก็เริ่มรู้สึกว่าเขาน่าจะเริ่มรู้สึกดีกับรัตน์ ประจวบกับรัตน์เองซึ่งเป็นคนตรงไปตรงมาก็เริ่มระแคะระคายที่วุฒิปยายามชวนเธอคุยทุกวันจนผิดวิสัยการคุยกับคนทั่วไปที่ไม่ได้คิดอะไร เธอจึงยิงคำถามกับวุฒิตั้งตรงๆว่า เขากำลังคิดอะไรกับเธอมากกว่าเพื่อนหรือไม่ วุฒิตอนนั้นก็เริ่มรู้สึกดีกับเธอ จึงตอบแบบซื่อๆไปว่า “ใช่มั้ง” จากตรงนี้ก็ทำให้ทั้งสองตระหนักว่าการคุยกันในอินบ็อกนั้นเป็นการคุยในลักษณะจีบกัน จากนั้นวุฒิก็เริ่มพยายามสร้างความประทับใจให้รัตน์ และแสดงออกว่าชอบเธอด้วยการเปลี่ยนลักษณะข้อความให้เป็นภาษาที่หวานมากขึ้น มีประโยคสนทนาที่มียัยยะว่าชอบหรืออยากชวนมาเป็นแฟนกัน หรือเริ่มส่งลิงก์เพลงรัก(ลิงก์มิวสิควีดีโอ)ให้เธอบ้าง นอกจากนี้วุฒิก็เริ่มโทรศัพท์หาเธอช่วงก่อนนอนแทนการคุยกันในอินบ็อกเพื่อเพิ่มความใกล้ชิดมากขึ้น เพราะโทรศัพท์มีน้ำเสียง และสามารถรับรู้อารมณ์ของอีกฝ่ายได้ด้วย

ตอนนั้นรัตน์เองก็เริ่มรู้สึกประทับใจและสนใจวุฒิเช่นกัน เพราะนอกจากบทสนทนาของทั้งสองจึงสนุกและเข้ากันได้ดีแล้ว เธอยังรู้สึกว่าวุฒิมีความคล้ายคลึงกันกับเธอ และเขายังมีวุฒิภาวะที่จะรับมือกับความงอแงหรือนิสัยที่ไม่ดีของเธอระหว่างที่คุยกันได้ รวมทั้งมีคำแนะนำดีๆให้กับเธอ เธอจึงรู้สึกว่าวุฒิเป็นคนที่น่าจะเข้ากันได้ดี ตลอดที่ทั้งสองรู้ว่ากำลังคุยเพื่อจีบกัน ทั้งสองก็เริ่มพัฒนาท่าทีการพูดคุยสนิทสนมมากขึ้น และวางตัวเสมือนว่าทั้งสองกำลังชอบกัน

จนวันหนึ่ง วุฒิเริ่มอยากพัฒนาความสัมพันธ์ให้ชัดเจนมากกว่าเดิม เขาจึงขออนุญาตเจอรัตน์ ส่วนรัตน์เอง ที่แรกเธอต้งใจจะรอเวลาเพื่อศึกษาวุฒิอีกสักสองถึงสามเดือนก่อนถึงค่อยเจอ แต่ในที่สุดเธอก็เปลี่ยนใจเพราะวันนั้นเป็นวันที่เธอกำลังหงุดหงิดกับงานและอยากมีเรื่องดีๆให้รู้สึกชื่นใจบ้าง เธอจึงตกลงยอมให้วุฒิมาเจอเธอโดยมีแม่ของเธอไปด้วย วันนั้นทั้งสองต่างรู้สึกเกร็งจึงไม่ค่อยได้คุยกัน แต่โชคดีที่มีแม่ของรัตน์คอยชวนวุฒิคุยจนบรรยากาศราบรื่นและหลังจากเจอกัน คืบวันนั้นวุฒิซึ่งรู้สึกสบายใจที่เขาได้เจอรัตน์ตัวจริงแล้ว และได้รู้ว่ารัตน์ตัวจริงไม่ต่างจากที่เขาคิดไว้ เขาจึงกดส่งคำขอตั้งสถานะแบบคบหา(in a relationship) ไปให้เธอในวันที่ทั้งสองเจอกันวันแรก โดยเขาโทรศัพท์ไปหารัตน์ด้วยอีกทางเพื่อขอร้องให้รัตน์ช่วยกดยอมรับ ซึ่งเสมือนกับการยอมรับเป็นแฟนของเขานั่นเอง หลังจากนั้นทั้งสองก็ยังคงคุยกันทางอินบ็อกบ้าง ทางโทรศัพท์บ้าง แต่เน้นไปที่การไปไหนมาไหนด้วยกันซึ่งมีส่วนให้ทั้งสองรู้จักกันมากขึ้น หรือเรียกได้ว่า ทั้งสองคบกันแบบสลับขั้นตอน คือขอเป็นแฟนก่อน จากนั้นจึงค่อยมาเริ่มศึกษากันด้วยการไปไหนมาไหนด้วยกัน

5.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

5.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

การรู้จักของรัตนกับวุฒิเกิดจากว่าทั้งสองมีคนรู้จักร่วมกันในเฟซบุ๊ก ซึ่งต่างจากคู่มินกับอิม และคู๋เมย์กับบอม(ซึ่งจะกล่าวเป็นคู่ถัดไป) ที่ทั้งสองคู่รู้จักกันเพราะคนรู้จักเป็นคนประสานงานให้ แต่รัตนกับวุฒิใช้คนรู้จักร่วมเป็น “ตัวเชื่อม” ที่ทำให้ทั้งสองมาเจอกัน เฟซบุ๊กของอานนท์(ซึ่งเป็นหัวหน้าที่สนิทกับรัตนและเป็นเพื่อนสนิทของวุฒิ) ทำให้วุฒิเห็นรูปภาพบนเฟซบุ๊กของรัตนจากการที่อานนท์เข้าไปแสดงความคิดเห็น หรือกล่าวอีกอย่าง อานนท์เป็นตัวเชื่อมที่ทำให้เกิดการก้าวข้ามเครือข่ายกันซึ่งเป็นคุณสมบัติหลักของเฟซบุ๊ก และเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่นๆ เช่น ทวิตเตอร์(เห็นคนติดตามร่วมกัน)

แต่อย่างไรก็การก้าวข้ามเครือข่ายหรือมีปฏิสัมพันธ์ข้ามกันจากการมีตัวเชื่อมหรือเพื่อนร่วมกันไม่ใช่ปัจจัยโดยตรงให้เกิดการทำความรู้จักกันต่อ กล่าวคือ เฟซบุ๊กเป็นเพียงสื่อที่เอื้อให้เกิดการเจอกัน แต่การจะทำความรู้จักต่อกันขึ้นอยู่กับข้อมูลตัวตนที่มีความคล้ายคลึงกัน อย่างในกรณีของรัตนกับวุฒิ พวกเขามีโดจินหรือหนังสือทำมือ ที่รัตนนำมาลงในเฟซบุ๊กของเธอเป็นจุดที่ทำให้วุฒิสนใจและอยากกอดเป็นเพื่อนเธอในเฟซบุ๊ก(วุฒิ: “สนใจเหมือนกัน ก็เลยอยากคุย”)

เมื่อวุฒิกดขอคำเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก สำหรับรัตนซึ่งเป็นคนที่ค่อนข้างเลือกคนที่มาเป็นเพื่อนเธอในเฟซบุ๊กจึงสำรวจเฟซบุ๊กของวุฒิก่อนเพื่อลดความไม่ไว้วางใจในฐานะเป็นคนแปลกหน้ากัน เธอดูรูปภาพประจำตัวว่าใช้รูปจริง ดูในหน้าไทม์ไลน์(Timeline) ว่ามีรูปภาพหรือสเตตัสที่บ่งบอกว่าวุฒิมีงานทำเป็นหลักเป็นแหล่ง แต่สิ่งที่มีน้ำหนักจนทำให้เธอตัดสินใจตอบรับนั้น คือ วุฒิมีอานนท์ซึ่งเป็นหัวหน้าของเธอที่สนิทกันเป็นเพื่อนร่วม และมีเพื่อนร่วมที่เป็นคนในวงการการ์ตูนที่เธอทำงานอยู่นั้นมากกว่า 30 กว่าคน ทั้งนี้เนื่องจากรัตนมองว่าหากอานนท์เป็นเพื่อนกับวุฒิได้ วุฒิก็น่าจะเป็นคนที่น่าเชื่อถือมากพอ กล่าวคือ ความน่าเชื่อถือของอานนท์มีผลต่อการเข้าใจไปเองของรัตนว่าวุฒิน่าจะเป็นคนที่ไว้วางใจได้

โดยสรุป 1. เฟซบุ๊กเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเจอกันของคนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกันโดยมีเพื่อนร่วมเป็นตัวเชื่อม 2. ข้อมูลที่บ่งบอกความคล้ายคลึงกันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจทำความรู้จักกันต่อ 3. สำหรับการรับเป็นเพื่อน เพื่อนร่วมเป็นข้อมูลที่ช่วยลดความไว้วางใจอีกฝ่าย

5.1.2 ขั้นศึกษากัน

เมื่อวุฒิกับรัตนเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันแล้ว วุฒิใช้เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์เป็นช่องทางในการสื่อสารกับรัตน เนื่องจากเขาต้องการทำความรู้สึกอย่างเป็นส่วนตัว(วุฒิ: “ทักหน้า Wall ดูไม่ส่วนตัว”) หลังจากที่เขาแนะนำตัวและเล่าว่าเขาสนใจการ์ตูน โดยเฉพาะโดจินเหมือนกับเธอ เขาก็ชวนเธอคุยเรื่องการ์ตูนต่อ รัตนเองซึ่งได้ลดความไว้วางใจบ้างแล้ว และเมื่อรู้ว่าวุฒิเข้ามาคุยเพราะอยากคุยเรื่องที่สนใจคล้ายกัน ก็ทำให้เธอกำลังจะคุยและโต้ตอบกับวุฒิ

เมื่อทั้งสองได้คุยเรื่องที่สนใจคล้ายกันก็ทำให้ทั้งสองเพลิดเพลินและคุยได้อย่างลื่นไหล หรือกล่าวอีกอย่างคือคุยต่อเนื่องและเป็นปริมาณที่มาก ทั้งสองเล่าว่าครั้งแรกที่ทั้งสองคุยกันนั้นนานเกือบ 5 ชั่วโมง เมื่อทั้งสองคุยกันได้อย่างลื่นไหลและสนุก ก็ทำให้ทั้งสองอยากจะคุยกันต่อไปอีกและเปลี่ยนมาคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป เมื่อคุยกันต่อเนื่องและปริมาณที่มากก็ทำให้ทั้งสองสนิทสนมและเกิดความผูกพัน หลังจากเริ่มคุยกันครั้งแรกเพียง 2 สัปดาห์

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า 1. หลังจากเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก มีการใช้เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์เป็นช่องทางหลักในการคุยแลกเปลี่ยนเรื่องที่พวกเขาสนใจร่วมกัน 2. ความคล้ายคลึงมีผลทำให้เกิดการคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มาก 3. การคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มากมีผลทำให้เกิดความสนิทสนมและผูกพันกัน 4. เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ลดข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องตรงกันทำให้ทั้งสองสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้มากในเวลาอันสั้น จึงทำให้ทั้งสองใช้เวลาศึกษากันอย่างรวดเร็ว

5.1.3 ขึ้นกระชับความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองคุยกันทางแมสเซนเจอร์มาประมาณ 1 สัปดาห์จนสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง จู่ๆวุฒิก็รู้สึกว่าเขานั้นเริ่มชอบรัตน ในขณะที่รัตนก็รู้สึกดี แต่ด้วยความที่เธอเป็นคนตรงไปตรงมาและไม่ชอบการคาดเดา เธอที่กำลังสงสัยพฤติกรรมของวุฒิที่เข้ามาสนิทสนมกับเธอทั้งที่ไม่รู้จักกันมาก่อนก็ทำให้เธอเริ่มคิดว่าเขาอาจจะชอบเธอ รัตนจึงตัดสินใจพิมพ์ถามวุฒิไปตรงๆว่า “คิดอะไรกับเธอหรือไม่” ซึ่งเป็นการเปิดทางให้วุฒิซึ่งขี้อายและค่อนข้างกลัวๆกลัวๆที่จะจีบเธอนั้นอาศัยจังหวะที่รัตนถามมาตอบไปตรงๆว่า “คิดมั้ง” ดังนั้นหลังจากประมาณ 1 สัปดาห์นับตั้งแต่ทั้งสองรู้จักกัน ทั้งสองก็ต่างเข้าใจแล้วว่าทั้งสองกำลังชอบกัน

โดยหลังจากที่ทั้งสองต่างรู้ใจกันแล้ว วุฒิก็เริ่มเปิดเผยความรู้สึกกับเธอมากขึ้น ด้วยการปรับภาษาสำนวนการคุยให้หวานมากขึ้น มีการส่งสติ๊กเกอร์ลายน่ารักซึ่งในมุมมองของรัตนมองว่าออกจะขัดกับบุคลิกเข้มๆของเขาส่งมาให้เธอบ่อยมากขึ้น ใจกดกดถูกใจ(Like)ในเฟซบุ๊กของเธอบ่อยๆ หรือมีส่งลิงก์เพลงรักมาให้เธอเพื่อแทนความในใจบ้าง นอกจากนี้วุฒิยังโทรศัพท์หารัตนเพื่อสร้างความใกล้ชิด

มากยิ่งขึ้น เนื่องจากโทรศัพท์มีน้ำเสียง(วุฒิ: “มันได้ยินน้ำเสียง ได้ยินอารมณ์”) และการคุยโทรศัพท์ เลยกลายมาเป็นกิจกรรมที่ทั้งสองต้องคุยโทรศัพท์กันช่วงค่ำเป็นเวลาหลายชั่วโมง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ทั้งหมดทำให้ทั้งสองยิ่งผูกพันและมีพฤติกรรมประหนึ่ง “เหมือนคนเป็นแฟนกัน”(วุฒิ)

นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากทั้งคู่รักชอบกัน ทั้งสองยังมีการสำรวจเฟซบุ๊กของอีกฝ่ายละเอียดขึ้น เพราะอยากรู้ว่าอีกฝ่ายเป็นคนอย่างไร โดยที่ก่อนหน้านี้แม้ทั้งสองจะใช้เฟซบุ๊กแอสเซนเจอร์คุยกัน แต่เมื่อยังไม่รู้สึกชอบก็ยังไม่มีการเข้าไปสำรวจ

ดังนั้นโดยสรุปพบว่า 1. การสื่อสารผ่านตัวอักษรที่ไม่มีการปรากฏตัวทางสังคม ขาดนัยยะการสื่อสาร และความรุ่มรวยด้านสื่อต่ำทำให้เป็นอุปสรรคในการตีความสาร เหมือนกรณีของรัตน์ที่ไม่แน่ใจว่าวุฒิคิดอย่างไร เพราะไม่เห็นสีหน้า อากัปภิกขัย หรือน้ำเสียง 2. ในขั้นนี้มีการปรับสำนวนการคุยให้หวานมากขึ้น 3. มีการใช้ลูกเล่นในแอสเซนเจอร์ เช่น สติกเกอร์ ในการแสดงออกความรัก 4. มีการใช้เฟซบุ๊ก(หน้าหลัก)เป็นช่องทางในการสร้างความประทับใจและแสดงออกความรัก เช่น กดถูกใจ 5. พบว่ามีการหาข้อมูลอีกฝ่ายในเฟซบุ๊ก 6. เมื่อกระชับความสัมพันธ์มาถึงระดับหนึ่ง มีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดหรือมีนัยยะการสื่อสารและความรุ่มรวยด้านสื่อมากกว่า เช่น โทรศัพท์ที่มีน้ำเสียง

5.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

แม้ว่าทั้งสองจะเล่าว่า ระหว่างที่ใช้เฟซบุ๊กและโทรศัพท์เป็นสื่อในการกระชับความสัมพันธ์ ทั้งสองจะมีความรู้สึกว่าการกระทำของทั้งสองเหมือนแฟนกันก็ตาม เช่น แสดงความรัก แสดงความเข้าใจ เข้าใจ แต่อย่างไร สำหรับทั้งสองพฤติกรรมเหล่านี้ก็ยังไม่ทำให้ทั้งสองรู้สึก “สมจริง” เพราะทั้งสองไม่เคยเจอกันมาก่อน ดังนั้นในขั้นสุดท้ายก่อนจะตกลงเป็นแฟนกันรัตน์กับวุฒิจึงตัดสินใจนัดมาเจอกัน แม้จะเป็นการเจอแบบสั้นๆและไม่ได้อยู่ด้วยกันสองคน(มีแม่ของรัตน์ด้วย) แต่ทั้งสองก็รู้สึกว่าการสัมพันธ์ของทั้งสองสมจริงแล้ว หลังจากนั้นวุฒิจึงขอรัตน์เป็นแฟน โดยที่ทั้งสองยังไม่เคยลองใช้เวลาาร่วมกันนานๆมาก่อนเลยก็ตาม ดังนั้นหลังจากตกลงคบกัน ทั้งสองจึงใช้การเจอกันหรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อที่ใช้เรียนรู้กันและกันให้มากขึ้นและกระชับความสัมพันธ์ให้เข้มข้นมากขึ้น

นอกจากนี้ วันที่ทั้งสองตกลงคบกัน วุฒิยังใช้การส่งคำขอเปลี่ยนสถานะมาเป็นคบหากัน(in a relationship) เป็นคำขอเป็นแฟนกับเธอ โดยที่เธอใช้โทรศัพท์เพื่อขอตกลงกับเธอก่อนโดยบอกแบบอ้อมๆว่า “กดด้วยนะ” ถัดจากนั้นทั้งสองก็ใช้การลงรูปคู่กันเพื่อประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขาด้วยเช่นกัน

โดยสรุปคือ 1. แม้ว่าทั้งสองจะรู้สึกชอบกันและมีพฤติกรรมคุยกันในเฟซบุ๊กเหมือนคนเป็นแฟนกันทำ แต่หากไม่มีการเจอกันสักครั้ง ก็จะไม่เกิดตกลงคบหาดูใจกัน เพราะมันไม่สมจริง 2. การเจอกันหรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดในการทำให้ตัดสินใจตกลงคบกัน 3. ในกรณีของรัตนกับบุษมิพบว่า มีการสลับขั้นตอน คือ ตกลงคบกันก่อน(หลอมรวมความสัมพันธ์)ก่อนถึงค่อยใช้การเจอกันในการกระชับความสัมพันธ์ทีหลัง 4. มีการใช้ลูกเล่นเฟซบุ๊กในการขอเป็นแฟน 5. มีการใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ให้คนอื่นรับรู้

5.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

5.2.1 ด้านความใกล้ชิด

เฟซบุ๊กซึ่งมีการเปิดให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ข้ามเครือข่าย ผ่านตัวเชื่อมหรือเพื่อนร่วม(Mutual friend) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รัตนกับบุษมิได้มาเจอกัน อีกทั้งเป็นการเจอกันกับคนที่มีความคล้ายคลึงกันอีกด้วย เพราะเพื่อนมักจะเป็นคนที่มีความใกล้เคียงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม หรือความสนใจ ในทำนองเดียวกันเพื่อนของเพื่อนจึงมีโอกาที่จะเป็นคนที่มีความใกล้เคียงกันได้สูงกว่าคนที่ไม่เคยรู้จักกัน อีกทั้งด้านรัตนเองเป็นคนที่วิถีชีวิตอยู่กับบ้าน ไม่ได้ออกไปสังคมนอกบ้านเท่าใดนัก เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงกลายมาเป็นสังคมของเธอ และต้องยอมรับว่า มันช่วยเพิ่มโอกาสให้เธอได้เจอคนที่น่าสนใจหรือคู่รักของเธอในอนาคต (รัตน “คนที่จะติดต่อกับเราได้ ก็จะมีแต่ทางนี้ เพราะเราขายงานทางเน็ตด้วย”) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเฟซบุ๊กเป็นสื่อที่ทำให้คนสองคนมาเจอกันโดยมีเพื่อนร่วมเป็นตัวเชื่อม อีกทั้งเฟซบุ๊กยังเพิ่มโอกาสในการเจอคนที่มีความคล้ายคลึงกัน และยังช่วยให้คนที่วิถีชีวิตที่ไม่ได้สังคมนอกบ้านมีโอกาสจะได้มีความรักความสัมพันธ์

5.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความเป็นนิรนาม

กรณีของรัตนกับบุษมิ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนเหมือนคู่มากับฮิมที่ตลอดขั้นความสัมพันธ์นับตั้งแต่รู้จักกันจนชอบกัน ทั้งสองไม่เคยเจอกันมาก่อน ดังนั้นการตกหลุมรักของทั้งสองจึงเป็นการตกหลุมรักที่ตัวตนที่ทั้งสองแลกเปลี่ยนกันมากกว่าหน้าตา สำหรับการเปิดเผยตัวตน จะเป็นทางด้านบุษมิที่มีความชัดเจนมากกว่าการคุยกับรัตนทางเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ที่ไม่มีการเห็นหน้ากันนั้นมีส่วนช่วยให้เขากล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง รวมทั้งกล้าที่จะแสดงออกความรู้สึกกับเธอได้ง่ายขึ้น เพราะเขาเป็นคนขี้อายและไม่กล้าจีบผู้หญิง เขายังเล่าว่า หากสมมติไม่มีเฟซบุ๊กเขาก็อาจไม่กล้าจีบรัตน ดังนั้นการที่

เขาสามารถเป็นตัวของตัวเองได้ก็ทำให้รัตน์ได้รู้จักตัวตนของวุฒิมมากขึ้น ซึ่งสุดท้ายก็นำมาสู่การรู้สึกประทับใจหรือเกิดเป็นความชอบโดยไม่มีอุปสรรคเรื่องความเขินอาย

5.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

สำหรับคู่รัตรันกับวุฒิ ตั้งแต่ก่อนที่พวกเขาทำความรู้จักกัน การที่รัตน์เห็นอานนท์และเพื่อนคนอื่น ๆ อีก 30 คนเป็นเพื่อนร่วมเฟซบุ๊กและทำให้เธอตัดสินใจคบวุฒิเป็นเพื่อนนั้น ก็บ่งบอกได้ว่าข้อมูลเพื่อนร่วม(Mutual friend) มีผลต่อการรับรู้แบบเหนือจริง คือทำให้รัตน์เข้าใจได้เองว่าวุฒิน่าจะเป็นคนน่าเชื่อถือและเป็นคนในแวดวงการ์ตูน นอกจากนี้การที่เห็นเพื่อนร่วมยังเป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบตัวต่อตัวอีกด้วย กล่าวคือ ต่อให้รัตน์กับวุฒิบังเอิญเจอกัน แต่ทั้งสองก็ไม่มีทางรู้ว่าทั้งสองมีเพื่อนร่วมกัน หรือทั้งสองเป็นเพื่อนของเพื่อน ดังนั้น การตระหนักรู้ถึงเพื่อนร่วม(Awareness of mutual friend) ก็นับว่าเป็นการสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบเหนือจริงด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ยังพบว่า มีการหาข้อมูลอีกฝ่ายในเฟซบุ๊กซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว นอกจากนั้นวุฒิยังใช้ลูกเล่นในแมสเซนเจอร์ เช่น ส่งลิงก์เพลงรัก ส่งสติ๊กเกอร์ หรือหากเป็นในหน้าเฟซบุ๊กหลัก เขาใช้การกดถูกใจ ในการแสดงออกความรักและสร้างความประทับใจให้แก่รัตน์ หรือแม้แต่การใช้การขอตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหาด้วยแทนการขอเป็นแฟนด้วยวาจาก็ก็นับว่าเป็นการสื่อสารแบบเหนือจริงด้วยเช่นกัน รวมทั้งยังใช้เป็นการประกาศความสัมพันธ์อีกด้วย

โดยสรุป พบว่า 1. ข้อมูลเพื่อนร่วมมีผลต่อการรับรู้แบบเหนือจริง 2. เฟซบุ๊กทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลแบบเหนือจริง นั่นคือ การทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงเพื่อนร่วม 3. มีการใช้ลูกเล่นและคุณลักษณะการใช้ของเฟซบุ๊กในการแสดงออกความรัก 4. มีการใช้เฟซบุ๊กเป็นการประกาศความสัมพันธ์ โดยทั้งหมดล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

5.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ ทั้งสองไม่ได้แสดงความวิตกกังวลหรือหวาดระแวงในความสัมพันธ์ อาจเป็นเพราะ 1. พฤติกรรมของทั้งสองต่างเป็นคนตรงไปตรงมาจึงทำให้ทั้งสองรู้สึกว่าเป็นคนที่มั่นคง 2. ทั้งสองเป็นคนที่ชื่นชอบการ์ตูนเหมือนกัน แต่ทว่ารัตน์เป็นผู้หญิงที่ชอบและทำงานด้านการ์ตูนสำหรับวุฒินั้น เขามองว่าเป็นเรื่องยากมากที่จะเจอผู้หญิงคนอื่นที่มีชอบการ์ตูน สามารถคุยเรื่องการ์ตูนได้ หรือมีความคล้ายคลึงกับเขา ดังนั้นแม้สื่อจะทำให้พวกเขาเจอกันได้ง่ายก็ตาม แต่การที่ทั้ง

สองมีนิสัยที่ตรงไปตรงมาดูมั่นคง หรือการที่ทั้งสองมีความคล้ายคลึงแบบเฉพาะด้านเป็นพิเศษก็ทำให้ทั้งสองรู้สึกมั่นคงในความสัมพันธ์มากขึ้น

6. เมย์กับบอม (อายุ 27 ปี และ 30 ปี)²⁷

เมย์กับบอมทำงานอยู่ที่บริษัทขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง แต่อยู่คนละหน่วยงานกันจึงไม่เคยได้รู้จัก และเคยเห็นหน้ากันมาก่อน แต่แล้วทั้งสองก็ได้รับการแนะนำให้รู้จักกันโดยหนุ่มซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงานกับเมย์ และเป็นรุ่นน้องที่เคยอบรมตัวกันกับบอม หนุ่มรู้ว่าทั้งสองยังไม่มีแฟน จึงพยายามแนะนำให้ทั้งสองคนได้ลองทำความรู้จักกันไว้เพื่อจะได้คบหาเป็นแฟน หนุ่มจึงรีบนำบอมลงจีบเมย์ โดยหนุ่มส่งรูปเมย์มาให้บอมดูบ่อยและพยายามพูดจาหวานล่อมทุกครั้งที่เจอกัน จนในที่สุดบอมทนคำรบเร้าไม่ได้จึงตัดสินใจลงจีบเมย์ด้วยการแอดไลน์(Add Line-ส่งคำขอเป็นเพื่อนในไลน์) ที่ได้มาจากหนุ่มอีกที

ด้านเมย์ เมื่อทราบว่าหนุ่มกำลังแนะนำรุ่นพี่(บอม)ให้เธอรู้จัก เธอก็ไม่ได้ปฏิเสธอะไร เพราะเธอไม่ได้ปิดกั้นที่จะเปิดใจศึกษาใครอยู่แล้ว กอปรกับตอนนั้นเธอเองก็โสดและไม่มีใครมาจีบ เธอจึงยินดีให้หนุ่มให้ไอดีไลน์เธอกับบอม เริ่มต้นบอมชวนเธอคุยเรื่องสารทุกข์สุกดิบทั่วไป โดยอาศัยขอข้อมูลจากหนุ่มให้ส่งรูปเมย์ในเฟซบุ๊กมาให้ดูเรื่อยๆ เพื่อจะได้รู้ว่าเธอน่าจะเป็นคนแบบไหน ชื่นชอบอะไร ทั้งนี้บอมจะได้คิดเรื่องชวนเธอคุยได้ ซึ่งบอมก็ทำได้ดีตามคำบอกเล่าของเมย์

ก่อนหน้าที่จะเจอบอม เธอมีประสบการณ์ความรักมากมายและพบกับความผิดหวังเป็นประจำ เธอจึงตั้งใจว่า ความสัมพันธ์ครั้งต่อไป เธอจะไม่เสียเวลาในการรู้จักกับใครไปนานๆแล้วมาพบภายหลังว่าเข้ากันไม่ได้ แต่เธอจะแสดงความเป็นตัวของตัวเองให้อีกฝ่ายรับรู้ตั้งแต่ต้นเลยดีกว่า ดังนั้นเมื่อบอมเข้ามาจีบเธอ เธอไม่วางมาดให้ตัวเองดูดีเพื่อทำให้บอมรู้สึกประทับใจ แต่กลับพิมพ์ไลน์แซว แกล้ง ยีวนกวนประสาทบอมในแบบที่เธอเป็น เพื่อทดสอบและดูใจว่าบอมจะรับเธอได้หรือไม่ หากเธอเป็นคนเช่นนี้ แต่กลายเป็นว่าบอมไม่เคยไว้วางใจหรือว่ากล่าวเธอเลย กลับยอมให้เธอแกล้งกวนประสาทเขาต่อไป เมย์จึงรู้สึกประทับใจและคิดว่าเขาน่าจะรับเธอได้ทุกแง่มุม เธอจึงตัดสินใจยังคงคุยกับบอมต่อไปเรื่อยๆ

เมื่อทั้งสองเริ่มแลกเปลี่ยนกันไลน์เรื่องสัพเพเหระ รายงานชีวิตประจำวันของกันและกันด้วยการพิมพ์ข้อความบ้าง หรือส่งรูปภาพขณะนั้นๆให้กันบ้าง ก็เริ่มสนิทสนมมากขึ้น บอมก็เริ่มใช้โทรศัพท์โทรหาเมย์บ้าง และเมื่อถึงจุดหนึ่งทั้งสองก็เริ่มใช้แทงโก้(Tango)เพื่อคุยโทรศัพท์แบบเห็นหน้า ซึ่งระหว่างนี้ทั้งสองก็เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กของกันและกัน โดยบอมจะเข้าไปดูเฟซบุ๊กของเมย์บ้างเพื่อดูว่ามี

²⁷ เมย์ และ บอม (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2558

ใครเป็นคู่แข่งเขาหรือไม่ แต่ก็ไม่มีใครน่าสงสัย จนผ่านมาประมาณสองเดือนหลังจากที่บอมกลับมาจากการไปดูงานที่ต่างจังหวัดและต่างประเทศต่อเนื่องนับตั้งแต่ทำความรู้จักกับเมย์ เขาก็มีโอกาสดูเห็นเมย์ที่ทำงานบ้าง แต่เขาก็ยังรู้สึกเงินและไม่กล้าเข้าไปทักทายเธอ จนกระทั่งผ่านมาประมาณสองสัปดาห์(นับตั้งแต่เขากลับมาประจำอยู่ที่ทำงาน) เขาก็ขออนัดเจอเมย์ จากนั้นทั้งสองก็ไปไหนมาไหนด้วยกันอีกสองสามครั้ง และตกลงเป็นแฟนกันในที่สุด

6.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

6.1.1 ขึ้นทำความรู้จัก

เมย์กับบอมได้รับการแนะนำให้รู้จักผ่านทางหนุ่ม ดังนั้นในกรณีนี้ เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่ได้ผลทำให้ทั้งสองมาเจอกัน แต่เป็นเพียงช่องทางในการเริ่มต้นทำความรู้จักกัน นอกจากนี้หนุ่มซึ่งเป็นพ่อสื่อให้ทั้งสองก็ได้เล่ารายละเอียดคร่าวๆของทั้งสองให้อีกฝ่ายฟัง ดังนั้น ทั้งสองจึงไม่มีความกังวลใจเรื่องความไว้นือเชื่อใจ แต่จะกังวลเรื่องความคล้ายคลึงกันมากกว่า

6.1.2 ขึ้นศึกษากัน

เมื่อบอมกดส่งเป็นเพื่อนเมย์ในไลน์ ทั้งสองก็เริ่มคุยกันด้วยเรื่องสัพเพเหระ เล่าชีวิตประจำวัน เรื่องชีวิตประวัตินัน โดยระหว่างนี้บอมซึ่งเป็นฝ่ายจีบเมย์ก็ให้หนุ่มซึ่งเป็นพ่อสื่อนำรูปในเฟซบุ๊กของเมย์มาให้เขาดูเท่าที่เขาส่งมาให้ได้ เนื่องจากบอมต้องการดูรูปเพื่อคาดเดาว่าเมย์น่าจะเป็นคนอย่างไร จะได้ประเมินความคล้ายคลึงกันและสามารถหาเรื่องที่เธอสนใจเพื่อชวนคุยได้(บอม: “บอกให้(รุ่น)น้องไปหารูปเมย์มาให้เยอะๆ เพื่อดูพฤติกรรมเป็นยังไง ชอบทำอะไรบ้าง ชอบกินอะไร ครอบครัวยังไง เพราะช่วงนั้นต้องพยายามหาเรื่องมาชวนคุยกับเขาทุกวัน ถ้าไม่หาเรื่องมา ก็ไม่รู้จะชวนคุยเรื่องอะไร”) ทั้งนี้ สาเหตุที่บอมยังไม่กล้าเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กเมย์ เนื่องจากเขายังไม่มั่นใจว่าเมย์มีความคล้ายคลึงกัน เขาจึงยังไม่ต้องการรีบร้อนที่จะเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กของเธอ ดังนั้น จึงอาจพิจารณาได้ว่าบอมใช้เฟซบุ๊กในการหาข้อมูลของเมย์ผ่านทางหนุ่มนั่นเอง

ส่วนทางด้านเมย์นั้น เมื่อทราบว่าเป็นเพื่อนเข้ามาจีบเธอ เธอจึงไม่รู้สึกแปลกใจที่เขารู้ว่าเธอชอบอะไรและสามารถชวนคุยเรื่องที่เธอสนใจได้ เพราะเธอเดาว่าคงจะเป็นหนุ่มที่ให้ข้อมูล แต่สิ่งที่เธอทำคือ การลองใจบอมด้วยการเผยความเป็นตัวของตัวเอง โดยเฉพาะนิสัยที่ไม่ค่อยจะดีของเธอ อย่างการเป็นคนชอบแกล้งหรือ “กวนตีน” ทั้งนี้ เนื่องจากเธอมีประสบการณ์ความรักมามาก และเธอไม่อยากเสียเวลาในการค่อยๆทำความรู้จักด้วยการสร้างภาพให้ดูดีแล้วมารู้ภายหลังว่าเข้ากันหรือรับกันไม่ได้

ดังนั้นเมย์จึงแสดงความเป็นตัวเองตัวเองอย่างเต็มที่ด้วยการแสบอมเล่นตั้งแต่เริ่มคุย แต่บอมกลับไม่ไว้วางใจและยอมเธอตลอดซึ่งทำให้เธอรู้สึกว่าเขาเป็นคนยอมเธอได้และทำให้รู้สึกประทับใจ เธอจึงยอมเปิดใจที่จะศึกษาเขามากขึ้น

โดยสรุป ในขั้นนี้พบว่า 1. มีการใช้ไลน์ในการคุยเรื่องสัพเพเหระเพื่อทำศึกศึกษากัน 2. บอมใช้หนุ่มให้เข้าไปดูข้อมูลของเมย์ในเฟซบุ๊กเพื่อลดความไม่ไว้วางใจด้านความคล้ายคลึงกันและเพื่อหาเรื่องชวนเธอคุย 3. เมย์แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อลองใจว่าบอมรับเธอได้หรือไม่ แต่ปรากฏว่าบอมรับเธอได้ เธอจึงยอมเปิดใจที่จะศึกษาเขาและรู้สึกประทับใจในตัวเขา

6.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองเริ่มรู้สึกสนิทสนมกัน เพราะทั้งสองรู้สึกว่ามีฝ่ายมีความคล้ายคลึงหรือเข้ากันได้ ทั้งสองก็เริ่มคุยกันด้วยการปรับสำนวนการคุยให้หวานมากขึ้น และมีการส่งสติ๊กเกอร์ หรือคุยกันด้วยการส่งรูปให้กันมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้การโทรศัพท์และการคุยโทรศัพท์แบบเห็น(แอปพลิเคชันแวงโก้) เพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้รู้สึกใกล้ชิดมากขึ้น ซึ่งในขั้นนี้หนุ่มไม่มีบทบาทแล้ว เพราะทั้งสองเริ่มสนิทสนมกันจึงเน้นการเรียนรู้ระหว่างกันมากกว่า ในช่วงนี้เองบอมถึงค่อยยกดเป็นเพื่อนเมย์ในเฟซบุ๊กและเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กของเธอ โดยเฉพาะเพื่อดูว่ามีใครเป็นคู่แข่งเขาหรือไม่ แต่ด้วยความที่เขายังไม่ได้เป็นแฟนกับเธอ เขาจึงวางตัวในเฟซบุ๊กอย่างสุภาพโดยใช้การกดถูกใจ แต่ไม่แสดงความคิดเห็นอะไรมากนัก ส่วนเมย์นั้นเข้าไปดูเช่นกัน แต่เข้าไปดูเพราะอยากรู้จักบอมมากขึ้น

จากนั้นเมื่อทั้งสองรู้สึกชอบกัน ทั้งสองก็ใช้การเจอกัน หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์เพื่อสร้างความใกล้ชิดและผูกพัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ทั้งสองผูกพันแล้วนั้น การมาเจอกันหลังจากคุยกันมาประมาณ 3 เดือน ก็นับว่าเป็นการส่งนัยยะที่จะจริงจัง เพราะเมย์ก็เริ่มกังวลเช่นกันว่าทำไมบอมถึงยังไม่ยอมเจอเธอสักที ซึ่งทำให้เธอรู้สึกกังวลว่าบอมจะไม่จริงจัง ส่วนทางด้านบอม เขาแค่ยังประหม่าและไม่กล้าเจอเธอเพราะเงินอายุ แต่เขาเองก็กลัวเธอกังวลเช่นกัน ดังนั้นในที่สุดเขาจึงต้องนัดเจอเธอ หลังจากทั้งสองเจอกันอีก 3-4 ครั้ง ทั้งสองก็ตกลงคบกันเป็นแฟน โดยระหว่างนั้นทั้งสองก็เน้นการมาเจอกันมากกว่า ขณะที่ไลน์เป็นช่องทางการติดต่อระหว่างที่ทั้งสองยังไม่เจอกัน

ดังนั้น โดยสรุป 1. มีการใช้สติ๊กเกอร์ไลน์ รูปภาพ ภาษาที่หวานซึ่งในการแสดงออกความรัก 2. มีการกดเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กเพื่อหาข้อมูลอีกฝ่ายเพิ่มเติม 3. มีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดมากขึ้น เช่น

โทรศัพท์และแท็บเล็ต 4. ทั้งสองใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์เป็นหลัก 5. การเจอกันเป็นการแสดงนัยยะว่าต้องการสานสัมพันธ์อีกฝ่ายอย่างจริงจัง

6.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองเป็นแฟนกัน ทั้งสองมีการลงรูปคู่ในเฟซบุ๊กเพื่อประกาศความสัมพันธ์ให้คนรอบข้างรับรู้ นอกจากนี้ยังพบว่า บอมเริ่มมีการเข้าไปแสดงความคิดเห็นแบบในเฟซบุ๊กของเมย์เพื่อบ่งบอกให้ผู้ชายคนอื่นรู้อย่างอ้อมๆว่าเขาเป็นแฟนของเธอ เช่น แสดงความคิดเห็นว่า “แฟนผมสวยที่สุด” แต่ทั้งสองไม่ได้ตั้งคำถามสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา เนื่องจากทั้งสองมองว่าการลงรูปคู่เป็นประจำก็เพียงพอแล้วที่จะบอกคนอื่นให้รู้ และมองว่าการตั้งคำถามดู “ตลก” ที่จะไปบอกคนอื่นตรงๆ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ทั้งสองใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ของทั้งคู่

6.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

6.2.1 ด้านความใกล้ชิด

เนื่องจากทั้งสองได้รับทำงานอยู่บริษัทเดียวกันและยังได้รับการแนะนำให้รู้จักจากหนุ่ม ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ทั้งสองเจอกัน แต่เป็นช่องทางสื่อสารเท่านั้น

6.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความตั้งใจ

กรณีของเมย์กับบอม แม้จะมีหนุ่มเป็นคนกลางที่ช่วยให้ทั้งสองมารู้จักกัน แต่จากคำบอกเล่าของทั้งสอง เล่าว่าช่วงแรกก่อนที่จะมาคุยกัน หนุ่มต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการโน้มน้าวให้ลองมาคุยกัน เช่น นำรูปและบอกเล่าละเอียดของอีกฝ่ายให้อีกฝ่ายดูและฟังบ่อยๆ ทั้งนี้ เหตุที่ใช้เวลานานและความพยายามมาก เนื่องจากทั้งสองเมื่อดูอีกฝ่ายแล้ว มองว่าอีกฝ่ายมีรูปลักษณ์หน้าตาที่ไม่ตรงกับที่ชอบ หรือไม่ตรงสเปก แต่ด้วยความอุตสาหะของหนุ่มจึงทำให้บอมใจอ่อนและคิดว่าเมย์อาจจะเป็นคนที่ดี มีเช่นนั้นบอมคงไม่พยายามขนาดนี้ แต่สุดท้ายหลังจากที่ได้ลองคุยกัน รวมทั้งการที่บอมผ่านด่านการลองใจของเมย์มาได้ ก็ทำให้ทั้งสองเกิดความประทับใจกัน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการคุยกันทางไลน์ทำให้เกิดการดึงดูดใจที่ตัวตนมากกว่าหน้าตาซึ่งที่แรกทั้งสองกลับรู้สึกปฏิเสธ

6.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

เมื่อทั้งสองเริ่มต้นคุยกัน บอมซึ่งเล่าว่าเขาใช้ให้หนุ่มไปหารูปภาพในเฟซบุ๊กของเมย์ส่งมาให้เขาเยอะๆ เพราะเขาอยากรู้ว่าเธอเป็นคนอย่างไร และชื่นชอบอะไรเพื่อที่เขาจะได้สร้างบทสนทนา与她ได้ดีขึ้น หรือแม้แต่ตอนที่พวกเขาไปเดทกัน บอมก็รู้สามารถเลือกร้านอาหารที่คิดว่าเมย์น่าจะชอบได้ จากเหตุการณ์นี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า มีการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) กล่าวคือ แม้บอมจะไม่ใช้คนเข้าไปดูเฟซบุ๊กเอง แต่การที่เขาใช้ข้อมูลในเฟซบุ๊กของเมย์ซึ่งได้มาจากหนุ่มก็นับว่าเป็นการสำรวจเฟซบุ๊กทางหนึ่งเช่นกัน โดยเป็นข้อมูลที่เมย์ไม่ได้ตั้งใจจะสื่อสารกับเขา ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยากในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่จะสามารถล่วงรู้ว่าอีกฝ่ายชอบอะไรโดยที่อีกฝ่ายไม่ได้บอก

ถัดมาพบว่า บอมเล่าว่า การคุยไลน์ที่สามารถเว้นขอบว่างในการคุยกันได้นั้นทำให้เขามีเวลาในการคิดหรือหาข้อมูลเพื่อมาชวนเมย์คุย ซึ่งหากเป็นคนคุยโทรศัพท์ การชวนคุยหรือสร้างบทสนทนาแบบทันทีนั้นคงจะทำแบบนี้ได้ยาก อีกทั้งเขาเป็นคนขี้อาย การไม่ปรากฏตัวทางสังคมของไลน์ทำให้เขามีความกล้าที่จะชวนเธอคุยและแสดงออกความรู้สึกได้คล่องมากขึ้น

นอกจากนี้ ทั้งสองยังใช้ลูกเล่นของไลน์ เช่น สติกเกอร์ รูปภาพ ในการแสดงความรักหรือความใกล้ชิดกับอีกฝ่าย หรือแม้แต่การที่ทั้งสองใช้การลงรูปคู่ หรือการแสดงความคิดเห็นแบบเจ้าของเป็นการประกาศความสัมพันธ์ ก็นับว่าเป็นการสื่อสารแบบเหนือจริงด้วยเช่นกัน

โดยสรุปพบว่า 1. มีการเปิดเผยตัวตนแบบทางเดียว 2. มีการใช้ประโยชน์ของช่องว่างในการพิมพ์โต้ตอบไลน์กับอีกฝ่ายในการสร้างบทสนทนาที่ดีขึ้นหรือสร้างความประทับใจให้อีกฝ่าย 3. มีการใช้ลูกเล่น เช่น สติกเกอร์ รูปภาพ เป็นการสื่อถึงความรู้สึกชอบพอหรือใกล้ชิด 4. มีการใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์

6.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ บอมเล่าว่า เขามองว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้คนติดต่อกันได้ง่ายขึ้น และเจอคนใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้นเช่นกัน จึงทำให้รู้สึกกระแวงได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม บอมไม่ได้แสดงท่าทีหรือเล่าว่าเขาหึงหวงเมย์โดยตรง หากจะเป็นลักษณะเขาหวงเธอมากกว่า กล่าวคือ ไม่ชอบให้คนอื่นมายุ่งกับแฟน แต่จากการรับฟังทั้งสอง ทั้งสองจะย้ำว่าทั้งสองศึกษากันเพราะอยากจะทำอนาคตหรือหาคู่ชีวิต ดังนั้นจะสังเกตได้ว่าทั้งสองมีความจริงจังกับความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก รวมทั้งพฤติกรรมของทั้งสองที่เป็นคนตรงไปตรงมาทั้งคู่ก็ทำให้ทั้งสองเกิดความเชื่อมั่น ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เครือข่าย

สังคมออนไลน์ไม่ได้มีผลต่อคุณภาพความสัมพันธ์มากนัก หากพฤติกรรมที่แสดงออกต่ออีกฝ่ายนั้นมีความมั่นคงและมีการพูดถึงอนาคตที่มีร่วมกัน

ตอนที่ 3 คู่รักที่รู้จักกันมาก่อน

7. บอลกับปลา (อายุ 30 ปี และ 27 ปี)²⁸

บอลกับปลาเป็นคนรุ่นพี่รุ่นน้องที่คณะเดียวกันที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่บอลกับปลาเป็นเพียงรุ่นพี่รุ่นน้องที่รู้จักแค่หน้าค่าตาและรู้ว่าชื่ออะไรเท่านั้น แต่ไม่เคยพูดคุยกันอย่างจริงจัง บอลกับปลาได้มีโอกาสได้มาพูดคุยกันครั้งแรกเพราะปานกับป้อม ปานกับป้อมเป็นแฟนกัน ปานเป็นเพื่อนสนิทบอล ส่วนป้อมซึ่งเป็นรุ่นน้องเป็นเพื่อนสนิทกับปลา อยู่มาวันหนึ่งปลาติดธุระกะทันหันเลยไม่สามารถมาดูแลแทนที่มหาวิทยาลัยได้ เธอเลยขอให้ป้อมกับปานช่วยมาดูแลแทนให้เธอ แต่ทั้งสองติดธุระไม่สามารถไปดูแลได้เช่นกัน จึงวานให้บอลซึ่งเป็นคนแก่เรียนช่วยไปดูแลแทนให้ปลาและแจ้งปลาทางไลน์โดยตรง วันนั้นบอลกับปลาจึงได้มีโอกาสคุยไลน์กันอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก

ทั้งสองคุยกันเรื่องคะแนนก่อน จากนั้นปลาก็ใช้โอกาสนี้ปรึกษาบอลซึ่งเป็นรุ่นพี่ที่มักจะติวหนังสือน้องๆและเพื่อนๆเป็นประจำเกี่ยวกับเรื่องการเรียนต่างๆ บอลเลยให้คำปรึกษาและคุยกันในไลน์ไปเรื่อยๆ รู้ตัวอีกทีทั้งสองก็คุยไลน์กันวันนั้นนานกว่า 5 ชั่วโมง เมื่อรู้สึกว่าคุณแล้วสนุก ต่อมาทั้งสองก็ยังคุยไลน์กันต่อเนื่องทุกวัน โดยเปลี่ยนจากเรื่องเรียนมาคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป จนสักระยะหนึ่งบอลก็เริ่มรู้สึกชอบปลา จากนั้นเขาก็พยายามถามข้อมูลปลาจากปานและป้อม เพราะอยากได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าเป็นคนอย่างไร ในขณะที่ปลาเองซึ่งรู้สึกดีกับบอลเช่นกัน ก็ถามข้อมูลเขาจากปานและป้อมเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้งสองต่างได้รับคำยืนยันว่าทั้งสองเป็นคนนิสัยใจคอดีและทั้งปานและป้อมก็สนับสนุนให้ทั้งสองลองคบหาดูใจกัน

เมื่อทั้งสองเริ่มคุยไลน์จนสนิทสนมมากขึ้น บอลก็เริ่มแสดงความรู้สึกชอบปลาด้วยการปรับภาษาที่ใช้คุยไลน์กับเธอให้มีเนื้อหาหวานซึ่งมากขึ้น เช่น บอกว่า “จู้บๆ” มีการส่งสติ๊กเกอร์(Sticker Line) การ์ตูนรูปถือหัวใจให้บ้าง หรือเขียนว่า “Love You” บ้าง จนปลาก็เริ่มผิตสังเกตและรู้ว่าบอลกำลังชอบเธอ จากนั้นบอลก็เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ขึ้นมาอีกขั้นด้วยการโทรศัพท์หาปลาช่วงก่อนนอน และในที่สุดเขาก็ชวนเธอไปงานแต่งงานเพื่อนของทั้งสองด้วยกันที่ต่างจังหวัด(แบบเข้าไปเย็นกลับ) ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ทั้งสองเจอกันนับตั้งแต่เริ่มคุยไลน์ ทั้งสองเล่าว่า วันนั้นบอลลงทุนขับรถจากต่างจังหวัดเพื่อมารับและส่งเธอที่บ้าน โดยช่วงแรกที่ทั้งสองเจอกันต่างยังรู้สึกเกร็งๆเขินๆ แต่เมื่อนั่ง

²⁸ บอล และ ปลา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2558

รถไปด้วยกันสักพัก ทั้งสองได้เริ่มคุยกับบ้างก็เริ่มหายเกร็งกันและพูดคุยกันได้เยอะ เพราะต้องนั่งรถด้วยกันหลายชั่วโมง

จากวันนั้นทั้งสองก็เริ่มไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อยมากขึ้น และกลายเป็นแฟนกันโดยไม่มีการเอ่ยตกลงกัน ส่วนคนรอบข้างนั้นก็รับรู้่ว่าทั้งสองคบหาคุยใจกันในวันที่ทั้งสองไปงานแต่งงานเพื่อนด้วยกัน และจากการเห็นทั้งสองไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อยๆ ทั้งนี้ทั้งสองไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความเป็นคู่กันนั้น เป็นเพราะบอไม่ได้เล่นเฟซบุ๊ก

7.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

7.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

เนื่องจากทั้งสองต่างเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องที่คณะอยู่แล้ว ดังนั้นทั้งสองจึงเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว แต่ด้วยความบังเอิญ หรือเหตุการณ์ที่ต้องบอกคะแนนสอบให้จึงทำให้ทั้งสองมีโอกาสได้คุยกันอย่างจริงจังครั้งแรก โดยใช้สื่อที่ใช้กับคนรู้จัก(ไลน์)

7.1.2 ขั้นศึกษากัน

เมื่อทั้งสองมีโอกาสได้คุยกันครั้งแรกเรื่องบอกคะแนน และจากนั้นทั้งสองได้แลกเปลี่ยนกันเรื่องการเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่บอสนใจอยู่แล้ว เขาจึงสามารถคุยไลน์กับปลาได้เรื่อยๆ จนทำให้วันแรกที่ทั้งสองคุยกันใช้เวลาในการคุยกันนานกว่า 5 ชั่วโมง จากนั้น บอซึ่งรู้สึกสนุก หรือ “ติดลม” กับการคุยกับปลาก็ทำให้วันรุ่งขึ้นและวันถัดๆ ไปยังมาคุยกับปลาอีก โดยเปลี่ยนจากคุยเรื่องเรียนมาเป็นเรื่องสัพเพเหระทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบอซึ่งเป็นคนคงแก่เรียนนั้นสามารถแสดงบทบาทของคนมาประสบการณ์และในฐานะรุ่นพี่กับปลาได้ ส่วนทางด้านปลาเองซึ่งเป็นคนบุคลิกของคนชอบฟังและเป็นรุ่นน้องอยู่แล้วก็ทำบทบาทคนรับฟังที่ดี ดังนั้นทั้งสองจึงรู้สึกเพลินกับการคุย เพราะทั้งสองสามารถเป็นตัวของตัวเองในการคุยกันได้อย่างลงตัว อีกทั้งทั้งสองยังมีความชื่นชอบและความเห็นเรื่องต่างๆ คล้ายกัน(บอ: “เราเริ่มคุยเล่นกันมากขึ้น คุยกันได้ทุกเรื่อง มันก็เลยซิมมาเอง”/ ปลา: “คุยกันครั้งแรก แต่เหมือนเรารู้จักกันมานาน”)

ทั้งนี้ เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งช่วยเพิ่มข้อสังเกตที่ว่า การคุยอย่างต่อเนื่องและปริมาณการคุยที่มาก(ซึ่งมาจากความคล้ายคลึงกัน) นั้นมีผลทำให้เกิดความต่อเนื่องและปริมาณการคุยในครั้งถัดๆ ไป และทำให้เกิดการรับตัวตนของอีกฝ่ายอยากต่อเนื่องจนเกิดความสนิทสนมกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การคุยไลน์กันซึ่งสามารถลดข้อจำกัดด้านเวลาในการสื่อสารกันเพราะสามารถ

พิมพ์ข้อความทิ้งไว้ได้ ทำให้เกิดการเปิดเผยตัวตนได้มากขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นจึงมีการพบว่าการใช้ไลน์ในการศึกษากันนั้นใช้เวลารวดเร็วมากขึ้น

โดยสรุป คือ 1. ความคล้ายคลึงกันนำไปสู่การคุยกันที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มาก 2. การคุยกันที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มากจะนำไปสู่ความสนิทสนมหรือรู้สึกชอบกัน 3. พบว่าใช้เวลาในการศึกษากันค่อนข้างเร็ว เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องตรงกัน จึงทำให้สามารถพิมพ์ข้อความส่งได้เรื่อยๆ

7.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองเริ่มคุยกันทางไลน์ต่อเนื่องมา 1 สัปดาห์ บอลก็เริ่มเกิดความรู้สึกชอบปลา เขาจึงใช้การสอบถามข้อมูลปลาจากบุคคลที่สามเพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติม(บอลไม่ได้เล่นเฟซบุ๊ก) และเลือกจะเชื่อข้อมูลที่เขาแลกเปลี่ยนกับปลามากกว่า เมื่อเขาารู้สึกชอบปลา เขาก็เริ่มปรับบทสนทนาการคุยของเขาให้เป็นภาษาที่หวานมากขึ้น และที่สำคัญคือ การใช้สติ๊กเกอร์ไลน์ลายการ์ตูนที่เกี่ยวกับความรักเป็นการส่งนัยยะความรู้สึกดีไปให้ ส่วนทางด้านปลา เธอเองก็เริ่มรับรู้ถึงความรู้สึกดังกล่าวได้จากการสังเกตภาษา สติ๊กเกอร์ และพฤติกรรมที่เขามาชวนคุยอย่างต่อเนื่องจนผิวดิวิสัยทั่วไป

โดยสรุป สติ๊กเกอร์ไลน์และภาษาหวานซึ่งในไลน์ถูกใช้ในการกระชับความสัมพันธ์ โดยไม่ผ่านการสื่อสารแบบตัวต่อตัวซึ่งเป็นสิ่งที่บอลไม่กล้าทำ เนื่องจากเขาเป็นคนขี้อาย และในทางกลับกันการส่งนัยยะทางเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ก็สามารถสร้างการรับรู้ของปลาต่อความรู้สึกของบอลได้ด้วยเช่นกัน แม้ว่าจะจะเป็นนัยยะที่คลุมเครือหรือไม่ชัดเจนก็ตาม (บอล: *“คือถ้าเราพิมพ์ มันเหมือนเราจะงมงูประสงค์ แต่ถ้าเป็นสติ๊กเกอร์เนี่ย บางทีมันอาจจะคิดว่าสติ๊กเกอร์นี้มันสวยดี น่ารักดี มันคิดได้หลายแง่เนะ (หัวเราะ) เรว่ามันกลางๆดี สติ๊กเกอร์มันไม่ระบุชัดว่าเราคิดอะไรทั้งหมด มันสามารถตีความได้”*) เพราะไม่ใช่ตัวอักษรที่ให้ความหมายชัดเจน แต่การส่งนัยยะเป็นประจำหรือเป็นปริมาณที่มากก็จะช่วยเพิ่มการรับรู้และชัดเจนของสารได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า มีการย้ายมาใช้สื่อที่ใกล้ชิดหรือมีความรู้มรรยาของสื่อมากขึ้น นั่นคือการที่บอลเริ่มใช้โทรศัพท์เพื่อคุยกับปลา เพราะบอลมองว่าการคุยโทรศัพท์ซึ่งมีน้ำเสียงหรือมีความใกล้ชิดกว่าไลน์นั้นเป็นการขยับความสัมพันธ์หรือสร้างความใกล้ชิดมากขึ้น (*“เพราะมันได้ยินเสียง ทำให้รู้ความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง เสียงมันจะบอกความรู้สึกได้”*)

โดยสรุป พบว่า 1. มีการปรับบทสนทนาให้หวานขึ้นและใช้ลูกเล่นในไลน์ เช่น สติกเกอร์ ในการแสดงออกความรักแทนตัวอักษรหรือคำพูด 2. มีการย้ายมาใช้สื่อที่สื่อที่ใกล้ชิดหรือมีความรุ่มรวยของสื่อมากขึ้น เช่น โทรศัพท เพื่อใช้กระชับความสัมพันธ์ให้รู้สึกใกล้ชิด 3. ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ก่อนที่จะคบหาดูใจกัน ทั้งสองใช้การเจอกันหรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นหลัก

7.1.4 ขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองเริ่มสนิทสนมและต่างรู้ความรู้สึกของกันและกันแล้ว ทั้งสองก็ใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อในการกระชับความสัมพันธ์ขั้นสุดท้ายก่อนที่ทั้งสองจะค่อยๆพัฒนาความสัมพันธ์จนคบหากันโดยที่ไม่มีการตกลงขอเป็นแฟนกัน (“พอเริ่มเจอกันบ่อยขึ้น เราก็จะรู้ว่าจะคุยอะไรกัน สนิทกันมากขึ้นครับ ก็คุยกันง่ายขึ้น พอรู้จักกันมากขึ้นก็มีเรื่องคุยกันเยอะขึ้น”) ทั้งนี้ ทั้งสองไม่ได้เล่าว่าหลังจากคบหาดูใจกันแล้ว ทั้งสองได้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการประกาศความเป็นคู่กัน นั่นอาจเป็นเพราะบอไม่ได้ค่อยเล่นเฟซบุ๊ก แต่ทั้งสองใช้ประกาศความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมคือ การไปไหนมาไหนด้วยกันจนคนรอบข้างค่อยๆเข้าใจไปเองว่าทั้งสองคบกัน

7.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

7.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของบอลและปลา เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ได้มีผลในการทำให้ทั้งสองมาเจอกัน เนื่องจากทั้งสองใช้ชีวิตอยู่ในละแวกเดียวกันอยู่แล้ว และการได้มาคุยกันของทั้งสองก็เกิดจากการมีเหตุให้ต้องติดต่อกัน ดังนั้น เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกรณีนี้จึงเป็นแค่สื่อในการใช้สื่อสารเพื่อศึกษาและกระชับความสัมพันธ์

7.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

สำหรับบอลซึ่งเป็นคนขี้อาย โดยเฉพาะเรื่องการจีบผู้หญิง เขาจึงยอมรับว่าการไม่มีการปรากฏตัวทางสังคมของการคุยผ่านทางไลน์ทำให้เขามีความกล้าในการแสดงความเป็นตัวของตัวในการคุยกับปลามากกว่า ซึ่งก็ทำให้ปลาเกิดความประทับใจไปที่ตัวตนของบอลโดยไม่ติดอุปสรรคเรื่องความเขินอายของเขา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ข้อจำกัดด้านการปรากฏตัวของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มีประโยชน์ในการทำให้เกิดการเปิดเผยตัวตนได้ง่ายและมากขึ้น และนำมาสู่การดึงดูดใจไปที่

เรื่องของตัวเองมากกว่าเรื่องของรูปลักษณ์หน้าตา ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ทำให้พวกเขาสนใจกันและกัน เนื่องจากหากสนใจจริงๆทั้งสองคงตัดสินใจทำความรู้จักกันไปก่อนหน้านี้แล้ว

7.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

จากกรณีของบอลกับปลา พบว่ามีการสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบเหนือจริง คือ การส่งสติ๊กเกอร์ซึ่งเป็นการส่งนัยยะที่มีในการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยพบว่ามันสามารถทำหน้าที่ส่งนัยยะความรู้สึกชอบและสร้างการรับรู้ว่าชอบได้ แม้จะมีความคลุมเครือก็ตาม แต่หากส่งนัยยะในปริมาณที่มากพอก็สามารถทำให้เกิดการรับรู้ที่ชัดเจนได้

นอกจากนี้ยังพบว่า การสามารถเว้นวรรคในการพิมพ์โต้ตอบกันทางไลน์ได้นั้นเป็นปัจจัยทำให้เกิดการสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบเหนือจริง นั่นคือ พวกเขาสามารถสามารถสร้างบทสนทนาที่ดีและสร้างความประทับใจให้แก่กันได้ (บอล “เพราะ(ไลน์)มันได้เว้นวรรค วันนี้อาจจะพิมพ์เรื่องนี้คุยอยู่ แล้วมันมีอะไรเข้ามาแทรกตรงกลาง เราก็พิมพ์คุยเรื่องนั้นต่อได้ คุยเรื่องดินฟ้าอากาศ ข่าวสารอะไรก็ได้ แต่ถ้าเราคุยโทรศัพท์กันอยู่ แล้วอยู่ๆเราเปลี่ยนเรื่อง มันจะแปลก คือ(ในไลน์)มันคิดเรื่องได้ง่ายกว่า”)

7.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากทั้งสองเป็นคนรู้จักกันมาก่อนและมีคนรู้จักที่สนิทร่วมกัน หรือกล่าวอีกอย่างคือมีความเกี่ยวพันเชิงสังคมกัน กอปรกับทั้งสองใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเพียงเครื่องมือติดต่อเพียงศึกษากันและกระชับความสัมพันธ์เบื้องต้นเท่านั้น แต่หลังจากนั้นทั้งสองเน้นการใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นหลัก จึงทำให้กรณีของทั้งสองเป็นกรณีของความสัมพันธ์ที่ใช้ทุนในการสร้างความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงทำให้การรับรู้คุณภาพความสัมพันธ์ของทั้งสองสูงตามไปด้วย หรือกล่าวอย่างง่ายคือ ทั้งสองเป็นคนรู้จักกันมาก่อนและมีเพื่อนสนิทร่วมกัน จึงทำให้เกิดความเกรงใจ (ความกดดันจากความเกี่ยวพัน) บวกกับการใช้มาเจอกันกระชับความสัมพันธ์ค่อนข้างมากหรือต้องใช้ความพยายามมาก จึงทำให้การรับรู้ความสัมพันธ์ของทั้งสองค่อนข้างมั่นคง

8. ต้นกับออม (อายุ 29 ปี เท่ากัน)²⁹

ต้นกับออมเป็นเพื่อนที่เรียนมัธยมโรงเรียนเดียวกัน แต่ทั้งสองเรียนอยู่คนละห้องเลยไม่สนิทสนมกัน รู้จักแค่ว่าชื่ออะไรและรู้ว่าออมกำลังคบหาคุยใจกับเพื่อนที่เรียนโรงเรียนเดียวกัน ผ่านมาเกือบสิบปีจนกระทั่ง 2 ปีก่อน ออมเลิกกับแฟนหนุ่มที่คบกันมานานตั้งแต่สมัยเรียนกะทันหัน เนื่องจากเธอจับได้ว่าเขาแอบคบผู้หญิงอีกคน ออมซึ่งเป็นคนชอบเล่นเฟซบุ๊กเป็นประจำอยู่แล้วก็ไม่ลืมที่จะนำเรื่องราวความผิดหวังของเธอมาบอกเล่าต่อด้วยการตั้งสเตตัสบนเฟซบุ๊ก

ต้นซึ่งเป็นออมในเฟซบุ๊กมานาน(จากการทยอยกดเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกับเพื่อนๆมัธยมที่ปรากฏอยู่ในเฟซบุ๊ก) ได้เห็นสเตตัสของออมเข้าก็ตกใจ เนื่องจากไม่คาดคิดว่าคู่ออมกับแฟนจะเลิกกัน เพราะเห็นทั้งสองคบกันมานาน และเห็นออมลงรูปและเรื่องราวของเธอกับแฟนในเฟซบุ๊กเป็นประจำด้วยความที่ต้นเป็นคนนิสัยดีและเป็นคนรักเพื่อนมาก เขาจึงพิมพ์ข้อความทักออมในเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์(Facebook Messenger) หรือ “อินบ็อก”(Inbox) เพื่อให้กำลังใจและถามเธอว่าเกิดอะไรขึ้น ออมที่กำลังใจเสียใจมากอยู่ขณะนั้นเมื่อเห็นต้นทักมา เธอรู้สึกประหลาดใจเล็กน้อยเพราะก่อนหน้านี้เธอกับเขาไม่เคยได้พูดคุยกันเลย แต่ก็รู้สึกขอบคุณที่ต้นน่ารักและเป็นเพื่อนที่ดี เธอจึงเล่าเรื่องต่างๆให้ต้นรู้ ทั้งเรื่องเหตุการณ์ที่เธอเลิกกับแฟน และอาการเศร้ายุติกันที่ทำให้เธอเครียดจนกินไม่ได้และนอนไม่หลับ ต้นเมื่อรับรู้ดังนั้นก็คอยชวนออมคุยเพื่อให้เธอได้ระบายความเครียดต่างๆออกมา

ต้นยังคงชวนออมคุยทางอินบ็อกทุกวันเพื่อถามไถ่อาการและสภาพจิตใจของเธอ และทุกครั้งที่เขาทักเธอ เขาไม่ลืมที่จะเตือนให้เธอกินข้าวหรือพักผ่อนบ้าง หรือบางวันที่ออมเล่าว่าเธอกำลังหลบมานั่งร้องไห้คนเดียวตอนพักทำงาน เขาก็จะพิมพ์ข้อความเพื่อเป็นเพื่อนคุยและปลอบใจเธอ ต้นกับออมคุยอินบ็อกกันทุกวันมาประมาณสองเดือนซึ่งในช่วงนี้สภาพจิตใจของออมก็เริ่มดีขึ้น ทั้งสองจึงหันมาคุยเรื่องสัพเพเหระ เรื่องชีวิต และสถานการณ์ชีวิตประจำวันของแต่ละคนด้วยการเล่าเป็นข้อความบ้างหรือส่งรูปภาพให้กันบ้าง เช่น ออมไปซื้อเครื่องสำอาง เธอก็ส่งรูปมาให้ต้นดู หรือต้นไปเที่ยวกับเพื่อนมา เขาก็ส่งรูปไปให้ออมดู ทั้งสองคุยกันไปเรื่อยๆจนสนิทกัน

จนวันหนึ่งที่ต้นไม่ได้ทักอินบ็อกและตอบข้อความของออมทั้งวัน เนื่องจากวันนั้นเขาทำงานบ้าน ออมเองเมื่อเห็นต้นหายไป จึงตัดสินใจขอเบอร์โทรศัพท์เขาจากเพื่อนอีกคนและโทรไปหาเขาช่วงค่ำวันนั้น นั่นจึงเป็นครั้งแรกที่ทั้งสองได้คุยโทรศัพท์กัน ต้นเองก็รู้สึกแปลกใจเล็กน้อยที่ออมโทรมา แต่

²⁹ ต้น และ ออม (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2558

ก็พูดคุยกับเธอตามปกติและบอกสาเหตุที่วันนี้เขาไม่ได้ติดต่อไปให้เธอฟัง ส่วนออม เธอเล่าว่า วันที่ต้นไม่ได้ติดต่อเป็นวันที่ทำให้เธอเริ่มรู้ใจตัวเองว่าเธอกำลังชอบต้น เพราะเธอรู้สึกใจหายที่जूต้นที่คุยกับเธอทุกวันตลอดสามเดือนนั้นหายไป เมื่อออมรู้ใจตัวเองว่าเธอชอบเขาแล้ว เธอจึงอยากรู้ข้อมูลของต้นมากขึ้น ออมจึงเข้าไปดูเฟซบุ๊กของต้นอย่างละเอียด รวมทั้งดูด้วยว่ามีผู้หญิงคนไหนที่น่าสงสัยว่ากำลังชอบต้นหรือเป็นคนต้นกำลังชอบอยู่

แต่ออมไม่ได้แสดงอาการว่าชอบต้นออกไปตรงๆ เธอเลือกที่จะใช้วิธีการแบบเลียงๆ แทน กล่าวคือ หลังจากทั้งสองได้คุยโทรศัพท์ไปครั้งหนึ่งแล้ว ออมก็เริ่มส่งลิงก์เพลงรัก(มิวสิควีดีโอ)ไปให้ต้นบ้าง หรือบางครั้งมาโพสต์ลิงก์เพลง(เรียกว่า “แปะเพลง”) บนหน้าเฟซบุ๊กต้นบ้าง เธอเริ่มแสดงอาการงอแง เอาแต่ใจ หรือน้อยใจต้นเพื่อให้เขาสนใจเธอบ้าง จนถึงจุดที่ต้นกับออมคุยกันแนวๆ ก็ก็คล้ายคนกำลังเริ่มจีบกัน ออมก็ใช้วิธีการยิงคำถามต้นตรงๆว่า “คุยแบบนี้ทุกวัน คิดอะไรเปล่าเนี่ย” ซึ่งทำให้ต้นจำเป็นต้องตอบว่า เขานั้นคิดยังไงกับเธอออกไป และก็เป็นอย่างที่ออมคิดไว้ คือ ต้นก็ยอมรับว่าเขาชอบเธอ แต่อย่างไรก็ดี ออมเองแม้เธอจะชอบเขาและพยายามให้เขาบอกชอบเธอ แต่อีกใจเธอก็ยังรู้สึกกลัวประสบการณ์ในอดีตที่จะถูกหลอกและต้องมาเสียใจทีหลัง เธอจึงปากแข็งบอกปิดต้นไปว่าเธอคิดกับเขาแบบเพื่อน

ต้นเองก็รู้สึกดีกับออมเช่นกัน เขาจึงเลือกที่จะรอเวลาให้ออมรู้สึกพร้อมที่จะคบกับเขา ในช่วงเดียวกันนี้เองที่เขาเริ่มไปหาเธอที่ทำงานซึ่งถือว่าการเจอกันครั้งแรกนับตั้งแต่ทั้งสองเริ่มคุยอินบ็อกก่อน การพบกันทำให้ทั้งสองผูกพันกันเร็วมากขึ้น เมื่อเจอกันแล้ว ทั้งสองก็เริ่มใช้การเจอกันในการพัฒนาความสัมพันธ์ จนในที่สุดทั้งสองก็ตกลงคบกันเป็นแฟน โดยหลังจากเป็นแฟนแล้ว ออมก็เริ่มโพสต์รูปที่ถ่ายคู่กับต้นลงในเฟซบุ๊กซึ่งเป็นการประกาศให้เพื่อนและคนรู้จักของทั้งสองทราบว่าทั้งคู่กำลังคบกัน และหลังจากนั้นประมาณ 6 เดือน ต้นกับออมตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา(in a relationship) เพื่อเป็นการประกาศอย่างชัดเจนว่าทั้งสองกำลังคบกัน

8.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

8.1.1 ขึ้นทำความรู้จัก

เนื่องจากต้นกับออมเป็นคนรู้จักกันมาก่อน เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่มีผลต่อขั้นตอนนี้โดยตรง หากแต่เฟซบุ๊กเป็นพื้นที่ที่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการได้มาศึกษากัน กล่าวคือ ต้นเริ่มต้นเข้าไปพักออมในเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ เนื่องจากเห็นสเตตัสของออมขึ้นว่าเธอเลิกกับแฟนเก่า ดังนั้นหากไม่มีเฟซบุ๊ก พวกเขา ก็ไม่มีวันได้มาเริ่มต้นศึกษากัน นอกเสียจากว่าเขาบังเอิญหรือมีเหตุให้ได้มา

เจอกัน (ต้น: “วันนั้นเห็นเขาโพสต์สเตตัสเศร้าๆมา ก็ตกใจมาก เห็นเขาคบกันมานาน ก็ทักเขา เป็นไงบ้าง เกิดอะไรขึ้นหรือ เขาก็เล่าๆ และก็คุยกันไปเรื่อยๆ”) ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่มีผลโดยตรงต่อการทำความรู้จักในกรณี แต่มีผลทางอ้อมคือทำให้เกิดโอกาสในการได้มาศึกษากัน

8.1.2 ชั้นศึกษากัน

หลังจากที่ต้นปลอมใจและคอยเป็นเพื่อนคุยรับฟัง(หมายถึง อ่านข้อความ)ความทุกข์ใจของออมมาประมาณหนึ่งเดือนกว่า จนออมเริ่มกลับมาหายเศร้าสร้อยแล้ว พวกเขาก็เริ่มหันมาคุยเรื่องสัพเพเหระอื่นๆแทน รวมทั้งเรื่องชีวิตส่วนตัว และการรายงานชีวิตประจำวันของแต่ละคนซึ่งสืบเนื่องมาตั้งแต่การไถ่ถามอาการเศร้าแต่ละวันของออมก่อนหน้านี้ เมื่อทั้งสองได้คุยเรื่องสัพเพเหระ บวกกับการคอยเป็นเพื่อนปลอมใจตอนทุกข์ใจมาก่อนจึงทำให้ทั้งสองเกิดความเข้าอกเข้าใจกันและเริ่มเห็นถึงความคล้ายคลึงกัน จนในที่สุดทั้งสองก็เริ่มสนิทสนมและผูกพันกันในเวลาอันสั้น หรือเพียง 2-3 เดือน เนื่องจากทั้งสองสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในปริมาณที่มากกว่าการสามารถพิมพ์ข้อความทิ้งไว้ให้กันอ่านได้เรื่อยๆ โดยไม่ติดข้อจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องตรงกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ในชั้นศึกษากันทั้งสองได้มีการส่งรูปเพื่อใช้แทนการบอกเล่าด้วยตัวอักษรในการคุยกันทางแมสเซนเจอร์บ้าง

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ทำให้การศึกษากันของทั้งสองเกิดความรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายมากขึ้น

8.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

หลังจากที่ออมคุยแมสเซนเจอร์กับต้นมาประมาณ 2 เดือน เธอก็เริ่มเกิดความรู้สึกเคยชินกับการมีต้นอยู่ในชีวิต หรือกล่าวอีกอย่างคือ แมสเซนเจอร์ที่เอื้อให้เกิดความต่อเนื่องในการสื่อสารกัน โดยไม่จำเป็นต้องมาเจอกันและมีเวลาว่างตรงกันถึงจะสื่อสารได้นั้นทำให้เกิด “ความคุ้นเคย” หรือความผูกพันได้ ดังนั้นเมื่อวันหนึ่งที่ต้นไม่ได้ติดต่อออม เธอก็รู้สึกว้าๆว้อๆไปบางอย่างและพยายามดิ้นรนที่จะติดต่อเขาให้ได้ (ออม: “พอเริ่มคุยเยอะขึ้น เยอะขึ้น เวลาเขาหายไป ติดต่อได้แล้วเนี่ย เราก็พัฒนามากขึ้น ก็เริ่มรู้สึกดี”)

ดังนั้น ในขั้นนี้ ผู้วิจัยจึงพบว่ามีการใช้โทรศัพท์ หรือสื่อที่มีความใกล้ชิดกว่าเข้ามามีบทบาทในการกระชับความสัมพันธ์ ทั้งนี้สาเหตุที่ออมเลือกใช้โทรศัพท์หาต้นนั้นเป็นเพราะ ในสถานการณ์นั้นต้นขาดการติดต่อทางแมสเซนเจอร์ไป และที่สำคัญคือการที่เธอรู้สึกกระวนกระวายใจทำให้เธอรู้ตัวว่าเธอ

ชอบเขาและอยากใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดเพื่อจะได้รู้สึกใกล้ชิดกับเขามากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือ ทั้งสองยอมรับว่าหลังจากวันนั้นที่ท่าของทั้งสองก็เริ่มเหมือนคนเป็นแฟนกัน คือมีการคุยกระหนุงกระหนิง และมีแสดงออกความรักออกมา

ในขั้นนี้ นอกจากเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์แล้ว ยังพบว่ามีกรย้ายเข้ามาใช้เฟซบุ๊กหลักเป็นพื้นที่แสดงออกความรักและใช้ในการสำรวจข้อมูลของอีกฝ่ายด้วย กล่าวคือ เมื่อออมรู้สึกชอบต้น เธอก็เริ่มเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กอย่างละเอียด เช่น รูปภาพ ไลน์ คนที่มาแสดงความคิดเห็น คนที่มาแท็กรูป คนที่มากดถูกใจ และยังเข้าไปดูคนคนนั้นต่อ เพื่อดูว่า 1. ต้นเป็นคนอย่างไร ต้นชอบอะไร 2. มีใครเป็นคนพิเศษของต้น หรือมาชอบต้นบ้างหรือไม่ (“สวยไหม เอ๊ะ คนนี้เป็นใคร”) ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าหลังจากเกิดความรู้สึกชอบแล้วจะเกิดการหาข้อมูลของอีกฝ่าย (ออม: “ที่สำรวจ(ลากเสียงยาว)เขามากเลยนะ แต่เขาไม่สำรวจเลย (หัวเราะ)” / “ก็ชอบนะ ก็อยากดูว่า Activityของเขาเป็นยังไง”)

ถัดมาคือ ออมเริ่มแสดงออกความรู้สึกดีกับต้นบนหน้าเฟซบุ๊กของต้น เช่น โปสต์เพลงรัก(ลิงก์มิวสิกวิดีโอ) พิมพ์ข้อความที่บ่งบอกให้คนอื่นรู้ว่าทั้งสองสนิทกัน ทั้งนี้ สาเหตุที่ออมเลือกโปสต์บนเฟซบุ๊กแต่ไม่ส่งให้ต้นโดยตรงทางแมสเซนเจอร์นั้นเป็นเพราะเธอต้องการแสดงออกให้คนอื่นรู้ด้วยว่าทั้งสองกำลังรู้สึกดีต่อกัน อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งนัยยะหลายๆให้คนอื่นรู้ว่าอย่ามายุ่งกับต้น ส่วนทางด้านต้นเขาไม่ได้ใช้เฟซบุ๊กในการสำรวจข้อมูลของออมมากเท่ากับออม เขาเพียงแค่เข้าไปดูเฟซบุ๊กของเธอเพื่ออยากรู้จักเธอมากขึ้น และได้ต่อบอกกับเธอเวลาที่เธอโปสต์หรือพิมพ์ข้อความมา

และในช่วงถัดมา ทั้งสองก็เริ่มใช้การเจอกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้มากขึ้น โดยที่ออมก็เริ่มมีการนำรูปภาพที่พวกเขาถ่ายคู่กันมาลงบนเฟซบุ๊กทั้งของเขาและเธอบ้าง จนในที่สุดทั้งสองก็ตกลงคบกัน

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้พบว่า 1. มีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดมากขึ้น เช่น โทรศัพท์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ 2. มีการหาข้อมูลของอีกฝ่ายในเฟซบุ๊ก 3. มีการใช้เฟซบุ๊กซึ่งมีความเป็นกึ่งสาธารณะหรือมีการเปิดเผยข้อมูลต่อเครือข่ายสังคมของตนเพื่อใช้ในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา และ 4. มีการใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อสุดท้ายที่ใช้ในการกระชับความสัมพันธ์ช่วงปลายและเกิดการขอเป็นแฟน

8.1.4 ขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองตกลงคบหาต่อกัน ทั้งสองก็ใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อหลักในการสร้างความผูกพันรักใคร่กัน แต่ก็พบว่ามีกรใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศให้คนรอบข้างรู้ว่าทั้งสอง

เป็นแฟนกัน โดยใช้การลงรูปคู่บน และถัดมาหลังจากคบกันมาประมาณ 6 เดือนทั้งสองก็ตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลเรื่องการประกาศความสัมพันธ์แล้ว ผู้วิจัยยังเชื่อว่า ออมต้องการใช้รูปคู่เป็นสิ่งที่สื่อสารกับคนที่จะเข้ามาชอบต้น หรือสร้างความเป็นเจ้าของตนนั่นเอง

8.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

8.2.1 ด้านความใกล้ชิด

เนื่องจากทั้งสองเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว และเดิมเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกัน เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่ได้ทำให้ทั้งสองมารู้จักกัน แต่มีผลทำให้ทั้งสองได้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกันเป็นประจำ แม้ว่าทั้งสองจะอยู่ห่างกันก็ตาม

8.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความตั้งใจ

เมื่อต้นกับออมได้ใช้เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์เป็นช่องทางในการลอบใจและไถ่ถามอาการเศร้าๆ ของออม ทั้งสองก็ได้เกิดรับรู้ข้อมูลที่ทั้งสองไม่เคยรู้มาก่อนมากขึ้น เนื่องจากก่อนหน้านั้นทั้งสองเป็นคนที่ไม่เคยได้มาคุยกัน การที่ทั้งสองเป็นคนรู้จักกันมาก่อนหน้านั้นและการที่พอรู้มาบ้างว่าจากเพื่อนว่าต้นเป็นคนนิสัยดีมีน้ำใจจึงทำให้ออมสามารถเป็นตัวของตัวเองและบอกเล่าเรื่องต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่มีผลต่อการกล้าเปิดเผยตัวตน เนื่องจากทั้งสองมีตัวแปรว่าทั้งสองเป็นคนรู้จักที่ไว้ใจกันอยู่แล้ว

แต่สิ่งที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว คือ การที่ทั้งสองสามารถคุยกันได้โดยไม่ติดข้อจำกัดเรื่องเวลา เพราะสามารถพิมพ์ข้อความทิ้งไว้ได้จึงทำให้ทั้งสองคุยเรื่องต่างๆ ได้มากขึ้นในเวลาอันสั้น ดังนั้นทั้งสองจึงความรู้สึกสนิทสนมในระยะเวลาที่เร็ว หรือประมาณ 2-3 เดือนหลังจากคุยกันทางแมสเซนเจอร์ครั้งแรก ซึ่งการเปิดเผยตัวตนที่มากขึ้นนั้นมีผลทำให้ทั้งสองเกิดความตั้งใจจากสิ่งที่พวกเขารับรู้ตัวตนกัน ไม่ใช่รูปลักษณ์หน้าตา เพราะช่วงนั้นทั้งสองก็ยังไม่ได้เจอกันด้วยซ้ำ จึงไม่มีปัจจัยเรื่องรูปลักษณ์หน้าตาเข้ามาเกี่ยวข้อง

8.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของต้นกับออม ผู้วิจัยพบว่า ออมและต้นมีการสำรวจเฟซบุ๊กของอีกฝ่ายเพื่อหาข้อมูลอีกฝ่ายเพิ่มเติม โดยเฉพาะออกที่เข้าไปสำรวจอย่างจริงจัง เพราะต้องการทั้งคู่ว่าต้นเป็นคนอย่างไร ชอบอะไร และเพื่อดูว่าใครเป็นคู่แข่งกับเธอ ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว (One-sided self-disclosure)

นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งสอง โดยเฉพาะออมที่ใช้ลูกเล่นในแมสเซนเจอร์ เช่น การส่งสติ๊กเกอร์ หรือรูปภาพเพื่อสื่อสารแทนตัวอักษร หรือแม้แต่ตอนที่ทั้งสองเริ่มรู้สึกชอบกัน ออมก็ใช้หน้าเฟสบุ๊ก หลักในการแสดงออกความรู้สึกของเธอที่มีต่อต้น เช่น โปสต์ลิงก์เพลง พิมพ์ข้อความขอบคุณ พิมพ์ ภาพอักษรรูปภาพ(Emoticon) และทั้งสองก็ใช้เฟสบุ๊ก เช่น การลงรูปคู่ เพื่อประกาศความสัมพันธ์ แบบให้ทุกคนรับรู้ในทันที ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

8.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากออมมีประสบการณ์รักเก่าที่เธอถูกนอกใจ ดังนั้นออมจึงรู้สึกหวาดระแวงได้ง่าย สังกัดได้จากพฤติกรรมการสำรวจเฟสบุ๊กต้นของเธอ อย่างไรก็ตาม ต้นเป็นคนที่ค่อนข้างตามใจเธอ และตลอดที่ผ่านมาเขาก็อยู่เคียงข้างเธอในยามที่เธอทุกข์ใจซึ่งเป็นการสะท้อนว่าเขาเป็นคนเอาใจใส่และเป็นคนดี ดังนั้น พฤติกรรมและอุปนิสัยของต้นจึงมีส่วนทำให้ออมรู้สึกมั่นคงมากขึ้น ดังนั้น หลังจากตกลงคบกัน ออมจึงมักกังวลในแง่ที่ว่ากลัวคนอื่นจะมาชอบต้นหรือมายุ่งกับต้นมากกว่าที่กลัวว่าต้นไปชอบคนอื่น แต่ก็ต้องยอมรับว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้ติดต่อและปฏิสัมพันธ์กับคนได้มากและง่ายขึ้นนั้นมีผลต่อความหวาดระแวง แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แสดงความมั่นคงของอีกฝ่าย

9. ดนัยกับกีฟ (อายุ 34 ปี และ 28 ปี)³⁰

ดนัยกับกีฟทำงานอยู่แผนกเดียวกัน แต่ดนัยเป็นคนที่งานยุ่งมากและเป็นคนค่อนข้างเก็บเนื้อเก็บตัว เขาจึงเป็นคนที่ไม่ค่อยสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งกีฟด้วย แต่แล้ววันหนึ่งก็มีเหตุให้ดนัยต้องตามเอกสารงานบางอย่างจากกีฟ แต่ทว่าวันนั้นกีฟไม่สบายและนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล วันนั้นดนัยที่ต้องการติดต่อกีฟจึงไลน์ไปหากีฟเพื่อถามไถ่อาการและคุยเรื่องงาน ครั้งนั้นจึงเป็นครั้งแรกที่ดนัยได้คุยกับกีฟอย่างจริงจังและเขาก็พบว่า กีฟเป็นคนที่คุยด้วยแล้วรู้สึกสนุก เพราะเธอมีปฏิกิริยาตอบกลับกับสิ่งที่เขาเล่าเป็นอย่างดี กล่าวคือ เธอจดจำสิ่งที่เขาเล่าทำให้เธอสามารถปะติดปะต่อเรื่องต่างๆที่เขาเล่าต่อมาได้และบางครั้งเธอยังผลัดเป็นฝ่ายถามหรือชวนดนัยคุยบ้าง ดนัยซึ่งไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกับใครเท่าใดเพราะต้องทำงานตลอดเวลา เขาจึงรู้สึกดีที่มีกีฟเป็นเพื่อนที่คุยกับเขาได้

หลังจากนั้นทั้งสองก็คุยไลน์กันเป็นประจำ โดยคุยกันเรื่องงานบ้าง เรื่องคนที่ทำงาน เรื่องสัพเพเหระ หรือชีวิตประจำวันกันในฐานะรุ่นพี่รุ่นน้องที่ทำงาน ซึ่งตอนนั้นเองกีฟก็พักกับแฟน(ที่ทำงานอยู่คนละบริษัท)อยู่ ทั้งสองยังคงคุยไลน์กันเป็นประจำทุกวันมาประมาณ 6 เดือน จนทั้งสองสนิทสนมกัน ดนัยจึงเริ่มชวนกีฟไปกินข้าวเที่ยงด้วยกันบ้าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในช่วงนี้ดนัยกับกีฟน่าจะเริ่มมีความรู้สึกดีต่อกันบ้างแล้ว แต่ด้วยกีฟมีเวลาแฟนอยู่แล้วและทั้งสองเองก็ทำงานอยู่แผนกเดียวกัน ทั้งสองจึงค่อนข้างระมัดระวังตัวและพยายามไม่ให้ใครรู้ว่าทั้งสองไปไหนมาไหนด้วยกัน จนกระทั่งผ่านไปอีกประมาณ 6 เดือน กีฟก็เลิกกับแฟน

เมื่อดนัยทราบว่ากีฟเลิกกับแฟน เขาจึงเริ่มคิดที่อยากจะพัฒนาความสัมพันธ์กับกีฟในแบบแฟนด้วยการโทรศัพท์ไปคุยกับเธอแทนการคุยในไลน์บ้าง หรือเริ่มชวนเที่ยว เช่น ไปดูภาพยนตร์ด้วยกัน บ่อยมากขึ้น นอกจากนี้เขายังคอยไปรับไปส่งกีฟที่หอพักกับที่ทำงานเป็นประจำและคอยโทรศัพท์หรือไลน์ถามเธอทุกครั้งทีกลับบ้านในวันที่เขาไม่สามารถไปส่งเธอได้ เขาเริ่มปรับวิธีคุยกับเธอให้อ่อนหวานมากขึ้น มีส่งสติ๊กเกอร์ไลน์ลายน่ารักเพื่อบ่งบอกความรู้สึกรักให้กีฟ และเมื่อความรู้สึกของทั้งสองลึกซึ้งมากขึ้น ดนัยก็ขอคบกับกีฟเป็นแฟน

หลังจากที่ทั้งสองคบกัน ดนัยจะส่งข้อความไลน์บอกรักกีฟทุกวัน ในขณะที่กีฟซึ่งเป็นคนขี้อายจะเป็นฝ่ายคอยรับสารมากกว่าที่จะแสดงออก แต่เธอก็มีแสดงออกบ้างด้วยการส่งสติ๊กเกอร์ไลน์ให้เขาแทน นอกจากนี้สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกประหลาดใจมากระหว่างสัมภาษณ์ คือ การที่ดนัยกับกีฟโทรศัพท์

³⁰ ดนัย และ กีฟ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2558

หากันค้ำไว้ข้ามคืนเกือบทุกคืนเป็นเวลานานหนึ่งปี โดยให้เหตุผลว่ามันทำให้ทั้งสองรู้สึกเหมือนว่าอยู่ด้วยกัน ดนัยเล่าว่าเขาเป็นคนทำงานยุ่งตลอดเวลา แต่เขาก็อยากใช้เวลาอยู่ด้วยกันกับกีฟให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เขาจึงสมัครโปรแกรมชั้นโทรศัพท์เบอร์คนพิเศษแบบเหมาจ่ายเพื่อโทรหากีฟตลอดทั้งคืน ดังนั้นแม้ในช่วงที่ทั้งสองไม่ได้อยู่ด้วยกันช่วงกลางคืน แต่ทั้งสองก็ใช้การโทรศัพท์ค้ำทิ้งไว้เป็นทำให้ทั้งสองรู้สึกเหมือนว่าอยู่ด้วยกัน ปัจจุบันทั้งสองไม่ได้โทรศัพท์ค้ำทิ้งไว้แบบนี้แล้ว เพราะเมื่อปีที่แล้วทั้งสองแต่งงานและอยู่ด้วยกันจริงๆ

9.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

9.1.1 ขึ้นทำความรู้จัก

ดนัยกับกีฟทำงานอยู่แผนกเดียวกัน แต่ด้วยความที่ดนัยเป็นคนทำงานยุ่งมากและยังเป็นคนเก็บเนื้อเก็บตัว ทั้งสองจึงไม่สนิทสนมหรือเคยคุยกันอย่างจริงจัง แต่เพราะด้วยเหตุที่ดนัยต้องตามงานเอกสารจากกีฟและวันนั้นกีฟเองก็ไม่ได้อยู่ที่ทำงานแต่นอนพักอยู่ที่โรงพยาบาล จึงทำให้เขาใช้ไลน์ซึ่งเป็นสื่อที่ไว้ใช้กับคนทั่วไปและดูไม่รบกวนเวลาอีกฝ่ายมากนัก(อ่านหรือตอบข้อความเมื่อใดก็ได้) เข้าไปทักและคุยกับเธอ ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าทั้งสองเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว แต่เพราะมีเหตุจึงทำให้ทั้งสองได้มาคุยกัน

9.1.2 ขึ้นศึกษากัน

ครั้งแรกที่ทั้งสองได้คุยกัน ดนัยกับกีฟเป็นคู่สนทนาที่เข้ากันได้ดี ดนัยเล่าว่ากีฟไม่ใช่แค่อ่านสิ่งที่เขาเล่า แต่เธอยังถามต่อหรือหาเรื่องมาชวนคุย (ดนัย: “คุยไป แล้วเขาตอบไป” / กีฟ: “ใช่ๆ คุยแล้วเราก็ตอบโต้ไปตอบโต้กันมา”) จึงทำให้การสนทนาของพวกเขาผ่านทางไลน์ไหลลื่นและสนุกมากขึ้น หลังจากนั้นดนัยซึ่งไม่ค่อยมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับใครเท่าใดนัก เพราะทำงานยุ่งตลอดเวลา จึงได้กีฟมาเป็นเพื่อนคุยซึ่งนอกจากเรื่องงาน พวกเขาาก็เริ่มคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป ซึ่งทั้งสองก็พบว่าทั้งสองมีความสนใจคล้ายคลึงกัน และระหว่างทั้งสองก็ทักกันที่ทำงานบ่อยมากขึ้น

โดยหลังจากที่คุยกันครั้งแรก พวกเขาคุยไลน์กันต่อเนื่องในฐานะรุ่นพี่รุ่นน้องที่ทำงานต่อมาอีกประมาณ 6 เดือน จนทั้งสองค่อยๆสนิทสนมกันไปเรื่อยๆ กล่าวคือ ทั้งสองคุยกันได้ทุกเรื่องและหากมีเรื่องใดไม่สบายใจ ก็จะมาบอกเล่าสู่กันฟัง แต่ด้วยความที่กีฟมีแฟนอยู่แล้ว ดนัยจึงยังเกรงใจยังไม่กล้าชวนเธอไปกินข้าวด้วยในทีแรก แต่เมื่อผ่านมา 6 เดือน เขาก็เริ่มชวนเธอไปกินข้าวเที่ยงหรือข้าวเย็นด้วยกันหลังเลิกงานบ้าง จนผ่านมาอีก 6 เดือน หรือประมาณ 1 ปีนับตั้งแต่ทั้งสองเริ่มคุยไลน์กัน

กีฟก็เลิกกับแพน ดนัยซึ่งรู้สึกดีกับกีฟ แต่เพราะกีฟมีแพนแล้ว จึงเข้ามาจีบเธอหรือเปลี่ยนสถานะจากรุ่นพี่มาเป็นคนที่อยากจะคบหาดูใจด้วย

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า 1. ทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันทำให้ทั้งสองเกิดการคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มาก 2. การคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มากทำให้ทั้งสองสนิทสนมกัน 3. มีการใช้การเจอกันในการกระชับความสัมพันธ์

9.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อดนัยจีบกีฟ เขาก็เริ่มใช้โทรศัพท์โทรคุยกับเธอเพื่อสร้างความใกล้ชิดมากขึ้น (ก๊ิก: *เขา (ดนัย)บอกรักทางโทรศัพท์หวานกว่าในไลน์ เพราะมันมีน้ำเสียง*) และเริ่มปรับสำนวนภาษาเพื่อแสดงออกความรักความรู้สึก หรือมีการส่งสติ๊กเกอร์โต้ตอบกลับ เพราะตอนนั้นกีฟก็ชอบดนัยเหมือนกัน แต่ด้วยความขี้อาย เธอจึงใช้สติ๊กเกอร์แทนการพิมพ์เป็นตัวอักษรชัดเจน หลังจากนั้นทั้งสองก็เริ่มไปเที่ยว หรือไป “เดท” ด้วยกัน และทำให้ทั้งสองได้มีโอกาสเห็นถึงความคล้ายคลึงและเข้ากันได้จนรู้สึกมั่นใจว่าอีกฝ่ายคือคนที่ใช่ ในที่สุดทั้งสองก็ตกลงคบหาดูใจกัน (ดนัย: *“ผมก็ไม่เคยคิดว่าจะมีใครรับได้เหมือนเขา”/ “ผมเป็นคนลุ่มๆ และกีฟเขาก็ลุ่มๆเหมือนกัน อาหารข้างทางเขาก็กินได้”*)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า 1. มีการย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิด อย่างโทรศัพท์ในการกระชับความสัมพันธ์ 2. มีการใช้ลูกเล่นของไลน์ และการปรับสำนวนการคุยให้หวานขึ้นเพื่อแสดงออกความรัก 3. มีการใช้การเจอกันในการกระชับความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และนำไปสู่การคบหากัน

9.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

เนื่องจากดนัยเป็นคนไม่เล่นเฟซบุ๊ก เพราะเป็นคนที่ยุ่งเรื่องงานมากและค่อนข้างเก็บเนื้อเก็บตัว อีกทั้งทางกีฟเองก็เป็นคนเงียบๆเก็บเนื้อเก็บตัวเช่นกัน หรือแม้แต่การที่ทั้งสองทำงานอยู่แผนกเดียวกันซึ่งหากคบหาดูใจกัน คนก็อาจครหาหรือนินทาได้ ดังนั้นทั้งสองจึงไม่ได้ใช้เฟซบุ๊กหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่นๆในการประกาศความสัมพันธ์ แต่ใช้การไปไหนมาไหนด้วยกันสองคนเป็นสื่อที่บอกคนรอบข้างค่อยๆเข้าใจไปด้วยตัวเองว่าทั้งสองคบกัน

9.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

9.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของदनัยกับก๊อฟ เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือไลน์ ไม่ใช่เหตุที่ทำให้ทั้งสองเจอกัน เพราะทั้งสองเป็นคนที่รู้จักกันอยู่แล้ว แต่ไลน์มีส่วนช่วยให้दनัยซึ่งมีวิถีชีวิตค่อนข้างยุ่งนั้นสามารถคุยกับก๊อฟได้โดยไม่กระทบการวิถีชีวิตของเขา หรือกล่าวอีกอย่างคือ เชิงกายภาพ ดนัยอยู่ใกล้ก๊อฟก็จริง แต่เชิงพฤติกรรม ดนัยนั้นอยู่นอกจากก๊อฟ การที่มีไลน์จึงช่วยให้เขาซึ่งยุ่งตลอดเวลามีโอกาสได้ทำความรู้จักเธออย่างจริงจัง

9.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

กรณีของदनัยกับก๊อฟค่อนข้างชัดเจนว่า ทั้งสองประทับใจและตัดสินใจคบกันเพราะตัวตน เนื่องจากทั้งสองรู้จักกันมานานแล้ว ดังนั้นรูปร่างหน้าตาจึงไม่มีผลต่อความรู้สึก ใดๆ ก็ดี เพราะทั้งสองเป็นคนที่รู้จักกันและต้องเจอกันเป็นประจำอยู่แล้ว ทั้งสองจึงไม่มีความประหม่าในการคุยกัน จะมีก็คือตอนที่ก๊อฟกับदनัยรู้สึกชอบกัน ก๊อฟถึงใช้สติ๊กเกอร์ในการสื่อความแทนการพิมพ์ เมื่อไม่มีความประหม่า ทั้งสองก็สามารถเปิดเผยความเป็นตัวของตัวเองได้คล่องอยู่แล้ว ดังนั้น กรณีของदनัยจึงไม่พบว่า ไลน์มีผลทำให้ทั้งสองกล้าเปิดเผยตัวตนได้อย่างคล่องมากขึ้น และไม่ใช่ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการประทับใจที่ตัวตน

9.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเนื้อจริง

แม้ไลน์จะไม่มีผลทำให้เกิดความประทับใจที่ตัวตน เพราะทั้งสองรู้จักกันมานานและสามารถเป็นตัวของตัวเองได้อยู่แล้ว แต่อย่างไร ไลน์ก็มีประโยชน์หรือคุณูปการอย่างมากต่อความสัมพันธ์ของพวกเขา เนื่องจากดังที่กล่าวในประเด็นความใกล้ชิดว่า แม้ในเชิงกายภาพทั้งสองจะอยู่ใกล้กันมากก็จริง แต่เชิงพฤติกรรม ดนัยนั้นอยู่นอกจากก๊อฟ เพราะเขายุ่งเรื่องงานตลอดเวลา ดังนั้นการที่มีไลน์ซึ่งลดเงื่อนไขการมีเวลาตรงกันถึงจะสื่อสารกันได้นั้นมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ทั้งสองสามารถศึกษาและกระชับความสัมพันธ์กันได้ (दनัย: “เรื่องเวลาดีผลเยอะ ถ้าไม่มีไลน์ ผมคงลำบาก ลำบากสำหรับคู่ผม เพราะมันคงไม่สะดวกที่จะยกโทรศัพท์มาโทรหาเขา มันคงใช้เวลามากกว่านี้”) อีกทั้งการที่ทั้งสองสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ตลอดเวลา ยังทำให้ทั้งสองศึกษาและกระชับความสัมพันธ์ได้เร็วขึ้น เมื่อเทียบกับการที่ต้องรอให้दनัยมีเวลาว่างเพื่อมาคุยกัน (दनัย: “ระหว่างมีไลน์ เราอาจทำความรู้จักกันได้ 10 ส่วนในเวลาหนึ่งวัน แต่ถ้าไม่มี 10 ส่วน เราอาจใช้เวลาอาทิตย์หนึ่ง” / “ผมว่าเนื้อหาของการจีบมันไม่เปลี่ยนหรอก แต่เทคโนโลยีพวกนี้มันทำให้ง่าย”)

ถัดมา คือ ทั้งสองยังใช้ลูกเล่นของไลน์ เช่น การส่งรูป สติกเกอร์ เพื่อให้บทสนทนามีสีสัน และสนุกสนานมากยิ่งขึ้น (दनัย: “อย่างทุกวันนี้ อยากรจะส่งรูปหาคนที่เรารัก เป็นอะไรที่โทรศัพท์ทำไม่ได้แน่นอน”) ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า 1. ไลน์ที่เป็นสื่อที่ลดข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องตรงกัน ทำให้ทั้งสองมีโอกาสได้ศึกษาและกระชับความสัมพันธ์กัน 2. ไลน์ที่เป็นสื่อที่ลดข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องตรงกันยังทำให้ทั้งสองสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้มากในเวลาอันสั้น จึงทำให้ทั้งสองรู้จักตัวตนและสนิทสนมกันเร็วกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว 3. มีการใช้ลูกเล่นของไลน์ในการสร้างบทสนทนาให้ดีขึ้น

9.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากกรณีของदनัยและกีฟเป็นคนรู้จักกันที่ต้องเจอกันเป็นประจำ อีกทั้งทั้งสองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบส่วนตัว อย่างเช่น ไลน์ กล่าวคือ ไม่มีการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น พวกเขาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการติดต่อกันสองคน หรือเป็นแบบปิด และพวกเขาก็เน้นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นหลักและยังใช้เวลาประมาณ 1 ปี ในการศึกษากัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พวกเขาใช้การสื่อสารที่มีทุนด้านเวลา แรงค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้ทั้งสองมีความรู้สึกที่มั่นคงในความสัมพันธ์ กอปรกับอุปนิสัยของदनัยและกีฟที่เป็นคนตรงไปตรงมาจึงทำให้ทั้งสองรู้สึกมั่นคงมากขึ้นเช่นกัน

10. ชั้นกับจำ (อายุ 23 ปี และ 26 ปี)³¹

ชั้นกับจำเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องที่คณะเดียวกัน ทั้งสองเจอกันครั้งแรกในงานค่ายนักศึกษาของคณะที่เรียนด้วยกัน ชั้นรู้สึกปึงจำทันทีที่เห็น เพราะจำนอกจากจะรูปร่างหน้าตาดี เธอยังมีบุคลิกที่คล่องแคล่วและเป็นผู้หญิงที่มากความสามารถ แต่ชั้นยังรู้สึกประหม่าจึงใช้วิธีเข้าไปจีบเธอแบบเสียบๆ ก่อนด้วยการถามเฟซบุ๊กของจำจากรุ่นพี่ที่เขารู้จัก และแอบส่งดอกไม้กระดาษไปให้จำ รวมทั้งเข้าไปให้จำผูกสายสิญจน์ข้อมือให้ระหว่างที่อยู่ในค่าย

จนเมื่อจบค่าย ชั้นก็กดส่งคำขอเป็นเพื่อนจำหลังจากที่เขาได้ชื่อเฟซบุ๊กจำมาจากรุ่นพี่ จำซึ่งเป็นคนค่อนข้างระมัดระวังในการรับใครเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก เมื่อเห็นชั้นส่งขอเป็นเพื่อนมา เธอจึงสำรวจเฟซบุ๊กเบื้องต้นก่อนว่าเขาเป็นใคร โดยดูเกี่ยวกับ(About) ของชั้นและเห็นว่าเขาเรียนคณะเดียวกันและยังเห็นว่าชั้นมีเพื่อนร่วม(Mutual friend)กับเธอหลายคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนๆ หนึ่งที่ชอบทำงานกิจกรรม จึงทำให้เธอคิดว่าชั้นคงเป็นเด็กกิจกรรมคล้ายกัน เธอจึงกดรับเขาเป็นเพื่อน ถัดจากนั้นชั้นซึ่งเป็นมาดกวนๆ ก็เข้าไปแนะนำตัวเขาบนหน้าเฟซบุ๊กของจำแบบกวนๆ ซึ่งจำก็พิมพ์ตอบตามมารยาทไป จากนั้นชั้นก็เข้าไปทักเธอต่อในเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์(Facebook Messenger) หรือ “อินบ็อก” ด้วยการนำเรื่องดอกไม้กระดาษที่เขาแอบให้เธอตอนอยู่ที่ค่ายมาเป็นข้ออ้างชวนเธอคุยในทำนองว่าเขารู้ว่าคนที่ให้เป็นใคร

ชั้นเมื่อเริ่มจีบจำด้วยการชวนคุย เขาก็เริ่มวางแผนว่าเขาจะวางตัวและชวนเธอคุยอย่างไรดี เธอจึงจะประทับใจในตัวเขา เขาเลยเข้าไปดูข้อมูลเธอในเฟซบุ๊กโดยดูอย่างละเอียดทั้งรูปภาพ สเตตัส และวิธีการแสดงความคิดเห็นกับคนอื่นๆ และเขาก็สังเกตเห็นว่าจำเป็นผู้หญิงเก่งและมีความมั่นใจในตัวเอง จึงเดาว่าเธอน่าจะเป็นคนไม่ค่อยยอมคน ชั้นเลยวางตัวและใช้วิธีการในการเข้าหาเธอด้วยการแกล้งหรือแซวเล่นเป็นประจำเพื่อให้เธอได้ต่อความยาวสาวความยืดกับเขาต่อ หรือว่าง่ายๆ เป็นกลยุทธ์ให้เธอทั้งจำเขาได้และได้คุยกันเขาบ่อยๆ เพื่อสร้างความสนิทสนมกันและเมื่อเปิดภาคเรียน ชั้นกับจำก็มีโอกาสได้เจอกันบ้างที่คณะ

ชั้นชวนจำคุยอินบ็อกทุกวันประมาณหนึ่งเดือน โดยบางวันที่เจอกัน ชั้นจะเข้าไปแกล้งยียวนกวนประสาทจำบ้าง จนในที่สุดจำก็เริ่มรู้ตัวว่าชั้นกำลังจีบเธออยู่ แต่จำกลับรู้สึกปฏิเสธชั้น จำยอมรับว่าเธอสนุกที่ได้คุยกับชั้น เพราะเขาเป็นคนเล่าเรื่องสนุกและเป็นคนช่างหาเรื่องแปลกๆ มาเล่าได้อยู่

³¹ ชั้น และ จำ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 27 พฤษภาคม 2558

เรื่อยๆ ซึ่งก็บังเอิญตรงกันที่เธอเป็นชอบฟังคนอื่นเล่าเรื่องด้วยเช่นกัน ดังนั้นจำจึงไม่เคยรู้สึกเบื่อหน่ายที่ชั้นจะคุยอินบ็อกกับเธอเป็นเวลานานๆทุกวัน แต่ทว่าใจหนึ่งเธอก็ปฏิเสธชั้น เพราะชั้นแตกต่างจากผู้ชายที่เธอคาดหวังไว้มาก เนื่องจากบุคลิกของชั้นในตอนนั้นออกแนว “เถื่อนๆ” กล่าวคือ วั้มมยาว วั้มหนวดไว้เครา แต่งตัวปอนๆ สุกๆ และที่สำคัญคือชั้นเป็นคนเจ้าชู้ ดังนั้น จำจึงพยายามปฏิเสธความรู้สึกดีๆที่มีต่อชั้น แม้ว่าระหว่างนั้นเธอเองก็มีความสุขที่ได้คุยกับเขา

เมื่อชั้นเริ่มแสดงตัวชัดเจนขึ้นเธอก็บอกว่าเขาชอบเธอ ชั้นก็เริ่มใช้วิธีจีบจำด้วยการเอาใจเธอสารพัด เช่น ซื้อมื้อน้ำดื่มไปให้ทุกเช้า เอาดอกไม้หรือตุ๊กตาไปให้บ้าง และในโลกออนไลน์ เขาก็แสดงออกด้วยกดถูกใจ(Like) เธอทุกโพสท์ หรือแท็ก(tag-ติดป้ายชื่อ)จำในลิงก์เพลงรัก(มิวสิควีดีโอบนหน้าเฟซบุ๊กของเขา แต่ไม่ว่าชั้นจะอย่างไร จำก็ไม่แสดงปฏิกิริยาตอบกลับเขา เช่น ไม่กดถูกใจ ไม่แสดงความคิดเห็น เธอจะตอบกลับเขาก็เฉพาะที่คุยกับในอินบ็อกกับเจอหน้าทีคุณะเท่านั้น

ชั้นพยายามเอาชนะใจจำประมาณ 6 เดือน และเขาก็เกิดอาการท้อใจและลองคบกับรุ่นน้องอีกคนที่คุณะ ช่วงนั้นชั้นจึงขาดการติดต่อกับจำไป ทางด้านจำ เมื่อชั้นหายไปเธอก็รู้สึกกระวนกระวายใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับความรู้สึกชั้นและจริงๆเธอเองก็อยากให้ชั้นกลับมาจีบเธอเหมือนเดิม แต่เพราะจำปฏิเสธชั้นมาตลอด เธอจึงได้แต่เพียงเข้าไปดูความเคลื่อนไหวของชั้นในเฟซบุ๊กอย่างเงิบๆทุกวัน ช่วงเดียวกันเธอก็เริ่มถามข้อมูลของชั้นจากรุ่นน้องและเพื่อนของเธอที่รู้จักเขาซึ่งทุกคนล้วนแต่เตือนเธอไม่ให้ไปยุ่งกับเขา เพราะชั้นเจ้าชู้และตอนนั้นกำลังคบผู้หญิงอีกคนอยู่ แต่จำก็ยังไม่เชื่อทั้งหมด เพราะเธอรอที่จะฟังจากชั้นเองมากกว่า

จนกระทั่งปิดภาคเรียนปีนั้นซึ่งเป็นช่วงวิกฤติน้ำท่วมกรุงเทพฯครั้งใหญ่ ปี พ.ศ. 2554 ชั้นที่มีบ้านอยู่จังหวัดปทุมธานีก็ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเช่นกัน ในช่วงนั้นชั้นรู้สึกท้อใจและต้องการใครสักคนที่คอยเข้าใจในสิ่งที่เขาเผชิญ แม้ตอนนั้นเขากำลังคบกับรุ่นน้องอีกคนอยู่ แต่เขากลับนึกถึงจำเป็นคนแรก เขาจึงกลับมาติดต่อกับจำอีกครั้งโดยการโทรศัพท์หาเธอเป็นครั้งแรก ทางด้านจำซึ่งรอชั้นอยู่แล้ว เมื่อได้ทราบว่าเขากำลังเผชิญปัญหา เธอจึงทำหน้าที่คอยรับฟังและให้กำลังใจเขา นอกจากนี้เธอยังแสดงน้ำใจด้วยการช่วยเหลือชั้นหลายอย่าง เช่น ซื้อมื้อน้ำดื่มไปให้ชั้นตอนที่เขาทำรองเท้าหายขมขมไปเป็นอาสาสมัครช่วยกรอกทราย ช่วยเติมเงินโทรศัพท์และซื้อชั่วโมงอินเทอร์เน็ตให้ชั้นระหว่างที่เขาต้องอยู่เฝ้าบ้านตอนที่เกิดน้ำท่วม เมื่อผ่านพ้นช่วงน้ำท่วม ชั้นจึงรู้ใจตัวเองว่า จำคือคนที่เขาต้องการ เพราะเธอคือคนที่อยู่เคียงเขาตลอด

จากนั้นซันก็กลับมาจีบเธออีกครั้ง และเขาตัดสินใจหยุดความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นๆที่เขาคุยด้วย รวมทั้งรุ่นน้องผู้หญิงคนนั้น ซันแสดงความบริสุทธิ์ใจด้วยการเล่าให้จำฟังอย่างหมดเปลือกว่าเขากำลังคุยๆกับใครบ้างและกำลังทยอยบอกเลิกอยู่ แต่กลับกลายเป็นว่าความจริงที่ซันเล่านั้นทำให้จำรู้สึกเสียใจและผิดหวังมากที่เรื่องทั้งหมดที่เธอพอรับรู้มาบ้างนั้นเป็นเรื่องจริง เธอจึงปฏิเสธซันอีกครั้ง สุดท้ายซันจึงตัดสินใจปรับเปลี่ยนตัวเองเสียใหม่ด้วยการตัดผม โกนเครา แต่งตัวเรียบร้อย เลิกสูบบุหรี่ และเข้าหาจำอย่างสุภาพมากขึ้น ไม่แกล้งเธอเหมือนแต่ก่อน ด้วยความพยายามและตั้งใจจริง ในที่สุดจำก็ใจอ่อนและยอมตกลงคบซันในที่สุด และเมื่อตกลงคบกันแล้ว ทั้งสองก็ประกาศว่าเป็นแฟน ด้วยการลงรูปคู่กันในเฟซบุ๊ก ใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัวเฟซบุ๊ก และตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา (in a relationship)

10.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

10.1.1 ชั้นทำความรู้จัก

ซันกับจำเจอกันครั้งแรกที่งานค่ายนักศึกษาของคณะ(มหาวิทยาลัย) ซันเห็นจำครั้งแรกก็รู้สึกชอบ เพราะเป็นคนที่มีบุคลิกหน้าตาตรงกับที่เขาเคยคาดฝันไว้ เขาเลยถามเฟซบุ๊กของเธอจากรุ่นพี่อีกคนที่เขาสนิทด้วย ทั้งนี้สาเหตุที่เขาไม่เข้าไปชวนเธอคุยหรือจีบเธอตรงๆ เนื่องจากเขารู้สึกประหม่าและต้องการจีบโดยเริ่มต้นแบบแนบเนียนก่อนซึ่งเฟซบุ๊กดูเป็นสื่อกลางๆ ที่ไว้ใช้ปฏิสัมพันธ์กับคนรู้จักทั่วไปไม่ได้มีนัยยะจะจีบอะไรมาก ดังนั้นเขาเลยเลือกที่จะใช้เฟซบุ๊ก (ซัน: *“มันสามารถทำให้เราดูเหมือนเนียนๆได้ ดูแว่วๆไม่รู้เรื่องอะไรแล้วการไปขอเบอร์ คนส่วนใหญ่ก็ไม่น่าจะให้ ถ้าให้ก็แสดงว่าเขาอาจจะมิใจ คือถ้าไม่ให้เนี่ย คือจบแล้วชีวิต”*) จากนั้นเขาก็ดส่งคำขอเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก จำซึ่งเป็นคนเลือกคนที่มาเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กเหมือนกับรัตน์(คู่ที่ 5) เธอจึงไม่กดเป็นเพื่อนเขาในทันที แต่ดูรูปประจำตัวซึ่งเธอก็คุ้นๆหน้า ดูเกี่ยวกับเลขรู้ว่าเรียนคณะเดียวกัน และดูเพื่อนร่วมซึ่งเขามีเพื่อนร่วมหลายคนเป็นเพื่อนที่คณะเดียวกันกับเธอและยังเป็นคนที่ทำกิจกรรมนักศึกษาเป็นประจำเหมือนเธอ จึงทำให้เธอรู้ว่าซันเป็นรุ่นน้องที่คณะและเป็นเด็กกิจกรรมเหมือนกันกับเธอ เธอจึงกดรับเป็นเพื่อนโดยไม่คิดว่าเขาเข้ามาเป็นเพื่อนเพราะเหตุใด(จำ: *“ดูโปรไฟล์เขา มันจะมีบอกว่าเขาเป็นรุ่นน้องเราที่คณะ คือคุ้นหน้า แอ้มมี mutual friend เป็นเพื่อนเราเยอะ แล้วเพื่อนร่วมเขาก็เป็นคนทำกิจกรรมด้วย ก็น่าจะเป็นเด็กกิจกรรมก็เลยรับ”*)

ดังนั้นโดยสรุปแล้ว 1. เฟซบุ๊กที่เป็นสื่อที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับคนรู้จักทั่วไปทำให้มันมีการรับรู้ถึงความเป็นกลาง หรือไม่มีนัยยะที่บ่งบอกว่าเจตนาว่าจะจีบ(เมื่อเทียบกับการคุยโทรศัพท์ที่ระบุ

ว่าต้องการคุยกับอีกฝ่ายแบบทันที) 2. ข้อมูลเบื้องต้นในเฟซบุ๊ก โดยเฉพาะเพื่อนร่วมมามีผลต่อการลดความไม่ไว้วางใจในแง่ความไว้นื้อเชื่อใจและความคล้ายคลึงกัน

10.1.2 ชั้นศึกษากัน

เมื่อทั้งสองเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊กแล้ว ชั้นก็ใช้ทั้งการทักบนหน้าเฟซบุ๊กเธอเพื่อเรียกร้องความสนใจให้เธอสังเกต จากนั้นเขาก็ใช้เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ในการคุยกัน เพราะเป็นการคุยที่เป็นส่วนตัว โดยเขาเริ่มจากการนำเรื่องที่ต่อเนื่องจากในค่ายซึ่งเกี่ยวข้องกับจำ(เรื่องใครให้ดอกไม้กระดาษแก่เธอ) มาเป็นหัวข้อชวนคุย และด้วยความที่ชั้นเองซึ่งมีประสบการณ์จีบผู้หญิงมามาก(เหมือนอิม คู่ที่ 4) จึงทำให้เขามีลีลาการชวนคุยที่สนุกสนานและหาเรื่องตลกมาเล่าให้จำซึ่งเป็นคนชอบฟังเรื่องต่างๆ อยู่แล้วรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกกับคุยกับเขามากขึ้น แต่ช่วงแรกจำก็ยังไม่มั่นใจว่า ชั้นคิดอย่างไรกับเธอ

ระหว่างนี้ชั้นก็เข้าไปสำรวจข้อมูลของจำจากการดูเฟซบุ๊ก เพื่อเข้าไปดูว่าจำเป็นคนอย่างไร และมีใครเป็นคู่แข่งบ้าง และทำที่สุดเพื่อที่เขาจะรู้ว่าเขาควรจะชวนเธอคุยเรื่องอะไร และจะได้วางตัวได้ถูกว่าเธอน่าจะชอบคนแบบไหน โดยดูจากปฏิกิริยาที่เธอโต้ตอบกับคนที่คู่แข่ง ซึ่งชั้นก็ทำได้ดี เพราะเขารู้ว่าเธอเป็นคนสนใจเรื่องต่างๆ เขาจึงใช้การเล่าเรื่องสนุกๆ และรู้ว่าเธอเป็นคนไม่ยอมคน เขาจึงวางตัวทวนประสาทเพื่อที่เธอจะได้ต่อความยาวสาวความยืด หรือเป็นกุศโลบายทำให้เธอคุยกับเขามากขึ้นและจดจำเขาได้ (จำ:“เพราะคุยตรงกัน คุยถูกคอ แล้วเขาคุยเก่งด้วย และเขาทำกิจกรรม ซึ่งเราก็ทำกิจกรรมเหมือนกัน แล้วคือเราก็ไม่ใช่แบบไฮโซอะไรยังเงี้ยง แล้วเขาไม่ได้เป็นแบบนั้น ก็คุยกันได้ คุยถูกคอ เขาก็มีเรื่องมาคุยเรื่อยๆ เราก็นั่ง)”)

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อชั้นเข้ามาชวนเธอคุยบ่อยมากขึ้น ความถี่ในการเข้ามาคุยโดยที่มีเหตุให้ต้องคุยกันก็ทำให้เธอมั่นใจว่าชั้นน่าจะจีบเธอ อีกทั้งหลังจากนั้น ชั้นก็เริ่มเปิดเผยมากขึ้นว่าเขาชอบเธอด้วยการ กดถูกใจเธอทุกโพสต์ แ่ทีก(ติดป้ายชื่อ)เธอในโพสต์เพลงรักที่เขาโพสต์ในเฟซบุ๊กของเขา แสดงความคิดเห็นแบบกวนๆในโพสต์ของจำเพื่อให้คนอื่นรู้ว่าพวกเขาสนิทกัน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบุคลิกของชั้น เช่น แต่งตัวไม่เรียบร้อย ผมยาว สุกหูหรี เป็นต้น นั้นเป็นบุคลิกที่เธอไม่ชอบ จึงทำให้อีกใจหนึ่งเธอรู้สึกปฏิเสธเขาและมีปฏิกิริยาที่นิ่งเฉยต่อการแสดงออกของเขา(ในเฟซบุ๊ก) แม้ว่าตอนที่คุยกันนั้นทั้งสองสามารถเข้ากันได้ดี

โดยสรุป คือ 1. มีการใช้สื่อประเภทแชท(Chat) อย่างเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ เพื่อคุยกันอย่างส่วนตัว 2. เริ่มต้นคุยด้วยการคุยเรื่องที่ทั้งสองมีประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อสร้างความเป็นกันเอง

หรือเพื่อให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกัน 3. มีการเข้าไปหาข้อมูลอีกฝ่ายเพิ่มในเฟซบุ๊ก เพื่อนำมาเป็นเรื่องคุยและใช้ในวางแผนการเข้าไปจีบ 4. ความถี่ในการเข้าไปคุยในสถานการณ์ที่ไม่ต้องมาคุยกัน มีน้อยขณะที่สื่อเจตนาจีบ 5. มีการใช้คุณลักษณะหรือลูกเล่นของเฟซบุ๊กในการแสดงออกความรู้สึกและเรียกร้องความสนใจ 6. การรับรู้บุคลิกภาพอีกฝ่ายในแง่ลบมีผลต่อการตัดสินใจในการสานสัมพันธ์ต่อแม้ว่าข้อมูลตัวตนจะมีความคล้ายคลึงกันก็ตาม

10.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เหตุการณ์ที่ทำให้ทั้งสองซึ่งดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้นั้นแต่กลับมามีโอกาสสานสัมพันธ์กันต่อคือ เหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่(ปี พ.ศ. 2554) ซึ่งชั้นก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ชั้นซึ่งกำลังเผชิญกับความทุกข์ยากเลือกที่จะคุยกับจำ เนื่องจากที่ผ่านมาก่อนหน้านั้น ช่วงที่ทั้งสองคุยแมสเซนเจอร์ ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันนั้นบ่งบอกว่าจำเป็นคนเอาจริงเอาจัง มีอุปนิสัยที่มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคน จึงทำให้ชั้นอยากจะคุยกับจำเพราะเห็นว่าเธอเป็นคนที่พึ่งพาได้ และจำก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ เธอคอยช่วยเหลือเขาตลอดช่วงที่เกิดวิกฤติน้ำท่วม การที่เธอคอยให้การช่วยเหลือและเข้าอกเข้าใจปัญหาเขา จึงทำให้ชั้นรู้ใจตัวเองอีกครั้งว่า จำคือคนที่เขาต้องการจริงๆ

นอกจากนี้ ในสถานการณ์น้ำท่วมที่ทำให้เขาไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและเล่นเฟซบุ๊กได้นั้น ทำให้เขาต้องใช้โทรศัพท์คุยกับเธอ และการคุยโทรศัพท์ซึ่งมีน้ำเสียง กอปรกับเรื่องที่พวกเขาคุยเป็นเรื่องความทุกข์ร้อนใจ จึงทำให้เวลาประมาณ 1 เดือนที่เกิดน้ำท่วมนั้นทำให้ทั้งสองสนิทสนมกันมากขึ้น

หลังจากนั้นชั้นก็กลับมาชวนเธอคุยในแมสเซนเจอร์(หลังจากน้ำท่วม) และที่สำคัญคือเขาปรับปรุงบุคลิกภาพซึ่งเป็นอุปสรรคที่ทำให้จำไม่ยอมเปิดใจ จากนั้นทั้งสองก็ใช้การเจอกัน และการไปไหนมาไหนด้วยกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์ จนในที่สุดจำก็เปิดใจ

โดยสรุปคือ 1. เหตุการณ์น้ำท่วมเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ 2. การพูดคุยและแสดงออกถึงความเข้าอกเข้าใจ(อารมณ์ ความรู้สึกเชิงลึก) มีผลทำให้เกิดความประทับใจ 3. โทรศัพท์เป็นสื่อที่ทำให้เกิดความใกล้ชิด 4. การปรับปรุงบุคลิกภาพซึ่งทำให้การรับรู้เป็นบวกนั้นเป็นสิ่งที่ปลดล็อคทำให้เกิดความมั่นใจในการคบหาดูใจ 5. การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสื่อที่สำคัญที่ทำให้เกิดประสบการณ์ผูกพันและนำไปสู่การคบกัน

10.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากทั้งสองคบกันแล้ว ทั้งสองก็ใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา ได้แก่ ลงรูปคู่กันในเฟซบุ๊ก ตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา(in relationship) และการใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัว ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลที่ทั้งสองต้องการประกาศให้คนรอบข้างรู้พร้อมกันแล้ว พวกเขายังใช้การประกาศนี้เป็นการแสดงออกความรักและความบริสุทธิ์ให้แก่อีกฝ่าย

10.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

10.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของซันกับจ้านั้น พวกเขาใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการติดต่อเพื่อสานสัมพันธ์ เนื่องจากพวกเขาเรียนอยู่ที่เดียวกันอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่พบว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลในประเด็นด้านความใกล้ชิด

10.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

จากการสัมภาษณ์ แม้ว่าซันจะยอมรับว่าเขาเป็นคนมีประสบการณ์ในการจีบผู้หญิงมามาก แต่สำหรับจ้านซึ่งเป็นคนที่เขาประทับใจมาก ๆ นั้น เขากลับรู้สึกประหม่าเขินอายและไม่กล้าเข้าไปจีบหรือขอเบอร์โทรศัพท์โดยตรงๆ เหมือนกับผู้หญิงคนอื่นๆ ดังนั้นเขาจึงเลือกใช้เฟซบุ๊ก เพราะไม่มีการเห็นหน้าและทำให้เขาสามารถคุยกับเธอหรือเป็นตัวของตัวเองได้สิ้นใจกลัวว่า ในทำนองเดียวกันความสิ้นใจและเป็นตัวของตัวเองก็มีผลทำให้จ้านรู้สึกประทับใจ แม้ว่าลึกๆ เธอจะปฏิเสธเพราะไม่ชอบบุคลิกภาพของเขาก็ตาม แต่จ้านในกรณีของซันนั้น เขาชอบเธอเพราะรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การไม่ปรากฏตัวทางสังคม การไร้นัยยะการสื่อสาร และความรุ่มรวยด้านสื่อที่ต่ำของแมสเซนเจอร์มีผลทำให้ซันเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้นและนำไปสู่ความประทับใจที่ตัวตนมากกว่ารูปลักษณ์ภายนอก

10.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของซันกับจ้านในประเด็นภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง มีปรากฏอย่างชัดเจนใน 4 พฤติกรรม โดยเริ่มจาก 1. การที่จ้านใช้ข้อมูลเพื่อนร่วมในเฟซบุ๊กในการตีความและคาดเดาว่าซันเป็นคนที่น่าไว้วางใจในระดับที่พอจะเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กได้และเขาน่าจะเป็นคนที่ชอบทำกิจกรรมมหาวิทยาลัยคล้ายกัน หรือเรียกอีกอย่างว่า เฟซบุ๊กทำให้เกิดการ “ตระหนักถึงเพื่อนร่วม” เหมือนกรณีของรัตนกับบุษดี ที่นำไปสู่การลดความไม่ไว้วางใจทั้งด้านความไว้นับถือเชื่อใจและความคล้ายคลึง

ถัดมาคือ 2. ในช่วงศึกษากัน ชั้นเข้าไปดูข้อมูลในเฟซบุ๊กของจำเพื่อนำมาหาเรื่องชวนเธอคุย และใช้ในการวางแผนวางตัวเพื่อเข้าไปจีบเธอ ส่วนจำนั้นเข้าไป “ส่องเฟซบุ๊ก” ของชั้นเช่นกันช่วงที่ชั้นขาดการติดต่อไป เพราะเธออยากรู้ความคืบหน้าเกี่ยวกับชีวิตเขา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองเปิดเผยและรับรู้ข้อมูลอีกฝ่ายแบบทางเดียว (One-sided self-disclosure) (จำ: “ดูสเตตัสที่อัป(เดท) ทุกวัน หรือบางที่เขาไปกดไลค์ใคร (คอม)เมนต์ใคร มันจะขึ้น นิวส์ฟีดขึ้นมา ก็จะไปดูว่าเป็นใคร อะไรยังไง คือเธออยากรู้ความเป็นไปในแต่ละวันของเขาไง เนื่องจากเราไม่ได้คุย เราก็จะเข้าไปดู รูปที่เขาถูกแท็กมา ก็จะดูว่าใคร ทำอะไร มีคนไหนยังไง”)

และ 3. เมื่อชั้นพยายามจะแสดงออกให้จำรู้ว่าเขาชอบเธอ หรือพยายามกระชับความสัมพันธ์กับเธอนั้น เขาก็มีการใช้คุณลักษณะหรือลูกเล่นในเฟซบุ๊ก เช่น การโพสต์ลิงก์เพลง การกดถูกใจ การแท็ก การแสดงความคิดเห็น และสุดท้าย 4. คือการที่พวกเขาใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ และเพื่อแสดงออกความบริสุทธิ์ใจซึ่งมีผลต่อการรับรู้เชิงบวก โดยพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการสื่อสารที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

10.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ จำค่อนข้างให้ความสำคัญกับการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขาในเฟซบุ๊กค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัวที่ทำให้ไม่ว่าใครก็ตามก็สามารถรู้ว่าทั้งสองเป็นแฟนกัน หรือ “มีแฟนแล้ว” ทั้งนี้ เนื่องจากชั้นมีซนกัดติดหลังว่า เขาเป็นคนเจ้าชู้และช่วงที่กำลังจีบเธอ เขาก็ไปชอบกับผู้หญิงอีกคน และการที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้พบเจอคนต่างๆได้ง่ายและเร็วขึ้นก็มีผลทำให้การรับรู้ความสัมพันธ์ที่มั่นคงลดน้อยลง ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้ทุนในการเข้าหาคนอื่นๆได้ง่ายและถูกนั้น มีผลกระทบต่อคุณภาพความสัมพันธ์

11. ไปป์กับพลอย (อายุ 30 ปี และ 28 ปี)³²

ไปป์กับพลอยเคยเจอกันครั้งแรกที่ต่างประเทศในงานเลี้ยงที่บ้านเพื่อน ทว่าเป็นการเจอกันแบบสั้นๆ ต่างฝ่ายต่างแอบมองกันแต่ไม่ได้ทักทายพูดคุยหรือถามชื่อกัน หลังจากวันนั้นทั้งสองก็แยกย้ายตามทางของตัวเอง จนผ่านมาหนึ่งปีทั้งสองก็เข้าทำงานที่บริษัทแห่งหนึ่งพร้อมกัน บริษัทแห่งนี้มีโครงการอบรมพนักงานใหม่เป็นเวลาประมาณ 1 เดือน ทั้งสองซึ่งทำงานอยู่คนละแผนกจึงมีโอกาสได้เจอกันอีกครั้ง

แต่ครั้งแรกที่เจอกันที่บริษัททั้งสองจำกันและกันไม่ได้ จึงถามไถ่ประวัติของแต่ละคนว่าเรียนจบที่ไหนมา ไปป์เมื่อได้ยินข้อมูลจากพลอยก็เริ่มฉุกใจว่า พลอยคือเป็นผู้หญิงคนเดียวกับที่เขาเคยเจอและรู้สึกชอบเมื่อปีก่อน ไปป์รู้สึกแปลกใจกับความบังเอิญและเริ่มอยากจะจีบพลอย แต่ก็ต้องการศึกษาพลอยให้แน่ใจอีกสักนิดว่านอกจากหน้าตาแล้ว เธอมีบุคลิกตรงกับที่เขาต้องการจริงๆ ไปป์เริ่มด้วยการขอไอดีไลน์พลอยแต่ยังไม่ทักทายเธอในวันนั้นทันที เนื่องจากเขาต้องการรักษามาตก่อนสักพัก

จากนั้นไปป์ก็ชวนเธอคุยในไลน์บ้าง แต่เป็นการชวนคุยแบบสั้นๆ จนขนาดพลอยเองที่พอรู้ตัวบ้างแล้วว่า ไปป์กำลังจีบเธออยู่นั้น ยังรู้สึกแปลกใจที่ไปป์เป็นคนจีบเธอที่ชวนเธอคุยน้อยที่สุด ทั้งนี้ไปป์เล่าว่าเพราะเขาต้องการสร้างความแตกต่างจากผู้ชายคนอื่นๆ ที่กำลังจีบพลอยในขณะนั้น ถัดจากนั้นประมาณหนึ่งสัปดาห์ก็เข้าสู่ค่ายอบรมพนักงานใหม่ที่ต่างจังหวัด ไปป์ซึ่งพอทราบว่ามีวันหนึ่งที่จัดค่ายนั้นตรงกับวันคล้ายวันเกิดของพลอย เขาจึงเตรียมของขวัญมาให้พลอย แต่ก็ยังลังเลว่าจะให้หรือไม่ให้ดี เนื่องจากถ้าให้แล้ว พลอยจะรู้ทันทีว่าเขากำลังจีบเธอ ซึ่งตอนนั้นเขาก็ยังไม่แน่ใจว่าพลอยคือคนที่ใช่หรือไม่ แต่เพื่อไม่ให้เสียโอกาสเขาจึงเตรียมของขวัญไว้ก่อน

อย่างไรก็ตาม ระหว่างค่ายอบรม แผนที่จะรอลงเวลาศึกษาพลอยให้มั่นใจเสียก่อนนั้นก็ไม่สามารถทำได้ตามที่คิดไว้ เพราะมีพนักงานใหม่รุ่นเดียวกันอีกคนตามจีบพลอยอย่างออกนอกหน้าอยู่³³ อีกทั้งโครงการอบรมพนักงานก็กำลังใกล้จะสิ้นสุดลงซึ่งถ้าปล่อยผ่านพ้นช่วงนี้ไป โอกาสที่เขาจะหาเหตุได้เจอหรือติดต่อก็มีน้อยลง ไปป์จึงตัดสินใจว่า เขาไม่ควรชะล่าใจโดยทำตัวเงิบๆ และจีบพลอยอย่างซ้าๆ แบบนี้ได้แล้ว มิเช่นนั้นเขาอาจจะเสียพลอยไปก็เป็นได้ ดังนั้น เขาจึงปรับวิธีคุยไลน์กับ

³² ไปป์ และ พลอย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2558

³³ แสดงออกมากจนพนักงานรุ่นเดียวกัน รวมทั้งรุ่นพี่ที่ดูแลการอบรมต่างรู้กันหมดว่าผู้ชายคนนี้กำลังจีบพลอย

พลอยใหม่ โดยพยายามชวนเธอคุยให้นานขึ้น และของขวัญที่ลังเลว่าจะให้เธอดีหรือไม่ ในที่สุดเขาก็ต้องมอบให้เธอและเดินหน้าจิบเธออย่างจริงจัง

แต่เมื่อค่ายใกล้จบลง ไปป์สังเกตเห็นว่าปฏิกริยาของยังคงเหมือนเดิม หรือกล่าวอีกอย่างคือไร้ความคืบหน้า เขาจึงคิดแผนการเพื่อหาเหตุให้ได้ติดต่อเธออีกครั้งหลังจากโครงการอบรมนั้นจบลง ไปป์ซึ่งโชคไม่ดีต้องอยู่ทำงานต่อที่เดียวกันกับที่จัดค่ายจึงตัดสินใจฝากกุญแจรถไว้กับพลอยเพื่อรบกวนให้เธอช่วยไปสตาร์ทเครื่องยนตร์ให้ระหว่างที่เขาต้องอยู่ทำงานต่อ พลอยเองรู้ทันแผนการนี้เช่นเดียวกัน แต่เนื่องจากเธอไม่ใช่คนตัดสินใจคนที่มีวิธีการจิบ เธอจึงไม่ได้รังเกียจที่จะช่วยเหลือเขาและเธอก็ทำใจไว้แล้วว่าลองศึกษาไปป์ต่อ(จากแผนการที่เขาตั้งใจให้เธอเจอเขาอีกครั้ง)

นอกจากนี้ ไปป์เริ่มหาข้อมูลของพลอยเพิ่มเติมจากการดูเฟซบุ๊กของพลอย(ทั้งสองเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันตอนที่พนักงานใหม่รุ่นเดียวกันต่างทยอยขอเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก) เพื่อดูว่าพลอยเป็นอย่างไร และที่สำคัญเพื่อดูว่าเธอเป็นคนสนใจเรื่องอะไร เพื่อสุดท้ายแล้วเขาจะได้ชวนเธอคุยเรื่องที่เธอสนใจได้ เพราะก่อนหน้านี้เขาชวนเธอคุยแต่เรื่องที่เขาสนใจ เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง ซึ่งพลอยดูไม่ค่อยสนุกกับการคุยเรื่องพวกนี้ เมื่อเข้าไปดูเฟซบุ๊ก เขาพบว่าพลอยสร้างอัลบั้มรูปภาพทำอาหารขึ้นมาโดยเฉพาะ เขาจึงเดาทางได้ว่าเธอน่าจะเป็นคนชอบทำอาหาร ดังนั้น เขาจึงเริ่มนำเรื่องที่เขาเคยทำอาหารกินเองสมัยเรียนอยู่ต่างประเทศมาเป็นเรื่องชวนเธอคุย ซึ่งเป็นดังที่คาดไว้เพราะพลอยเป็นคนชอบทำอาหารมาก เมื่อคุยเรื่องทำอาหารซึ่งเธอชอบอยู่แล้วนั้นเลยทำให้เธอสนุกที่ได้คุยกับไปป์และเมื่อคุยกันสนุกเธอก็เริ่มอยากคุยกับเขาในเรื่องต่างๆมากขึ้น รวมทั้งช่วยสร้างความสนิทสนมกัน

จากนั้นไปป์ก็เริ่มชวนพลอยไปกินข้าวที่ร้านอาหารสุดโรแมนติกริมแม่น้ำด้วยกัน การไปไหนมาไหนด้วยกัน โดยเฉพาะการนั่งรถไปด้วยกันนั้นทำให้ทั้งสองได้เห็นตัวตนของกัน รวมทั้งมีผูกพันกันมากขึ้น เพราะทั้งสองได้ใช้เวลาที่นั่งอยู่ในรถนั้นพูดคุยกันไปเรื่อยๆ และได้เห็นแง่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การโต้ตอบแบบในทันทีซึ่งมีส่วนทำให้พลอยรู้สึกประทับใจว่าไปป์เป็นผู้ชายที่ฉลาด อ่อนโยน และไม่ใช่คนขี้เกียจเหมือนที่เธอคิดไปเองตอนแรก(ตอนที่เจอหน้าและคุยไลน์) หลังจากนั้นความกดดันก็ตกมาอยู่ที่พลอย เพราะตอนนั้นเธอเริ่มไปไหนมาไหนกับผู้ชายที่มาจิบเธอหลายคน

พลอยเป็นคนเปิดกว้างที่จะศึกษาคนที่เข้ามาจิบ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงจุดที่เธอเริ่มไปไหนมาไหนกับคนที่เข้ามาจิบเธอบ่อยๆ เธอก็เริ่มรู้สึกไม่สบายใจเพราะกลัวว่าคนอื่นจะมองว่าเธอเป็นผู้หญิงไม่ดีที่คบผู้ชายที่ละหลายๆคน ดังนั้นเธอจึงรีบตัดสินใจเลือกใครสักคนซึ่งตอนนั้นคนที่ยังเข้ามา

จีบเธอมีสองคน คือ ไปป์ และเพื่อนร่วมงานคนนั้น ส่วนคนอื่นๆซึ่งทำงานกันคนละที่นั่นทยอยถอยออกห่างไปเอง

แต่แล้วในที่สุดก็มีเหตุให้ไปป์กับพลอยได้มีโอกาสอยู่ด้วยกัน วันนั้นไปป์ซึ่งใกล้จะถอดใจเลิกจีบพลอยเพราะเห็นว่าเธอไม่ยอมตัดสินใจเลือกใครเสียที อาสาขับรถพาพลอยจากที่ทำงานไปส่งที่เธอใหญ่ในช่วงค่ำ เพื่อจะอาศัยช่วงที่ต้องนั่งรถไปด้วยกันนานๆนั้นพูดคุยเพื่อสร้างความประทับใจให้เธออีกครั้ง และความบังเอิญคือวันนั้นเพื่อนของพลอยบอกว่าโรงแรมที่พวกเขาพักกันนั้นมีห้องว่างเหลืออยู่เลยชวนให้ไปป์อยู่เที่ยวเขาใหญ่กับพลอยและเพื่อนๆต่อ การเที่ยวด้วยกันในครั้งนั้นจึงทำให้ทั้งสองเกิดความผูกพัน และพลอยก็รู้สึกประทับใจและรู้ว่าเธอชอบไปป์ จากนั้นหลังจากที่ทั้งสองกลับมา พลอยก็ได้แสดงนัยยะบางอย่างให้ไปป์รู้ด้วยการนำรูปภาพไปป์ที่ถ่ายที่เขาใหญ่มาลงบนอัลบั้มรูปภาพในเฟซบุ๊กของเธอ ซึ่งไปป์เป็นผู้ชายที่จีบเธอเพียงคนเดียวที่เธอนำรูปมาลง³⁴ ดังนั้นไปป์จึงคิดว่าพลอยน่าจะเลือกเขา

หลังจากนั้น เขาก็เดินหน้าสร้างความประทับใจกับเธอมากขึ้นด้วยการชวนไปกินข้าวที่ร้านอาหารบนชั้นดาดฟ้าและขอจับมือเธอซึ่งพลอยก็ยอมให้จับมือ การได้จับมือกันทำให้ไปป์มั่นใจว่าพลอยชอบเขาและคงพร้อมที่จะคบกับเขาแน่นอน วันนั้นเขาจึงตัดสินใจขอเธอเป็นแฟน แต่พลอยบอกขอเวลา เพราะเธอรู้สึกเกรงใจเพื่อนร่วมคนนั้นที่มาจีบเธอและต้องการบอกฝ่ายนั้นได้รับรู้ก่อนที่เธอจะตัดสินใจคบกับเขา เมื่อพลอยบอกคนนั้นแล้ว ทั้งสองก็ตัดสินใจคบกัน และลงรูปคู่กันในเฟซบุ๊กเพื่อประกาศให้เพื่อนๆและคนรอบข้างของทั้งสองรับรู้ว่ทั้งสองคบกัน ปัจจุบันทั้งสองคบกันมาประมาณ 2 ปี และวางแผนจะแต่งงานกันช่วงปลายปีนี้

11.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

11.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

ไปป์กับพลอยเป็นพนักงานใหม่ที่บริษัทเดียวกันจึงทำให้ทั้งสองได้มาเจอกันเป็นครั้งที่สองหรือกล่าวอีกอย่างคือ มีการอบรมพนักงานใหม่ด้วยกันเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั้งสองโคจรมาเจอกันไปป์ซึ่งชอบหน้าตาของพลอยอยู่แล้ว เมื่อมีโอกาสกลับมาเจอกันอีกครั้ง เขาจึงอยากจีบพลอย โดยการขอเบอร์โทรศัพท์ที่มาพร้อมๆกับไลน์ด้วย(รายชื่อเบอร์โทรศัพท์เชื่อมต่อกับรายชื่อเพื่อนในไลน์อัตโนมัติ)

³⁴ ก่อนหน้านี้คนที่พลอยไปไหนมาไหนด้วย เธอไม่เคยลงรูปในเฟซบุ๊กเลย

แต่ขอด้วยท่าทีที่เผื่อไว้เป็นข้อมูลติดต่อกันในฐานะคนรู้จัก เนื่องจากทั้งสองยังต้องอบรมพนักงานด้วยกันต่อ

ในกรณีไปป์กับพลอยนั้นจะแตกต่างกับกรณีคูร์กที่ไม่รู้จักกันมาก่อนค่อนข้างมาก เนื่องจากพวกเขาเป็นคนรู้จักกัน ทำงานอยู่บริษัทเดียวกัน มีการรับรู้ว่าจะได้เจอกัน และขณะที่ขอข้อมูลติดต่อกันพวกเขาก็ขอแบบตัวต่อตัว ดังนั้นจึงทำให้ทั้งสองกังวลด้านความไว้นื้อเชื่อใจค่อนข้างน้อย และกลัวที่จะให้ข้อมูลติดต่อโดยไม่ตะขิดตะขวงใจ

โดยสรุป 1. มีจุดเปลี่ยนทำให้ต้องมาคุยกัน 2. มีการขอสื่อที่ใช้กับคนรู้จัก เช่น ไลน์ เบอร์โทรศัพท์ 3. การเป็นคนรู้จักช่วยลดความไม่ไว้วางใจด้านความไว้นื้อเชื่อใจ

11.1.2 ชั้นศึกษากัน

ไปป์ใช้ไลน์ในการคุยกับพลอย เนื่องจากเขามองว่าไลน์นั้นไม่รบกวนเวลาของอีกฝ่ายมาก จนเกินไปเลยไม่สร้างความอึดอัดจนทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบกับเขา แต่ทว่า การทักหรือชวนคุยในไลน์บ่อยๆในสถานการณ์ที่ไม่มีเหตุต้องมาคุยกันบ่อยขนาดนั้นก็เป็นการส่งนัยยะทำให้พลอยรู้ว่า เขากำลังจีบเธอ

เริ่มแรกไปป์ชวนพลอยคุยเรื่องทั่วไปๆ โดยที่เขาไม่นำเรื่องที่เขาสนใจมาเป็นเรื่องชวนคุย แต่ทว่าเรื่องเหล่านั้นเป็นเรื่องที่พลอยไม่ได้สนใจหรือมีความรู้ หรือว่าง่ายๆคือไม่คล้ายคลึงกัน ปฏิกริยาของพลอยที่มีต่อเขาจึงดูนิ่งเฉยธรรมดา เมื่อเห็นลาดเลาว่าไม่มีความคืบหน้า ไปป์จึงใช้เฟซบุ๊กในการเข้าไปหาว่าพลอยชอบหรือสนใจด้านอะไร ซึ่งเขาพบว่า เธอเป็นคนชอบทำอาหาร (ไปป์: “จากประสบการณ์ เวลาอยากรู้ว่าใครชอบอะไร เขามักจะตั้งเป็นอัลบั้มรูปขึ้นมาเลย เช่น ถ้าชอบรถก็จะมีอัลบั้มรูปรถ ชอบนาฬิกาก็จะมีอัลบั้มนาฬิกา”) ดังนั้นเขาจึงเปลี่ยนมาคุยเรื่องทำอาหารซึ่งทำให้พลอยสนุกที่จะคุยกับเขามากขึ้น เมื่อเปิดใจเธอได้แล้ว ก็สามารถชวนคุยเรื่องอื่นๆต่อไปได้ และท้ายที่สุดเมื่อคุยกันได้สัปดาห์มากขึ้นก็ทำให้เกิดการคุยต่อเนื่องและปริมาณการคุยที่มากจนเกิดความสนิทสนมกัน (พลอย: “การชวนคุยอะไรที่คนนั้นสนใจมันเป็นเรื่องที่ฉลาดดี มันสามารถทำให้คุยได้เยอะ”)

โดยสรุป พบว่า 1. มีการใช้เฟซบุ๊กเพื่อหาข้อมูลอีกฝ่ายและสร้างหัวข้อคุยเพื่อสร้างคล้ายคลึง 2. ความคล้ายคลึงทำให้เกิดการคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มาก 3. การคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มากทำให้เกิดความสนิทสนมกัน

11.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองสนิทสนมกัน ไปป์ก็เริ่มใช้โทรศัพท์คุยกับเธอบ้างเพื่อสร้างความใกล้ชิด และที่สำคัญคือพวกเขาเริ่มใช้การเจอกันในการกระชับความสัมพันธ์ เนื่องจากการใช้เวลาร่วมกันนั้นทำให้พวกเขาสามารถรู้จักตัวตนอีกฝ่ายได้ดีมากขึ้นจากปฏิริยาโต้ตอบที่เสแสร้งกันได้ยากกว่าการสื่อสารทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เมื่อทั้งสองได้ไปไหนมาไหนด้วยกันมากขึ้นก็ทำให้ทั้งสองเห็นถึงความเข้ากันได้และเกิดความผูกพันกัน และในช่วงนี้พลอยจึงเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กของไปป์อย่างละเอียดเพื่อลดความไว้วางใจในแง่ความไว้นใจ (พลอย: *อ้อย ดูรูป ดูหมดทุกอย่าง* / *“เฟซบุ๊กมันเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีมาก”* / *“สิ่งที่จะบอกได้ว่าคนนี้เจ้าชู้หรือไม่เจ้าชู้ ก็คือดูจากอดีตของเขา”*) และความคล้ายคลึงกันอีกครั้งก่อนที่เธอจะตัดสินใจสานสัมพันธ์กับเขาในฐานะแฟน นอกจากนี้ในขั้นก่อนที่ทั้งสองจะตกลงคบกัน พลอยและไปป์ยังใช้การแสดงออกบนเฟซบุ๊กเป็นการส่งและรับสัญญาณว่าพลอยมีใจให้เขาแล้ว ด้วยการลงรูปไปป์ในเฟซบุ๊กของเธอ ซึ่งมีผลทำให้ไปป์เกิดความรู้สึกมั่นใจและตัดสินใจขอเธอเป็นแฟน

โดยสรุป พบว่า 1. มีการใช้สื่อที่ใกล้ชิดมากขึ้น เช่น โทรศัพท์ 2. เน้นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์ 3. มีการเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กเพื่อลดความไว้วางใจในแง่ความไว้นใจและความคล้ายคลึงกันอีกครั้งก่อนที่จะตัดสินใจสานสัมพันธ์ในฐานะแฟน 4. มีการแสดงออกหรือส่งนัยยะว่าชอบพอมผ่านทางเฟซบุ๊ก

11.1.4 ขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากคบกันแล้ว ทั้งสองใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ด้วยการลงรูปคู่กันเป็นประจำ (พลอย: *“เพราะรูปมันเป็นคำตอบอยู่แล้ว ไม่ต้องมานั่งหาหรือกว่า in(relationship) หรือไม่ in”*)

11.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

11.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของไปป์กับพลอยนั้น เนื่องจากทั้งสองอยู่บริษัทเดียวกันและเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว จึงไม่พบว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลต่อประเด็นด้านความใกล้ชิด

11.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

สำหรับไปป์ เขาเริ่มต้นชอบพลอยเพราะรูปร่างหน้าตาของเธอ แต่จุดที่ทำให้เขาตัดสินใจจะเดินหน้าสานสัมพันธ์กับเธอต่อหรือไม่ คือตัวตนของเธอที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนกันในโลกออนไลน์ ในทำนอง

เดียวกัน พลอยยอมรับว่าเธอชอบรูปร่างหน้าตาของไปป์เช่นกัน แต่สิ่งที่ตัดสินใจว่าเขาเป็นคนที่ใช่ก็คือตัวตนของไปป์ อย่างไรก็ตามทั้งสองไม่ได้รู้สึกว้าวหรือช็อกออนไลน์มีผลทำให้ทั้งสองเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากทั้งสองเป็นคนที่ต้องเจอกันอยู่แล้วจึงไม่มีการประหม่อมามากนัก ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า กรณีของไปป์กับพลอยไม่พบว่า สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลต่อการกล้าเปิดเผยตัวตนและไม่มีผลต่อการประทับใจที่ตัวตน

11.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของไปป์กับพลอยพบว่า ไปป์ใช้ความเป็นกลางของไลน์ที่ไว้ใช้กับคนรู้จักนั้นในการปกปิดเจตนาที่ต้องการจะจีบพลอย คล้ายกับกรณีของซัน(คู่ที่ 10) แต่อย่างไรก็ดี การชวนคุยไลน์บ่อยๆในสถานการณ์ที่ไม่มีเหตุให้ต้องคุยกันนั้นก็สื่อเจตนาหรือทำให้อีกฝ่ายหรือพลอยรู้ว่า เขากำลังจีบเธอ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ไลน์มีภาวะความเป็นกลางจากการที่มันเป็นสื่อที่ไว้ติดต่อกับคนทั่วไป แต่หากใช้ในปริมาณที่ถี่และอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มีความเหตุต้องมาคุยกัน การคุยไลน์ก็เป็นการสร้างการรับรู้ว่าจีบแบบเหนือจริงได้(ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการเข้าไปหาข้อมูลอีกฝ่ายในเฟซบุ๊กเพื่อหาความคล้ายคลึงและลดความไม่ไว้วางใจ ซึ่งถือเป็นการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) และยังพบว่ามีการใช้ลูกเล่นหรือคุณลักษณะการใช้ของเฟซบุ๊ก เช่น ลงรูปภาพ ในการประกาศความสัมพันธ์อีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่มักเป็นการประกาศแบบค่อยเป็นค่อยไป

11.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

เนื่องจากทั้งสองต่างเป็นคนช่างคิดช่างวิเคราะห์ สังเกตได้จากการเล่าว่าพวกเขาสังเกตพฤติกรรม บุคลิกภาพ การวางตัวของอีกฝ่ายอย่างไรบ้าง รวมทั้งบุคลิกผู้ชายในฝันของพลอยที่ต้องมีเป็นคนแก้ปัญหาเก่ง มีความคิดความอ่าน มีวิสัยทัศน์ ซึ่งบ่งบอกว่าทั้งสองพินิจวิเคราะห์และจริงจังกับการประเมินคนที่จะมาเป็นคู่รักและคู่ครองในอนาคตค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงอาจเรียกว่าทั้งสองไตร่ตรองมาดีก่อนที่จะตัดสินใจซึ่งมีผลทำให้การรับรู้คุณภาพความสัมพันธ์ของพวกเขาค่อนข้างมั่นคง อีกทั้งทั้งสองเป็นคนตรงไปตรงมาทำให้รู้สึกมั่นคง ดังนั้นจึงไม่พบว่าทั้งสองมีการรับรู้คุณภาพความสัมพันธ์ที่ต่ำ

12. นัทกับแอม (อายุ 30 ปี และ 26 ปี)³⁵

นัทกับแอมทำงานอยู่บริษัทเดียวกันแต่คนละแผนก ทั้งสองเจอกันครั้งแรกในงานสัมมนาของบริษัทที่ต่างจังหวัด แต่นัทในตอนนั้นยังคบหาอยู่กับแฟนสาวอีกคนที่คบกันมานานอยู่ ด้วยความที่นัทเป็นคนอัยาศัยดี เขากับแอมจึงได้มีโอกาสพูดคุยกันในงานสัมมนาค่อนข้างเยอะ หลังจากนั้นประมาณหนึ่งเดือน นัทซึ่งระหองระแหงกับแฟนมาสักพักก็ตัดสินใจเลิกกัน

และช่วงเดียวกันกับที่เขาเลิกกับแฟน นัทก็เจอแอมมาวิ่งที่สวนสาธารณะใกล้ที่ทำงานโดยบังเอิญ แต่ครั้งนี้เขาารู้สึกกับเธอต่างไป จู่ๆเขาก็รู้สึกชอบเธอขึ้นมาจึงทำทีเข้าไปชวนเธอคุยและขอไอดีไลน์เธอ แอมซึ่งแอบรู้สึกดีกับนัทอยู่ก่อนหน้าบ้างแล้วจึงให้ไอดีกับเขาไป วันนั้นหลังจากกลับมาบ้านนัทก็ทักแอมในไลน์เพื่อพูดคุยเรื่องที่พวกเขาคุยค้างกันไว้ที่สวนสาธารณะ จากนั้นก็ชวนคุยเรื่องวิ่งและเรื่องสัพเพเหระอื่นๆต่อ ทั้งสองคุยไลน์กันทุกวันประมาณหนึ่งสัปดาห์ นัทก็ขอเบอร์โทรศัพท์และโทรไปนัดแอมเพื่อไปวิ่งที่สาธารณะด้วยกัน จากนั้นทั้งสองก็เริ่มสนิทสนมกันมากขึ้น บางคืนนัทก็เริ่มใช้วีดีโอไลน์โทรไปหาเธอเพื่อพูดคุยกัน

ทั้งสองคุยไลน์กันทุกวันจนประมาณสัปดาห์ที่สองถึงสาม นัทก็เริ่มชวนแอมไปเที่ยวกันตามประสานคนจับกัน เช่น ไปกินข้าวและไปดูภาพยนตร์ ไปดูคอนเสิร์ต ถัดจากนั้นไม่นานทั้งสองก็ตัดสินใจตกลงคบกันเป็นแฟน โดยหลังจากคบกันทั้งสองถึงค่อยเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก และประกาศให้คนรอบข้างรู้ด้วยการลงรูปคู่ และตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา

12.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

12.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

นัทกับแอมเจอกันครั้งที่งานสัมมนาของบริษัทที่ต่างจังหวัด ทั้งสองมีโอกาสดังกล่าวได้พูดคุยทำความรู้จักกันในงานดังกล่าว แต่เมื่อกลับมาแล้วทั้งสองไม่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลติดต่อกัน จนกระทั่งนัทซึ่งเลิกกับแฟนหลังจากกลับจากสัมมนาไม่นาน ก็มาเจอแอมอีกครั้งที่สวนสาธารณะใกล้บริษัท วันนั้นเขาารู้สึกชอบเธอ จึงทำทีเข้าไปทักทายและขอไอดีไลน์เพื่อใช้ติดต่อกันต่อ ทางด้านแอมซึ่งรู้จักนัทมาก่อน อีกทั้งเป็นคนทำงานเดียวกันจึงให้ไอดีไลน์ไป โดยสรุปคือ 1. การเป็นคนรู้จักกันมาก่อนช่วยลดความไว้วางใจ 2. ไลน์ถูกใช้ในการติดต่อกันคนรู้จัก

12.1.2 ขั้นศึกษากัน

³⁵ นัท และ แอม (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2558

หลังจากทั้งสองเจอกันที่สวนสาธารณะ คินนั้นนั้นก็ทักแอมทางไลน์และชวนคุยต่อเรื่อง ร่องเท้าวิ่งที่ทั้งสองคุยค้างไว้ตอนที่เจอกัน แต่ด้วยความที่แอมเองก็รู้สึกชอบมันด้วยเช่นกัน จึงทำให้ทั้งสองพูดคุยกันอย่างลื่นไหล โดยทั้งสองหลังจากคุยเรื่องวิ่งแล้ว ก็เริ่มคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป เมื่อคุยกันไปเรื่อยๆก็พบว่าทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งเรื่องโรงเรียนที่ทั้งสองจบโรงเรียนเดียวกัน เรื่องที่ทำงาน ซึ่งทำให้ทั้งสองมีเรื่องคุยได้มากขึ้นและทำให้เกิดการคุยต่อเนื่องและเป็นปริมาณที่มาก จนเกิดความสนิทสนมกัน

12.1.3 ขั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองสนิทสนมกันแล้ว นัทก็เริ่มนัดแอมมาวิ่งด้วยกัน หรือกล่าวอีกอย่างคือทั้งสองใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งสองใช้โทรศัพท์และโทรศัพท์แบบเห็นหน้า(Video call)คุยกันมากขึ้น เพื่อสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม ส่วนสำนวนหรือภาษาที่ใช้ในไลน์ก็หวานซึ่งมากขึ้น มีการส่งสติ๊กเกอร์ให้กันบ้างซึ่งต่างจากช่วงศึกษาที่ทั้งสองเน้นการพิมพ์ข้อความเป็นหลัก เนื่องจากต้องการรู้จักกันหรือรู้ข้อมูลกัน หลังจากนั้นทั้งสองก็เริ่มไปไหนมาไหนด้วยกันมากขึ้น และในที่สุดทั้งสองก็ตัดสินใจคบกันภายในระยะเวลาเพียง 1 เดือน

โดยสรุปแล้ว 1. ทั้งสองเน้นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์ 2. มีการใช้สื่อที่มีความใกล้ชิด เช่น โทรศัพท์และโทรศัพท์แบบเห็นหน้า 3. มีการปรับภาษาให้หวานซึ่งและใช้ลูกเล่นในไลน์ เช่น สติกเกอร์ ในการแสดงออกความรัก

12.1.4 ขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองตกลงคบกันแล้ว ทั้งสองถึงกอดส่งเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก คล้ายกับคูฮิมกับมิน ที่มาเป็นแฟนกันก่อนถึงค่อยมีเฟซบุ๊กกัน ทั้งนี้ สาเหตุที่ทั้งสองไม่ได้กอดเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กและเข้าไปดูข้อมูลในเฟซบุ๊กของอีกฝ่าย เนื่องจากทั้งสองต้องการศึกษากันจากการแลกเปลี่ยนระหว่างกันมากกว่า

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่า ก่อนที่ทั้งสองจะกอดเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองต่างมีการจัดแจงข้อมูลในเฟซบุ๊กตนเองก่อน โดยเฉพาะการรับข้อมูล รูปภาพของแฟนเก่าที่ยังค้างไว้ในเฟซบุ๊ก เพราะทั้งสองต้องการเริ่มต้นใหม่และไม่ต้องการให้เรื่องแฟนเก่ามากวนใจหรือเป็นชนวนให้อีกฝ่ายขุ่นข้องหมองใจ จากนั้นทั้งสองจึงกอดเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก และใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ โดยการลงรูปคู่และตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา ทั้งนี้ อีกเหตุผลที่นัทตัดสินใจส่งคำขอสถานะความสัมพันธ์แบบคบนานี้เพราะเขาต้องให้รู้สึกสบายใจว่าเขาจริงจังกับเธอ เนื่องจากก่อนหน้านี้แอมมีความกังวลเรื่องแฟนเก่าของนัทที่คบกันมานานเกือบ 10 ปี

12.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

12.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของนัทกับแอมนั้น เนื่องจากทั้งสองอยู่บริษัทเดียวกันและเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว จึงไม่พบว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลต่อประเด็นด้านความใกล้ชิด

12.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

เนื่องจากนัทกับแอมเคยรู้จักกันมาบ้างแล้ว และทั้งสองก็ยังพบเจอกันเป็นประจำ ดังนั้นทั้งสองจึงไม่ได้รู้สึกประหม่าในการเปิดเผยตัวของตัวเองมากนัก หรือกล่าวอีกอย่าง คือไลน์เป็นเพียงสื่อหนึ่งที่ทั้งสองใช้ศึกษาและกระชับความสัมพันธ์ ถัดมาคือ ทั้งสองรู้สึกชอบพบกันที่รูปร่างหน้าตาก่อน ดังนั้นกรณีของนัทกับแอมจึงไม่พบว่าเกี่ยวกับประเด็นนี้

12.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของนัทกับแอม คล้ายกับไปป์กับพลอย(คูที่ 11)ในช่วงเริ่มต้น ที่ทั้งสองที่ทำงานบริษัทเดียวกันและบังเอิญมาเจอกัน โดยทั้งสองคู่ คือ นัทและไปป์เริ่มต้นด้วยการขอไอดีไลน์ของฝ่ายหญิงก่อน เพราะไลน์เป็นสื่อกลางที่ใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับคนรู้จักจึงดูไม่ส่อว่ามีเจตนาที่จะจีบ แต่ทว่าหากใช้ไลน์คุยในปริมาณที่มากและถี่ในสถานการณ์ที่ไม่มีเหตุให้ต้องคุยกัน การคุยไลน์ก็มีนัยยะเหนือจริงถึงบ่งบอกกำลังจีบหรือให้ความสนใจ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นัทกับไปป์ใช้ไลน์ที่มีคุณสมบัติเป็นกลางในการซ่อนเจตนาที่จะจีบ แต่ก็ใช้การใช้ที่ถี่และคุยในปริมาณมากเป็นสิ่งที่บอกเป็นนัยยะว่า “จีบแล้วนะ”

ถัดมา คือ ทั้งสองมีการจัดแจงข้อมูลเฟซบุ๊ก เช่น ลบรูปแฟนเก่า ก่อนที่จะกดเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เข้าข่ายการเลือกนำเสนอตัวตน(Self-presentation) หรือจัดแจงข้อมูลให้ดูดีเพื่อทำให้อีกฝ่ายรับรู้ตัวตนในทางที่ดี ซึ่งการจัดแจงข้อมูลเป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (แอม: *อยากเริ่มต้นใหม่ และก็ไม่วัดจะเก็บรูปพวกนั้นไว้ทำไม*)

นอกจากนี้ ยังพบว่า มีการใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา และยังใช้การประกาศดังกล่าวในการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้สึกมั่นใจอีกด้วย กล่าวคือ นัทใช้การกดส่งคำขอสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา เพื่อให้แอมสบายใจว่าเขาจริงจังกับเธอและยอมรับเธอในฐานะแฟน นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งสองมีการใช้สติ๊กเกอร์ในการสร้างสีสันหรือทำให้บทสนทนานั้นดีขึ้น อีกทั้งใช้บอกแทนความรู้สึกอีกด้วย (แอม: *บางทีเห็นสติ๊กเกอร์แล้วมันตลกดี*)

โดยสรุป พบว่า 1. มีการใช้คุณสมบัติที่เป็นกลางของไลน์ในการซ่อนเจตนาที่จีบ 2. เมื่อต้องการบอกเป็นนัยว่าจีบ ก็สามารถใช้การใช้ไลน์ที่ผิดวิสัยในการคุยกับคนรู้จัก เช่น คุยบ่อย คุยนาน หรือใช้ให้ผิดสังเกตเพื่อให้อีกฝ่ายเข้าใจเองว่าจีบ 3. มีการเลือกนำเสนอตัวตน(Self-presentation) ด้วยการจัดแจงเฟซบุ๊ก 4. มีการใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์เพื่อให้รับรู้แบบพร้อมกันในทันที 5. มีการใช้การประกาศความสัมพันธ์ในเฟซบุ๊กเป็นการแสดงความจริงใจ และ 6. มีการใช้ลูกเล่น เช่น สติกเกอร์ไลน์ ในการสร้างสีสันให้บทสนทนาและบอกแทนความรู้สึก

12.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

กรณีของนัทกับแอม ทั้งสองเน้นใช้การเจอกันหรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการทำความรู้จัก ศึกษา กระทบความสัมพันธ์ ตลอดจนหลอมรวมความสัมพันธ์ เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นเพียงช่องทางที่ใช้ในการติดต่อกันมากกว่า ดังนั้น จึงถือว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองพึ่งพาเครือข่ายสังคมออนไลน์ค่อนข้างน้อย และใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวซึ่งมีทุนด้านเวลา แรงที่มากกว่าในการสร้างความสัมพันธ์ ดังนั้นทั้งสองจึงไม่ได้แสดงความกังวลเรื่องการเจอคนใหม่ในเฟซบุ๊ก อีกทั้งอุปนิสัยของทั้งสองที่ตรงไปตรงมาก็มีผลทำให้เกิดการรับรู้ความสัมพันธ์ที่มั่นคง เช่น การกดขอตั้งสถานะความสัมพันธ์ที่นัทขอเพราะตั้งใจจะทำให้แอมนั้นรู้สึกสบายใจ ก็ถือว่าเป็นการแสดงความจริงใจและเอาใจความรู้สึกของเธอ

13. เก่งกับกวาง (อายุ 30 ปี และ 33 ปี)³⁶

เมื่อประมาณ 4 ปีก่อน เก่งกับกวางรู้จักกันเพราะทำงานเป็นคณะทำงานอาสาสมัครให้เครือข่ายภาคสังคมแห่งหนึ่ง ทั้งสองกับอาสาสมัครคนอื่นๆอีกประมาณสิบคนได้รับมอบหมายให้ทำงานด้วยกันเดือนละประมาณ 2-3 ครั้ง นาน 1 ปี ในช่วงแรกทั้งสองไม่ค่อยได้พูดคุยกัน จะได้คุยกันเฉพาะแต่เรื่องงานเท่านั้น

แต่ด้วยความที่งานที่ทั้งสองช่วยอยู่นั้นต้องอาศัยการพูดคุยสื่อสารกับเป็นกลุ่ม คณะทำงานทั้งหมดจึงตกลงกันจะใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางคุยงานกัน โดยใช้การตั้งกลุ่มในเฟซบุ๊ก ดังนั้นเก่งกับกวางจึงได้เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันตั้งแต่ตอนนั้น ในช่วงการทำงาน 1-3 เดือนแรก เก่งยังคงคบกับแฟนเก่าของเขาอยู่และเขาใช้เวลาอยู่กับแฟนเก่าค่อนข้างมาก จึงไม่มีเวลาได้เข้ามาเล่นเฟซบุ๊กมากนัก จนกระทั่งไม่นานเขาก็ตัดสินใจเลิกกับแฟนเก่าซึ่งมีนิสัยขี้หึงมาก

เมื่อกลับมาเป็นโสด เก่งจึงมีเวลามากขึ้นเลยเข้ามาเล่นเฟซบุ๊กบ่อย ตอนนั้นนี่เองที่เขาค่อยๆได้เห็นความเคลื่อนไหวต่างๆของกวางบนเฟซบุ๊ก สำหรับเก่งแล้ว กวางในบทบาทการทำงาน เขาเห็นเธอเป็นผู้หญิงเก่งคนหนึ่งที่คล่องตัวและมีความมั่นใจในตัวเอง แต่ทว่าสิ่งที่ปรากฏบนเฟซบุ๊กของเธอกลับเป็นมุมอ่อนโยนที่เขาไม่เคยรู้มาก่อน จากนั้นเขาก็เฝ้าสังเกตและติดตามเฟซบุ๊กของกวางเป็นประจำ และพอนานเข้าเขาก็รู้สึกตกหลุมรักกวาง

ขณะเดียวกันเขาก็เริ่มเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กของกวางมากขึ้นเพื่อดูว่าเธอมีแฟนแล้วหรือไม่ โดยเข้าไปดูรูปภาพว่ามีรูปกวางถ่ายรูกับใครอย่างสนิทสนมหรือไม่ รวมทั้งรูปที่กวางไปงานแต่งงาน เพราะเขาคิดว่ารูปงานแต่งงานเป็นรูปที่ช่วยบ่งบอกเรื่องแฟนได้เป็นอย่างดี เพราะเท่าที่เขาสังเกตคนที่ไปร่วมงานแต่งงานมักจะไปงานกับแฟนหรือคนพิเศษ แต่เมื่อสำรวจแล้วเขาก็ไม่พบใครที่น่าสงสัย แต่เพื่อเพิ่มความมั่นใจมากขึ้น เขาจึงสอบถามเรื่องกวางมีแฟนแล้วหรือไม่จากรุ่นน้องที่ทำงานเป็นอาสาสมัครด้วยกัน ซึ่งรุ่นน้องเมื่อทราบว่าเขาชอบกวางก็เห็นดีเห็นงามและอยากช่วยให้ทั้งสองได้ลองศึกษากัน ในช่วงนั้นรุ่นน้องกับเพื่อนอีกคนจึงเริ่มนำเรื่องราวดีๆของเก่งไปเล่าให้กวางฟัง

นอกจากนี้ เมื่อเก่งเริ่มรู้สึกสนใจและอยากจีบกวาง เขาก็เริ่มแสดงออกความรู้สึกดีกับเธอ อ้อมๆก่อนทางเฟซบุ๊ก โดยการตั้งสเตตัสหรือโพสต์ลิงก์เพลงรัก(มิวสิกวิดีโอ)ที่มีเนื้อหาต่อเนื่องจากสิ่งที่เธอโพสต์ลงในเฟซบุ๊ก เช่น กวางตั้งสเตตัส(status)ว่าเธออยากเล่นสาดน้ำสงกรานต์กับเด็กข้างบ้าน

³⁶ เก่ง และ กวาง (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2558

สักพักแก๊งก็ตั้งสเตตัสว่าเขาฉีดยาน้ำเล่นกับเด็กข้างบ้าน กวางเมื่อเห็นสเตตัสของแก๊งในนิวส์ฟีด(News feed - หน้าแรกที่รวบรวมการเคลื่อนไหวต่างๆของเพื่อนในเฟซบุ๊ก) ก็รู้สึกประหลาดใจที่ทั้งสองบังเอิญใจตรงกันและยังเป็นคนชอบเล่นกับเด็กๆเหมือนกัน จากนั้นแก๊งก็ยังคง “โพสต์เฟซบุ๊กอ้อมๆ” แบบนี้เรื่อยๆจนกวางเริ่มผิวิตสังเกตุและแอบคิดเข้าข้างตัวเองว่า บางทีแก๊งกำลังสื่อสารกับเธอ และด้วยสิ่งที่แก๊งโพสต์นั้นยังสะท้อนว่าเขามีรสนิยมและความคิดเห็นที่คล้ายกับเธอ กวางจึงเริ่มรู้สึกดีกับเขา และเธอก็อยากทำเรื่องสนุกๆด้วยการโพสต์เฟซบุ๊กอ้อมๆต่อจากเขาบ้าง

แต่ทั้งสองก็ทำได้เพียงส่งนัยยะกุกกิกแบบนี้ในเฟซบุ๊กเท่านั้น เพราะเวลามาเจอกันทั้งสองต่างรู้สึกเขินอายเลยต้องเก๊กมาดขริมทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม กวางตอนนั้นยังคงเข้าใจผิดว่าแก๊งยังคงคบกับแฟนเก่าอยู่ เธอจึงรู้สึกไม่ค่อยดีกับเขาที่ว่ามีแฟนอยู่แล้วแต่ยังมาหยอดอะไรหวานๆแบบนี้ใส่เธอ แต่ทุกอย่างก็คลี่คลายลงเมื่อรุ่นน้องที่แก๊งเคยปรึกษานั้นได้เล่าความจริงที่แก๊งเลิกกับแฟนให้กวางฟังระหว่างที่รุ่นน้องกำลังคุยให้ทั้งสองชอบกันอยู่ เมื่อทราบเช่นนั้น กวางก็รู้สึกสบายใจและเปิดใจกับแก๊งมากขึ้น รุ่นน้องเมื่อได้คุยกับกวางและรู้ว่าที่ผ่านมากวางติดใจเรื่องอะไร ก็นำเรื่องนี้มาเล่าให้แก๊งฟัง เมื่อแก๊งทราบดังนั้นก็กวางไม่ติดใจเรื่องเขาโสดหรือไม่แล้ว แก๊งก็เดินหน้าจีบกวาง โดยเริ่มโทรศัพท์โทรหาเธอทุกครั้งที่จบการประชุมคณะทำงานเพื่อจะถามว่าเธอกลับบ้านปลอดภัยดีหรือไม่ จากนั้นถัดๆมาเขาก็เริ่มโทรหาเธอบ่อยขึ้นเพื่อชวนคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป ซึ่งการพูดคุยทำให้กวางได้เห็นมุมมองที่อ่อนโยนของแก๊ง ความช่างพูดช่างคุยของเขาซึ่งเธอไม่เคยรู้มาก่อน

นอกจากนี้ ด้วยความที่แก๊งเป็นคนละเอียดอ่อน เขาก็มักจะเก็บรายละเอียดสิ่งที่กวางเล่าหรือสิ่งที่เห็นจากเฟซบุ๊กของกวาง และนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างความประทับใจให้เธอ เช่น วันที่กวางมีงานพิธีกรบนเวที แล้ววันนั้นก่อนเริ่มงาน เธอตั้งสเตตัสว่าเธอรู้สึกเหนื่อยเพราะนอนน้อย แก๊งที่แอบมาเซอร์ไพรส์(surprise) เพื่อให้กำลังใจกวาง เห็นสเตตัสเธอดังนั้นก็รีบไปหาซื้อน้ำโกโก้เย็นเมนูโปรดที่เห็นกวางถ่ายรูปลงเฟซบุ๊กเป็นประจำนำมาให้เธอดื่มก่อนเริ่มงาน ซึ่งทำให้กวางรู้สึกประทับใจมากที่เขாதั้งคอยเอาใจและยังรู้ใจเธอโดยที่เธอไม่เคยบอกมาก่อน จากนั้นแก๊งก็มีโอกาสได้ไปเที่ยว เช่น ไปกินข้าวและดูภาพยนตร์กับกวาง(ซึ่งเกิดจากการจัดแจงของรุ่นน้องที่สนับสนุนให้ทั้งสองคบกัน) ในที่สุดหลังจากไปไหนมาไหนด้วยกันสัก 3-4 ครั้ง ทั้งสองก็ตกลงคบกันเป็นแฟน

13.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

13.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

เก่งกับกวางทำงานเป็นอาสาสมัครอยู่ที่เดียวกันจึงทำให้ทั้งสองเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว แต่ว่าทั้งสองรู้จักกันในฐานะของคนทำงานร่วมกัน ต่างจึงไม่เคยเห็นตัวตนในมุมอื่นที่ไม่ใช่การทำงาน แต่แล้ววันหนึ่งเก่งก็บังเอิญเห็นการเคลื่อนไหวบนเฟซบุ๊กของกวาง และได้เห็นตัวตนของเธอที่มีชีวิตชีวา อ่อนโยน มีมุมน่ารักๆ ที่เขาไม่เคยเห็นมาก่อนในการทำงานจึงทำให้เขาตกหลุมรักเธอ และตามดูเฟซบุ๊กของเธออย่างเงิบๆ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เฟซบุ๊กแม้ไม่ใช่สื่อที่ทำให้ทั้งสองมาเจอกัน เนื่องจากทั้งสองรู้จักกันอยู่แล้ว แต่เฟซบุ๊กทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียวและทำให้เกิดการประทับใจที่ตัวตน

13.1.2 ขึ้นศึกยากัน

หลังจากที่เก่งเริ่มชอบกวาง เขาก็เริ่มสำรวจเฟซบุ๊กของกวางอย่างละเอียด โดยเฉพาะดูรูปว่าเธอเคยถ่ายรูปคู่กับผู้ชายคนไหนอย่างสนิทสนมบ้างหรือไม่ แต่ก็ไม่พบอะไร เขาจึงค่อนข้างมั่นใจในระดับหนึ่งกวางยังไม่มีแฟน แต่เพื่อเพิ่มความมั่นใจมากขึ้น เขาจึงถามรุ่นน้องที่เป็นอาสาสมัครด้วยกัน และได้ทราบว่ากวางยังโสด เขาจึงสบายใจและกล้าที่จะแสดงออกถัดจากนั้น โดยระหว่างนี้เขาก็ค่อยๆ ติดตามเฟซบุ๊กของกวางไปเรื่อยๆ และคอยเก็บรายละเอียดว่าเธอเป็นคนอย่างไร ชอบอะไร หากมีโพสต์อะไรที่เขาชอบเหมือนกัน เขาจะกดถูกใจ(กวาง: “เขาเข้ามาไลค์แทบจะทุกรูป / “จนเรารู้สึกว่าคนนี้เหมือนเข้ามาส่องเฟซบุ๊กเราบ่อยนะ”) แต่อย่างไร เมื่อทั้งสองเจอกัน เขาก็ทำตัวปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เพราะว่ารู้สึกเงินอายแต่ไม่กล้าแสดงออก

เมื่อเก่งรู้ว่ากวางยังไม่มีแฟน เขาก็เริ่มเดินหน้าแสดงออกแบบอ้อมๆ ด้วยการโพสต์หรือตั้งสเตตัสเฟซบุ๊กให้มีเนื้อหาต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องกับโพสต์หรือสแตตัสของเธอ เช่น เธอโพสต์ลิงก์เพลงรัก เขาก็โพสต์เพลงรักที่มีเนื้อหาล้ายกันบนเฟซบุ๊ก เพื่อหวังให้กวางซึ่งเพื่อนเป็นเขาในเฟซบุ๊กเห็นโพสต์ดังกล่าวในหน้านิวส์ฟีด(News feed-หน้ารวบรวมความเคลื่อนไหวของเพื่อนในเฟซบุ๊ก) และกวางก็ได้เห็นโพสต์เหล่านั้นจริงๆ ช่วงแรกเธอนึกว่าเป็นเรื่องบังเอิญ แต่เมื่อเกิดการบังเอิญบ่อยมากขึ้น(กวาง: “เพราะอะไรมันจะบังเอิญโพสต์ต่อกันขนาดนี้”) กอปรกับเห็นเก่งกดถูกใจโพสต์ของเธอค่อนข้างบ่อย จึงทำให้เริ่มเข้าใจได้เองว่า เขากำลังโพสต์เฟซบุ๊กเพื่อสื่อสารกับเธอแบบอ้อมๆ ซึ่งมีผลทำให้ทั้งสองเกิดความรู้สึกดี โดยที่ทั้งสองไม่เคยปฏิสัมพันธ์หรือพูดคุยกันตรงๆ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอก นั่นคือ รุ่นเดียวกันเดียวกับที่เก่งถามเรื่องกวางที่เข้ามาเป็น “พ่อสื่อแม่ชัก” คอยเล่าเรื่องดีๆ ของเก่งให้กวางฟัง อีกทั้งยังเป็นคนบอกให้กวางรู้เรื่องที่เก่งเลิกกับแฟนเก่าแล้ว ซึ่งทำให้เธอสบายใจและเปิดใจที่จะศึกษาเก่งมากขึ้น และรุ่นน้องคนเดียวกันก็ยังนำเรื่อง

ที่คุยกับกวางไปเล่าให้แก่งฟัง ซึ่งทำให้แก่งสบายใจว่ากวางไม่ติดใจเขาเรื่องนี้แล้ว แต่ทั้งนี้ เวลาที่ทั้งสองเจอกันที่ทำงาน ทั้งสองก็ต่างทำปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

โดยสรุป กรณีของแก่งกับกวาง 1. ทั้งสองใช้การเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียวทางเฟซบุ๊กในการสื่อสารกับแบบอ้อมๆ โดยที่ทั้งสองไม่ได้คุยกันตรงๆ 2. มีการเข้าหาข้อมูลอีกฝ่ายจากทางเฟซบุ๊ก 3. มีการสอบถามข้อมูลอีกฝ่ายจากบุคคลที่สาม 4. มีการใช้ลูกเล่นในเฟซบุ๊ก เช่น กดถูกใจ การโพสต์ ใน การแสดงออกความรู้สึกหรือส่งนัยยะว่าชอบ

13.1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองต่างรู้กันเองจากพฤติกรรมที่แสดงอ้อมๆที่ต่างโพสต์กันโพสต์กันมา กอปรข้อมูลที่รุ่นน้องมาเล่า ก็ทำให้ทั้งสองมั่นใจมากขึ้นว่าทั้งสองน่าจะชอบพอกันได้ แก่งจึงเริ่มใช้โทรศัพท์เพื่อพูดคุยกับเธอ และมีการใช้แมสเซนเจอร์คุยกันในช่วงที่ต่างฝ่ายต่างทำกิจวัตรของตนเอง เมื่อคุยกันมากขึ้นก็ทำให้ทั้งสองสนิทสนมกันมากขึ้น จากนั้นทั้งสองก็เริ่มไปไหนมาไหนด้วยกัน จนในที่สุดทั้งสองก็ตกลงคบกัน

โดยสรุปพบว่า 1. มีการใช้แมสเซนเจอร์และโทรศัพท์เพื่อติดต่อกัน หลังจากที่ไม่เคยติดต่อกันโดยตรง 2. ใช้การไปไหนมาไหน หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์จนตกลงคบหากัน

13.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากที่ทั้งสองคบหากันแล้ว ทั้งสองก็ใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ด้วยการลงรูปคู่ในเฟซบุ๊ก

13.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

13.2.1 ด้านความใกล้ชิด

กรณีของแก่งกับกวาง ทั้งสองเป็นคนรู้จักและต้องเจอกันอยู่แล้ว กรณีของทั้งสองจึงไม่ได้สนับสนุนประเด็นนี้

13.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

กรณีของแก่งกับกวางค่อนข้างชัดเจนว่า ทั้งสองตกหลุมรักกันจากการเปิดเผยตัวตนผ่านทางเฟซบุ๊ก กล่าวคือ แก่งเห็นการเคลื่อนไหวของกวางในเฟซบุ๊กและได้เห็นตัวตนที่อ่อนโยน น่ารักก็รัก

จึงทำให้เขารู้สึกประทับใจเธอ ส่วนกวางนั้นรู้สึกดีตอนที่เก่งเริ่มใช้การโพสต์เฟซบุ๊กอ้อมๆกับเธอซึ่งก็ถือว่าเป็นการชอบเพราะข้อมูลที่เผยออกมาแบบอ้อมจากทางเฟซบุ๊ก ทั้งนี้ หากเป็นเรื่องรูปร่างหน้าตาก็คงมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เริ่มจีบหรือแสดงความรู้สึกชอบ (เก่ง: “ทำให้เห็นตัวตนอีกฝ่ายหนึ่งได้ง่ายมาก” / กวาง “ทำให้พี่ได้เห็นมุมละเอียดอ่อนของเขา”)

13.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของเก่งกับกวางเป็นคู่ที่เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดในประเด็นภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง เนื่องจากในชั้นศึกษากัน ทั้งสองไม่ได้คุยกันโดยตรง แต่ใช้การโพสต์เฟซบุ๊กที่มีเนื้อหาต่อกันเป็นส่งสารหรือสื่อสารความคล้ายคลึงกันและความชอบพอกันแบบอ้อมๆซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่การสื่อสารแบบอ้อมๆ ทำได้ เช่น ส่งสายตา ส่งยิ้ม หลบตา แต่การโพสต์เนื้อหาหรือลิงก์แบบอ้อมๆนั้นไม่มี (กวาง: “มันจีบแบบอ้อมๆได้ดีกว่านะ คือถ้ามันเป็นภาษากาย เราก็จะคิดกังวลว่า เราคิดเข้าข้างตัวเองหรือเปล่า”)

นอกจากนี้ทั้งสองยังใช้เฟซบุ๊กในการรู้จักตัวตนของอีกฝ่าย เช่น ตั้งแต่เริ่มต้นเก่งก็ประทับใจและรู้สึกชอบกวางเพราะตัวตนที่เธอเปิดเผยในเฟซบุ๊ก เช่น รูปภาพ สเตตัส นอกจากนี้ยังพบว่าเก่งใช้การกดถูกใจเป็นการแสดงออกความรู้สึกสนใจอีกด้วย และสุดท้ายคือ ทั้งสองใช้เฟซบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา

โดยสรุปพบว่า 1. มีการใช้การโพสต์เฟซบุ๊กเป็นการส่งนัยยะว่าชอบและสร้างความประทับใจรวมทั้งสะท้อนความคล้ายคลึงกัน โดยที่ไม่มีการสื่อสารกันตรงๆ 2. มีการเปิดเผยข้อมูลแบบทางเดียว 3. มีการใช้ลูกเล่นเฟซบุ๊กในการแสดงออกความรู้สึก 4. ใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์

13.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

ผู้วิจัยไม่ได้รับการบอกเล่าว่าทั้งสองมีความกังวลเรื่องการไปมีคนอื่น ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าทั้งสองมีการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นระยะอยู่แล้ว อีกทั้งทั้งสองเป็นคนที่รู้จักกันจึงมีความเกี่ยวพันเชิงสังคม หรือกล่าวอีกอย่างคือ ความสัมพันธ์ของทั้งสองเริ่มต้นด้วยทุนด้านเวลา แรง ค่อนข้างสูงและยังแรงกดดันจากความสัมพันธ์ทางสังคม จึงทำให้ทั้งสองมีการรับรู้ความสัมพันธ์ที่มั่นคง นอกจากนี้ ทั้งสองมีอุปนิสัยที่เป็นคนตรงไปตรงมาจึงทำให้ทั้งสองค่อนข้างไว้วางใจกัน

14. นิดกับก้อง (อายุ 26 ปี เท่ากัน)³⁷

นิดกับก้องรู้จักกันโดยมีบีเป็นคนแนะนำ บีเป็นเพื่อนร่วมงานของนิดและเป็นเพื่อนสมัยฝึกงานนักศึกษาบริษัทเดียวกันกับก้อง บีต่างรู้ว่าทั้งสองโสดและมองว่าน่าจะเข้ากันได้ บีเลยนัดให้ทั้งสองได้มาเจอกันครั้งแรกโดยมีเธอและเพื่อนคนอื่นๆไปกันด้วย วันนั้นบีชวนเพื่อนที่ทำงานซึ่งมีนิดอยู่ด้วยนั้นไปดูภาพยนตร์ด้วยกันและเธอก็ชวนก้องผู้ชายคนเดียวมาด้วย นิดกับก้องเลยมีโอกาสได้พูดคุยกันเล็กน้อย

จากนั้นก็เริ่มยุคนิดเรื่องก้องเป็นประจำ โดยนำเรื่องก้องมาเล่าให้นิดฟัง รวมทั้งยังเสนอว่าเธออยากจะช่วยให้ทั้งสองได้ลองทำความรู้จักกันมากขึ้น แต่นิดก็ปฏิเสธเพราะก้องเป็นผู้ชายหน้าต่าซึ่งไม่ตรงสเปกของเธอเลย อย่างไรก็ตามก็ยังมีเหตุการณ์บังเอิญหนึ่งที่ทำให้ก้องกับนิดได้กลับมาคุยกัน วันนั้นบีตั้งสเตตัสเรื่องบางอย่างแล้วก้องซึ่งเป็นเพื่อนบีในเฟซบุ๊กก็เข้ามาแสดงความคิดเห็น(comment)ในสเตตัสนั้น ขณะเดียวกันนิดซึ่งเป็นเพื่อนเฟซบุ๊กกับบีเช่นกันก็เข้ามาอ่านสเตตัสและความคิดเห็นของก้อง เมื่อเธออ่านความคิดเห็นของก้องและรู้สึกว่าคุณคิดเห็นตรงกันกับเธอ เธอจึงกดถูกใจ(Like)ความคิดเห็นของก้องและเมื่อกดแล้วก็มีแจ้งเตือนของเฟซบุ๊กไปถึงก้อง ก้องเลยเข้าไปดูเพื่อดูว่าใครมาถูกใจเขา และเมื่อเห็นว่าเป็นนิดซึ่งเป็นคนที่เขาเคยเจอมาก่อน ก็เข้าไปส่องเฟซบุ๊กของนิด ทั้งนี้นิดเป็นแฟนคลับนักร้องคนหนึ่ง เธอจึงมีรูปถ่ายคู่กับนักร้องคนนั้นในเฟซบุ๊กเยอะมาก ก้องก็เลยเข้าไปดูนิดเป็นแฟนกับนักร้องคนนั้น

ไม่นานหลังจากนั้น บีกับนิดและเพื่อนๆก็ไปดูคอนเสิร์ตซึ่งมีนักร้องคนที่นิดชอบขึ้นแสดงด้วย วันนั้นก้องก็ไปดูคอนเสิร์ตเช่นเดียวกันแต่นั่งคนละที่ เมื่อถึงคราวที่นักร้องคนโปรดของนิดขึ้นร้อง ก้องก็รู้สึกประหลาดใจที่แฟนของนิดคือนักร้องบนเวทีคนนั้น เขาจึงไลน์ไปหาบีเพื่อถามว่านักร้องคนนั้นใช่แฟนของนิดหรือไม่ ความไม่รู้เรื่องของเขาสร้างความขบขันให้บี นิด และเพื่อนๆเป็นอย่างมาก แต่นอกจากนั้นมันยังทำให้ทุกคนคิดไปเองว่าก้องกำลังแอบชอบนิดอยู่ เพราะการที่ก้องรู้เรื่องนักร้องคนนี้ก็แสดงว่าเขานั้นแอบเข้าไปดูเฟซบุ๊กของนิดมา ซึ่งการเข้าไปดูเป็นการสะท้อนว่าก้องกำลังสนใจนิดอยู่ มิเช่นนั้นจะเข้าไปดูทำไม แต่อันที่จริงแล้ว ก้องตอนนั้นยังไม่รู้สึกอะไรกับนิดเลย เขาเข้าไปดูเฟซบุ๊กนิดเพียงเพราะความสงสัยใคร่รู้ว่าคนที่เขาเคยเจอเป็นคนอย่างไรเท่านั้นเอง

³⁷ นิด และ ก้อง (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2558

แต่การรู้ว่าก้องเข้าไปส่องเฟซบุ๊กนิตก็ช่วยเพิ่มน้ำหนักให้นิตเริ่มคิดว่าก้องอาจกำลังสนใจเธอจริงๆ เพราะเธอก็เดาต่อกับปีคงจะไปยุ่งกับก้องให้จีบเธอเหมือนที่ปีเคยให้สนใจก้องเหมือนกัน แต่ความเป็นจริง ปียังไม่เคยยุ่งเลยเรื่องนิต เพราะปีต้องการมั่นใจก่อนว่านิตตกลงที่จะลองทำความรู้จักกับก้อง แต่เมื่อสถานการณ์กลายเป็นว่า ก้องสนใจนิตก่อน ปีจึงยุให้ก้องลองทำความรู้จักนิตดู

ก้องจึงกดส่งคำขอเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกับปี จากนั้นก็ทักเธอในเฟซบุ๊กแอมสเซนเจอร์ (Facebook Messenger) หรือ “อินบ็อกซ์”(Inbox) และชวนนิตคุยเรื่องชีวิตแต่ละวัน เรื่องสัพเพเหระทั่วไป ด้านนิตซึ่งไม่ได้รู้สึกชอบก้องเลยและคิดมาตลอดว่าอย่างไรเธอก็ไม่ชอบก้อง เพราะเขาไม่ใช่คนที่ในสเปกของเธอ ก็คิดแแต่ที่ว่าอย่างน้อยถ้าคุยกับก้องไปเรื่อยๆก็คงจะได้เพื่อนเพิ่มมาอีกหนึ่งคน เธอเลยคุยกับก้องโดยตั้งใจอ่านสิ่งที่ก้องเล่าและผลัดเป็นฝ่ายถามหรือชวนเขาคุยบ้าง ซึ่งความตั้งใจเป็นเพื่อนคุยนี้ก็กลับทำให้ก้องรู้สึกสนุกและรู้สึกประทับใจที่นิตเป็นคนตั้งใจฟัง(หมายถึง อ่านข้อความ)สิ่งที่เขาเล่าจริงๆ

ทางด้านนิตเองก็ไม่ได้รู้ว่า ทุกครั้งที่เธอคุยกับเขา เธอก็รู้สึกสนุกและอยากคุยกับเขาไปเรื่อยๆ เพราะลักษณะงานของก้องกับเธอนั้นแตกต่างกันมาก ก้องทำงานที่ต้องไปประจำอยู่ที่ประเทศพม่า ประมาณ 2-3 สัปดาห์ต่อเดือน ในขณะที่เธอทำงานอยู่ในสำนักงานตลอดทั้งวันซึ่งค่อนข้างจำเจและน่าเบื่อ เมื่อได้ฟัง(อ่านข้อความ)ก้องเล่าเรื่องการทำงานและประเทศพม่า เธอก็รู้สึกตื่นเต้นและสนุกไปกับการได้รู้อะไรใหม่ๆ ขณะที่ก้องเองก็สนุกที่ได้เล่าเรื่องให้นิตที่ดูสนใจฟัง ทั้งสองใช้เวลาในการคุยกันทางอินบ็อกซ์วันละหลายชั่วโมง จากนั้นก้องก็ขอย้ายมาคุยกันในไลน์ เนื่องจากเขาถนัดใช้โปรแกรมไลน์คุยกันมากกว่า จนวันหนึ่งก้องก็ขาดการติดต่อไปประมาณหนึ่งวันเนื่องจากเขาเดินทางเข้าสู่เขตอับสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต นิตเมื่อเห็นก้องหายไปก็รู้สึกเป็นห่วงและกระวนกระวายใจตอนนั้นเองเธอถึงได้รู้สึกตัวว่าเธอกำลังรู้สึกดีกับก้องอยู่

เมื่อก้องกลับมาติดต่อได้อีกครั้ง เขาก็รีบขอโทษนิตที่หายไปโดยไม่ได้บอกก่อน จากนั้นความรู้สึกของการห่างกันก็ทำให้ทั้งสองผูกพันกันมากขึ้น และเมื่อกลับกรุงเทพฯ ก้องจึงชวนนิตไปกินข้าวและดูภาพยนตร์ด้วยกันตามประสานะเริ่มจะเป็นแฟนกัน แต่เนื่องจากนิตมองว่า ตัวเธอเป็นผู้หญิงจึงไม่ควรแสดงออกอะไรมากจนกว่าทางฝ่ายผู้ชายจะแสดงความชัดเจนโดยการขอเป็นแฟน เธอจึงไม่ได้นำรูปที่ถ่ายคู่กับก้องลงบนเฟซบุ๊ก แต่ก้องซึ่งรู้สึกดีใจมากที่ได้ไปเที่ยวกับนิต ก็นำรูปตัวภาพยนตร์สองใบลงเฟซบุ๊กเพื่อเป็นการประกาศอย่างเป็นทางการเป็นนัยให้เพื่อนๆ ในเฟซบุ๊กทราบว่าเขาไม่ได้ไปดูภาพยนตร์คนเดียว แต่ไปกับคนพิเศษ นอกจากนี้ก้องยังใช้รูปตัวเขาเองที่นิตเป็นคนถ่ายและตกแต่งภาพมาเป็น

รูปภาพประจำตัวเฟซบุ๊กของเขา ซึ่งทำให้นิธรู้สึกดีใจที่ก้องนำเรื่องราวของเขากับเธอหรือสิ่งที่เธอทำ ให้มาแสดงออกบนพื้นที่ของเขา จากนั้นทั้งสองก็ไปไหนมาไหนด้วยกันมากขึ้น จนผ่านมาประมาณ 3-4 เดือน ก้องกับนิธก็ตกลงคบกัน โดยครั้งนี้นิธจึงค่อยนำรูปที่เธอเคยถ่ายคู่กับก้องตลอดที่ผ่านมา มารวมเป็นรูปเดียวกันและลงบนเฟซบุ๊กของเธอเพื่อประกาศให้คนรอบข้างรู้ว่าทั้งสองคบกัน นอกจากนี้ ทั้งสองยังตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหาด้วย

14.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

14.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

แม้นิธกับก้องจะเป็นคนไม่รู้จักกันมาก่อน แต่ก่อนที่ทั้งสองจะเริ่มต้นคู้กัน ทั้งสองเคยได้เจอกันมาก่อนหน้าแล้วโดยการแนะนำให้รู้จักของพี่เพื่อนของทั้งคู่ ดังนั้นเมื่อ ก้องกดส่งคำเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก นิธจึงไม่ได้มีความกังวลด้านความไม่ไว้วางใจ เพราะเธอใช้พี่เป็นบุคคลอ้างอิง โดยหลังจากที่ ทั้งสองเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊ก ทั้งสองก็คุยกันทางเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และหลังจากนั้นก็ย้ายมาใช้ไลน์เนื่องจากมีความเสถียรในการใช้มากกว่า(ก้องทำงานต่างประเทศที่มีปัญหาเรื่องสัญญาณ อินเทอร์เน็ตขาดหายบ่อย)

14.1.2 ขั้นศึกษากัน

เนื่องจากก้องไม่ตรงกับลักษณะผู้ชายที่นิธชอบ หรือไม่ตรงสเปก นิธจึงไม่ได้คิดมากเมื่อรู้ว่า ก้องเข้ามาจีบเธอ เพราะคิดว่าทำความรู้จักกันไปเพื่อเป็นเพื่อนกันก็ได้ ดังนั้นเมื่อคิดที่จะเป็นกับอีกฝ่าย เธอจึงไม่มีกำแพงกับเขา และแสดงความเป็นตัวของตัวเองโดยไม่ต้องกังวลว่าจะทำตัวให้ดูดี เพื่อให้ก้องประทับใจ โดยเธอก็โต้ตอบกับเขาโดยไม่คิดอะไรมาก เช่น ไม่กลัวว่าจะแสดงออกว่าชอบมากไปหรือไม่ กล่าวคือ เมื่อเธออยากรู้เธอก็ถามเขา เป็น แต่ความบังเอิญก็คือก้องเป็นคนที่มีความ คล้ายคลึงกันเธอ ด้วยอาชีพการงานของก้องที่มีเรื่องเล่าแปลกใหม่จึงทำให้นิธรู้สึกสนุกและ เพลิดเพลินกับการคุยกับก้อง (นิธ:"เขาเป็นคนที่คุยรู้เรื่องและไลฟ์สไตล์น่าสนใจดี") ส่วนทางก้องเองก็ รู้สึกประทับใจนิธเช่นกันเนื่องจากนิธมีความเป็นตัวของตัวเองและมีปฏิกิริยาโต้ตอบกับเขาเป็นอย่างดี เมื่อมีความคล้ายคลึงกันทั้งสองก็คุยกันต่อเนื่องและปริมาณซึ่งทำให้หลังจากนั้นทั้งสองก็สนิทสนมกัน มากขึ้น และเกิดเป็นความรู้สึกชอบ (ก้อง:"ผมถามไป เขาตอบหรือถามกลับมา อันนี้ผมประทับใจนะ")

โดยสรุป พบว่า 1. ความคล้ายคลึงกันมีผลทำให้เกิดการคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มาก 2. การคุยที่ต่อเนื่องและปริมาณที่มากมีผลทำให้เกิดความสนิทสนม

14.1.3 ขั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อทั้งสองสนิทสนมและรู้สึกชอบพออีกฝ่าย ทั้งสองก็เริ่มใช้การไปไหนมาไหนด้วยกัน หรือ การสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการกระชับความสัมพันธ์ และใช้ลูกเล่นในเฟซบุ๊กในการแสดงความรักหรือ สร้างความประทับใจให้อีกฝ่าย เช่น ก๊องใช้รูปที่นัดแต่งรูปให้เป็นรูปประจำตัว ก๊องนำรูปตัวภาพยนตร์ ที่เขาไปดูกับเธอสองคนโพสต์ลงในเฟซบุ๊ก เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการแสดงความรักแล้วและยัง เป็นการแสดงความยอมรับในตัวตนในฐานะคนพิเศษ จนผ่านมาประมาณ 3-4 เดือน หลังจากที่ทั้งสอง ไปไหนมาไหนด้วยกันทั้งสองก็ตกลงคบหาดูใจกัน

14.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

ในขั้นนี้ทั้งสองเน้นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นหลัก แต่ก็ใช้เฟซบุ๊กในการแสดงออกความรัก และใช้ในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา ด้วยการลงรูปคู่และตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา (in a relationship)

14.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

14.2.1 ด้านความใกล้ชิด

เนื่องจากกรณีของนิตกับก๊องได้รับการแนะนำให้รู้จักจากเพื่อนของทั้งคู่ สื่อที่พวกเขาใช้จึง เป็นสื่อที่ใช้ในการติดต่อ ไม่ใช่ในการเจอกันเป็นครั้งแรก ดังนั้นกรณีของทั้งสองจึงไม่ได้สนับสนุน ประเด็นนี้

14.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความตั้งใจ

กรณีของนิตกับก๊องแม้จะเป็นการประทับใจกันที่ตัวตน เพราะเริ่มต้นไม่ได้ชอบก๊องเลย แต่ อยากรู้ก็ตาม ทั้งสองไม่ได้มองว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลให้ทั้งสองกล้าเปิดเผยตัวตนมากขึ้น อีกทั้ง ทั้งทั้งสองไม่ได้เปิดเผยข้อมูลของอีกฝ่ายแบบทางเดียวจนเกิดเป็นความประทับใจเหมือนคู่เก่งกับกวาง ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้ว่าการเป็นนิรนามของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นผลให้เกิดการเปิดเผยตัวตนที่ นำไปสู่การประทับใจที่ตัวตน

14.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

กรณีของนิตกับก๊องที่มีการสื่อสารแบบเหนือจริงที่ชัดเจน คือ 1. ตอนที่ก๊องเข้าไปดูเฟซบุ๊ก ของนิตครั้งแรก เพราะเขาแค่สนใจว่าเธอเป็นคนอย่างไร เนื่องจากเขาเคยเจอกับเธอมาแล้วครั้งหนึ่ง โดยที่ตอนนั้นก๊องไม่ได้ชอบเธอเลย เข้าไปดูเพราะความสงสัยใคร่รู้ (ก๊อง: "เพราะเคยเจอกันมาแล้ว ครั้งหนึ่ง ก็เข้าไปดูเพราะอยากรู้จักมากขึ้น แต่ไม่คิดอะไร") แต่เมื่อความแตกต่างที่เขาเข้าไปแอบดูเฟ

ซบู่กของนิตไปถึงหุนิตและเพื่อนๆ ทุกคนก็ต่างเข้าใจไปเองว่ก้องชอบนิต ทั้งที่ความเขายังไม่คิดอะไร ดั่งนั้นจึงสะท้อนว่ “การส่องเฟซบู่ก” มีนัยยะบ่งบอกถึงการสนใจอีกฝ่าย

ถัดมา 2. ทั้งสองใช้เฟซบู่กในการดูข้อมูลอีกฝ่ายบ้าง แม้ว่าจะไม่ได้รับการบอกเล่ำว่ทั้งสอง เข้าไปดูเฟซบู่กอีกฝ่ายอย่างจริงจัง แต่ใช้เพื่อดูคร่ำว่ว่เขาเป็นอย่างไร ทำอะไรอยู่ ซึ่งก็นับว่เป็นการ เปิดเผยตัวตนแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure)

นอกจากนี้ยังพบว่า 3. มีการแสดงออกความรู้สึกผ่านเฟซบู่ก เช่น ก้องใช้รูปที่นิตแต่งรูปให้ เป็นรูปประจำตัว ก้องนำรูปตัวภพยนตร์ที่เขาไปดูกับเธอสองคนโพสต์ลงในเฟซบู่ก เป็นต้น

สุดท้าย 4. ทั้งสองใช้เฟซบู่กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา และที่สำคัญ โดยเฉพาะสำหรับนิตคือ การประกาศความสัมพันธ์เป็นการแสดงออกถึงความรักและการยอมรับในตัว เธอ เพราะผู้วิจัยได้ยินนิตเล่ำว่ เธอรู้สึกไม่พอใจและน้อยใจเมื่อระยะหลังๆ ก้องเริ่มลงรูปคู่ในเฟซบู่ก เขาน้อยลง ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่การประกาศความสัมพันธ์ทางเฟซบู่กนั้นมีคุณค่าในการรักษา ความสัมพันธ์

14.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ ทั้งสองไม่ได้แสดงความกังวลเรื่องการไปมีคนอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองมีอุปนิสัยที่ตรงไปตรงมา และด้วยงานของก้องที่ต้องทำงานต่างประเทศและเดินทางบ่อยๆ จึงทำให้เป็นข้อจำกัดในการไปเจอคนอื่น หรือแม้แต่จะเริ่มต้นความสัมพันธ์กับใครใหม่ก็ลำบาก เพราะเขามีข้อจำกัดด้านเวลา อย่งไรก็ดี ในกรณีของนิตกับก้องพบว่า ปัญหาของพวกเขาคือ การที่การแสดงออกในเฟซบู่กในการมาเป็นคุณค่าในการปฏิบัติ ที่ว่หากไม่ทำจะกลายเป็นว่แสดงออกว่ไม่รัก เช่น ที่นิตน้อยใจก้องว่เขาไม่ลงรูปคู่และกังวลว่เขายอมรับในตัวเธอในฐานะแฟนน้อยลงหรือรักเธอน้อยลง เป็นต้น ดั่งนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ ปัญหาเรื่องการเจอคนอื่นไม่ใช่สิ่งที่คู่นี้กังวล แต่ทั้งสองกังวลเรื่องการแสดงออกความรักผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า (นิต: "เหมือนพอตอนจับก็ลงเยอะ แต่ทำไม่เป็นแฟนแล้ว ลงรูปเราน้อยลง ซึ่งเราเป็นคนคิดมาก ก็ไม่สบายใจ")

15. บัวกับมิ่ง (อายุ 32 ปี และ 35 ปี)³⁸

บัวกับมิ่งทำงานอยู่ที่สถาบันวิจัยแห่งหนึ่งด้วยกัน ช่วงที่ทั้งสองทำความรู้จักกันเป็นช่วงที่บัวเพิ่งจะเข้ามาทำงานใหม่ๆ โดยเกิดจากว่าบัวกับมิ่งได้รับมอบหมายให้ประสานงานเรื่องการสัมมนาอบรมพนักงานกัน ทั้งสองจึงมีไอดีไลน์ของกันและกันเพื่อติดต่อเรื่องงาน แต่ผลงานทั้งสองก็ไม่ได้คุยอะไรกัน จนวันหนึ่งระหว่างที่มิ่งกำลังเดินเข้าไปที่ทำงาน บัวก็หยุดรถเรียกมิ่งขึ้นรถไปที่ทำงานด้วยกัน ทั้งสองจึงได้พูดคุยกันในรถเล็กน้อย วันนั้นมิ่งรู้สึกประทับใจบัวมากกว่าเธอเป็นคนที่มั่นใจและที่สำคัญการได้ใกล้ชิดกันตอนในอยู่รถเพียงสั้นๆทำให้รู้สึกชื่นและตกหลุมรักเธอ

แต่ด้วยความที่มิ่งเป็นผู้ชายชื่อยาย เขาจึงไม่กล้าเข้าไปจีบบัวจริงๆ จึงค่อยๆเริ่มจากการทักทายทางไลน์แบบสั้นๆเพื่อถามสารทุกข์สุกดิบของบัวตามประสารุ่นพี่ที่เป็นห่วง จากนั้นจึงค่อยๆชวนเธอคุยมากขึ้นเหมือนพัฒนาต่อเนื่องจากที่เคยค่อยๆคุยไว้ ส่วนทางด้านบัว ตอนนั้นเองก็มีรุ่นพี่ที่ทำงานเดียวกันอีกคนและคนนอกที่ทำงานมาด้วยการคุยไลน์และโทรศัพท์หาบ้างโดยแสดงท่าทีอย่างชัดเจนว่ากำลังจีบ เช่น หยอดคำหวานและหาโอกาสแวะมาหาเธอบ่อยๆ ดังนั้นเมื่อบัวเห็นมิ่งชวนคุยแต่เรื่องที่ทำงาน เรื่องสัพเพเหระทั่วไปด้วยท่าทีแบบคนรู้จักกันคุยกัน เธอจึงไม่ได้ผิตสังเกตุอะไร แต่เริ่มจะมาผิตสังเกตุเมื่อมิ่งยังคงชวนเธอคุยไลน์ต่อเนื่องมาสักระยะ กอปรกับเวลาคุยกัน มิ่งสามารถปะติดปะต่อเรื่องราวและข้อมูลของเธอได้อย่างดีจนผิตวิสัยที่คนรู้จักปกตินั้นใส่ใจกันมากขนาดนั้น

ทั้งนี้ที่มิ่งปะติดปะต่อข้อมูลได้ เป็นเพราะก่อนหน้านั้นสักพัก เขาขอเธอเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กและเข้าไปดูเฟซบุ๊กของเธออย่างละเอียด เพราะอยากรู้จักเธอมากขึ้น เมื่อดูไปเรื่อยๆก็เลยทำให้เขารู้ว่าในอดีตบัวเคยทำอะไรมาบ้างเธอเป็นคนชอบอะไร เพื่อนสนิทของเธอคือใคร เป็นต้น ความเอาใจใส่และความตั้งอกตั้งใจในการคุยของมิ่งนับวันก็ยิ่งทำให้บัวรู้สึกดีกับมิ่งมากขึ้น ระหว่างนั้นมิ่งเองก็เริ่มสอบถามเรื่องบัวจากรุ่นน้องที่ทำงานบางคน แต่สุดท้ายความลับก็รั่วไหลไปถึงหูของบัวว่า มีรุ่นพี่ชั้นที่มิ่งอยู่คนหนึ่งกำลังแอบชอบเธอ ตอนนั้นบัวจึงเริ่มสงสัยมิ่งมากกว่าเดิม แต่เธอก็ยังคงคุยไลน์กับเขาเหมือนเดิมต่อไปและยิ้มพูดคุยทักทายบ้างเวลาที่เจอกันที่ทำงาน

แต่จุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั้งสองสนิทสนมมากขึ้น คือ การได้ไปไหนมาไหนด้วยกัน เริ่มจากเมื่อรุ่นน้องที่มิ่งปรึกษาเรื่องบัวรู้ว่ามิ่งแอบชอบบัวก็เลยหาโอกาสชวนบัวและมิ่งกับเพื่อนๆที่ทำงานคนอื่นๆไปกินข้าวเที่ยงหรือไปกินข้าวหลังเลิกงานด้วยกัน บางวันก็ชวนกันไปดูภาพยนตร์กัน ดังนั้น มิ่งเลย

³⁸ บัว และ มิ่ง (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2558

พลอยได้โอกาสพูดคุยและสร้างความสนิทสนมกับบัวมากขึ้น โดยทางด้านบัวเองตอนนั้นก็แอบรู้สึกดีกับมิ่งเช่นกัน จนกระทั่งวันหนึ่งมิ่งก็แอบเนียนชวนบัวไปดูภาพยนตร์ด้วยกัน แต่บัวเองเข้าใจผิดนึกว่ามิ่งคงชวนคนอื่นมาด้วย วันนั้นทั้งสองจึงได้ไปเที่ยวด้วยกันสองคนเป็นครั้งแรก จากนั้นมิ่งก็เริ่มชวนบัวไปเที่ยวหรือไปกินข้าวด้วยกันบ่อยมากขึ้น ในที่สุดทั้งสองก็สนิทสนมจนรู้สึกชอบกัน วันหนึ่งมิ่งขอร้องบัวให้เธอเลือกศึกษาเขาเพียงคนเดียว บัวเองซึ่งรู้สึกชอบมิ่งและเห็นว่ามิ่งเป็นผู้ชายที่ดีและจริงใจกับเธอมาตลอดจึงตอบตกลง จากนั้นการตกลงศึกษามิ่งคนเดียวก็เหมือนสัญญาเป็นแฟนกัน เพราะหลังจากนั้นทั้งสองก็พัฒนาความสัมพันธ์จนเป็นคู่รักโดยที่ไม่มีการตกลงขอเป็นแฟนอีก แต่ทั้งสองใช้การลงรูปคู่บนเฟซบุ๊ก การไปไหนมาไหนด้วย หรือการกินข้างกันสองคนอย่างกระหุงกระหิงที่ทำงานเป็นสิ่งที่สื่อสารบอกคนภายนอกว่าทั้งสองคบกัน หลังจากนั้นสักพักใหญ่ ทั้งสองถึงมาตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหาในเฟซบุ๊กเป็นประกาศอย่างชัดเจน

15.1 การพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อ

15.1.1 ขั้นทำความรู้จัก

มิ่งกับกวางรู้จักกันเพราะทั้งสองทำงานอยู่ที่เดียวกัน และเมื่อทั้งสองได้รับมอบหมายให้ประสานงานร่วมกันก็ทำให้ทั้งสองมีโอกาสคุยไลน์กัน เพราะทั้งสองใช้ไลน์ในการติดต่อกับคนรู้จักทั่วไปอยู่แล้ว แต่การคุยกันครั้งแรกนั้น ทั้งสองแค่เฉพาะเรื่องงาน จนกระทั่งมิ่งได้รับการชวนให้ติตรถบัวไปที่ทำงานด้วยกันครั้งหนึ่งก็ทำให้มิ่งเกิดเป็นความประทับใจ และใช้ไลน์ในการทำความสนิทสนมกับเธอ โดยสรุป คือทั้งสองเป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว แต่เพราะด้วยจุดเปลี่ยนที่บัวแสดงความมีน้ำใจจึงทำให้มิ่งรู้สึกประทับใจและอยากสานความสัมพันธ์ผ่านทางสื่อที่พวกเขาใช้ในการติดต่อกับคนรู้จัก

15.1.2 ขั้นศึกษากัน

เมื่อมิ่งชอบบัวแล้ว เขาก็ใช้ไลน์ในการคุยกับบัว แต่เขาจะคุยด้วยท่าทีของรุ่นพี่มากกว่า เช่นถามว่างานเป็นอย่างไรบ้าง และคอยชี้แนะปัญหาที่บัวติดขัดเนื่องจากบัวเป็นพนักงานใหม่ ดังนั้นบัวจึงเข้าใจว่ามิ่งนั้นเข้ามาสนิทสนมกับเธอในฐานะรุ่นพี่ที่ทำงาน ในช่วงนี้เองมิ่งก็เริ่มเข้าไปดูเฟซบุ๊กของบัว เพราะอยากจะทำรู้ว่าบัวเป็นคนอย่างไร ชื่นชอบอะไร จากนั้นเขาก็เริ่มชวนเธอคุยเรื่องสัพเพเหระหรือเรื่องที่บัวสนใจไปเรื่อยๆ รวมทั้งคอยเก็บรายละเอียดและมาปะติดปะต่อเพื่อจะได้คุยกับเธอได้ไหลลื่นขึ้น รวมทั้งเขาเริ่มใช้การกดถูกใจโพสต์เฟซบุ๊กของบัวบ่อยๆเพื่อสร้างความประทับใจหรือสื่อเนี่ยยะว่าเขาชอบเรื่องที่เธอโพสต์

15.1.3 ขั้นกระชับความสัมพันธ์

เมื่อบัวกับมิ่งเริ่มสนิมสนมกันระดับหนึ่งแล้ว มิ่งก็เริ่มสอบถามเรื่องบัวจากรุ่นน้องที่ทำงาน และทำให้รุ่นน้องคนดังกล่าวรู้ว่ามิ่งแอบชอบบัว จากนั้นรุ่นน้องจึงเป็นพ่อสื่อแม่ชักด้วยการชวนบัวกับมิ่งไปกินข้าวหรือไปดูภาพยนตร์พร้อมกันบ้างซึ่งการได้ไปไหนมาไหนด้วยกัน และมิ่งก็คอยดูแลและเอาใจใส่เธอ ก็ทำให้บัวค่อยๆ รู้สึกดี โดยระหว่างนั้นทั้งสองก็ยังคุยไลน์เหมือนเดิมตามปกติ แต่มิ่งจะเริ่มส่งสติ๊กเกอร์ลายน่ารักหรือเกี่ยวกับความรักไปให้บ้าง แต่ไม่มีการโทรศัพท์คุยกัน เนื่องจากมิ่งเป็นคนคุยโทรศัพท์ที่ไม่เก่งจึงใช้ไลน์เป็นหลัก จากนั้นมิ่งจึงเริ่มค่อยชวนบัวไปเที่ยวด้วยกัน วันนั้นบัวจึงเริ่มมั่นใจมากขึ้นว่ามิ่งชอบเธอจริงๆ หลังจากนั้นทั้งสองก็เน้นการเจอกันเพื่อเรียนรู้กันและกันและสร้างความผูกพันจนในที่สุดก็ตกลงคบหาต่อกัน (บัว: “ไลน์มันช่วยให้เรียนรู้ได้นะว่าอีกคนเป็นยังไง คิดยังไง แต่พอเรื่องที่จะต้องตัดสินใจ ต้องมาเห็นหน้า เพราะมันเห็นปฏิกิริยาจริงๆ ของอีกฝ่าย” / “ถ้าอยู่คนละออฟฟิศ พี่คงต้องทำให้เขามาเจอตัวต่อตัวแหละ เพราะอ่านแค่อไลน์ไม่รู้”)

โดยสรุป 1. มีบุคคลที่สามเข้ามาเป็นพ่อสื่อแม่ชักที่ทำให้ทั้งสองมีโอกาสได้ใช้เวลาด้วยกัน 2. มีการใช้ลูกเล่นในไลน์ในการแสดงความรักบ้าง 3. การเจอกันเป็นสื่อหลักที่ทำให้บัวรู้สึกชอบมิ่ง

15.1.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

หลังจากทั้งสองตกลงคบกัน ทั้งสองก็ใช้เฟซบุ๊กเป็นสื่อในการประกาศความสัมพันธ์ เช่น ลงรูปและตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา

15.2 ความแตกต่างที่ต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

15.2.1 ด้านความใกล้ชิด

เนื่องจากบัวกับมิ่งเป็นคนรู้จักและเจอกันเป็นประจำ กรณีของทั้งสองจึงไม่ได้สนับสนุนประเด็นนี้

15.2.2 ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ

สำหรับมิ่งนั้น เขารู้สึกประทับใจบัวเพราะความมีน้ำใจของเธอที่ชวนเขาติดรถมาที่ทำงานด้วยกัน ดังนั้นแม้จะเป็นความประทับใจที่ตัวตน แต่ก็เกิดจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ส่วนบัวนั้น เธอรู้สึกประทับใจเขาจากการได้ใช้เวลาร่วมกันเขา และเห็นถึงความน่ารัก ความเอาใจใส่ และความจริงจังที่มีต่อเธอ ดังนั้นจึงสรุปว่า กรณีของทั้งสอง เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ได้มีผลต่อการรู้สึกประทับใจหรือดึงดูดใจ

15.2.3 ด้านภาวะเป็นกันเองแบบเหนือจริง

จากการสัมภาษณ์มิ่งเล่าว่า เขารู้สึกขอบคุณไลน์ที่ทำให้เขาสามารถกล้าคุยกับเธอหรือกล้าที่จะเปิดเผยความเป็นตัวของตัวเอง กล่าวคือ เขาเป็นคนขี้อายและรู้สึกประหม่าในการจีบผู้หญิง ดังนั้นไลน์ซึ่งเป็นสื่อไร้ระยะด้านการสื่อสาร และความรุ่มรวยด้านสื่อจึงทำให้เขาสบายใจที่จะคุยกับเธออย่างเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น(แม้ว่าบัวจะประทับใจเพราะการใช้เวลาร่วมกันกับเขา) (มิ่ง: “ต้องขอบคุณไลน์เลยนะ เพราะมันเป็นประโยชน์มากสำหรับคนไม่กล้าพูด มันทำให้เราอยากจะทำอะไรก็ได้ที่เราคิด มันไม่เกร็ง”)

นอกจากนี้ ยังพบว่า มิ่งใช้เฟสบุ๊กในการหาข้อมูลของบัว ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดเผยตัวตนแบบทางเดียว(One-sided self-disclosure) รวมทั้งมีการใช้ลูกเล่นและคุณลักษณะของเฟสบุ๊กและไลน์ในการแสดงออกความรักและสร้างความประทับใจ เช่น กดถูกใจ ส่งสติ๊กเกอร์

สุดท้ายคือ ทั้งสองใช้เฟสบุ๊กในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขา ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่เป็นการสื่อสารและสร้างการรับรู้แบบเหนือจริง

15.2.4 ด้านคุณภาพความสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ ทั้งสองไม่ได้แสดงความกังวลใจเรื่องอีกฝ่ายไปมีคนอื่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะทั้งสองพัฒนาความสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารแบบตัวต่อตัวมากกว่าการคุยกันทางไลน์ อีกทั้งทั้งสองเป็นคนที่ทำงานเดียวกัน มีคนรู้จักที่ทำงานหลายคนร่วมกันจึงมีความเกี่ยวพันทางสังคมค่อนข้างซึ่งถือเป็นความกดดันอีกทางหนึ่ง หรือกล่าวอีกอย่างคือ ความสัมพันธ์ของทั้งสองมีต้นทุนค่อนข้างสูงทั้งเวลา แรงกาย และความเกี่ยวพันทางสังคม จึงทำให้ทั้งสองมีการรับรู้ความสัมพันธ์ที่มั่นคง นอกจากนี้อุปนิสัยของทั้งสองที่ตรงไปตรงมาก็มีผลทำให้รู้สึกเชื่อมั่นอีกฝ่ายมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้รักทั้ง 15 คู่ ได้ดังนี้

1.1 ขั้นทำความรู้จักกัน(Initiating stage)

ผู้วิจัยขออนุญาตสรุปเป็นประเด็นย่อยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สื่อที่พบในการทำมาความรู้จัก

- ทวิตเตอร์ และบีทอล์ก จัดอยู่ในสื่อกลุ่มที่เป็นสาธารณะ โดยพบในกรณีผู้รักที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เนื่องจากสื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่ไว้ปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า เช่น พิกกับบี โจกับแป้ง และน้ำกับติว
- เฟซบุ๊ก จัดอยู่ในสื่อกลุ่มกึ่งสาธารณะ คือ มีการเผยแพร่ข้อมูลปรากฏในเครือข่ายสังคมคนรู้จักหรือรู้จักกันต่างๆ สื่อเหล่านี้มีส่วนทำให้ผู้รักที่เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กกันอยู่แล้ว เช่น ต้นกับบออม เก่งกับกวาง เกิดจุดเปลี่ยนที่ทำให้ได้มาคุยกัน เพราะเห็นความเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายในเฟซบุ๊ก หรือการมีเพื่อนร่วมกันเป็น “ตัวเชื่อม” ที่ให้เห็นการเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายในเฟซบุ๊ก หรือการมีเพื่อนร่วมกันเป็น “ตัวเชื่อม” ที่ให้เห็นการเคลื่อนไหวของอีกฝ่าย เช่น รัตน์กับบุตมที่มีอานนท์เป็นตัวเชื่อมและทำให้ทั้งสองซึ่งไม่ได้เป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊กเกิดการข้ามเครือข่ายมาปฏิสัมพันธ์กัน
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และไลน์ จัดอยู่ในสื่อประเภทแชท(Chat) ซึ่งจะพบในผู้รักที่รู้จักกันหรือเป็นคนรู้จักกันห่างๆ โดยเริ่มต้นจากการ 1. มีคนแนะนำหรือข้อมูลติดต่อ เช่น มินกับฮิม เมย์กับบอม 2. ทั้งสองฝ่ายมีเหตุให้ต้องคุยกัน เช่น บอลกับปลา ดนัยกับกีฟ 3. ฝ่ายหนึ่งเข้าไปจีบ เช่น ชันกับจำ ไปป์กับพลอย นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง

2. คุณลักษณะเด่นของสื่อที่มีผลต่อการทำความรู้จัก

- ทวิตเตอร์ และบีทอล์ก เป็นสื่อที่ทำให้เจอคนแปลกหน้า
- เฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นสื่อที่ไว้ใช้กับคนรู้จักจึงทำให้มีคุณลักษณะความเป็นกลาง กล่าวคือ เมื่อไว้ใช้กับคนทั่วไป การใช้สื่อนี้เข้าไปทำความรู้จักจึงสามารถปกปิดนัยยะที่จะเข้าไปจีบได้ นอกจากนี้ เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์และไลน์ เป็นสื่อแชทที่สามารถพิมพ์ข้อความทิ้งไว้ได้จึงไม่ได้รับทวนเวลาอีกฝ่ายในการสื่อสาร เลยทำให้เข้าหาผ่านสื่อเหล่านี้ดูรุก(Aggressive) น้อยกว่าการโทรศัพท์ที่รบกวนเวลาของอีกฝ่ายในทันที

3. พฤติกรรมการใช้สื่อในการทำควมรู้จัก

- หากเป็นทวิตเตอร์ พบว่า เริ่มต้นทำความรู้จักจะไม่ใช่เพราะต้องการสานสัมพันธ์แบบโรแมนติก เพราะทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ใช้แลกเปลี่ยนข่าวสารทั่วไป แต่ไม่พบว่ามี ความกังวลในการคบเป็นเพื่อนอีกฝ่ายมากนัก เนื่องจากเป็นสื่อที่เอื้อให้ปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าอยู่แล้ว
- หากเป็นบีทอล์ก ซึ่งมักถูกใช้ในเชิงความสัมพันธ์แบบโรแมนติก แต่ก็สามารถใช้ในการทำความรู้จักเพื่อนใหม่ได้อีกด้วย ดังนั้นการทำความรู้จักกับคนในบีทอล์กจึงมีความซับซ้อนในแง่ของการตรวจสอบมากกว่าเพื่อแยกแยะว่าอีกฝ่ายเข้ามาคุยด้วยเจตนาอะไร
- หากเป็นเฟซบุ๊ก เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ ในกรณีที่เป็นคนรู้จักกันอยู่แล้ว การขอเป็นเพื่อนหรือกดรับเป็นเพื่อนทำได้อย่างรวดเร็ว แต่หากเป็นกรณีที่ไม่รู้จักกันมาก่อน เช่น ชันกับจำ รัตน์กับวุฒิ มินกับฮิม จะมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมก่อน เช่น เพื่อนร่วม ข้อมูลเบื้องต้นในเฟซบุ๊ก หรือถามบุคคลที่สาม จากนั้นจึงจะกดรับเป็นเพื่อน โดยใช้เพื่อนร่วมและบุคคลที่สามเป็นคนอ้างอิงตัวตนอีกฝ่าย

4. อุปสรรคและความกังวลในการทำควมรู้จัก

- ทวิตเตอร์ และบีทอล์ก แม้จะเป็นสื่อที่ใช้ทำความรู้จักกันคนแปลกหน้า แต่เนื่องจากไม่มีการรับรู้ว่าจะเจอกัน จึงทำให้ไม่มีความกังวลด้านความไว้นใจ แต่จะกังวลเรื่องความคล้อยคลึงมากกว่า เพราะความคล้อยคลึงจะเป็นสิ่งที่ทำให้ตัดสินใจอยากทำความรู้จักต่อหรือไม่
- เฟซบุ๊ก กรณีที่ไม่รู้จักกันและไม่มีคนแนะนำ เช่น รัตน์กับวุฒิ ชันกับจำ จะพบว่ามี การกังวลเรื่องความไว้นใจเชื่อใจ แต่ไม่กังวลเรื่องความคล้อยคลึง เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นสื่อที่เป็นส่วนตัวที่สามารถติดต่อเข้ามาในแชทซึ่งประชิดตัวได้และอีกฝ่ายสามารถเข้าข้อมูลส่วนตัวได้ค่อนข้างมาก และการเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กก็ไม่ได้จำเป็นต้องเกิดการคุยกันโดยตรง ดังนั้นหากนิสัยไม่ได้คล้อยคลึงก็ไม่ได้มีผลกระทบอะไร
- เฟซบุ๊ก ไลน์ จะพบในกรณีของคนรู้จัก เช่น บอลกับปลา ดนัยกับกีฟ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง หรือรู้จักกันห่างแบบที่มีคนแนะนำ

เช่น มินกับอิม เมย์กับบอม ดังนั้นจึงไม่พบว่ามีความรู้สึกกังวลเนื่องจากเป็นคนรู้จักอยู่แล้ว หรือมีบุคคลที่สามเป็นคนอ้างอิงตัวตนที่แท้จริงให้

5. ปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจทำความเข้าใจต่อ

- หากเป็นทวิตเตอร์ และปีทอล์ก ข้อมูลเบื้องต้น เช่น รูปประจำตัว สเตตัส ทวิต ยอดคนกดติดตาม ซึ่งสะท้อนความคล้ายคลึงกันมีผลต่อการตัดสินใจทำความเข้าใจต่อหรือไม่ เช่น กดติดตาม(follow) หรือกดเป็นเพื่อนในปีทอล์ก
- หากเป็นเฟซบุ๊กในกรณีที่ไม่รู้จักกันมาก่อนและไม่มีคนแนะนำ เช่น รัตน์กับบุษมิ ชันกับจำ ซึ่งจะมีการกังวลเรื่องความไว้นื้อเชื่อใจ เพื่อนร่วม(ที่มีความสนิทสนมและน่าเชื่อถือ) จำนวนเพื่อนร่วม โดยเฉพาะเป็นเพื่อนร่วมที่มีความใกล้ชิดและคล้ายคลึงกัน จะช่วยลดความไม่ไว้วางใจลงได้ และยังช่วยในการคาดเดาลักษณะของอีกฝ่ายตามลักษณะของเพื่อนร่วมอีกด้วย

1.2 ขั้นศึกษากัน (Experimenting Stage)

1. สื่อที่พบในการศึกษากัน

- ทวิตเตอร์ เป็นสื่อแบบสาธารณะ ข้อมูลที่ทั้งสองฝ่ายได้รับจะเป็นข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนหน้าสาธารณะ เช่น ทวิต หรือการแสดงความคิดเห็น แต่เนื่องจากทั้งสองในระยะนี้ไม่ได้ชอบพอกัน การอ่านทวิตจึงเป็นการอ่านเพราะความคล้ายคลึงกันมากกว่า แต่ผลพลอยได้คือ หากอ่านได้ระยะเวลาที่นาน เช่น พิทกับบี โจกับแบง ก็จะกลายเป็นการลดความไม่ไว้วางใจลงด้วย
- ปีทอล์ก เป็นสื่อที่สาธารณะในการทำความเข้าใจกันก็จริง แต่เมื่อทำความเข้าใจหรือเป็นเพื่อนกันแล้ว ปีทอล์กก็จะทำหน้าที่เป็นสื่อแชท การคุยในปีทอล์ก หากไม่มีการรับรู้ว่าจะเจอกัน การคุยก็จะเป็นเพราะความคล้ายคลึงมากกว่า แต่ผลพลอยได้คือ หากคุยกันไประยะเวลาที่ยาวนานก็จะกลายเป็นการลดความไม่ไว้วางใจลงด้วยได้เหมือนทวิตเตอร์
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และไลน์ เมื่อคู่รักเป็นเพื่อนกันในเฟซบุ๊กหรือไลน์แล้ว จะพบว่าทุกคู่จะใช้สื่อประเภทแชทในการศึกษากัน เนื่องจากเป็นการแบบส่วนตัวและสามารถแลกเปลี่ยนเรื่องราวอย่างเป็นกันเองได้

2. คุณลักษณะเด่นของสื่อที่มีผลต่อการศึกษากัน

- ทวิตเตอร์ เป็นสื่อที่เป็นนิรนาม คือ ไม่รู้ว่าอีกฝ่ายเป็นใคร ดังนั้นจึงทำให้เกิดการกล้าเปิดเผยตัวตนเชิงลึก(ที่คนมักใช้บนกัน) ดังนั้นจึงเกิดการรับรู้ตัวตนเชิงลึกได้ง่าย แต่ก็ต้องใช้เวลานานเพื่อลดความไม่ไว้วางใจว่าตัวตนนั้นเป็นตัวตนจริงหรือไม่
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ ปีทอล์ก เป็นสื่อประเภทแชทที่สามารถพิมพ์ข้อความทิ้งไว้ได้ อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลง จึงทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ปริมาณที่มากและไม่จำเป็นต้องวางตรงกัน เช่น กรณีของดนัยที่งานยุ่งตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่มีลูกเล่นในการคุยได้ รวมทั้งใช้สร้างบนสนทนาที่ดีหรือสนุกได้ เช่น ส่งรูปภาพ ส่งสติ๊กเกอร์ หรือการที่สามารถใช้ช่องว่างก่อนตอบข้อความในการแก้ไขประโยคก่อน
- เฟซบุ๊ก มักพบว่ามี การหาข้อมูลของอีกฝ่ายทางเฟซบุ๊กในกรณีของฝ่ายที่เริ่มต้นจะจีบ เช่น บอม(คู่เมย์กับบอม) ชัน(คู่ชันกับจำ) ไปป์(คู่ไปป์กับพลอย) เก่ง(คู่เก่งกับกวาง) มิ่ง(คู่มิ่งกับบัว)
- แม้ในขั้นทำความรู้จัก เฟซบุ๊ก และไลน์ จะมีคุณสมบัติที่เป็นกลางเพราะไว้กับคนรู้จักทั่วไปซึ่งสามารถซ่อนเจตนาจะจีบได้ แต่หากเกิดการทักหรือชวนในจำนวนที่ถี่และนาน โดยเฉพาะเป็นสถานการณ์ที่ทั้งสองไม่มีความจำเป็นหรือเหตุบังคับให้ต้องคุยกัน การคุยกันทางสื่อเหล่านี้จะกลายเป็นนัยยะที่ไม่เป็นกลาง เพราะจะกลายเป็นการบอกเป็นนัยว่ากำลังจีบ เช่น รัตน์กับวุฒิ ชันกับจำ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง

3. พฤติกรรมการใช้สื่อในการศึกษากัน

- ทวิตเตอร์ มักใช้การอ่านทวิตและโต้ตอบกัน โดยมากใช้เพราะต้องการปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อนหรือคนรู้จัก ไม่ได้ตั้งใจที่สานสัมพันธ์แบบโรแมนติก ดังนั้นในกรณีคู่รักที่ใช้ทวิตเตอร์จะมีจุดเปลี่ยนที่ทำให้มากระชับความสัมพันธ์ หรือกล่าวอีก การเปิดเผยตัวตนในทวิตเตอร์ไม่มีผลต่อการรู้สึกชอบหรือประทับใจเชิงโรแมนติก
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ ปีทอล์ก จะใช้คุยเรื่องสัพเพเหระ โดยใช้ลูกเล่นและคุณสมบัติ เช่น สติกเกอร์ รูปภาพ ลิงก์เว็บไซต์ ในการสร้างบทสนทนาและสร้างสีสันให้การคุยสนุกสนานขึ้น

- เฟซบุ๊ก พบว่ามีการหาข้อมูลของอีกฝ่ายทางเฟซบุ๊กในกรณีของฝ่ายที่เริ่มต้นจะจีบ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการชวนอีกฝ่ายคุยเพื่อสร้างความคล้อยคลึงกัน แต่กรณีของปีทอล์ก การรู้จักตัวตนมีผลทำให้สามารถย้ายมาใช้สื่อที่ใช้กับคนรู้จักได้
- การสื่อสารแบบตัวต่อตัว สำหรับคู่รักที่ใช้สื่อประเภทสาธารณะ อย่างทวิตเตอร์ เช่น พิทกับปี โจกับแป้ง การเจอกันครั้งแรกมีผลทำให้เกิดความสมจริงและเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น แต่กว่าทั้งสองจะมาเจอกันทั้งสองจะผ่านการรับรู้ตัวตนและลดความไม่ไว้วางใจลงในระดับหนึ่งแล้ว และการเจอกันครั้งที่สองหลังจากที่ทั้งสองสนิทสนมกันแล้ว(ในทวิตเตอร์) จะเป็นจุดเปลี่ยนทำให้ชอบกัน แต่ถัดจากนั้นจะมีการย้ายมาใช้สื่อที่ใช้กับคนรู้จัก เช่น ไลน์ ข้อความสั้น(คู่พิทกับปี)
- ในกรณีคู่รักที่ใช้สื่อประเภทแชท เช่น เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ หากศึกษากันแล้วมีความคล้อยคลึงกัน จะเกิดการคุยกันแบบต่อเนื่องและปริมาณที่มากซึ่งจะนำไปสู่ความสนิทสนมกัน เช่น น้ำกับดิว(ย้ายมาใช้ไลน์) มินกับอิม รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม บอลกับปลา ต้นกับออม ดนัยกับกีฟ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง
- สำหรับคู่ที่เริ่มต้นจากอีกฝ่ายจีบ เช่น ชัน(คู่ชันกับจำ) เก่ง(คู่เก่งกับกวาง) มิ่ง(คู่มิ่งกับบัว) จะมีการใช้ลูกเล่นเฟซบุ๊กในการส่งนัยยะว่าชอบบ้าง เช่น กดถูกใจบ่อยๆจนผิดสังเกต

4. อุปสรรคและความกังวลในการศึกษากัน

- ทวิตเตอร์ และปีทอล์ก พบว่าเมื่อ คู่รักที่เริ่มต้นจากสื่อสองอันนี้ แม้จะรับรู้ความคล้อยคลึงกันจากการปฏิสัมพันธ์กัน แต่ไม่นำไปสู่การกระชับความสัมพันธ์หรือชอบ หากไม่มีเหตุการณ์ที่ทำให้ทั้งสองได้มาเจอกัน เช่น บิชอบพิทเป็นแฟน แป้งเจอกับโจ เป็นครั้งที่สอง หรือมีเหตุให้ต้องคุยกันอย่างจริงจัง เช่น นำมีปัญหาและปรึกษาดีว (ทางไลน์)
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ ไลน์ เนื่องจากเป็นสื่อประเภทแชทที่ใช้ข้อความ ดังนั้นจึงพบว่า ดีความเจตนาการเข้ามาคุยของอีกฝ่ายลำบาก หรือดีความเจตนาหรือปฏิกริยาของอีกฝ่ายลำบาก จึงกลายเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ต้องใช้สื่อที่มีความนุ่มนวลด้านสื่อและมีนัยยะด้านสื่อมากกว่า เช่น โทรศัพท์ หรือการเจอกัน ดังเช่น มินกับอิม

รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม บอลกับปลา ต้นกับบอม ดนัยกับกีฟ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง

5. ปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจการศึกษา

- ทั้ง 15 คู่ต่างมีความคล้ายคลึงกันเป็นปัจจัยในการตัดสินใจว่าจะอยากศึกษากันต่อหรือไม่
- คู่ชั้นกับจำ บุคลิกภาพเชิงลบมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจไม่อยากศึกษากันต่อ แม้จะคล้ายคลึงกันก็ตาม
- สำหรับคู่ที่ใช้สื่อสาธารณะ เช่น ทวิตเตอร์ ปีทอล์ก ความไว้วางใจในแง่ความไว้วางใจเชื่อใจเริ่มมีความสำคัญ หลังจากที่ช่วงทำความรู้จักไม่ค่อยมีผลเพราะไม่มีการรับรู้ว่าจะเจอกัน

1.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์(Intensifying Stage)

1. สื่อที่พบและพฤติกรรมการใช้สื่อในการกระชับความสัมพันธ์

- เฟซบุ๊กหน้าหลัก กลายเป็นสื่อที่ถูกใช้ในการแสดงออกความรัก เช่น ลงรูปอีกฝ่าย การแปะเพลง การกดถูกใจบ่อย การแสดงความคิดเห็น การแท็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่รักเริ่มเป็นพิเศษของกันและกัน และเริ่มมั่นใจว่าอีกฝ่ายน่าจะชอบพอ จึงเริ่มอยากแสดงความรักให้คนอื่นรับรู้ด้วย เช่น รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม ต้นกับบอม ไปป์กับพลอย เก่งกับกวาง นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และไลน์ เริ่มมีการใช้ลูกเล่น เช่น สติกเกอร์ ในการแสดงความรัก รวมทั้งปรับภาษาสำนวนที่คุยให้หวานซึ่งมากขึ้น โดยทุกคู่ล้วนแต่ทำเหมือนกันหมด
- มีการเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊กภายหลังจากที่รู้สึกชอบ สำหรับคู่ที่ไม่ได้เริ่มต้นจากว่ามีฝ่ายหนึ่งจีบอีกฝ่ายก่อน ทั้งนี้เพื่อทำความรู้จักอีกฝ่ายหนึ่งให้มากขึ้น ดูความคล้ายคลึง และหากเป็นฝ่ายหญิงมักจะพบว่าเข้าไปดูว่า มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจหรือจีบใครซ้อนด้วยหรือไม่ เช่น มิน(คู่มีนกับฮิม) ออม(คู่ต้นกับบอม) จำ(คู่ชั้นกับจำ) พลอย(คู่ไปป์กับพลอย)

- โทรศัพท์ และโทรศัพท์แบบเห็นหน้า พบว่ามีการใช้บ่อยมากขึ้น เนื่องจากเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีความรุ่มรวยด้านสื่อต่ำและไร้นัยยะทางการสื่อสาร เช่น น้ำเสียง ท่าทาง
 - การสื่อสารแบบตัวต่อตัว ทุกคู่ก่อนที่จะตัดสินใจคบหาดูใจกัน จะมีการเจอกันอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อ 1. เรียนรู้ตัวตนที่ไม่สามารถเห็นได้ในการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น มินกับฮิม เมย์กับบอม รัตน์กับวุฒิ 2. เพื่อสร้างประสบการณ์ผูกพัน(ทุกคู่) 3. เพื่อเพิ่มความสมจริง ซึ่งจะเกิดกับคู่ที่ไม่เคยเจอกันมาก่อน เช่น พิทกับบี โจกับแปง น้ำกับดิว มินกับฮิม เมย์กับบอม รัตน์กับวุฒิ
2. คุณลักษณะเด่นของสื่อที่มีผลต่อการกระชับความสัมพันธ์
- เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ และไลน์ มีลูกเล่นที่ใช้แทนการสื่อสารความรู้สึกอารมณ์ได้ เช่น สติกเกอร์
 - เฟซบุ๊กมีคุณสมบัติที่ใช้แทนการสื่อสารความรู้สึกอารมณ์ได้ เช่น กตัญญู รวมทั้งสามารถใช้ในการสร้างความประทับใจ เช่น แปะเพลงรัก ลงรูปภาพ
3. อุปสรรคและความกังวลในการกระชับความสัมพันธ์
- ในขั้นนี้จะพบว่ามีความกังวลเรื่องความคล้ายคลึงค่อนข้างน้อย เนื่องจากประเมินจากขั้นศึกษากันมาก่อนแล้ว แต่มักจะพบว่ามีความกังวลด้านว่าความไว้วางใจ(ความเจ้าชู้หรือคบซ้อน) แต่หากพบว่าไม่มีอะไรหรือตัวตนที่รับรู้มากับที่เห็นในเฟซบุ๊กไม่ต่างกันก็จะนำไปสู่การเปิดใจยอมเป็นแฟน
4. ปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจการกระชับความสัมพันธ์
- การเจอตัวจริงเป็นปัจจัยที่สำคัญ สำหรับคู่รักที่ไม่เคยเจอกันมาก่อน เพราะการเจอกันทำให้รู้สึกถึงความสัมพันธ์ที่สมจริง เช่น มินกับฮิม เมย์กับบอม รัตน์กับวุฒิ
 - การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นการสื่อสารสำคัญที่พบในขั้นนี้ เพราะเป็นการสื่อสารที่สร้างประสบการณ์ผูกพันและมีความใกล้ชิดทางกายภาพ

1.4 ขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ (Integrating Stage)

1. สื่อที่พบในการหลอมรวมความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อในการหลอมรวมความสัมพันธ์

- ในขั้นนี้ คู่รักทั้งคู่จะใช้เวลาเจอกัน(การสื่อสารแบบตัวต่อตัว) ในการสร้างความผูกพัน ในขณะที่เครือข่ายสังคมถูกลดบทบาทเป็นเพียงช่องทางการติดต่อและแสดงความรักบ้าง
 - เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีกึ่งสาธารณะและสาธารณะถูกใช้ในการประกาศความสัมพันธ์ของคู่รัก
 - คู่รักที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองไม่เล่นเฟซบุ๊กหรือทวิตเตอร์ จะไม่มีการประกาศความสัมพันธ์ทางสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น บอลกับปลา ดนัยกับก๊อฟ
 - การประกาศความสัมพันธ์ทางเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ นอกจากจะเป็นการบอกให้คนรอบข้างทราบ และการสร้างการผูกมัดเพื่อกันคนอื่นเข้ามาอยู่กับคนรัก ยังใช้ในการแสดงออกความรักหรือแสดงความบริสุทธิ์ใจให้อีกฝ่ายรู้สึกดี เช่น มินกับฮิม ต้นกับออม ชันกับจำ นัทกับแอม นิดกับก้อง
2. คุณลักษณะเด่นของสื่อที่มีผลต่อการหลอมรวมความสัมพันธ์
- เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีกึ่งสาธารณะและสาธารณะถูกใช้ในการประกาศความสัมพันธ์ของคู่รัก การประกาศจึงทำให้ทุกคนรับรู้พร้อมกันในทันทีซึ่งต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่มักเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป
 - เฟซบุ๊กมีคุณลักษณะที่ใช้ในการประกาศความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน คือ การตั้งสถานะความสัมพันธ์
3. อุปสรรคและความกังวลในการหลอมรวมความสัมพันธ์
- คู่รักที่รู้จักกันทางสื่อสาธารณะ หรือเป็นคนแปลกหน้ากันมาก่อนจะได้รับอุปสรรคจากอคติที่สังคมที่มองว่าคนในอินเทอร์เน็ตไม่น่าไว้วางใจ หรือความสัมพันธ์กับคนในอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ยั่งยืน ดังนั้นจึงทำให้บางคนเลือกที่จะเสี่ยงไม่บอกที่มาที่ไปให้คนรอบข้างรู้ เช่น แป้ง(คู่ใจกับแป้ง) น้ำ(คู่หน้ากับดิว)
4. ปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจการหลอมรวมความสัมพันธ์
- จะเกิดภายหลังจากตกลงคบกันแล้ว ก็ต้องการบอกให้คนรอบข้างรู้ จึงใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการบอก

- ยิ่งมีความกังวลใจ(มีคนอื่น) มีผลต่อการประกาศความสัมพันธ์ทางสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เข้มข้นมากขึ้น เช่น มินกับฮิม ชันกับจำ ที่ทั้งฮิมและชันต่างมีประวัติเจ้าชู้มาก่อน

2.1 ประเด็นความใกล้ชิด(Proximity)

- สำหรับคู่รักที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน หรือไม่เคยเจอกันมาก่อน เครือข่ายสังคมออนไลน์มีผลทำให้พวกเขาได้มาเจอกัน ยกตัวอย่างเช่น เจอกัน เช่น พี่ทกับบี โจ๊กกับแป้ง น้ำกับติว หรือเห็นปฏิสัมพันธ์ผ่านเพื่อนร่วมที่เป็นตัวเชื่อม เช่น คู่รัตน์กับวุฒิ
- แต่สำหรับคู่ที่รู้จักกัน เคยเจอกัน หรือมีคนแนะนำ เครือข่ายสังคมออนไลน์จะไม่มีผลต่อการนำพาให้มาเจอกัน

2.2 ประเด็นการเปิดเผยตัวตนและลักษณะที่ดึงดูดใจ(Self-disclosure and Attraction)

- คู่รักที่ฝ่ายเริ่มจีบนั้นเป็นคนขี้อาย พบว่า สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่เห็นหน้า ไร้นัยยะด้านการสื่อสาร ความรู้มรรยด้านสื่อต่ำ ทำให้พวกเขากล้าที่จะเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้นและนำไปสู่การประทับใจตัวตนมากกว่าหน้าตา เช่น โจ๊กกับแป้ง รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม บอลกับปลา ชันกับจำ เก่งกับกวาง
- หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรู้สึกชอบรูปร่างหน้าตาของอีกฝ่าย จะไม่พบว่าสนับสนุนประเด็นดังกล่าว เพราะทั้งสองไม่ได้ประทับใจที่ตัวตนแต่เป็นที่หน้าตา เช่น ชัน(คู่ชันกับจำ) ไปบ๊กับพลอย นัทกับแอม
- คู่รักที่เจอกันเป็นประจำหรือรู้จักกันมานาน แต่ไม่ได้ประทับใจที่รูปร่างหน้าตา ระหว่างที่เริ่มคุยกัน ไม่พบว่า มีการกล้าเปิดเผยตัวตนเพราะการเป็นนิรนามของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นำไปสู่การประทับใจที่ตัวตน กล่าวคือ เจอกันเป็นประจำอยู่แล้วเลยไม่ค่อยประหม่า ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงไม่ได้ช่วยให้เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เช่น ต้นกับออม ดนัยกับกีฟ นิดกับก้อง ยกวัน คู่บัวกับมิ่ง ที่มิ่งเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ว่าบัวชอบมิ่งเพราะตอนใช้เวลาด้วยกันไม่ใช่เพราะตัวตนที่คุยกันทางไลน์

2.3 ประเด็นด้านคุณภาพความสัมพันธ์(Quality of Relationship)

- คู่รักที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีประสบการณ์ความรักในอดีตที่ถูกนอกใจ หรือการรับรู้ว่าเป็นคนเจ้าชู้ จะมีผลทำให้เกิดความระแวงและเกิดการเรียกร้องให้มีการประกาศความสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้มข้นมากขึ้น เช่น มีนกับฮิม ต้นกับออม ชันกับจำ
- สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคง เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการเข้าถึงคนจำนวนมากได้ง่ายขึ้นและค่าใช้ถูก
- คู่รักที่เริ่มต้นจากการรู้จักผ่านสื่อสาธารณะ เช่น ทวิตเตอร์ บีทอล์ก เพชฌัญกับอคติ ของสังคมมองว่าคนในอินเทอร์เน็ตไม่น่าไว้วางใจ หรือความสัมพันธ์กับคนในอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ยั่งยืน ดังนั้นจึงทำให้บางคู่เลือกที่จะเสี่ยงไม่บอกที่ไปที่ไปให้คนรอบข้างรู้ เช่น แป้ง(คู่ใจกับแป้ง) น้ำ(คู่น้ำกับติว)
- คู่รักที่พึ่งพาเครือข่ายสังคมออนไลน์ค่อนข้างน้อย เช่น ใช้แค่เพื่อติดต่อ เช่น คู่ดน้อยกับกีฟ บอลกับปลา ซึ่งเป็นคู่ที่ฝ่ายหนึ่งไม่ได้เล่นทวิตเตอร์ จึงมีความกังวลเรื่องการไปมีคนใหม่ผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์น้อย
- บีทอล์กซึ่งเป็นสื่อที่มักไวใช้เชิงขู่สาวและทำให้เข้าถึงคนอื่นได้ง่าย มีผลต่อการรับรู้ความสัมพันธ์ที่มั่นคงน้อยลง
- อุปนิสัยที่ตรงไปตรงมาของคนรักมีผลต่อความเชื่อมั่น เช่น ดน้อยกับกีฟ รัตน์กับฮิม ไปกับปลอย นัทกับแอม บัวกับมิ่ง
- ความเกี่ยวพันทางสังคม เช่น เป็นเพื่อนกันมาก่อน เป็นเพื่อนที่ทำงาน มีคนรู้จักหลายคนร่วมกัน มีผลต่อความมั่นคงในความสัมพันธ์ เช่น บอลกับปลา ต้นกับออม ดน้อยกับกีฟ ไปกับปลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง บัวกับมิ่ง

2.4 การสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง (Hyperpersonal communication)

เพื่อความเข้าใจง่าย จึงขอเรียงตามขั้นตอนลำดับความสัมพันธ์ ดังนี้

2.4.1 ชั้นทำความรู้จัก

- เนื่องจากเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบสาธารณะมีความเป็นนิรนาม กล่าวคือ ไม่มีการปรากฏตัวจึงทำให้ข้อมูลรูปภาพหรือข้อมูลเบื้องต้น เช่น ทวิต ประวัติสั้นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถเห็นได้นั้นมีผลในการตัดสินใจคบเป็นเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการสื่อสารในอดีตที่รูปลักษณ์ภายนอก บุคลิกภาพเป็นปัจจัยในการตัดสินใจให้เกิดการทำความรู้จัก เช่น พี่กับบี โจกับแป้ง น้ำกับบิดู
- เกิดการตระหนักเรื่องเพื่อนร่วม(mutual friend) กล่าวคือ คุณลักษณะสำคัญตามนิยามของเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ การที่รายชื่อเพื่อนหรือเครือข่ายของแต่ละคนเกิดการเชื่อมโยงและข้ามหากัน ซึ่งการเชื่อมโยงกันทำให้เกิดการเห็นเพื่อนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวหรือแม้แต่การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตยุคก่อน หรือยุคการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางก็ไม่มีเช่นเดียวกัน เช่น รัตน์กับวุฒิ ชันกับจำ
- ปรากฏการณ์อาศัย “ความเป็นกลาง” ของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแง่ที่เป็นสื่อไว้ติดต่อกับคนรู้จักทั่วไปและไม่ใช้สื่อที่ประชิดตัวมาก ในการจับอีกฝ่ายอย่างแนบเนียน หรือกล่าวอีกอย่างสามารถอาศัยความเป็นกลางในการซ่อนเจตนาที่ต้องการจับอีกฝ่ายได้ ซึ่งต่างจากการเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ในอดีต ที่ดูเป็นการส่อเจตนาที่ต้องการทำความรู้จักอีกฝ่ายชัดเจนไป เช่น ชันกับจำ ไปบ๊ากับพลอย นัทกับแอม

2.4.2 ขึ้นศึกษากัน

- เทคโนโลยีการสื่อสารออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อประเภทแชทช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลในปริมาณที่มากในระยะเวลาอันสั้นได้ เนื่องจากเป็นสื่อลดข้อจำกัดที่ต้องวางตรงกันถึงจะสื่อสารได้ อีกทั้งสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อเล่นผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันมีการคิดอัตราค่าบริการแบบเหมาจ่าย จึงทำให้การติดต่อผ่านสื่อเหล่านี้มีต้นทุนที่ถูกลง จึงทำให้ทั้งสองสื่อสารกันได้สะดวกและได้มากขึ้นโดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย เมื่อสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และสนิทกันได้เร็วกว่าการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ต้องวางตรงกัน (เกิดกับทุกคู่ ยกเว้นคู่พี่กับบีที่ใช้ข้อความสั้น)

- ปรากฏการณ์ที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกใช้เสมือนเป็นเป็นบุคคลที่สามในการสอบถามเรื่องของอีกฝ่าย กล่าวคือ ในอดีตมีการพบว่านอกจากการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลตัวตนระหว่างกันแล้ว บุคคลที่สามยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการหาข้อมูลของอีกฝ่าย แต่เมื่อมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊กซึ่งมีข้อมูลด้านตัวตนค่อนข้างมากเกิดขึ้น จึงทำให้เฟซบุ๊กกลายเป็นแหล่งข้อมูลไม่ต่างจากการสอบถามจากบุคคลที่สามในอดีต เช่น โจ๊กกับแป้ง น้ำกับติว มินกับฮิม รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม ต้นกับออม ชันกับจำ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง นิดกับก้อง และบัวกับมิ่ง
- เกิดการเปิดเผยข้อมูลแบบข้างเดียว(One-sided communication) กล่าวคือ การเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊ก หรือแม้แต่การตามอ่านทวิตเตอร์ ก็นับว่าเป็นการรับรู้อีกฝ่ายแบบทางเดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีมาก่อนในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่การรับรู้ตัวตนจะเกิดแบบสองทาง เช่น โจ๊กกับแป้ง น้ำกับติว มินกับฮิม รัตน์กับวุฒิ เมย์กับบอม ต้นกับออม ชันกับจำ ไปป์กับพลอย นัทกับแอม เก่งกับกวาง นิดกับก้อง และบัวกับมิ่ง
- จากการสัมภาษณ์คู่รัก มีคุณนัทกับแอม ที่เล่าว่า พวกเขาทำการลบรูปหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับแฟนเก่าก่อนที่จะกดส่งเป็นเพื่อนหรือกดรับเป็นเพื่อนอีกฝ่าย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดการจัดแจงข้อมูลตัวตนก่อนจะเปิดเผยให้อีกฝ่ายรับรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการในอดีตที่ไม่มีปรากฏการณ์จัดแจงการเปิดเผยตัวตน
- สื่อเครือข่ายสังคมซึ่งมีลูกเล่นและโปรแกรมในการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น ข้อความ รูปภาพ สติกเกอร์ ลิงก์เว็บไซต์ จึงทำให้เกิดการสามารถสร้างหัวข้อสนทนากันได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ หากเป็นในอดีต การจะชวนคุยจะต้องอาศัยการบอกเล่าเป็นหลัก แต่ปัจจุบันสามารถบอกเล่าโดยการใช้รูปภาพหรือลิงก์เว็บไซต์เพื่อสร้างหรือต่อบทสนทนากันได้ต่อ
- เครือข่ายสังคมออนไลน์มีลักษณะการสื่อสารแบบทั้งข้อความหรือสารไว้ได้ คล้ายกับอีเมล หรือแชทรูม ดังนั้นผู้ใช้จึงใช้ช่องว่างระหว่างที่พิมพ์ในการไตร่ตรองข้อความหรือสารออกไปซึ่งช่วยให้สนทนาระหว่างกันดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีการสื่อสารแบบ

ตัวต่อตัวที่ต้องโต้ตอบแบบทันทีเลยมีโอกาที่จะเกิดเหตุการณ์พลังปากพูดได้ เช่น บอลกับปลา บัวกับมิ่ง

2.4.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

- แม้สื่อเครือข่ายสังคมจะมีข้อจำกัดด้านการปรากฏตัวทางสังคม และไรรันยยะด้านการสื่อสาร เช่น น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการช่วยสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ดี แต่สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็มีลูกเล่นหรือวิธีการที่ความหลากหลายในการแสดงออกความรู้สึกในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำได้ เช่น กดถูกใจ(Like)เป็นประจำจนผิดสังเกต การโพสต์เพลงรักให้กัน หรือการตั้งสเตตัสหรือโพสต์ที่มีเนื้อหาหวานซึ่งเพื่อบอกความรู้สึกต่ออีกฝ่ายแบบอ้อมๆ รัตนกับบุฉมิ ชันกับจำ แก่งกับกวาง บัวกับมิ่ง
- สติกเกอร์หรืออักษรรูปภาพ(Emoticon) กลายเป็นลูกเล่นสำคัญในการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ทดแทนการสื่อสารแบบตัวต่อตัว แต่อย่างไรก็ตามเฉพาะตัว เพราะในชีวิตจริง ไม่มีการส่งการ์ตูนเพื่อบอกเล่าความรู้สึกให้กัน อีกทั้งรูปภาพการ์ตูนที่มีอากัปกิริยาหรือสีหน้าท่าทางอารมณ์เกินจริง ก็มีส่วนในการสร้างสีสันและความสนุกในการสนทนาในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำไม่ได้ (ทุกคู่ ยกเว้นพีทกับบีที่ใช้แค่ทวีเตอร์)

2.4.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

- เครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดการประกาศให้คนรับรู้ความเป็นคู่ได้พร้อมกันภายในทีเดียว เช่น จากลงรูปคู่ ตั้งการสถานะความสัมพันธ์คบหา ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่การประกาศความเป็นคู่จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป จากการไปไหนมาไหนด้วยกันสองเป็นประจำจนคนรอบๆรู้เองว่าทั้งสองเป็นคนรักกัน (ทุกคู่ ยกเว้นดนัยกับกีฬ บอลกับปลา)
- การตั้งสถานะคบหากันเฟซบุ๊กเป็นการทำให้ความสัมพันธ์แบบไม่ทางการเป็นสิ่งที่สามารถระบุอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรได้ โจ๊กกับแบ้ง รัตนกับบุฉมิ ดันกับออม ชันกับจำ นัทกับแอม นิดกับก้อง บัวกับมิ่ง

- วิธีการประกาศความเป็นคู่ เช่น ใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัว(รูปโปรไฟล์) ลงรูปคู่เป็นประจำ การตั้งสถานะความสัมพันธ์ ได้กลายมาเป็นความคาดหวังในแง่เป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์ใจในการคบหาดูใจเพียงคนเดียว ในทางกลับกันหากอีกฝ่ายทำให้หรือทำให้ก่อนก็จะเป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์และช่วยเพิ่มความมั่นใจให้อีกฝ่าย เช่น โจ๊กกับแป้ง น้ำกับดิว มินกับฮิม ต้นกับออม ชันกับจำ นัทกับแอม นิดกับก้อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมผลวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาสรุปผลและอภิปรายผลตามกรอบการวิจัย(ดังที่กล่าวในบทที่ 2 และ 4) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1. พฤติกรรมการใช้สื่อและการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก และ 2. ประเด็นความแตกต่างระหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว โดยทั้งสองตอนจะเป็นการสรุปและอภิปรายเพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า 1. บทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกเป็นอย่างไร และ 2. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างจากการสื่อสารแบบดั้งเดิมอย่างไร

ในตอนี่ 1 ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นย่อยเป็น 2 ประเด็น คือ 1. พฤติกรรมการใช้สื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก ที่พบในงานวิจัย และ 2. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่ผู้วิจัยจะเรียงเรียงเล่าตามขั้นในทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ 4 ขั้นแรก³⁹ คือ ขั้นทำความรู้จัก ขั้นศึกษากัน ขั้นกระชับความสัมพันธ์ และขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

ในตอนี่ 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นความแตกต่างที่พบในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างจากการสื่อสารแบบตัวต่อตัว โดยแบ่งเป็นประเด็นตามกรอบการวิจัยที่พัฒนามาจากแนวคิดด้านการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง(Computer-mediated communication-CMC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ศึกษาการสื่อสารของมนุษย์ในยุคการสื่อสารแบบบนอินเทอร์เน็ต เช่น อีเมล หรือแชทรูม โดยผู้วิจัยรวบรวมเป็น 4 ประเด็นสำคัญ คือ 1. ความ

³⁹ ในงานวิจัยนี้ไม่ได้นำขั้นผูกมัดความสัมพันธ์มาอภิปรายผลด้วย เนื่องจากเป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับพิธีการ เช่น การสมรส ซึ่งคู่รักที่จะไปสู่ขั้นตอนสมรสได้นั้นเป็นคู่รักที่ได้ดำเนินความสัมพันธ์แบบคู่รักมาแล้วระยะหนึ่ง แต่งานวิจัยนี้สนใจแค่ระยะการพัฒนาความสัมพันธ์ หรือจับกันเท่านั้น จึงไม่ได้นำขั้นผูกมัดความสัมพันธ์มาอภิปรายผลด้วยเหตุนี้

ใกล้ชิด 2. การเปิดเผยตัวตนและความตั้งใจ 3. คุณภาพความสัมพันธ์ และ 4. การสื่อสารเป็น
กันเองแบบเหนือจริง(Hyperpersonal communication)

ถัดมาจะเป็นบทสรุปเพื่อนำสิ่งที่ได้จากตอนที่ 1 และ 2 มาสรุปอีกครั้งเพื่อตอบคำถามหัวข้อ
วิจัยของงานวิจัยเล่มนี้ และสุดท้ายคือข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต

สรุปผลและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการใช้สื่อและการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

เริ่มต้น ผู้วิจัยจะสรุปพฤติกรรมการใช้สื่อแต่ละประเภทในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโร
แมนติกที่พบในงานวิจัยเพื่อให้เห็นภาพรวมก่อนว่า มีสื่อใดบ้างที่ถูกใช้และมีการใช้อย่างไร ถัดมาจะ
เป็นการอภิปรายการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่ผู้วิจัยค้นพบในงานวิจัย

2. พฤติกรรมการใช้สื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

ไลน์(Line) เป็นสื่อประเภทส่งข้อความหากัน หรือที่เรียกว่า แชท(Chat) ซึ่งมักใช้ในการทำ
ความรู้จักกับคนรู้จักและรู้จักกันต่างๆ ไลน์จึงเป็นสื่อที่มีความเป็นส่วนตัวมากกว่าทวิตเตอร์ บีทอล์ก
และเฟซบุ๊ก ไลน์ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและติดต่อสื่อสารของทั้งสองฝ่าย โดยการพิมพ์ข้อความ
ส่งรูปภาพ สติกเกอร์ไลน์(Sticker Line) และอักษรรูปภาพ(Emoticon) เพื่อพูดคุยเรื่องสัพเพเหระ
ชีวิตประจำวัน ทศนคติ ผู้วิจัยพบว่า ยิ่งคุ้รักสนิทสนมกันมากเท่าใด หรือเริ่มรู้สึกชอบ จะมีการใช้
สติกเกอร์ลายที่สื่อสารด้านความรัก เช่น มีข้อความ I love you หรือมีรูปหัวใจ เพื่อบ่งบอกความรู้สึก
กับอีกฝ่ายมากขึ้น ในทางกลับสติกเกอร์ลายที่แสดงความเขินอายก็จะถูกใช้เพื่อตอบรับความรู้สึก
โดยเฉพาะคนที่ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นคนขี้อายต่างยอมรับว่า สติกเกอร์ไลน์ช่วยบอกเล่าความรู้สึกที่พวก
เขาไม่กล้าบอกอีกฝ่ายเพราะความเขินอายได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในการสัมภาษณ์ มีคุ้รักหลายคู่
ที่มีความเห็นว่า ไลน์ซึ่งมีสติกเกอร์ลายน่ารักและหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งหลากหลายอารมณ์
ท่าทาง นั้นทำให้พวกเขาสนุกและมีลูกเล่นในการคุยกับอีกฝ่ายมากขึ้น

เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์(Facebook Messenger) เป็นโปรแกรมสื่อสารผ่านข้อความแบบ
ส่วนตัว หรือสื่อประเภทแชท(Chat) ของเฟซบุ๊ก มักถูกใช้เพื่อทำความรู้จักกับคนรู้จักและรู้จักกัน

ต่างๆเหมือนกับไลน์ และมีความเป็นส่วนตัวมากกว่าการปฏิสัมพันธ์บนหน้าเฟซบุ๊ก(Facebook) แมสเซนเจอร์ถูกใช้เป็นช่องทางเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือเรียนรู้กันและกัน เช่น คุยเรื่องสัพเพเหระชีวิตประจำวัน ทศนคติต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งในการกระชับความสัมพันธ์ โดยสามารถส่งเป็นข้อความ อักษรภาพ(Emoticon) เป็นรูปภาพ เป็นลิงก์เว็บไซต์หรือเพลง หรือแม้แต่สติ๊กเกอร์ลายการ์ตูน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ คู่รักเลือกใช้ไลน์หรือแมสเซนเจอร์นั้นขึ้นอยู่กับว่าครั้งแรกทั้งสองรู้จักกันจากสื่อใด แต่ก็มีคู่รักที่บอกว่า พวกเขาเคยย้ายจากแมสเซนเจอร์มาเป็นไลน์ เนื่องจากไลน์มีระบบที่เสถียรในการพิมพ์ส่งข้อความได้ดีกว่า อีกทั้งมีสติ๊กเกอร์ให้เลือกใช้มากกว่า

ข้อความสั้น(SMS) หรือข้อความทางโทรศัพท์เป็นสื่อที่พบในกรณีของคู่รักในยุคที่ยังไม่มีสมาร์ตโฟนที่สามารถต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา โดยข้อความสั้นจะถูกใช้ภายหลังจากที่เริ่มรู้สึกสนิทสนมแล้ว เนื่องจากข้อความสั้นจำเป็นต้องมีเบอร์โทรศัพท์ของอีกฝ่าย กล่าวคือ การส่งข้อความสั้นหรือการโทรศัพท์เป็นการติดต่อถึงเจ้าตัวแบบทันที ไม่เหมือนอีเมล ข้อความไลน์ หรือแมสเซนเจอร์ที่สามารถเลือกเปิดดูข้อความหรือเลือกติดต่อเมื่อใดก็ได้ ดังนั้น การส่งข้อความสั้นที่สามารถติดต่ออีกฝ่ายแบบทันทีได้นั้นจึงต้องอยู่ในระดับที่สนิทกันก่อน เพราะไม่ต้องเกรงใจในการรบกวนเวลาหรือความเป็นส่วนตัวของอีกฝ่ายมากเท่ากับตอนที่ยังไม่สนิทกัน ในทางกลับกัน ตนก็รู้สึกไม่ถือสาหรืออาจรู้สึกยินดีที่อีกฝ่ายจะมารบกวนเวลาหรือความสนใจ โดยพบว่าข้อความสั้นมักจะถูกใช้ควบคู่ไปกับช่วงที่ใช้โทรศัพท์ หรือช่วงที่คุยกันเฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์มาสักระยะหนึ่งจนสนิทสนมกันแล้ว

เฟซบุ๊ก(Facebook) เป็นสื่อที่ถูกใช้ในการทำความรู้จักกับคนรู้จักและรู้จักกันต่างๆ และมักนิยมใช้เป็นแหล่งข้อมูลในหาข้อมูลของอีกฝ่ายและการเรียนรู้ตัวตนของอีกฝ่าย เช่น เพื่อรู้ว่าอีกฝ่ายเป็นคนอย่างไร หรือตรวจสอบว่าอีกฝ่ายโสดหรือไม่ โดยดูจากรูปภาพ(photo) สถานะความสัมพันธ์ (relationship status) เป็นต้น หากเป็นกรณีที่ไม่รู้จักกันมาก่อน เฟซบุ๊กจะมีข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจตัดสินใจได้ เช่น ดูเพื่อนร่วม(mutual friend) หากมีเพื่อนร่วมที่เป็นคนสนิทสนมกัน หรือมีความน่าเชื่อถือก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจตัดสินใจได้เป็นเพื่อน อีกทั้งบางกรณี การเห็นเพื่อนร่วมยังทำให้สะดวกในการรู้ว่าใครบ้างที่สามารถสอบถามเรื่องของคนที่แอบชอบได้ด้วย นอกจากนี้ เฟซบุ๊กยังใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงออกความรักความรู้สึก เช่น การกดถูกใจ การแสดงความคิดเห็น การลงรูปภาพ การแท็กรูปภาพหรือลิงก์ การโพสต์เพลงรัก ที่จะช่วยบ่งบอกให้ฝ่ายรู้ว่า

ตนมีใจหรือเพื่อสร้างความประทับใจให้อีกฝ่าย และสุดท้ายเฟซบุ๊กเป็นพื้นที่ในการประกาศความสัมพันธ์ของคู่รักต่อคนรอบข้างหรือคนอื่นๆ โดยการลงรูปคู่ การตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา การใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัว(รูปโปรไฟล์)

ทวิตเตอร์(Twitter) เป็นสื่อที่ถูกไว้วางใจทำให้ทำความรู้จักกับคนไม่รู้จักรหรือคนนอก และเป็นสื่อที่ข้อมูลจะถูกเผยแพร่สู่สาธารณะ เช่น การทวิต(Tweet)ที่คนอื่นๆสามารถเห็นข้อมูลของเราได้ เมื่อทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ไว้ใช้กับคนนอกและเป็นสาธารณะ มันจึงมีข้อมูลเบื้องต้นที่ให้ผู้กรอกค่อนข้างน้อย เช่น ประวัติ(Bio)ที่มีให้พิมพ์แค่สั้นๆ รูปภาพขนาดเล็ก อีกทั้งยังไม่มีคามจำเป็นที่ต้องใช้ชื่อจริง เพราะสามารถใช้ฉายาหรือตั้งชื่อเองอะไรก็ได้ อนึ่งอาจเป็นเพราะทวิตเตอร์ต้องการป้องกันความปลอดภัยของผู้ใช้จากการถูกละเมิดโดยผู้ไม่หวังดีและที่สำคัญเพื่อให้ผู้ใช้รู้สึกสบายใจที่จะทวิตอะไรก็ได้โดยไม่ต้องกังวลว่าใครจะมารู้ว่าตนเป็นใคร ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้มีอิสระในการทวิตและสนุกกับการอ่านทวิตของคนอื่นที่กล้าเปิดเผยความเป็นตัวของตัวเองได้มากขึ้น ดังนั้น ทวิตเตอร์จึงเป็นพื้นที่ที่มีการเปิดเผยตัวตนเชิงลึก ในทำนองเดียวกัน จึงทำให้ข้อมูลด้านตัวตนมีน้ำหนักและคุณค่ามากกว่ารูปลักษณ์หน้าตา แต่อย่างไร ทวิตเตอร์ก็มีข้อจำกัดในการระบุตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้ได้ยาก

โดยสรุปแล้ว ทวิตเตอร์เป็นสื่อที่ไว้ติดต่อกับคนนอกเลยเอื้อให้เกิดการพบรักกับคนนอกเช่นกัน และด้วยความที่ทวิตเตอร์ก็เอื้อให้เกิดการเปิดเผยตัวตนจึงทำให้เกิดความดึงดูดใจด้านตัวตนมากกว่าหน้าตา แต่อย่างไรก็ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานในการประเมินข้อมูลเพื่อลดความไม่ไว้วางใจเกี่ยวกับตัวตนที่แท้จริงของอีกฝ่าย ทั้งนี้ ทวิตเตอร์เป็นเพียงช่องทางให้เกิดการรู้จักเท่านั้น เพราะในขั้นกระชับความสัมพันธ์ คู่รักจะย้ายมาใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดมากกว่า เช่น ไลน์ เพราะต้องการความแบบเป็นส่วนตัว ในขณะที่ทวิตเตอร์นั้นมีความเป็นสาธารณะ

บีทอล์ก(Beetalk) เป็นสื่อที่มีลักษณะคล้ายไลน์ คือเป็นสื่อประเภทแชท(Chat) แต่มีลักษณะที่พิเศษกว่า คือ มีโปรแกรมที่สามารถทำความรู้จักกับคนอื่นๆที่อยู่ในละแวกเดียวกันได้ ดังนั้น บีทอล์กจึงมักถูกใช้งานในการทำทำความรู้จักกันคนแปลกหน้า ในขณะที่ไลน์ใช้ในการติดต่อกับคนรู้จัก นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า บีทอล์กนิยมถูกใช้ในเชิงความสัมพันธ์ฉันคู่สาว เช่น หาแฟนหรือหาคู่นอน ดังนั้น บีทอล์กจึงเป็นสื่อที่มีเจตนาการใช้เพื่อความสัมพันธ์ฉันคู่สาวชัดเจน ต่างจากทวิตเตอร์ที่ใช้เพื่อเจตนาด้านความเพลิดเพลินและการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ฉะนั้นแล้ว ตัวตนที่เปิดเผย

ในปีทอล์กจึงมีโอกาสดูจัดแจงเพื่อสร้างความประทับใจหรือแสดงเจตนาชัดเจนด้านรักใคร่มากกว่า ทวิตเตอร์ การทำความรู้จักคนในปีทอล์กจึงเป็นไปด้วยความระมัดระวังมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ ปีทอล์กก็มีประโยชน์คล้ายกับทวิตเตอร์คือทำให้เกิดการพบรักกับคนนอก สำหรับ กรณีคู่รักที่สัมภาษณ์พบว่ามีกรย้ายมาคุยกันในไลน์หรือสื่อที่มีความใกล้ชิดกันก่อนที่จะพัฒนา ความสัมพันธ์จนเป็นคนรักกัน ซึ่งเป็นสำหรับตัวผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าการย้ายมาใช้ไลน์เป็นการยก สถานะจากคนนอกมาเป็นคนรู้จัก แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสงสัยว่า อาจมีความเป็นไปได้ที่คู่รักอื่นๆ อาจไม่มีการย้ายมาใช้ไลน์หรือสื่ออื่นๆก่อนพบกัน ทั้งนี้เนื่องจากปีทอล์กเป็นสื่อประเภทแชทที่มีความ เป็นส่วนตัวอยู่แล้ว ก็อาจจะเป็นไปได้ที่จะไม่มีการย้ายสื่อ ที่ใช้ปีทอล์กไปตลอดจนคบกัน

โทรศัพท์ เป็นสื่อที่คู่รักทุกคู่ใช้เมื่อดำเนินความสัมพันธ์มาถึงจุดที่สนิทสนมกัน เพราะ โทรศัพท์เป็นสื่อที่มีน้ำเสียง จึงทำให้รู้สึกใกล้ชิดและสามารถอ่านท่าทีของอีกฝ่ายได้มากกว่าการใช้ เครื่องข่ายสังคมออนไลน์ หรือใช้เพื่อเป็นการขยับความสัมพันธ์ให้ก้าวหน้ามากขึ้นจากการสื่อสารผ่าน ทางข้อความ โดยพบว่าจะมีจะมีการเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ก่อนจะพบเจอกัน อีกทั้งการที่จะ สามารถคุยโทรศัพท์กับอีกฝ่ายได้นั้นจะต้องมีความสนิทสนมค่อนข้างมาก เนื่องจากโทรศัพท์เป็นสื่อที่ ประชิดตัวและเรียกร้องเวลาในการต้องมาพูดคุยกัน ดังนั้นการที่อีกฝ่ายยอมคุยโทรศัพท์หรือยอม เสียเวลามาคุยด้วยนั้นแสดงว่าต้องอีกฝ่ายเริ่มรู้สึกสนิทสนมที่จะไม่ถือสาหรืออาจรู้สึกดีที่จะถูกรบกวน เวลาและความเป็นส่วนตัว ในทำนองเดียวกัน คู่รักหลายคู่จึงเล่าว่าการขอไอดีไลน์(ID Line) หรือกด เป็นเพื่อน(Add friend) ในเฟซบุ๊กช่วยให้พวกเขาสามารถจีบอีกฝ่ายโดยไม่ทำให้อีกฝ่ายรู้ว่ากำลัง แอบชอบได้ อีกทั้งไม่ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกอึดอัดหรือมีทัศนคติเชิงลบกลับมา เพราะเป็นสื่อที่เป็นรบกวน ความเป็นส่วนตัวน้อยกว่าการคุยโทรศัพท์ และไม่สื่อ่นัยยะว่ารู้สึกชอบเท่ากับการขอเบอร์โทรศัพท์ซึ่ง เป็นการแสดงเจตนาชัดเจนว่าอยากทำความรู้จักด้วย

แท่งโก้(Tango) และ วิดีโอไลน์(Video Line) ถูกใช้ในการโทรศัพท์แบบเห็นหน้า เมื่อคู่รัก ดำเนินความสัมพันธ์มาถึงจุดที่รู้สึกสนิทสนมกัน และอยากใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดแบบเห็นสีหน้า อารมณ์ ความรู้สึก ก็อาจใช้แท่งโก้หรือวิดีโอไลน์ในการสร้างความสนิทสนมและสร้างความผูกพัน เพราะสามารถใช้สีหน้า อารมณ์ ท่าทางต่างในการสื่อสารความรัก เช่น การยิ้ม การเงินอายุ ซึ่งนับว่า เป็นเทคโนโลยีที่มีความใกล้เคียงกับการสื่อสารแบบดั้งเดิมอย่างการเจอกัน แต่ก็ขาดความใกล้ชิดทาง กายภาพ เช่น การสัมผัส ซึ่งมีความรู้ร่ายด้านสื่อมากที่สุดและมีผลเชิงจิตวิทยาต่ออารมณ์รักใคร่มาก

ที่สุด ดังนั้นสุดท้ายแล้ว อย่างไรก็ตามคูรักรักก็จะใช้การพบเจอกันเป็นการสื่อสารสุดท้ายก่อนที่พวกเขาจะตกลงคบหาดูใจกัน

การเจอกัน จากการสัมภาษณ์ พบว่าการเจอกัน เกิดขึ้นใน 2 สถานการณ์ คือ 1.

สถานการณ์ที่ยังไม่รู้สึกรักชอบกัน ซึ่งมักเกิดในกรณีของคู่ที่เป็นคนแปลกหน้ากันมาก่อน การเจอกันครั้งแรกจะทำให้ทั้งสองเกิดความรู้สึกถึงการรู้จักกันที่ “สมจริง” ซึ่งต่อมาจะทำให้สนิทสนมมากขึ้น หรือบางคู่อาจเกิดความรู้สึกชอบหลังจากที่เจอกัน และ 2. สถานการณ์ที่ทั้งสองสนิทสนมกันแล้ว การเจอกันในสถานการณ์นี้จะป็นช่วงหลังจากที่ทั้งสองได้ศึกษากันและกระชับความสัมพันธ์ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว และมีความต้องการที่เรียนรู้กันให้มากขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะคบหาดูใจกันหรือไม่ เพราะการเจอกันช่วยให้รู้จักและเห็นตัวตนที่แท้จริงได้ดีที่สุด เพราะสามารถเห็นปฏิกริยาต่างๆ ไวพริบการตอบโต้ การวางตัวกับผู้อื่น มารยาท หรือลักษณะภายนอกที่การคุยกันในเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่สามารถบอกได้ เช่น กลิ่นปาก การแต่งตัว เป็นต้น อีกทั้งเสแสร้งได้ยากกว่าการในสื่ออื่นๆ ดังนั้นการเจอกันจึงช่วยการประเมินความเข้ากันได้ได้ดีที่สุด

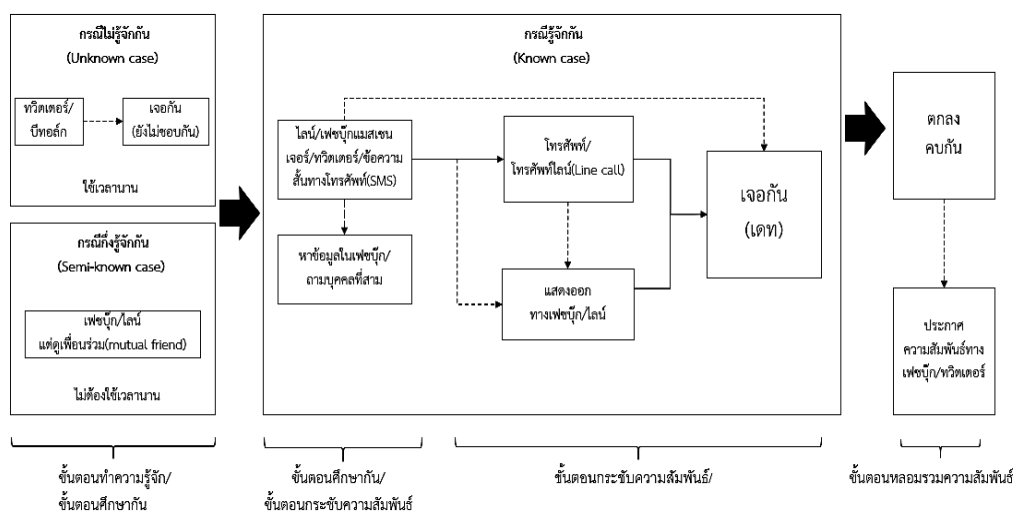
นอกจากนี้การเจอกันสร้างประสบการณ์ผูกพันที่มีความใกล้ชิดทางกายภาพ เช่น การจับมือ ซึ่งช่วยในการสร้างความรักใคร่และผูกพันกันได้มาก และที่สำคัญเป็นสิ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์นั้นสมจริงที่สุด

3. การพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก

ผู้วิจัยได้พบว่า คูรักรัก 15 คู่ แม้จะใช้สื่อหลากหลายและแตกต่างกัน แต่ทว่าเมื่อพิจารณาข้อมูลแล้ว ได้พบว่าคูรักรักมีแบบแผนการพัฒนาความสัมพันธ์และพฤติกรรมการใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทิศทางที่ใกล้เคียง แต่จะแตกต่างในช่วงเริ่มต้นที่จะรู้จัก การอภิปรายผลวิจัยส่วนนี้จะเรียงตามลำดับขั้นความสัมพันธ์ 4 ขั้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งปรับมาจากทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์(Relationship Stages) ของ Mark L. Knapp แต่ว่าในขั้นแรก หรือขั้นทำความรู้จัก (Initiating stage) นั้นจะมีการแบ่งกรณีย่อยเป็น 3 กรณี คือ คูรักรักที่ไม่รู้จักกัน คูรักรักที่ทั้งรู้จัก และคูรักรักที่รู้จักกันถัดจากจะเป็นสามขั้นที่เหลือที่คูรักรักต่างมีแบบแผนใกล้เคียง คือถัดจากทำความรู้จักกันแล้ว ก็จะมาถึงขั้นศึกษากัน(Experimenting stage) ขั้นกระชับความสัมพันธ์(Intensifying stage) และขั้นหลอมรวมความสัมพันธ์(Integrating stage)

3.1 ขั้นทำความรู้จักกัน(Initiating stage)

หมายถึง ขั้นตอนที่คนสองคนมารู้จักกันครั้งแรก ซึ่งมักจะเป็นการทักทายและแนะนำตัวว่าชื่ออะไร ทำงานหรือเรียนที่ใด ทั้งนี้ที่ผ่านมารูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพจะมีบทบาทในขั้นตอนนี้ค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นความประทับใจแรกก่อนที่จะนำไปสู่ความสนใจที่จะสานสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ในขั้นนี้ยังเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อลดความไม่ไว้วางใจในแง่ของการเป็นคนแปลกหน้าของกันและกัน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกการทำทำความรู้จักของคู่รักที่ 15 คู่ ได้เป็น 3 กรณี ได้แก่ (ดูภาพประกอบที่ 9)

ภาพที่ 9 แผนผังรูปแบบความสัมพันธ์แบบโรแมนติกที่พัฒนาผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

1) กรณีคู่รักที่ไม่รู้จักกันมาก่อน(Unknown case)

จากการสัมภาษณ์ 3 คู่ ที่จัดอยู่ในกรณี มีสองคู่ที่รู้จักกันทางทวิตเตอร์(คู่ที่ 1 กับ 2) และอีกคู่รู้จักกันทางบิทอล์ก(คู่ที่ 3) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อสังเกต ดังต่อไปนี้

ประกายที่ 1 สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่พบในกรณีนี้จะเป็นสื่อที่มีความเป็นสาธารณะและไวใช้ในการแลกเปลี่ยนกับคนภายนอก เช่น ทวิตเตอร์ บิทอล์ก ดังนั้นคู่รักที่พบกันในกรณีนี้จึงเป็นคู่รักที่เป็นคนแปลกหน้ากัน และไม่มีบุคคลหรือสังคมที่ใช้อย่างอิง เช่น ไม่มีเพื่อนหรือคนรู้จักร่วมกัน ไม่ได้ทำงานหรือเรียนที่เดียวกัน

ประการที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวตน หรือข้อมูลที่ปรากฏต่อสาธารณะ เช่น รูปประจำตัว สเตตัสประจำตัว ประวัติสั้นๆประจำ(Bio) หรือข้อความทวิต เป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกจะทำความรู้จักหรือไม่ทำความรู้จัก กล่าวคือ สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ หรือบีทอล์กเป็นเพียงเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเห็นกัน แต่การจะกดเป็นเพื่อนหรือกดติดตาม(follow) เป็นเรื่องของการรับรู้ข้อมูลเบื้องต้นของคนคนนั้นแต่ทั้งนี้ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างไม่มีใครที่ช่วยยืนยันตัวตนให้กันได้ ดังนั้น ต่างจึงต้องอาศัยวิจารณญาณของตนเองในการประเมินข้อมูลของอีกฝ่ายที่รับรู้มา โดยอาศัยประสบการณ์การทำความรู้จักกับคนในอินเทอร์เน็ตในอดีตและดูความสอดคล้องของข้อมูลต่างๆที่ถูกเผยออกมา เช่น ข้อมูลที่เล่ามามีความตรงกัน เพราะการสื่อสารกับคนที่ไม่รู้จักกัน และไม่ได้เห็นกันอาจเกิดการถูกหลอกจากการปลอมตัวตน หรืออาจพบว่าในท้ายที่สุดแล้วอีกฝ่ายพยายามจัดแจงข้อมูลให้ดูดีเกินหรือขัดแย้งกับความเป็นจริง ซึ่งความไม่ไว้วางใจนี้จึงทำให้คนที่เริ่มต้นจากสื่อเหล่านี้ต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนานในการประเมินข้อมูลของอีกฝ่าย

ประการที่ 3 ทั้งสองฝ่ายใช้เวลาค่อนข้างนานในการรับรู้ข้อมูลตัวตนเพื่อลดความไม่ไว้วางใจ ทั้งในแง่ความปลอดภัย(security) และความคล้ายคลึงกัน(similarity) ก่อนที่จะเกิดย้ายเข้าสู่สื่อที่มีความใกล้ชิดมากกว่า เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก หรือการพบปะกันซึ่งยังถือว่าเป็นการขยับเข้าสู่การเป็น “คนรู้จัก” อีกด้วย

ประการที่ 4 บุคลิกของคนที่อยู่ในกรณีนี้มีลักษณะเป็นคนเปิดกว้างและคุ้นเคยกับการทำความรู้จักกับคนแปลกหน้าในโลกอินเทอร์เน็ตมาอยู่แล้ว แม้กระทั่งการหาคู่รักสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้ คู่รักทั้งสามคู่นี้ก็ล้วนแต่เป็นคู่รักที่ไม่ใช่คนรู้จักกับผู้วิจัยและเป็นฝ่ายที่ติดต่อเพื่อเสนอความช่วยเหลือเข้ามาเอง(จากการเห็นโพสต์ที่ผู้วิจัยเปิดหาคู่รักมาให้สัมภาษณ์และถูกแชร์ต่อๆ) ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนกลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์กับคนบนโลกออนไลน์นั้น เกิดจากว่าคนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตประจำวันที่มีโอกาสพบปะสังคมภายนอกค่อนข้างน้อย เช่น ทำงานอยู่ที่บ้าน ทำงานที่ทำงานเป็นเวลานานๆจนไม่ได้ออกไปไหน เป็นต้น จึงทำให้พวกเขาเลือกใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านี้แทนการเข้าสังคมภายนอก

2) กรณี คู่รักที่กึ่งรู้จักกัน(Semi-known case)

จากการสัมภาษณ์ 3 คู่ ที่จัดอยู่ในกรณี ได้แก่ คู่ที่ 4-6 พบว่า ทั้งสามคู่เป็นคู่รักที่เริ่มต้นทำ ความรู้จักกันโดยไม่เคยเจอหน้ากันมาก่อน แต่มารู้จักกันได้เพราะมีคนรู้จักร่วมกัน โดยทั้งสามคู่มี คนรู้จักร่วมกันเป็นเพื่อน ยกเว้นรัตน(คู่ที่ 5) คนเดียวเท่านั้นที่คนรู้จักร่วมเป็นหัวหน้าที่สนิทกันของเธอ นอกจากนี้ยังพบว่า คู่ที่ 5 รัตนกับบุศมี เป็นคู่เดียวเท่านั้นที่รู้จักกันเองโดยที่ไม่มีการแนะนำจากเพื่อน เพราะพวกเขาอาศัยแค่การเห็นเพื่อนร่วมในเฟซบุ๊กเท่านั้นเป็นตัวกลางเชื่อมต่อกันและใช้ลดความไม่ ไว้วางใจในการคบเป็นเพื่อน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อสังเกตที่น่าสนใจของกรณีคู่รักที่รู้จักกัน หรือรู้จัก ห่างๆ ดังต่อไปนี้

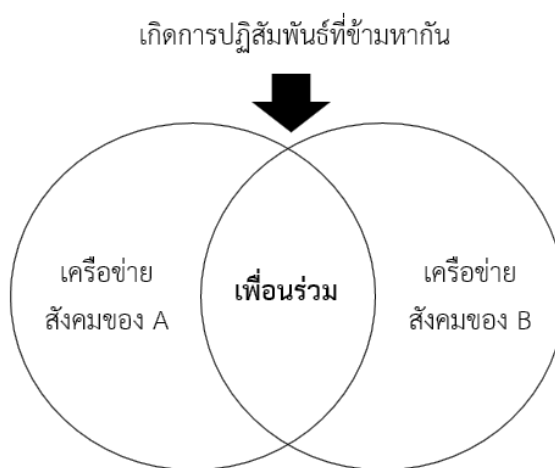
ประการที่ 1 สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในกรณีนี้จะเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นส่วนตัวและกึ่ง สาธารณะ เช่น ไลน์(Line) เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์(Facebook Messenger) และเฟซบุ๊ก(Facebook) ซึ่งเป็นสื่อเดียวกันกับที่พวกเขาใช้ติดต่อกับคนรู้จักหรือเพื่อนของพวกเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจาก กรณีที่ 1

ประการที่ 2 เพื่อนหรือคนรู้จักร่วมกันเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยลดความไม่ไว้วางใจในแง่ ของความปลอดภัย เนื่องจากเพื่อนร่วมหรือคนรู้จักร่วมสามารถเป็นบุคคลที่ใช้อ้างอิงตัวตนของอีก ฝ่ายได้ ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงสามารถใช้การรู้จักกันแบบห่างๆนี้เป็น “ทางลัด” ในการย่นเวลาในการ ลดความไม่ไว้วางใจกันได้ซึ่งต่างจากกรณีที่ไม่รู้จักกันที่ต้องใช้ระยะเวลาาน

ประการที่ 3 ลักษณะของเพื่อนร่วมหรือคนรู้จักร่วมเป็นคนที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าตัวแบบไม่ เป็นทางการและมีความสัมพันธ์ในระดับที่ใกล้ชิดกัน เช่น เป็นเพื่อนสนิท เป็นเพื่อนร่วมงานแผนก เดียวกัน หรือเป็นหัวหน้าที่สนิทสนมกัน นอกจากนี้ยังพบด้วยว่า การมีจำนวนเพื่อนร่วมอื่นๆหลายคน ประกอบด้วยจะยิ่งเพิ่มความไว้วางใจในการคบเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กมากขึ้น โดยเฉพาะหากมีเพื่อน ร่วมคนอื่นๆที่มีระดับความสัมพันธ์ในระดับที่ใกล้ชิด ทั้งนี้ นอกจากลักษณะและจำนวนของเพื่อนร่วม จะมีผลต่อความไว้วางใจแล้วนั้น ลักษณะและจำนวนของเพื่อนร่วมยังเป็นข้อมูลที่ช่วยบ่งบอกลักษณะ คร่าวๆของอีกฝ่ายได้ โดยเฉพาะบ่งบอกแวดวงที่อีกฝ่ายเป็นสมาชิกอยู่

ประการที่ 4 เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่คนสองคนสามารถทำความรู้ จักกันได้โดยมีคนรู้จักร่วมเป็นเพียงตัวเชื่อมเครือข่ายสังคมของพวกเขา(ดูภาพประกอบที่ 10) กล่าวคือ ต่างฝ่ายต่างมีเพื่อนในเฟซบุ๊กคนเดียวกัน เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนคนนั้นจึง

ทำให้อีกฝ่ายเห็นปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวและเกิดการข้ามไปปฏิสัมพันธ์กันเองจนนำไปสู่การทำความรู้จักต่อ ยกตัวอย่าง กรณีรัตน์กับบุศมิ เกิดจากว่าอานนท์ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมของทั้งสองคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นในรูปภาพบนเฟซบุ๊กของรัตน์(ที่ตั้งค่าให้คนอื่นสามารถเห็นได้) และทำให้บุศมิเห็นรูปภาพของรัตน์และเข้าไปแสดงความคิดเห็นในรูปภาพของเธอต่อ จากนั้นไม่นานเขาก็กดขอเป็นเพื่อนกับเธอ เพราะอยากพูดคุยเรื่องที่การตูนกับเธอต่อและทำให้ทั้งสองรู้จักกัน โดยที่อานนท์ไม่ได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องด้วยเลย เขาทำหน้าที่เป็นเพียงตัวเชื่อมและเป็นบุคคลอ้างอิงที่ทำให้รัตน์ตัดสินกับบุศมิเป็นเพื่อน

ภาพที่ 10 แผนภาพแสดงการเป็นตัวเชื่อมเครือข่ายสังคมของเพื่อนร่วม(Mutual friend)

ประการที่ 5 การรู้จักกันโดยมีเพื่อนหรือคนรู้จักแนะนำหรือเป็นตัวเชื่อมเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างกันนั้น ยังทำให้เกิดการเจอกันกับคนที่มีความหลังหรือสถานะทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน (Social status) หรือเป็นคนที่มีความสนใจคล้ายกัน(similarity) เพราะคนรู้จักกันมักจะมีสถานะทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน เช่น ถูกอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวคล้ายกัน เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน หรืออาจจะเป็นคนที่อยู่ในวงการหรือแวดวงทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน ในทำนองเดียวกันเมื่อเป็นเพื่อนของเพื่อนก็ย่อมมีโอกาสที่จะเป็นคนที่มีความหลังหรือสถานะทางสังคมที่ใกล้เคียงกันหรือไม่แตกต่างกันมาก เช่น มีกับอิมมีสถานะทางสังคมที่ใกล้เคียงกันเช่น ด้านฐานะ ด้านการศึกษา หรือรัตน์กับบุศมิที่ต่างอยู่ในแวดวงคนชอบการตูนเหมือนกันโดยมีอานนท์หัวหน้างานที่อยู่ในวงการการ์ตูนเป็นคนเชื่อมต่อ เป็นต้น หรือกล่าวอีกอย่างได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดย

เฉพาะเฟซบุ๊กทำให้เกิดการรักกันของคนในละแวก “พื้นที่เสมือนจริง” กล่าวคือ แม้จะมีความห่างด้านกายภาพ แต่เพราะความที่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกันจึงทำให้เกิดความใกล้ชิดแบบเสมือนจริง

ประการที่ 6 เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิด “การตระหนักรู้เรื่องคนรู้จักร่วม”(Aware of mutual friend) ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารในอดีต เนื่องจากไม่มีพื้นที่หรือแหล่งข้อมูลใดที่จะทำให้ล่วงรู้เพื่อนร่วมหรือคนรู้จักร่วมของกันได้ แต่สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก มีการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อนร่วม ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่า สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เอื้อให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์แบบคนรู้จักแบบต่างๆได้มากขึ้น

3) คู่รักที่รู้จักกัน (Known case)

จากการสัมภาษณ์ มีคู่รักจำนวนทั้งหมด 9 คู่ที่เป็นคนรู้จักกันมาก่อน โดยสามารถจำแนกการรู้จักกันได้ 2 แบบ คือ 1. แบบมาจากสถานที่หรือสังคมเดียวกัน เช่น เรียนที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเดียวกัน ทำงานอยู่ที่เดียวกัน หรือ 2. แบบได้รับการแนะนำจากคนรู้จัก เช่น เป็นเพื่อนของเพื่อน(ซึ่งมีการเจอกันมาก่อน ต่างจากกรณีที่ 2) โดยผู้วิจัยได้พบข้อสังเกต ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 คู่รักในกรณีนี้ไม่ได้เริ่มจากการเป็นคนรู้จักที่สนิทสนมกัน เพราะฉะนั้นแล้ว จึงพบว่ามีบางคู่ที่เริ่มจากการใช้ช่องทางทางการติดต่อที่เคยมีมาก่อนซึ่งเป็นสื่อที่พวกเขาใช้ติดต่อกับคนรู้จักทั่วไป เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก และบางคู่ที่เริ่มจากการไม่มีข้อมูลติดต่อกันเลยแต่อาศัยชอกกันในฐานะคนรู้จัก อย่างไรก็ตามทุกคู่เริ่มต้นจากสื่อที่พวกเขาใช้ในการติดต่อกับคนรู้จัก เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก โดยไม่มีการตรวจสอบเพื่อนร่วมหรือข้อมูลอื่นๆเพื่อลดความไม่ไว้วางใจเหมือนกรณีที่ 1 และ 2

ประการที่ 2 แม้คู่รักในกรณีนี้จะเป็นคนรู้จักกัน แต่การเป็นคนรู้จักกันไม่ใช่ตัวแปรที่ทำให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก หากจะต้องมีกิจกรรมหรือเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้ทั้งสองได้มาพัฒนาความสัมพันธ์ เช่น ต้องรับผิดชอบงานด้วยกัน บังเอิญทราบข่าวที่อีกฝ่ายเลิกก๊วยแฟนเก่าเลยเข้าไปปลอบใจและได้คุยกันต่อ เป็นต้น โดยข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับแนวคิดจุดเปลี่ยนในความสัมพันธ์(Turning point) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ช่วยอุดช่องว่างของทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ในแง่ของรายละเอียดปลีกย่อยที่ว่าปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุให้เกิดจุดเปลี่ยนในกระบวนการ

ความสัมพันธ์ เพราะแนวคิดนี้มองว่า กระบวนการความสัมพันธ์จะดำเนินเป็นกราฟขึ้นหรือลงขึ้นอยู่กับวาระโอกาส กิจกรรม หรือเหตุการณ์ที่ทั้งสองเผชิญร่วมกันว่าเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบ(Guerrero et al., 2014) เช่นทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสทำงานร่วมกันจึงทำให้เกิดการได้มาแลกเปลี่ยนและสร้างความสนิทสนมกัน เป็นต้น

3.2 ขั้นศึกษากัน (Experimenting Stage)

ขั้นศึกษากัน หมายถึง ขั้นที่ทั้งสองฝ่ายซึ่งได้รู้จักกันมาเล็กน้อยบ้างแล้ว มาศึกษาข้อมูลของกันและกันเพื่อรู้จักตัวตนของอีกฝ่ายให้มากขึ้น ดังนั้นในขั้นนี้ทั้งสองฝ่ายจะเริ่มจากการคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไป โดยมากจะเป็นการคุยในเชิงกว้างมากกว่าลึก คือคุยหัวข้อเรื่องต่างๆหลากหลาย แต่ไม่ลงลึกในรายละเอียดและไม่ค่อยแลกเปลี่ยนเรื่องอารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งไม่แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านลบ เนื่องจากช่วงนี้เป็นช่วงที่ทั้งสองเริ่มต้นรู้จักกันจึงยังต้องพยายามสร้างความประทับใจโดยให้ข้อมูลในด้านบวกกับอีกฝ่าย

เมื่อคู่รักดำเนินมาถึงจุดที่พวกเขาต่างเป็นคนรู้จักกันแล้ว พวกเขาก็จะใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในติดต่อเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อทำความรู้จักอีกฝ่าย โดยจะใช้สื่อประเภทที่พวกเขาใช้คุยกับคนรู้จัก เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ หรือสำหรับกรณีคู่ที่เริ่มต้นรู้จักจากสื่อประเภทสาธารณะ เช่น ทวิตเตอร์ ปีทอล์ก พวกเขาอาจใช้สื่อประเภทสาธารณะดังกล่าวทั้งทำความรู้จักและศึกษากัน เพื่อทิ้งลดความไม่ไว้วางใจที่มีต่ออีกฝ่าย ควบคู่กับการศึกษาตัวตนของอีกฝ่ายไปพร้อมๆกัน และหากความสัมพันธ์ดำเนินมาถึงจุดที่พวกเขาเริ่มสนิทใจกัน พวกเขาก็อาจจะย้ายมาใช้สื่อที่ใช้คุยกับคนรู้จักได้เช่นกัน

ในการคุยกันเพื่อศึกษากัน พบว่าคู่รักใช้ระยะเวลาในขั้นนี้ค่อนข้างเร็ว เนื่องจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อประเภทแชทนั้นสามารถพิมพ์ข้อความทิ้งไว้และเลือกอ่านเมื่อใดก็ได้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนในปริมาณที่มากในช่วงเวลาอันสั้นได้ ยกตัวอย่างกรณีของรัตนกับบุษมิที่พวกเขาใช้เวลาเพียงหนึ่งสัปดาห์ก็ต่างเกิดอาการตกหลุมรักกันและกัน นอกจากนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์ยังทำลายเงื่อนไขข้อจำกัดของเวลาที่ต้องตรงกันและการปรากฏตัว จึงทำให้คู่รักสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยไม่มีอุปสรรคด้านเวลาเข้ามากระทบ ยกตัวอย่างเช่นกรณีของดนัยที่เขาเป็นคนงานยุ่งมาก

แต่เขาก็สามารถใช้ประโยชน์จากไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับก็ได้ จึงอาจสรุปได้ว่านอกจากจะศึกษากันรวดเร็ว เครือข่ายสังคมออนไลน์ยังทำให้การพัฒนาความสัมพันธ์เกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือตารางชีวิตมากนัก กล่าวคือ สามารถดำเนินควบคู่ไปกับกิจกรรมในชีวิตอื่นๆได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ความสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จได้นั้นจะเริ่มต้นจากการมีพฤติกรรมการศึกษากันในเชิงบวก ถึงขั้นว่ามีหลายคู่ที่บอกว่าพวกเขาใช้เวลาในแต่ละวันเพื่อคุยกันไม่ต่ำกว่าวันละ 5 ชั่วโมงโดยที่พวกเขาไม่รู้สึกรีบเร่งสักนิดเลย แต่กลับสนุกและอยากคุยกันไปเรื่อยๆ เพราะพวกเขามีอะไรหลายอย่างที่คล้ายคลึง หรือกล่าวอีกอย่างคือ พวกเขามีความคล้ายคลึงกัน เมื่อได้มาคุยกันจึงทำให้พวกเรารู้สึกสนุกและเพลินกับการได้คุยกับคนที่มึะอะไรคล้ายกัน เมื่อคุยกันมากก็ทำให้รู้จักกันมากและสนิทกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันกับแนวคิดขั้นการศึกษาที่เสนอว่าในช่วงศึกษากันนั้นจะเป็นช่วงที่ทั้งสองฝ่ายต่างศึกษาเพื่อหาความคล้ายคลึงกัน เพราะความคล้ายคลึงจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ความรู้สึกเข้ากันได้และช่วยลดความไม่ไว้วางใจลง รวมทั้งลดกำแพงช่องว่างของการเป็นคนไม่รู้จักกัน ในทางกลับกัน ผู้สัมภาษณ์ผู้หญิงจำนวน 4 คน(มีน จำ พลอย แอม) เล่าว่า พวกเธอเคยมีประสบการณ์ที่ผู้ชายที่ดูเพียบพร้อม เช่น หน้าตาดี การศึกษาดี ฐานะทางการเงินดี มาจีบ แต่สุดท้ายพวกเธอก็ปฏิเสธเขาเหล่านั้น เพราะเขาไม่มีความคล้ายคลึงกับพวกเธอ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความคล้ายคลึงยังคงเป็นตัวแปรที่สำคัญในขั้นศึกษากันไม่ว่าจะเป็นสื่อในอดีตหรือสื่อสมัยใหม่อย่างเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็ตาม เพราะเป็นสิ่งที่ชี้วัดว่าจะเกิดการพัฒนาเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ต่อไปหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ความคล้ายคลึงกันอาจเกิดขึ้นได้จากความบังเอิญ เช่น บอลกับบอม รัตน์กับวุฒิ ดนัยกับก๊ฟ ที่ทั้งหมดบังเอิญคุยกันแล้วและมารู้ทีหลังว่าเป็นคนที่คล้ายคลึงกัน แต่ความคล้ายคลึงก็สามารถเกิดขึ้นอย่างจงใจได้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ความคล้ายคลึงสามารถสร้างได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ กล่าวคือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีเกี่ยวกับตัวตนของอีกฝ่าย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีข้อมูลของอีกฝ่ายในปริมาณที่มาก ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ ข้อความ ลิงก์ต่างๆ ที่สามารถย้อนกลับไปดูข้อมูลในอดีตได้อย่างสะดวกอีกด้วย อีกทั้งเฟซบุ๊กอนุญาตให้ผู้อื่นเข้ามาข้อมูลอีกฝ่ายทางอ้อมได้ด้วยเช่นกัน เช่น การแท็ก ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าเนื่องจากเจ้าตัวไม่สามารถจัดแจง(Manipulate)ข้อมูลได้ ดังนั้น ผู้สัมภาษณ์ผู้ชายที่เป็นฝ่ายจีบ จำนวน 5 คน(ชัน นัท เก่ง บอม มิ่ง) จึงเล่าว่า พวกเขาใช้เฟซบุ๊กในการหาข้อมูลเพื่อหา

เรื่องชวนคุย โดยทุกคนมีจุดร่วมคล้ายกันอีกประการคือ พวกเขาเลือกเรื่องที่ฝ่ายหญิงชื่นชอบหรือสนใจมาเป็นเรื่องชวนคุย ยกตัวอย่างกรณีของไปป์ที่เริ่มต้นเขาไม่รู้ว่าพลอยชื่นชอบอะไร จึงชวนเธอคุยเรื่องที่เขาสนใจไปก่อน เช่น เรื่องประวัติศาสตร์ แต่ทว่าพลอยกลับมีท่าทีที่เบื่อหน่ายและดูเฉยๆกับเขา ไปป์จึงเปลี่ยนวิธีใหม่โดยเข้าไปหาข้อมูลพลอยในเฟซบุ๊กเพื่อดูว่าเธอชอบอะไร และเขาพบว่าพลอยเป็นคนชอบทำอาหาร เพราะเธอตั้งอัลบั้มรูปภาพทำอาหารขึ้นมาโดยเฉพาะ เขาจึงลองเปลี่ยนมาชวนเธอคุยเรื่องทำอาหาร ผลปรากฏว่าพลอยรู้สึกสนุกและทำให้พวกเขาคุยเรื่องต่างๆได้มากขึ้น และนานขึ้นจนเกิดความสนิทสนมกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เฟซบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีในการหาข้อมูลเพื่อสร้างความคล้ายคลึงที่จะนำไปสู่การขึ้นกระชับความสัมพันธ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลที่มักถูกใช้เพื่อหาข้อมูลอีกฝ่าย ได้ดังนี้

1. **รูปภาพ** รวมทั้งรูปภาพที่ถูกแท็ก(ติดชื่อ)โดยคนอื่น เพราะรูปภาพนั้นสื่อสารได้ชัดเจนกว่าอีกฝ่ายเคยทำอะไรมาบ้าง ชอบทำอะไร มีวิถีชีวิตหรือไลฟ์สไตล์(Lifestyle) อย่างไร โดยเฉพาะหากอีกฝ่ายตั้งอัลบั้มรูปภาพ(Photo album)ที่มีไว้สำหรับลงกิจกรรมบางอย่าง โดยเฉพาะ ก็สามารถบ่งบอกได้ว่าอีกฝ่ายนั้นชื่นชอบอะไร
2. **เกี่ยวกับ(About)** เพื่อดูประวัติของอีกฝ่ายว่าเรียนจบจากที่ไหน ทำงานหรือเคยทำงานที่ไหนมาบ้าง ครอบครัวหรือพี่น้องมีใครบ้าง
3. **เพื่อนร่วม(mutual friend)** เพื่อดูว่าอีกฝ่ายมีใครเป็นคนที่รู้จักร่วมกันบ้าง ซึ่งนอกจากจะทราบว่าเป็นใครแล้ว เพื่อนร่วมยังมีบทบาทในการช่วยบ่งบอกลักษณะหรือวงสังคมที่อีกฝ่ายนั้นเป็นสมาชิกอยู่ รวมทั้งเป็นการสะท้อนว่าอีกฝ่ายมีคล้ายคลึงกับตนด้านใดบ้าง เช่น วุฒิที่มีเพื่อนร่วมกับรัตนเป็นคนในวงคนรักการ์ตูน ก็ทำให้รัตนพอคาดเดาได้ว่าเขาเป็นคนชอบการ์ตูนเหมือนเธอ หรือจำที่มีเพื่อนร่วมกับชันเป็นคนที่ทำกิจกรรมมหาวิทยาลัยด้วยกันก็ทำให้จำพอเดาได้ว่าชันเป็นเด็กกิจกรรมเหมือนเธอ
4. **ดูไทม์ไลน์(Timeline)** เช่น สเตตัส โพสต์ต่างๆ เพื่อดูว่าอีกฝ่ายมีความสนใจ หรือทัศนคติอย่างไรผ่านสิ่งที่พวกเขาแชร์ หรือคำบรรยายสิ่งที่พวกเขาแชร์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า นอกจากเป็นแหล่งข้อมูลอีกฝ่ายในการช่วยสร้างความคล้ายคลึงแล้ว ยังพบว่าเฟซบุ๊กถูกใช้ในการตรวจสอบเพื่อลดความไว้วางใจในแง่ว่าอีกฝ่ายมีคนรักแล้วหรือไม่ หรือแม้แต่ใช้เพื่อดูว่ามีคู่แข่งหรือไม่ และคนคนนั้นเป็นใคร โดยพวกเขาจะดูจาก

1. รูปประจำตัว (Profile picture) หรือรูป cover photo (ภาพประจำหน้าเฟซบุ๊กซึ่งอยู่ด้านบน) ว่าใช้เป็นรูปภาพคู่กับใครหรือไม่ เนื่องจากภาพดังกล่าวเป็นที่สำคัญ เพราะจะปรากฏเป็นภาพแรกเมื่อจะเข้าไปดูเฟซบุ๊กของคนคนนั้น รวมทั้งเป็นภาพที่จะตามไปทุกที่ที่คนคนนั้นเข้าไปแสดงความคิดเห็นหรือมีการเคลื่อนไหวในเฟซบุ๊ก อีกทั้งทั้งสองภาพเป็นภาพที่ต้องปรากฏเป็นสาธารณะเท่านั้น ไม่สามารถตั้งซ่อนหรือปิดไม่ให้คนอื่นเห็นได้ ดังนั้น หากรูปประจำตัวหรือรูป cover เป็นรูปคู่ก็สามารถเดาได้ว่าสองคนนั้นเป็นแฟนหรือเป็นคนพิเศษของกัน

2. รูปภาพ โดยดูว่ามีรูปภาพที่อีกฝ่ายถ่ายคู่กับใครอย่างสนิทสนมหรือไม่ หรือดูคนที่มาแท็ก (ติดป้ายชื่อ) รวมทั้งคำบรรยายและความคิดเห็นใต้รูปภาพเพื่อดูว่าเนื้อหานั้นบ่งบอกถึงความสนิทสนมหรือไม่ ซึ่งมีคู่รักบางคู่ที่เล่าว่า พวกเขาเข้าไปส่องเฟซบุ๊กของคนที่มาแท็ก หรือมาแสดงความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบต่อว่าเป็นคนพิเศษกับคนที่ตนแอบชอบหรือไม่ โดยใช้วิธีการเดียวกันกับที่สำรวจเฟซบุ๊กของคนที่ตนแอบชอบ เช่นกรณีของออมที่เธอเข้าไปดูเฟซบุ๊กของผู้หญิงที่เข้ามาแท็กรูปต้นหรือแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊กต้นบ่อยๆอย่างละเอียด เพราะอยากรู้ว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นอะไรกับต้น โดยดูว่าผู้หญิงคนนั้นมีรูปคู่กับต้นหรือไม่ หรือกรณีของเก่งที่เข้าไปดูอัลบั้มที่กวางเคยไปร่วมงานแต่งงานเพื่อดูว่าเธอถ่ายรูปคู่กับบ่าวสาวพร้อมกับผู้ชายคนอื่นหรือไม่ เนื่องจากเขาเชื่อว่าคนที่มีแฟนแล้วมักพาคนรักไปออกงานด้วยกัน เป็นต้น

3. เกี่ยวกับ (About) เพื่อดูสถานะความสัมพันธ์ (in a relationship status) ของพวกเขา เป็นว่า “โสด” หรือ “คบหา” หรือไม่

4. ดูไทม์ไลน์ (Timeline) เช่น คนที่เข้ามาโพสต์ หรือแท็ก (ติดชื่อ) อีกฝ่ายบ่อยๆ เนื่องจากช่วยบ่งบอกได้ว่าคนคนนั้นมีความสนิทสนม หรือบางอย่างที่พิเศษกับอีกฝ่าย มิเช่นนั้นคงไม่เข้ามาปฏิสัมพันธ์บนหน้าเฟซบุ๊กอีกฝ่ายบ่อยๆ

5. **คู่มือเพื่อนร่วม(Mutual friend)** บางคู่มือใช้การคู่มือเพื่อนร่วม(mutual friend)ร่วมด้วย ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้สอบถามข้อมูลอีกฝ่ายจากเพื่อนหรือคนรู้จักคนนั้นต่อ ทั้งนี้ เฟซบุ๊กมีโปรแกรมที่ปรากฏเพื่อนร่วมจึงทำสะดวกในการหาว่าใครเป็นคนรู้จักร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่จะล่วงรู้ได้ว่าใครเป็นคนรู้จักร่วมกัน

ทั้งนี้ ข้อมูลที่บ่งบอกว่ามีคนรักแล้วหรือไม่ นั้น ยังมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนหลอมรวมความสัมพันธ์อีกด้วย กล่าวคือ เมื่อคู่รักตัดสินใจคบหาต่อกันแล้ว พวกเขาจะใช้วิธีเดียวกันกับที่พวกเขาใช้คู่อีกฝ่าย เช่น ใช้รูปประจำตัวคู่กัน ลงรูปคู่บนเฟซบุ๊ก ตั้งสถานะความสัมพันธ์ หรือมีปฏิสัมพันธ์บนหน้าเฟซบุ๊กของกันและกัน เป็นสิ่งที่แสดงว่าพวกเขาเป็นคู่รักกัน รวมทั้งใช้เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นเจ้าของของอีกฝ่ายเพื่อกันคนอื่นมาสนใจคู่รักของตน

3.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

หลังจากที่คู่รักได้พูดคุยเรื่องสัพเพเหระทั่วไปและได้เห็นความคล้ายคลึงจนเกิดความสนิทสนมกัน ก็จะเข้าสู่ชั้นกระชับความสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็นชั้นที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึก เช่น ข้อมูลด้านอารมณ์ ความรู้สึก รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลด้านลบออกมาบ้าง เพราะรู้สึกไว้วางใจอีกฝ่ายแล้ว

ในชั้นนี้ ผู้วิจัยพบว่าในชั้นกระชับความสัมพันธ์ช่วงต้น สื่อประเภทแชทที่ทั้งสองฝ่ายใช้ติดต่อกัน แลกเปลี่ยนกันยังคงมีบทบาทอยู่ในแง่เป็นช่องทางการเรียนรู้และสร้างความสนิทสนมกัน แต่เมื่อทั้งสองสนิทกันและเริ่มมีความรู้สึกรักใคร่ต่อกัน ก็จะมีการใช้ลูกเล่นต่างๆของสื่อประเภทแชท เช่น การส่งสติ๊กเกอร์ไลน์ อีโมชัน(Emoticon) ในการบอกเล่าความรู้สึก อารมณ์ของพวกเขามากขึ้น โดยเฉพาะสติ๊กเกอร์ที่สื่อสารด้านความรัก เช่น รูปหัวใจ ทำท่าหอมแก้ม เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะสื่อประเภทแชทเป็นสื่อที่เน้นที่การส่งข้อความตัวอักษรซึ่งมีความแข็งแรงด้านการสื่อสาร เนื่องจากไม่มีการปรากฏตัว ไม่มีเรื่องสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้สื่อประเภทนี้มีอุปสรรคในการบอกเล่าอารมณ์ ความรู้สึกออกมา แต่ทว่าเทคโนโลยีของสื่อประเภทแชทก็เพิ่มลูกเล่นโดยการนำภาพตัวการ์ตูนที่อยู่ในอากัปกริยา ท่าทางอารมณ์ความรู้สึกออกมาให้เลือกใช้มาทดแทน โดยผลลัพธ์กลับกลายเป็นว่า สติ๊กเกอร์นอกจากจะช่วยสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกได้บ้างแล้ว ในบางครั้งยังสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกที่ทำในชีวิตจริงได้ยาก เช่น การบอกว่าดีใจสุดขีดซึ่งในชีวิตจริงอาจจะแสดงสีหน้าดีใจสุดขีดได้ยาก อีกทั้งลูกเล่นเหล่านี้ยังในการทำให้เกิดการสื่อสารแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยได้ดีขึ้นด้วย เช่น สามารถใช้สติ๊กเกอร์ในการตัดบทสนทนา เช่น ส่งสติ๊กเกอร์คำว่า “Thank you” เพื่อเป็นการจบ

บทสนทนาเรื่องนั้น เป็นต้น หรือแม้แต่เป็นการสื่อสารความรู้สึกโดยไม่จำเป็นต้องพิมพ์ออกมาเป็นประโยคชัดเจน โดยเฉพาะคนช้อยจะได้รับประโยชน์จากการเล่นเหล่านี้มาก เพราะพวกเขาสามารถใช้สติ๊กเกอร์หรืออักษรภาพแทนการพิมพ์ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า สำหรับคู่รักที่ใช้เฟซบุ๊กแมสเซนเจอร์ หรือใช้ไลน์คุยกัน แต่มีเฟซบุ๊กของกันและกันด้วย ก็จะเริ่มใช้เฟซบุ๊ก(ที่ปรากฏต่อคนอื่น) เป็นพื้นที่ที่ในการสร้างความประทับใจและสื่อสารความรู้สึกดีให้อีกฝ่ายมากขึ้น เช่น กดถูกใจโพสต์ของอีกฝ่ายเป็นประจำจนอีกฝ่ายผิตสังเกตการโพสต์ลิงก์เพลงรักบนเฟซบุ๊กของอีกฝ่าย หรือแม้แต่กรณีของเก้ง ที่ใช้เฟซบุ๊กของเขาเป็นช่องทางสื่อสารความรู้สึกชอบกวางแบบอ้อมๆ โดยการโพสต์หรือตั้งสเตตัสที่มีเนื้อหาต่อเนื่องจากของกวาง ทั้งนี้ เมื่อถามเหตุผลว่าทำไมพวกเขาไม่ใช่สื่อประเภทแชทเป็นช่องทางการแสดงออกเพียงอย่างเดียว แต่ทำไมต้องมาแสดงบนพื้นที่กึ่งสาธารณะอย่างบนหน้าเฟซบุ๊ก ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตอบว่า เพราะบนหน้าเฟซบุ๊กมีคนอื่นรับรู้ด้วย การแสดงออกบนสื่อที่มีคนอื่นเป็นพยานด้วยจึงเป็นการกระทำที่พิเศษมากกว่าการสื่อสารกันเองภายในสื่อแชท ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ว่าอีกสาเหตุสำคัญที่ทำให้คู่รักบางคู่ใช้พื้นที่กึ่งสาธารณะแสดงออก เพราะในเชิงจิตวิทยาพวกเขามีความปรารถนาให้ผู้อื่นรับรู้ว่าคุณค่ากำลังมีความสุข และเพื่อแสดงนัยยะความเป็นเจ้าของของอีกฝ่าย เนื่องจากหากเชื่อตามทฤษฎีความรักแบบโรแมนติก จะเชื่อว่าคนที่มีความรักนั้นมีความปรารถนาพื้นฐานที่อยากจะเป็นหนึ่งเดียวกันกับอีกฝ่าย

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อคู่รักสนิทสนมกันมากขึ้นเรื่อยๆ พวกเขาจึงเริ่มหันไปใช้สื่อที่มีความใกล้ชิดมากกว่า นั่นคือ โทรศัพท์ คุยโทรศัพท์แบบเห็นหน้า และการเจอกัน เนื่องจากสื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความรู้รวดด้านสื่อมากกว่าจึงช่วยบอกเล่าความรู้สึก อารมณ์ได้ดีกว่า อีกทั้งการเจอกันซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีการปรากฏตัวทางสังคม เป็นการช่วยให้เกิดประสบการณ์ความผูกพันและรักใคร่(Intimacy) ได้มากที่สุด ขณะที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่พวกเขาใช้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทแชท หรือเฟซบุ๊ก จะถูกลดการใช้งานลงและถูกใช้เป็นช่องทางการร้องเรียนรู้และสร้างความสนิทสนมกัน โดยคู่รักบอกว่า จำนวนชั่วโมงที่พวกเขาเคยใช้เพื่อศึกษากันน้อยลงกว่าเดิม เพราะพวกเขาใช้การโทรศัพท์คุยกันหรือนัดมาเจอกันแทน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทในขั้นกระชับความสัมพันธ์ในช่วงต้น คือ การแสดงออกความรู้สึกชอบ แต่ในขั้นกระชับความสัมพันธ์ในช่วงปลายหรือก่อนที่จะตกลงคบกันเป็นแฟน พวกเขาจะใช้การคุยโทรศัพท์และการเจอกันมากขึ้นแทน

2.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

เมื่อคู่รักได้มีการพบเจอกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์ทั้งสองได้สารภาพรักหรือความรู้สึกกันบางแล้ว และได้เกิดการตกลงว่าทั้งสองเป็น “คู่” กัน หรือกล่าวอีกอย่างคือ เป็นแฟนกัน พวกเขาจะใช้การเจอกันเป็นสื่อสารหลักแทน เนื่องจากพวกเขาเป็นคนที่รักกันแล้วก็ย่อมอยากใช้เวลาด้วยกัน เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงกลายมาเป็นช่องทางการเพื่อไว้ติดต่อสื่อสารและบอกเล่าข่าวสารชีวิตประจำวันของกันและกันมากกว่า กล่าวคือ ไม่ได้ใช้เพื่อเรียนรู้ตัวตนอีกฝ่ายเป็นหลัก แต่จะเป็นการเจอกันแทน

อย่างไรก็ตาม เครือข่ายสังคมออนไลน์จะกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งในแง่ของการใช้เป็นพื้นที่ประกาศความเป็นคู่ของพวกเขา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ ตามทฤษฎีลำดับขั้นความสัมพันธ์ แต่ปรากฏที่น่าสนใจและแตกต่างจากในอดีตมากก็คือ การประกาศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นเป็นการประกาศแบบรู้พร้อมกันทันที ยกตัวอย่างเช่น การลงรูปภาพที่ถ่ายคู่บนเฟซบุ๊กที่ทำให้คนรอบข้างที่เป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กของพวกเขารับรู้ความเป็นคู่ได้ทีละหลายคนและยังเกิดพร้อมกัน ซึ่งในอดีตการประกาศความเป็นคู่มักเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น การไปไหนมาไหนเป็นคู่ด้วยกันบ่อยๆจนคนอื่นค่อยๆรู้ว่าทั้งสองเป็นคู่กันเอง ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า เฟซบุ๊กถูกใช้เป็นพื้นที่ในการประกาศความเป็นคู่มากที่สุด เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นพื้นที่ที่สามารถให้ข้อมูลได้มากกว่าสื่ออื่นๆ เช่น รูปภาพ สเตตัส หรือสถานะความสัมพันธ์ อีกทั้งเป็นสื่อที่ใช้ในการติดต่อกับคนรู้จักอยู่แล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าวิธีการประกาศเป็นคู่กันมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิธีการดูว่าอีกฝ่ายมีคนรักแล้วหรือไม่ในชั้นศึกษาอื่น เช่น การลงรูปคู่เป็นรูปประจำตัวเฟซบุ๊ก การลงรูปคู่เป็นประจำบ่อยๆ หรือการตั้งสถานะความสัมพันธ์ ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่เป็นข้อมูลชุดเดียวกับที่ใช้บ่งบอกว่ามีคนรักแล้วหรือไม่ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทในชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์ในแง่ใช้ประกาศความเป็นคู่ และยังเป็นสื่อสารทางอ้อมไปยังคนที่จะมาสนใจคนรักของตน หรือกล่าวอีกอย่าง คือการประกาศความเป็นเจ้าของ

ตอนที่ 2 ประเด็นความแตกต่างระหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

1. ประเด็นความใกล้ชิด (Proximity)

สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่จำเป็นต้องอยู่ละแวกหรือพื้นที่เดียวกัน อีกทั้งการที่เครือข่ายสังคมของแต่ละคนเชื่อมโยงกันเป็นโยงใยซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของสื่อออนไลน์ทำให้เกิด การพบรักในละแวก “พื้นที่เสมือนจริง” กล่าวคือ ทำให้ผู้ใช้สามารถพบรักกับคนที่มีความคล้ายคลึงกันอันเนื่องมาจากมีเพื่อนร่วมหรือเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมออนไลน์เดียวกันได้ เช่น วงการคนรักการ์ตูนในเฟซบุ๊ก วงเพื่อนในทวีตเตอร์ที่สนใจเรื่องดนตรีเหมือนกัน เป็นต้น

2. ประเด็นการเปิดเผยตัวตนและลักษณะที่ดึงดูดใจ (Self-disclosure and Attraction)

เนื่องจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่มีการเผชิญหน้าและไร้บรรยากาศการสื่อสารด้านอารมณ์ ความรู้สึก สีหน้า ท่าทาง จึงทำให้เกิดความกล้าในการเปิดเผยตัวตนกับอีกฝ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะคนที่มีความขี้อายจะรู้สึกสบายใจมากขึ้นที่มีสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มาช่วยพวกเขาในการเข้าไปทำความรู้จักกันอีกฝ่าย และสามารถเผยความเป็นตัวของตัวเองได้ง่ายขึ้น ดังนั้นสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงช่วยลดอุปสรรคในการสื่อสารที่เกิดจากความประหม่าหรือเขินอายลงได้มากกว่าการสื่อสารแบบดั้งเดิม อีกทั้งทำให้การประทับใจไม่ได้ไปเรื่องรูปร่างหน้าตา แต่เป็นความเข้ากันได้ซึ่งเกิดจากบทสนทนาที่เป็นตัวของตัวเองมากกว่า

3. ประเด็นด้านคุณภาพความสัมพันธ์ (Quality of Relationship)

คนในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อที่มีความเป็นสาธารณะมาก เช่น ทวิตเตอร์ บีทอล์ก เป็นคนที่ไม่เคยรู้จักกันและไม่มีคนรู้จักหรือสังคมจริงเชื่อมโยงกัน จึงทำให้คุณค่าของคนในสื่อออนไลน์ประเภทนี้มีค่าน้อยกว่าคนที่มีความสัมพันธ์ในชีวิตจริง(ดิว: “ไลน์มันเหมือนคนที่ไว้ใจกันในระดับหนึ่งแล้ว เห็นคนในไลน์จะนึกว่านี่คือเพื่อน แต่คนในบีทอล์กนั้นเหมือนคนอื่น”) ในทำนองเดียวกันแม้จะเป็นกรณีคนรู้จักกัน แต่เนื่องจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีทุนด้านเวลา ค่าใช้จ่าย พลังงานที่ต้องทุ่มเทเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่าความสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารแบบดั้งเดิม การที่จะ

ติดต่อหรือสร้างความสัมพันธ์กับใครใหม่จึงทำได้ง่ายกว่า ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพของความสัมพันธ์ไม่มั่นคงมากเท่ากับในอดีต สังเกตจากเหตุผลที่และความคาดหวังที่คู่รักนั้นใช้สื่อออนไลน์เป็นพื้นที่ในการแสดงความเป็นเจ้าของอีกฝ่าย ซึ่งเป็นการสะท้อนภาวะไม่มั่นคงในและหวาดระแวงในความสัมพันธ์

4. การสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง (Hyperpersonal communication)

เพื่อความเข้าใจง่าย ผู้วิจัยจึงขอเรียงคุณลักษณะการสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริงที่พบในงานวิจัยในประเด็นต่างๆ โดยเรียงตามขั้นตอนลำดับความสัมพันธ์ ดังนี้

4.1 ชั้นทำความรู้จัก

- เนื่องจากเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบสาธารณะมีความเป็นนิรนาม กล่าวคือ ไม่มีการปรากฏตัวจึงทำให้ข้อมูลรูปภาพหรือข้อมูลเบื้องต้น เช่น ทวิต ประวัติสั้นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถเห็นได้นั้นมีผลในการตัดสินใจคบเป็นเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการสื่อสารในอดีตที่รูปลักษณ์ภาพนอก บุคลิกภาพเป็นปัจจัยในการดึงดูดให้เกิดการทำความรู้จัก
- เกิดการตระหนักเรื่องเพื่อนร่วม(mutual friend) กล่าวคือ คุณลักษณะสำคัญตามนิยามของเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ การที่รายชื่อเพื่อนหรือเครือข่ายของแต่ละคนเกิดการเชื่อมโยงและข้ามหากัน ซึ่งการเชื่อมโยงกันทำให้เกิดการเห็นเพื่อนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวหรือแม้แต่การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตยุคก่อน หรือยุคการสื่อสารที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางก็ไม่มีเช่นเดียวกัน
- ปรากฏการณ์อาศัย “ความเป็นกลาง” ของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแง่ที่เป็นสื่อไว้ติดต่อกับคนรู้จักทั่วไปและไม่ใช้สื่อที่ประชิดตัวมาก ในการจีบอีกฝ่ายอย่างแนบเนียน หรือกล่าวอีกอย่างสามารถอาศัยความเป็นกลางในการซ่อนเจตนาที่ต้องการจีบอีกฝ่ายได้ ซึ่งต่างจากการเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ในอดีต ที่ดูเป็นการซ่อนเจตนาที่ต้องการทำความรู้จักอีกฝ่ายชัดเจนไป

4.2 ชั้นศึกษากัน

- เทคโนโลยีการสื่อสารออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อประเภทแชทช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลในปริมาณที่มากในระยะเวลาอันสั้นได้ เนื่องจากเป็นสื่อลดข้อจำกัดที่ต้องวางตรงกันถึงจะสื่อสารได้ อีกทั้งสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อเล่นผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันมีการคิดอัตราค่าบริการแบบเหมาจ่าย จึงทำให้การติดต่อผ่านสื่อเหล่านี้มีต้นทุนที่ถูกลง จึงทำให้ทั้งสื่อสารกันได้สะดวกและได้มากขึ้นโดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย เมื่อสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และสนิทกันได้เร็วกว่าการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ต้องวางตรงกัน
- ปรากฏการณ์ที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกใช้เสมือนเป็นเป็นบุคคลที่สามในการสอบถามเรื่องของอีกฝ่าย กล่าวคือ ในอดีตมีการพบพานนอกจากการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลตัวตนระหว่างกันแล้ว บุคคลที่สามยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการหาข้อมูลของอีกฝ่าย แต่เมื่อมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊กซึ่งมีข้อมูลด้านตัวตนค่อนข้างมากเกิดขึ้น จึงทำให้เฟซบุ๊กกลายเป็นแหล่งข้อมูลไม่ต่างจากการสอบถามจากบุคคลที่สามในอดีต
- เกิดการเปิดเผยข้อมูลแบบข้างเดียว(One-sided communication) กล่าวคือ การเข้าไปสำรวจเฟซบุ๊ก หรือแม้แต่การตามอ่านทวีตเตอร์ ก็นับว่าเป็นการรับรู้อีกฝ่ายแบบทางเดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีมาก่อนในการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่การรับรู้ตัวตนจะเกิดแบบสองทาง
- จากการสัมภาษณ์คู่รัก มีคู่รัก 1 คู่ที่เล่าว่า พวกเขาทำการลบรูปหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับแฟนเก่าก่อนที่จะกดส่งเป็นเพื่อนหรือกดรับเป็นเพื่อนอีกฝ่าย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดการจัดแจงข้อมูลตัวตนก่อนจะเปิดเผยให้อีกฝ่ายรับรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากการในอดีตที่ไม่มีปรากฏการณ์จัดแจงการเปิดเผยตัวตน
- สื่อเครือข่ายสังคมซึ่งมีลูกเล่นและโปรแกรมในการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น ข้อความ รูปภาพ สติกเกอร์ ลิงก์เว็บไซต์ จึงทำให้เกิดการสามารถสร้างหัวข้อสนทนากันได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ หากเป็นในอดีต การจะชวนคุยจะต้องอาศัยการบอกเล่าเป็นหลัก แต่ปัจจุบันสามารถบอกเล่าโดยการใส่รูปภาพหรือลิงก์เว็บไซต์เพื่อสร้างหรือต่อบทสนทนากันได้ต่อ

- เครือข่ายสังคมออนไลน์มีลักษณะการสื่อสารแบบทั้งข้อความหรือสารไว้ได้ คล้ายกับ อีเมล หรือแชทรูม ดังนั้นผู้ใช้จึงใช้ช่องว่างระหว่างที่พิมพ์ในการไตร่ตรองข้อความ หรือสารออกไปซึ่งช่วยให้สนทนาระหว่างกันดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีในการสื่อสารแบบ ตัวต่อตัวที่ต้องโต้ตอบแบบทันทีเลยมีโอกาที่จะเกิดเหตุการณ์พลังปากพูดได้

4.3 ชั้นกระชับความสัมพันธ์

- แม้สื่อเครือข่ายสังคมจะมีข้อจำกัดด้านการปรากฏตัวทางสังคม และร้้นัยยะด้านการสื่อสาร เช่น น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการช่วยสื่ออารมณ์ ความรู้สึกได้ดี แต่สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็มีลูกเล่นหรือวิธีการที่ความ หลากหลายในการแสดงออกความรู้สึกในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำได้ ไม่ สามารถทำได้ เช่น กดถูกใจ(Like)เป็นประจำจนผิดสังเกต การโพสต์เพลงรักให้กัน หรือการตั้งสเตตัสหรือโพสต์ที่มีเนื้อหาหวานซึ่งเพื่อบอกความรู้สึกต่ออีกฝ่ายแบบ อ้อมๆ
- สติกเกอร์หรืออักษรภาพ(Emoticon) กลายเป็นลูกเล่นสำคัญในการสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ทดแทนการสื่อสารแบบตัวต่อตัว แต่อย่างไรก็ตาม ความ เฉพาะตัว เพราะในชีวิตจริง ไม่มีการส่งการ์ตูนเพื่อบอกเล่าความรู้สึกให้กัน อีกทั้ง รูปภาพการ์ตูนที่มีอากัปกริยาหรือสีหน้าท่าทางอารมณ์เกินจริง ก็มีส่วนในการสร้าง สีสันและความสนุกในการสนทนาในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวทำไม่ได้

4.4 ชั้นหลอมรวมความสัมพันธ์

- เครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดการประกาศให้คนรับรู้ความเป็นคู่ได้พร้อมกันภายใน ทีเดียว เช่น จากलगรูปคู่ ตั้งการสถานะความสัมพันธ์คบหา ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ การประกาศความเป็นคู่จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป จากการไปไหนมาไหนด้วยกัน สองเป็นประจำจนคนรอบๆรู้เองว่าทั้งสองเป็นคนรักกัน
- การตั้งสถานะคบหากันเพซบุ๊กเป็นการทำให้ความสัมพันธ์แบบไม่ทางการเป็นสิ่งที่ สามารถระบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรได้
- วิธีการประกาศความเป็นคู่ เช่น ใช้รูปคู่เป็นรูปประจำตัว(รูปโปรไฟล์) ลงรูปคู่เป็น ประจำ การตั้งสถานะความสัมพันธ์ ได้กลายมาเป็นความคาดหวังในแง่เป็นการ

แสดงออกถึงความบริสุทธิ์ใจในการคบหาดูใจเพียงคนเดียว ในทางกลับกันหากอีกฝ่ายทำให้หรือทำให้ก่อนก็จะเป็นการแสดงออกถึงความบริสุทธิ์และช่วยเพิ่มความมั่นใจให้อีกฝ่าย เช่นกรณีพิพาทกับแบ่งที่พิทกตส่งคำขอสถานะความสัมพันธ์แบบคบหากับแบ่ง โดยให้เหตุผลว่าเป็นการให้เกียรติและยอมรับแบ่งในฐานะคนรักคนเดียวของเขา ซึ่งความคาดหวังและการแสดงออกในลักษณะเป็นสิ่งที่ติดตามมากับตัวเทคโนโลยี จึงแตกต่างจากการสื่อสารในอดีต

บทสรุป

เครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทหลักในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก 3 ชั้นแรก ได้แก่ ชั้นทำความรู้จัก ชั้นศึกษากัน และชั้นกระชับความสัมพันธ์ช่วงต้น แต่เมื่อทั้งสองฝ่ายเริ่มสนิทสนมมากจนถึงจุดที่ใกล้จะตกลงคบหาดูใจกัน หรือช่วงกระชับความสัมพันธ์ตอนปลาย พวกเขาจะเริ่มหันมาใช้สื่อที่มีความรุ่มรวยด้านสื่อ(Media richness) มีนัยยะด้านการสื่อสาร(Cue) และมีการปรากฏทางสังคม(Social Presence) ที่มากกว่า ได้แก่ โทรศัพท์ แอปพลิเคชันคุยแบบเห็นหน้า และการเจอกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว

ทั้งนี้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่พวกเขาเคยใช้ก็จะถูกลดบทบาทเป็นเพียงช่องทางการสื่อสารรองในการติดต่อระหว่างกันและใช้แสดงความรักความรู้สึกระหว่างกัน เนื่องจากคู่รักต้องการใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวในการสร้างความสนิทสนมผูกพัน(Intimacy) ในแบบที่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวสามารถมอบให้ได้เท่านั้น เช่น ความใกล้ชิดทางกายภาพ หรือกล่าวอย่างง่ายคือ เมื่อชอบใครก็อยากจะเจอคนคนนั้น เพราะอยากจะได้ใกล้ชิดกัน จนกระทั่งทั้งสองตกลงคบหาดูใจกัน เครือข่ายสังคมออนไลน์จะกลับมามีบทบาทอีกครั้งในฐานะเป็นช่องทางในการประกาศความสัมพันธ์ของพวกเขาต่อคนรอบข้าง อีกทั้งเป็นการแสดงความเป็นเจ้าของของกันและกัน

สำหรับความแตกต่างในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกผ่านระหว่างเครือข่ายสังคมออนไลน์และการสื่อสารแบบตัวต่อตัว สามารถพิจารณาได้ออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. ด้านความใกล้ชิด คือ สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำหน้าที่เปรียบเสมือน “พื้นที่เสมือนจริง” ที่ให้เกิดความรักไม่ใช่ในระนาบพื้นที่เดียวกันเหมือนในอดีต แต่เป็นระนาบเครือข่ายสังคมออนไลน์เดียวกัน 2. ด้านการเปิดเผยตัวตนและความดึงดูดใจ คือ สำหรับกรณีคู่รักที่ไม่ได้เริ่มต้นชอบกันมาก่อน เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้คู่รักเปิดเผยตัวตนได้ง่ายขึ้นและได้มากขึ้นทำให้ตัวตนกลายเป็นสิ่งที่สร้างความดึงดูดใจมากกว่าเรื่องของหน้าตา 3. ด้านคุณภาพความสัมพันธ์ คือ สังคมออนไลน์ทำให้คนเข้าถึงกันได้ง่ายขึ้น เรียนรู้กันได้ง่ายและเร็วขึ้น จึงทำให้ความสัมพันธ์มีความเปราะบางกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่ต้องอาศัยความอดทนและความพยายามค่อนข้างมาก ความสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์จึงสร้างความหวาดระแวงในความสัมพันธ์ได้ง่าย และ 4. ด้านการสื่อสารเป็นกันเองแบบเหนือจริง (Hyperpersonal communication) หรือลักษณะการสื่อสารที่ไม่มีในการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ซึ่งใน

งานวิจัยพบลักษณะการสื่อสารแบบเหนือจริงนี้ในทุกลำดับขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้พวกเขาแลกเปลี่ยนข้อมูลได้มากในเวลาอันสั้นจึงย่นเวลาในการพัฒนาความสัมพันธ์ได้เร็วขึ้นกว่าการสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดลูกเล่นในการแสดงนัยยะความรักได้หลากหลายมากขึ้น หรือการตั้งสถานะความสัมพันธ์แบบคบหา (in a relationship) เพื่อประกาศความสัมพันธ์ให้คนอื่นรับรู้แบบพร้อมกัน เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นมีบทบาทในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกและรูปแบบหรือคุณลักษณะเฉพาะตัวด้านเทคโนโลยีของเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของผู้ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก แต่อย่างไรก็ดี สิ่งที่น่าสนใจค้นพบก็คือ แม้ว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์จะมีบทบาทมากเพียงใด แต่การสื่อสารแบบตัวต่อตัวซึ่งเป็นการสื่อสารแบบธรรมชาตินั้นก็มีความสำคัญมากที่สุดในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติก เพราะเป็นการสื่อสารที่มีความใกล้ชิดและเป็นธรรมชาติที่คนอยากจะใกล้ชิดและใช้เวลาาร่วมกันกับคนที่เรารัก ดังนั้นแล้วจึงอาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งที่มนุษย์ใช้เพื่อมีความรักและความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกในระยะแรก นั่นคือ ระยะพัฒนาความสัมพันธ์ ไม่ได้ครอบคลุมไปอีก 2 ระยะ ได้แก่ ระยะรักษาความสัมพันธ์ และระยะเสื่อมถอยความสัมพันธ์ ดังนั้นในอนาคตผู้วิจัยท่านอื่นสามารถศึกษาระยะความสัมพันธ์อื่นต่อได้
2. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาประเด็นนี้เป็นครั้งแรก ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาคู่รักชายหญิงและคู่รักวัยทำงาน (อายุ 23-35 ปี) ซึ่งกลุ่มกระแสหลักที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้โดยตรง อย่างไรก็ตามก็มีความน่าสนใจว่า กลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBT) หรือกลุ่มวัยอื่นๆ เช่น วัยรุ่น วัยกลางคน นั้นมีพฤติกรรมการสื่อสารที่เหมือนและแตกต่างจากกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษาอย่างไรบ้าง

3. จากการผลการวิจัย กรณีคู่รักที่รู้จักกัน ที่พบว่า คู่รักที่มีเริ่มต้นรู้จักกันโดยมีคนรู้จักในชีวิตจริงร่วมกันเป็นบุคคลอ้างอิงที่พวกเขาใช้ในยืนยันตัวตนของอีกฝ่าย อย่างไรก็ตาม มีความน่าสงสัยว่าหากคนรู้จักดังกล่าวไม่ใช่คนรู้จักในชีวิตจริง แต่เป็นคนที่พวกเขารู้จักกันทางสื่อออนไลน์มาเป็นระยะเวลายาวนานคล้ายกับกรณีคู่รักที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน บุคคลอ้างอิงในสื่อออนไลน์จะสามารถทำหน้าที่เป็นบุคคลอ้างอิงได้เทียบเท่ากับคนรู้จักในชีวิตจริง ได้หรือไม่
4. เนื่องจากการวิจัยมีข้อจำกัดด้านความเสถียรของข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะคู่รักที่คบกันมานาน ดังนั้นข้อมูลด้านอารมณ์ ความรู้สึก และการตัดสินใจ ณ สถานการณ์นั้นๆจึงไม่สามารถเก็บหรือดึงมาจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้มากนัก
5. เนื่องจากงานวิจัยนี้ให้ความสนใจไปที่ลักษณะการใช้งานสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์แบบโรแมนติกเป็นหลัก แต่ไม่ได้มีการศึกษาประเด็นเนื้อหาในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มากนัก จึงมีความน่าสนใจว่า ในแต่ละชั้นความสัมพันธ์ คู่รักมีการเปิดรับสื่อ หรือประเภทของเนื้อหาบนสื่อออนไลน์นั้นมีลักษณะอย่างไร เช่นว่า ช่วงที่แอบชอบอีกฝ่ายอาจจะเปิดดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตว่าอีกฝ่ายมีใจอย่างไร เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2008). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Computer-Mediated Communication*, 13, 210-230.
- Carpenter, C. J., & Spottswood, E. L. (2013). Exploring romantic relationships on social networking sites using the self-expansion model. *Computer of Human Behavior*, 29, 1531-1537.
- Cooper, A., & Sportolari, L. (1997). Romance in Cyberspace: Understanding Online Attraction. *Sex education and therapy*, 22(1), 7-14.
- Cornwell, B., & Lundgren, D. C. (2001). Love on the Internet: involvement and misrepresentation in romantic relationships in cyberspace vs. realspace. *Computer of Human Behavior*, 17(197-211).
- Derks, D., Bos, A. E. R., & Grumbkow, J. v. (2007). Emoticons and social interaction on the Internet: the importance of social context. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 842-849.
- Dwyer, D. J. (2014). *Interpersonal Relationships*. NY: Routledge.
- Fox, J., Osborn, J. L., & Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintainance, conflict, and dissolution. *Computer in Human Behavior*, 35, 527-534.
- Fox, J., Warber, K. M., & Makstaller, D. C. (2013). The role of Facebook in romantic relationship development: An exploration of Knapp's relational stage model. *Social and Personal Relationships*, 30(6), 771-794.
- Guerrero, K. L., Anderson, A. P., & Afifi, A. W. (2014). *Close Encounters*. CA: Sage.
- Hian, L. B., Chuan, S. L., Trevor, T. M. K., & Detenber, B. H. (2004). Getting to Know You: Exploring the Development of Relational Intimacy in Computer-mediated Communication. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 9(3), 00.

- Knapp, L. M., & Vangelisti, L. A. (2005). *Interpersonal Communication and Human Relationships*. MA: Pearson.
- Luor, T. T., Wu, L.-l., Lu, H.-P., & Tao, Y.-H. (2010). The effect of emoticons in simple and complex task-oriented communication: An empirical study of instant messaging. *Computers in Human Behavior*, 26, 889-895.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Merkle, E. R., & Richardson, R. A. (2000). Digital Dating and Virtual Relating: Conceptualizing Computer Mediated Romantic Relationships. *Family Relations*, 49, 187-192.
- Mod, G. B. (2010). Reading romance: the impact Facebook rituals can have on a romantic relationship. *Comparative research in anthropology and sociology*, 1(2), 61-77.
- Rubin, Z. (1970). Measurement of Romantic Love. *Personality and Social Psychology*, 16, 265-273.
- Sternberg, R. J. (1986). A Triangle Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- Thurlow, C., Lengel, L., & Tomic, A. (2004). *Computer Mediated Communication : Social Interaction and The Internet*. London: Sage.
- Tidwell, L. C., & Walther, J. B. (2002). Computer-Mediated Communication Effects on Disclosure, Impressions, and Interpersonal Evaluations : Getting to Know One Another a Bit at a Time. *Human Communication Research*, 28(3), 317-348.
- Vangelisti, A. L. (2012). Interpersonal Processes in Romantic Relationships. In M. L. Knapp & J. A. Daly (Eds.), *The Sage Handbook of Interpersonal Communication* (4 ed., pp. 597-631). CA: Sage.
- Walther, J. B. (2007). Selective self-presentation in computer-mediated communication: Hyperpersonal dimensions of technology, language, and cognition. *Computers in Human Behavior*, 23(5), 2538-2557.

- เดวิด เคิร์ทแพทริก. (2554). เฟซบุ๊ก ปรากฏการณ์เปลี่ยนโลก (เพ็ญนภา พวงประโคน, Trans.). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ภัสริน รามวงศ์. (2553). การเลือกคู่ครองของสตรีชั้นกลางวัยทำงานในเขตเมือง: ศึกษากรณีสตรีทำงานในภาคธุรกิจเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาโท), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาสกร จิตรไคร์ครวญ. (2553). เทคโนโลยีของสื่อใหม่และการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรม การสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เยาวภา อินทะระชัย. (2549). การสื่อสารเพื่อการเริ่มต้นความสัมพันธ์ฉันคู่รักของวัยรุ่นไทย. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรษฐี. (2546). ค่านิยมของวัยรุ่นเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สิรินธร วงทองศักดิ์. (2545). ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุในการเลือกคุณสมบัติคู่ครอง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่าง ชุดคำถามสัมภาษณ์คู่รัก

คำถาม	หมายเหตุ
ตอนที่จีบกัน ใครเป็นคนเข้าหาใครก่อน และอีกฝ่ายไปได้ข้อมูลของเรา(ผู้สนทนา)มาจากไหน หรือหากเป็นเราที่เป็นคนไปจีบเขาก่อน เราหาข้อมูลอีกฝ่ายจากไหน	
ข้อมูลอะไรบ้างของอีกฝ่ายที่สนใจ และทำไมถึงสนใจข้อมูลเหล่านั้นในทางกลับกันก่อนจะจีบใคร เคยจัดแจงโปรไฟล์ตัวเองใหม่บ้างไหม เช่น ลบรูปคู่แฟนเก่า ตั้ง Hide เพื่อซ่อนรูปที่ถูกแท็ก หรือพยายามโพสต์ลิงก์ที่ดูมีสาระลงบนไทม์ไลน์	
ระหว่างที่จีบๆกัน หรือเริ่มๆคบกัน มีปัจจัยภายนอกอื่นที่ทำให้สื่อสารกันบน Social Network ติดขัดหรือเป็นอุปสรรคบ้างหรือไม่ เช่น เกรงใจแฟนเก่า กลัวที่บ้านหรือพ่อแม่จะรู้ว่ากำลังคุยกับใครอยู่ หรือกลัวเพื่อนรู้บ้างหรือไม่ และถ้ามี แก้ปัญหาอย่างไร	
ช่วงที่จีบกัน คุยหรือทำกิจกรรมอะไรกัน หรือเข้าไปทำอะไรบ้างบน Social Network ของอีกฝ่าย	
เริ่มรู้ได้อย่างไรว่าอีกฝ่ายน่าจะสนใจให้ตัวเอง และตอนที่รู้แล้วว่าต่างคนต่างชอบกันนั้น เกิดอะไรขึ้น เช่น บอกรักกัน แล้วบอกกันทางไหน บอกอย่างไร	

<p>พอหลังจากต่างคนต่างรู้ว่าชอบกัน มีการขอเป็นแฟนกันหรือไม่ หรือมีการขอเป็นแฟนกันในเฟซบุ๊ก(In a Relationship) ด้วยหรือไม่</p>	
<p>หลังจากคบกันแล้ว ใช้ Social Network เดิม เช่น เฟซบุ๊ก คุยกับแฟนหรือไม่ หรือใช้อย่างอื่นเพิ่มเติมด้วย และพูดคุยกันบ่อยหรือน้อยลงกว่าเดิม เนื้อหาหวานชื่นมากหรือไม่</p>	
<p>ภาพรวมแล้วคิดว่า Social Network การจีบกันง่ายขึ้นหรือไม่ และมีประโยชน์หรืออุปสรรคตอมคบกันหรือไม่</p>	
<p>สมมติว่า ถ้าไม่มีสื่อ(เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์) จะจีบกันอย่างไร และคิดว่าจะมีประโยชน์หรืออุปสรรคมากกว่า (เพื่อให้ผู้รักได้ทบทวนอีกครั้งว่าสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาอย่างไรบ้าง)</p>	

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสีตลา ชาญวิเศษ เกิดเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาเอกปรัชญา เมื่อปี พ.ศ. 2553 อดีตเคยเป็นนักกิจกรรมเยาวชนขององค์กรศูนย์ประสานงานเยาวชนสังคมนิยมประชาธิปไตย (Young People for Social Democracy-YPD.) และเครือข่ายเยาวชนอาเซียน (ASEAN Youth Movement) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2552-2554 ถัดมาในปี พ.ศ. 2556 ได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาโท ที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารแบบบูรณาการ

